

๔
ตรุณ ศึกษำ

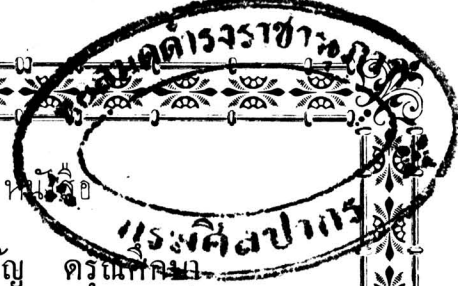
ตอน กลาง

๒
๓.๑๐๗

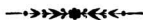

m. 90m)

อัสสัมชัญ ตรูเนกคณา

ตอน

กลาง

ราคา ๒.๕๐ บาท

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง

โรงพิมพ์อัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

ก. ค. ๑๙๒๑.

พ. ค. ๒๔๖๓.

มีกรรมสิทธิ์

เลขที่ ๗. ๑๐๗

เลขทะเบียน

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111005360754

ก คำนำ

ตั้งแต่วันที่ได้อิมพ์หนังสือ “ตรุณ ศึกษา ตอน
กอลอ” เป็น คราว แรก มา นั้น, มี ครู และ นักเรียน
หลาย คน พอใจมา ถาม ขำพเจ้า บ่อย ๆ ว่า:—“เมื่อไร
จะ อิมพ์ เล่ม สอง ต่อ ไป? หรือ จะมี เพียง เล่ม เดียว
เท่า นี้? ที่ จจริง ควร แต่ง ต่อ ไป อีก ให้ ครบ ชุด
จน พอ แก่ ความ ต้อง การ สำหรับ เปน แบบ เล่า เรียน
เขียน อ่าน ใน เชิง อักษรสมัย ใน ภาษาไทย!”

แท้ จจริง, ขำพเจ้า ก็ มี นิสัย ชอบ แต่ง เรื่อง อะไร
ต่อ อะไร ซึ่ง รู้ สึก ว่า อาจ มี คุณ ประโยชน์ แก่ เด็ก ๆ
อยู่ แล้ว; เมื่อ ถู ก ถาม ดัง นี้ อยู่ เอง ๆ ก็ เลย
เป็น เหตุ ให้ ขำพเจ้า พยายาม รวบรวม บรรดา ถ้อย คำ
ซึ่ง มี ตัว สกต, ตัว การันต์ และ อักษร ะ บัญ ญี ตี ต่าง ๆ
ที่ ใช้ พุด, ใช้ เขียน กัน อยู่ ชุก ชุม ใน ภาษาไทย
แล้ว เลือก คัด จัด สรร บั น เปน บท ๆ ตาม ระเบียบ
ซึ่ง เห็น ว่า นักเรียน จะ สักเกต, และ จำ ง่าย ไว้ เปน
แผน ก หนึ่ง;

บาง คน พอได้ ทราบ คำ สั่งสอน ของ พระ องค์ แล้ว ยัง ไม่ หัน
 เอา มา เป็น อารมณ์ ก็ พอ ฝึก ฝึก มา ถอน ออก ไป เสีย บ้าง, จึง
 เปน ดัง เมล็ด เข้า ปลูก ที่ ตก ลง ใน ถนน หิน ทาง, ต้อง จิบ หาย เสีย
 ด้วย นก เอา ไป กิน หรือ เท้า คนเหยียบ ย่ำ เช่น นั้น.

บาง คน พอ ทราบ คำ สั่งสอน แล้ว ก็ เต็ม ใจ จะ ถือ ตาม, แต่
 หาก ไป ถูก เขา เขาะ เข้าย ก็ ดี, ถูก ความ ลำบาก เพราะ ความ สั่งสอน
 นั้น บ้าง ก็ ดี, ตน ก็ ย่อ ห่อ หมด ศรัทธา เสีย; เช่น นี้ จึง เปรียบ
 ด้วย เมล็ด เข้า อัน ไป ตก ใน ที่ กรวด ทราย, ถึง จะ แตก ราก ออก,
 ก็ ไม่ ยาว หยั่ง ลง ไป ให้ เปน ราก เถา เกิด ต้น ได้.

คน อีก จำพวก หนึ่ง นั้น เฝ้า เอา ธุระ กังวล อยู่ แต่ ด้วย การ ทำ มา
 หา กิน และ การ สนุก สนาน ไม่ เว้น เวลา; คน ชนิด นี้ เมื่อ ได้ ฟัง
 คำ เทศนา สั่งสอน แล้ว ก็ หา ได้ ทำ ตาม ให้ มี ผล บริบูรณ์ ไม่; จึง มี
 อาการ เสมือน เมล็ด เข้า อัน ตก ที่ ไร่ ไร่ ไร่นา ไป ด้วย เครือ เขา
 เถาวัลย์, เมื่อ แตก ราก เปน ต้น ขึ้น ได้ แล้ว ก็ หา ได้ เจริญ เติบ โต
 จน ออก รวง ให้ สำเร็จ ผล ประโยชน์ ไม่.

ยังมี คน อีก จำพวก หนึ่ง เมื่อ ได้ ฟัง พระ ราช คำ สั่งสอน แล้ว
 ก็ เลื่อมใส ศรัทธา, ตั้ง ออก ตั้ง ใจ เชื่อ ถือ, ประพฤติ ตาม โดย
 เต็ม สติ กำลัง และ ความ เพียร พยายาม ของ ตน; คน จำพวก นี้ ก็
 เกิด มี ผล สามสิบ บ้าง, หกสิบ บ้าง, ร้อย บ้าง ตาม ลำดับ จึง
 เปรียบ ได้ ว่า เปน คุจ หนึ่ง เนื้อ ที่ นก อัน ดี บริบูรณ์ ฉะนั้น นั้น แล."

ส่วน ท่าน ศาสนิกชนย์ อาปอสโตโล พอ ทราบ ใน คำ เทียบ นี้ ก็ ยิ่ง
 อุตสาห์ ฟัง คำ เทศนา สั่งสอน ของ พระ องค์ และ อุตสาห์ ถือ ตาม ประ-

อยู่ นั้น.

หาก ว่า หนังสือ “ดรฺณศึกษา ตอน กลาง” เล่ม นี้ ได้
เป็น เหตุทำให้ นักเรียนบาง คนยิ่ง ชอบ เรียน หนังสือ
ไทย และ ของ นักรู้ อื่น ๆ มาก ขึ้น, ทั้ง ทำให้ เขา ยิ่ง
นิยม นับถือ ใน สิ่ง ที่ ควร นับถือ เช่น ความ ประพฤติ
อัน ชอบ ธรรม, ความ เลื่อมใส ศรัทธา ใน การ ปฏิบัติ
พระ ผู้ เป็น เจ้า, ความ นบ นอบ ต่อ บิดา มารดา ครู
บาอาจารย์, ความ จง รัก ักดี ต่อ ชาติ และ พระมหากษัตริย์ ฯลฯ เป็น ต้น แล้ว ข้าพเจ้า ก็ จะ มีความ
ยินดี อย่าง ยิ่ง, จะ ถือ ว่า หนังสือ ดรฺณศึกษา เล่ม
นี้มี ผล สำเร็จ เต็ม ตาม ความ ประสงค์ ของ ข้าพเจ้า
ทุก อย่าง ทุก ประการ!

สิทธิมัตถุ! ขอ จง สำเร็จ ตาม ความ ปารถนา อัน นี้ ด้วย เทอญ!

ฟ. ฮีแลร์

โรงเรียน อัสสัมชัญ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๑๙๒๑.

บทที่ ๑.

ว่า ด้วย คำ เสียง เอา อาว.

เท้า	กราบ—	เป่า	—เป่	เหา	—เล็น	เขาวี	—ข่อม—
ท้าว	—ธอ	ป้าว	—ร้อง	หาว	—นอน	ยาว	—สั้น
แก้ว	—สิบ	เข้า	—คูก	เขา	—เรา	เลา	—เค้าๆ—ๆ
ก้าว	—เดิน	ข้าว	—กราว	ขาว	—สี	ลาว	—ชาติ
เดา	—คิด	เรา	—เขา	เสา	—ธง	เนา	—โรค
ดาว	—ดวง	ราว	—เรื่อง	สาว	—รุ่น	นาว	—อื้อ

—:—

เวลา กลาง ค่ำ เดอ หนทาง ถูก เพราะ ดู ดาว. ปลา
เน่า ตัว เดียว ทำให้ ปลา เหม็น หมด ทั้ง ค่อง. สิบคน
ใหม่ เข้า ไม่ เท่า หนึ่ง คน เก่า ออก. ไป ทะเล ไม่ เมา
เข้า ปลา กิน ได้ ก็ สบาย. ใน แผ่นดิน พระ นั่ง เกล้าฯ
กล่าว กัน ว่า ทรง โปรด ให้ ตั้ง เตา เผา ฝุ่น ที่ ตำบล
หน้า วัด สุทัศน์. พอ ตก ค่ำ ฝูง ก้าง คาว ออก หา กิน.

พระเจ้าแผ่นดิน เป็น หัว หน้า ของ ชาตินั้นใด, พระ
 เป็น เจ้า ก็ เป็น หัว หน้า ของ โลก นั้น นั้น. สัก ส้าว
 เอย! มनाव โตง เตง ขุน นาง มา เอง ว่า จะ เล่น
 สัก ส้าว; มือใคร ยาว สาว ได้ สาว เอา, มือใคร สั้น
 เอา เกววัลย์ ต่อ เข้า.

บท ที่ ๒.

หว่าน เข้า.

คราว หนึ่ง พระ มหา เยชู่เจ้า เสด็จ ประทับ อยู่ ตาม เจริง เจ้า แห่ง หนึ่ง
 ริม ชาย ทะเล พร้อม ด้วย บรรดา สามัญชนย์ อาปอสโตโล ทั้งหลาย ทรง
 ทอด พระ เนตร เห็น มหาชน ชาว ยิว เดว คิด ตาม พระ องค์ มา เป็น
 อัน มาก ประสงค์ จะ คอย ฟัง คำ เทศนา สั่ง สอน จึง ทรง พระ มหา
 กรุณา โปรด เกล้า เล่า เป็น นิทาน เปรียบ เทียบ ว่า :—“ ยังมี ชาย ชาว นา
 คน หนึ่ง เมื่อ ถึง จุด ทำ นา ก็ เอา เมล็ด เข้า ปลุก หว่าน ลง ใน นา.
 เมล็ด เจ้า ที่ หว่าน ลง ไป นั้น บาง เมล็ด ก็ เผอญู กะเด็น ไม่ ตก ลง
 ตาม ถนน หน ทาง, นก เก็บ เอา ไป กิน เสีย บ้าง, คน เดิน ไป มา เอา
 หัก เหยียบ ย่ำ บ้าง จน ไม่มี เหลือ.

เข้า ปลุก บาง เมล็ด ก็ เผอญ ตก ไป ใน ที่ ดิน ที่ แข็ง เป็น กรวด
ทราย, พองอก ขึ้น, ยัง ไม่ ทัน ใหญ่ โต เท่าไร, ต้น ก็ เผลา เหวง เหี่ยว
แห้ง ตาย ไป เสีย เพราะ ดิน ไม่ ชุ่ม ชื่น, ราก เข้า ก็ แห้ง หงอย ไม่
ทัน จะ หยั่ง ลง ให้ ฤก ได้.

บาง เมล็ด เข้า ก็ จำเอะ ตก ไป ใน ราว ป่า ที่ รก ๆ, ล้วน แต่ ไม่
หญ้า ร้าย เครือ เขา เถาวัลย์; พองอก ออก ต้น ก็ จะ โต ให้ มี รวง
เป็น เมล็ด ไม่ได้ ด้วย หญ้า ร้าย หนาม รก เหล่า นั้น ปกคลุม เสีย
ก็ ต้อง กลับ ฝู เน่า เปลา จาก ผล ไป.

ส่วน เข้า ปลุก อีก บาง เมล็ด นั้น ไป ตก ใน ที่ นา อัน เป็น ดิน
ดี ชุ่ม ชื่น แล้ว ก็ งอก งาม ออก รวง ได้ ผล เมล็ด ละ ร้อย บ้าง,
หก สิบ บ้าง, สาม สิบ บ้าง, ต่าง ต่าง กัน เป็น ลำดับ นั้น แล."

สมเด็จพระ มหา กรุณา เจ้า ทรง ตรัส เท่า นั้น แล้ว ก็ ทรง นิ่ง เสีย
ไม่ กล่าว ประการ ใด ต่อ ไป. บรรดา สาธุชน ทั้งปวง อยาก ทราบ ใน
เรื่อง ราว แก่ มูล ของ คำ กล่าว เปรียบ เทียบ นั้น, ก็ เข้า ไป แพบ พระ
บาท แห่ง สมเด็จพระ บรม าสดา มหา ยะชุตยคุติ เจ้า กราบ บังคม
ทูล ว่า :—" ความ อุประมา นี้ มี อธิบาย เป็น ไฉน เล่า พระ เจ้า ข้า ? ขอ
ได้ ทรง พระ เมตตา อธิบาย ชี้แจง ต่อ ไป เถิด พระ เจ้า ข้า : "

พระ มหา กรุณา เจ้า จึง ทรง โปรด อธิบาย เนื้อ ความ อย่าง นี้ ว่า :
—" ชาว นา ที่ หว่าน เข้า ลง ใน นา นั้น เปรียบ ด้วย พระ พุทธิ เจ้า; พระ
ราชา ของ พระ องค์ เปรียบ เหมือน เมล็ด เข้า ปลุก ที่ ชาว นา หว่าน ลง;
พื้น ดิน ดี บ้าง, ไม่ ดี บ้าง, ที่ เมล็ด เข้า ปลุก ตก ลง นั้น เปรียบ
เหมือน หัว ใจ ของ บุคคล ที่ ได้ พัง คำ สั่งสอน นั้น.

บาง คน พอได้ ทราบ คำ สั่งสอน ของ พระ องค์ แล้ว ยัง ไม่ หัน
 เอา มา เป็น อารมณ์ ก็ พอ ฝึก ฝึก มา ถอน ออก ไป เสีย บ้าง, จึง
 เปน ดัง เมล็ด เข้า ปลูก ที่ ตก ลง ใน ถนน หิน ทาง, ต้อง จิบ หาย เสีย
 ด้วย นก เอา ไป กิน หรือ เท้า คนเหยียบ ย่ำ เช่น นั้น.

บาง คน พอ ทราบ คำ สั่งสอน แล้ว ก็ เต็ม ใจ จะ ถือ ตาม, แต่
 หาก ไป ถูก เขา เขาะ เข้าย ก็ ดี, ถูก ความ ลำบาก เพราะ ความ สั่งสอน
 นั้น บ้าง ก็ ดี, ตน ก็ ย่อ ห่อ หมด ศรัทธา เสีย; เช่น นี้ จึง เปรียบ
 ด้วย เมล็ด เข้า อัน ไป ตก ใน ที่ กรวด ทราย, ถึง จะ แตก ราก ออก,
 ก็ ไม่ ยาว หยั่ง ลง ไป ให้ เปน ราก เถา เกิด ต้น ได้.

คน อีก จำพวก หนึ่ง นั้น เฝ้า เอา ธุระ กังวล อยู่ แต่ ด้วย การ ทำ มา
 หา กิน และ การ สนุก สนาน ไม่ เว้น เวลา; คน ชนิด นี้ เมื่อ ได้ ฟัง
 คำ เทศนา สั่งสอน แล้ว ก็ หา ได้ ทำ ตาม ให้ มี ผล บริบูรณ์ ไม่; จึง มี
 อาการ เสมือน เมล็ด เข้า อัน ตก ที่ ไร่ ไร่ ไร่นา ไป ด้วย เครือ เขา
 เถาวัลย์, เมื่อ แตก ราก เปน ต้น ขึ้น ได้ แล้ว ก็ หา ได้ เจริญ เติบ โต
 จน ออก รวง ให้ สำเร็จ ผล ประโยชน์ ไม่.

ยังมี คน อีก จำพวก หนึ่ง เมื่อ ได้ ฟัง พระ ราช คำ สั่งสอน แล้ว
 ก็ เลื่อมใส ศรัทธา, ตั้ง ออก ตั้ง ใจ เชื่อ ถือ, ประพฤติ ตาม โดย
 เต็ม สติ กำลัง และ ความ เพียร พยายาม ของ ตน; คน จำพวก นี้ ก็
 เกิด มี ผล สามสิบ บ้าง, หกสิบ บ้าง, ร้อย บ้าง ตาม ลำดับ จึง
 เปรียบ ได้ ว่า เปน คุจ หนึ่ง เนื้อ ที่ นก อัน ดี บริบูรณ์ ฉะนั้น นั้น แล."

ส่วน ท่าน ศาสนิกชนย์ อาปอสโตโล พอ ทราบ ใน คำ เทียบ นี้ ก็ ยิ่ง
 อุตสาห์ ฟัง คำ เทศนา สั่งสอน ของ พระ องค์ และ อุตสาห์ ถือ ตาม ประ-

พฤติ ตาม อยู่ เสมอ, พระ องค์ จึง ทรง พระ มหา กรุณา โปรดเกล้า ให้
ท่าน อาปอสโตโล เหล่า นั้น เจริญ ใน การ กุศล จึง เปน นักบุญ อรหันต์
ได้ สวรรค์ เปน มรรค สิ้น ชั่ว นิรันดร.

ส่วน เรา หมูนักเรียน ซึ่ง กำลัง อ่าน เรื่อง เปรียบ เทียบ นี้ ถ้า เรา
ตั้ง ออก ตั้ง ใจ ถู้อ ตาม คำ สั่งสอน ของ บิดา มารดา ครู บา อาจารย์
ซึ่ง แทน ที่ พระ ผู้ เปน เจ้า สำหรับ ตัก เตือน สั่งสอน เรา ทั้ง
อุส่าห์ ประพฤติ ตาม เบี่ยง อย่าง เรื่อง นิทาน ต่าง ๆ ซึ่ง มี 'ไว้' ใน
หนังสือ เล่ม นี้ ต่อ ไป, ก็ จะได้ เกิด คุณ ความ ดี แก่ ตน ต่อ
ไป ภาย หน้า สาม สิบ บ้าง, หก สิบ บ้าง, ร้อย บ้าง สุด แล้ว แต่
ฝีมือ และ นิสัย ของ ตน ๆ ดูจะ เดียว กัน นั้น แล.

ใช้ เปน, มี คุณ; ใช้ ผิด, มี โทษ

ความ ชอบ ประกอบกิจ ก็ เพราะ วิทยาการ,
โรค หาย มิ วาย ปราน เพราะ โอสถ วิเศษ ขลัง
วิทยา และ โอสถ คุณ ปรากฏ อนันตัง
หาก ใช้ ไม่ ระวัง กลับ เกิด โทษ ประโยชน์ สูญ.

บทที่ ๓.

คำเสียง ร. ล.

โลก — พิกพ	พลิก — กลับ	โลง — ใส่ศพ	ลาก — ยศ
โรค — ภัย	พริก — เหย	โรง — เรียง	ราบ — เรียง
แปล — หนังสือ	เลว — ทรม	ลัก — ไขมย	กำไล — มือ
แปร — ปรวน	เร็ว รวด —	รัก — ใคร่	กำไร — เงิน —
เลื้อย — เส้น —	แลก — เปลี่ยน	โคลง — กาพย์ —	เลื่อง — ภา
เรือด — ไร	แรก — เริ่ม	โคร่ง — ชู่ —	เรื่อง — นิทาน

อย่ารีบร้อน! เร็ว นึก มัก จัก ล้ม ว่าว กุลา
 ลอย ละเหิง แล่น ลั่ว ไป ตาม ลม. เอา พิมเสน
 แลก เกลือ เหลือ ระอา. แพร เชียง ไซ้ มี ชื้อ เลื่อง
 ภา ไกล. ทัว ทัง โลก คน เปน โรค ไม่มี เว้น.
 แปล เรื่อง อะไร อย่าให้ เนื้อ ความ แปร ปรวน เปน
 อื่น ไป เสีย. รัก วัว ให้ ผูก, รัก ลูก ให้ ดี เรือด ไร,

ยุ่งรีน ระดม กัน กัน เลือด เรา. โอ้ ! ยาม ตน ไป
ทะเล แต่ ผู้เดียว จะ เหลียวซ้าย แลขวา ก็ ว่า เหว;
ห้อง ทะเล ฤก ล้ำ ล้วน น้ำ เจียว, คลื่น ระลอก
กลอก กลิ้ง เปน เกลียว ๆ, ทาง ก็ เปลี่ยว, ใจ ก็ เปล่า
น่า เศร้าใจ.

บทที่ ๔.

เสียบรู้ผู้ร้าย.

ณ ที่ทุ่งลาด ริม ราว ป่า แห่งหนึ่ง มี พวก ลาว ชาว ไร่ ชาว นา
ตั้ง ทำ มา หา กิน เลี้ยงชีพ ราว ๆ ร้อย ครั้ว เรือน ด้วย กัน; ชาว บ้าน
ราษฎร รัก ใคร่ สามัคคี กัน ทุก คน ทุก เหล่า ทุก หลักรา เรือน ก็ ว่า ได้.
มี หัว หน้า นาย บ้าน อยู่ ปก ครอง ควบคุม รักษา ไม่ ให้ เกิด การ
ลอบ ลัก ตีชิง วิ่ง ราว น้อ โกง วิวาท บาด หมาย กัน ได้. ใน แม่ น้ำ
ลำ คลอง จะ ขึ้น ล่อง ที่ สดวก ดี, ไม่ มี ผู้ร้าย เข้า มา รบกวน
ได้ เพราะ ชาว บ้าน รัก ใคร่ สามัคคี ปรง ดอง กัน อย่าง ยิ่ง.

ใน ไร่ ใน นา ถ้า ที่ ไหน เปน หลุม เปน บ่อ, เปน หัว ปลวก สูง
เหลือ กำลึง เจ้า ของ จะ ทำ ให้ ราบ เรียบ ได้, ก็ ขอ แรง เพื่อน บ้าน

เหล่านั้ มา ช่วย กัน. บาง ที่ เมื่อ เลิก งาน แล้ว, เขาก็ เลี้ยง เจ้า เลี้ยง ขนมหัน ด้วย สนุก รวกับ ใน บ้าน เมือง ที่ มี ห้าง, มี โรง ราน, มี ตลาด; ขาด อยู่ ก็ แต่ ไม่มี รถ ลาก, รถ รวง เล่น ขึ้น ล่อง ตาม ถนน หนทาง เหมือน ใน กรุง เทอานั้; พวก ไจร ก็ ไม่ กั้ มา ปล้น ทำ อันตราย ไพร่ บ้าน เหล่านั้ ได้ เลย. พวก ขั้ มา เหล่านั้ ก็ ไม่ ค่อย มี มา เกะ กะ, สงบ เงียบ เรียบ ร้อย รวกับ ว่า มี พล ตำรวจ ตรวจ ตรวลาดตระเวน อยู่ ทุก เวลา.

มี พวก ลาว ชาวไร่ ชาวนา

ใน รว ป่า ไม่ ไกล ไม่ ไกล จาก หมู่ บ้าน ตำบล นั้ เทาไร นั้ก มี พวก ปล้น พวก นั้ง ส้อง สุม คบวม กัน อยู่ริม ภูเขา เป็น พวก ไหญ่, เหลือนิสัย ที่ บ้าน เมือง จะ ออก ตรวจ ปราบ ปราบ เหล่า ร้าย ราย นั้ จั้บ เอา มา ลง โทษ ได้, เพราะ มัน เฉลียวฉลาด เล็ด ลอด ช่อง เล็ก ช่อง น้อย หลอก ล้อ นั้ เร้น เล่น ได้ ตาม ชอบใจ ไม่ ให้ ใคร พบ เห็น.

โจร พวกนี้ มี นาย ผู้หนึ่ง, ร่าง กาย แข็ง แรง ลำ สัน, ดู ร้าย น่า กลัว น่า เกลียด พิภพ. มัน สั่ง ให้ ลูก แล่ง ลูก สมุน ของ มัน คอย ราย ทาง จับ คน ไป มา แย่ง เอา เสือ ผ้า ไม่ว่า ผ้า ลาย ผ้า สี และ เงิน ทอง เข้า ของ เสีย หลาย ราย จน ขำว เลื่อง ญา ออก ลั่น ไป ก็ ยิ่ง ไม่มี ใคร กล้า ไป จับ มัน ได้. มัน ก็ ยิ่ง ทนง ตน มาก ขึ้น ยก มา ปล้น บ้าน ที่ กล่าว แล้ว ข้าง ต้น บ่อย ๆ หลาย ครั้ง หลาย คราว แต่ ชาว บ้าน พร้อม ใจ กัน ช่วย กัน สู้รบ ไล่ มา ตี พวก มัน แพ้ พ่าย ไป ทุก ครั้ง.

อยู่มา มัน คิด จะ ปล้น บ้าน เหล่า นี้ ให้ ชนะ ให้ ได้ จึง ปลอม ตัว มา รับจ้าง เปน กุ๊หลี่ อยู่ใน หมู่บ้าน นี้ จน สนิท สนม กับ ชาว บ้าน ร้าน แพร ทุก หน้า แล้ว จึง ยุ แหย่ ลวง ให้ ชาว บ้าน ผิด ใจ กัน, ต่าง คน ต่าง ก็ ถือ ตน ไม่ จ้อง ใจ กัน.

เมื่อ เห็น ว่า แดก สามัคคี กัน พอ แล้ว ก็ เริ่ม ลง มือ พา พรรค พวก มา ปล้น. ชาว บ้าน ต่าง ก็ ไม่มี ใคร ช่วย ใคร และ พุด เสียด ว่า : —“ มัน ไม่ จ้อ เรา แล้ว เรา จะ จ้อ มัน ทำไม เล่า ? ” โจร ก็ รวบ รวบรวม เอา เงิน ทอง ได้ ตาม สบาย, ทำ เอา ชาว บ้าน ลาว ล่ม จม ล้ม ตะลาย ทุก บ้าน เพราะ เหตุ ที่ แดก ร้าว สามัคคี นั้น เอง, ดู ก็ ไม่ น่า ~~จะ~~ ทำลาย ไม้ตรี กัน เสีย แต่ เพราะ เสีย รู้ พวก เหล่า ร้าย ที่ เปน อริ กัน นั้น เอง.

บทที่ ๕.

ความสุข เป็น ของ ไม่ ถาวร.

เด็ก หนึ่ง เฉลอะ อ่อน
 “เออ พ่อ ! สิ่งใด หนา
 หาย เร็ว ยิ่ง กว่า สา—
 ขอ พ่อ จง ช่วย ชี้

บิดา
 โลกนี้
 รพัต นะ พ่อ ?
 ช้องให้ฉันเห็น !”

“น้ำไหล, ลมพัด, ทั้ง
 พ้า แลบ อีก พลุ่ ผลุน
 เมฆ เคลื่อน อีก สกุน
 ไปรด ช่วย ชี้ ฤก ตื่น

ดาว หมุน
 โผล่ ขึ้น
 บิน รีบ นะ พ่อ
 เจ็ดนี้ ไหน เร็ว ?”

—“ลูก เอ๋ย ! ความ คิด เจ้า
 ทว่า ที่ ว่า เร็ว ไว .
 ความ สุข ซึ่ง มี ใน
 นี้ แหละ เป็น ของ สั้น

ยัง ไกล
 เหล่า นั้น
 มนุษย์ นะ ลูก
 เสื่อม สั้น เร็ว สุญ !”

บทที่ ๖.

นก คิต แร่ว.

นาย แผลง กับ นาย หร่ำ ทำไร เช้า เฝ้า รม เรา ไล่ จับ กระจาบ ป่า,
 แขนว บ่วง แร่ว ไทร ลอบ รอบ-คันทา แล้ว ยัง กล้า ลัก เกล็ด เมล็ด ถิน.
 นาย หร่ำ ว่า " อ้อ! ต้อง เอา ตลบ ดัก ! " นายแผลงทัก " โอ๊ย! ตลบ ไม่ พบ กลิ่น
 เรา รู้ บ้าง นะ พ่อ เอ๊ย เคย ได้ ยิน; เรื่อง ฤทธิ บิน นั้น จะ เล่า ให้ เจ้า ทราบ

เสียงกรู เกรียว เลี้ยว ลอย บิน ละลื้อ เปน รัว ๆ ร่อน ลง ตรง ที่ ราบ
 มาก ไม่ น้อย ร้อย เลย ล้วน กระจาบ เที้ยว คู้ย คาบ เข้าเปลือก กะเดือกกลืน.
 บ้าง เล็ม ลำ รำ เริง ละเลิง เล่น, บ้าง ร้อง เร็น, หลบ ลี้ ระรี่ รื่น,
 พรวน ตลบ ข่าย ครอบ เสียง ไครม ครื้น, กระจาบ ตื่น พร้อม กัน ถลัน บิน.

เพราะมากมาย หลาย แร่ง แผลงฝัก, ตลบ นึก ร่อง แร่ง แล่งไป ลั้น,
 ที่ เหลือ บ้าง รัง รา ถลาบิน; ครั้น ถึง ถิ่น ชาย ดอน ก็ ร่อน ลง;
 เอา ตลบ ครอบ คลุม กับ ชุ่ม รว้ พา กัน ลอด รอด ตัว ไม่ เหลือ หลง
 เพราะ ร่วม รัก พรัก พร้อม ฤไทย ตรง จึง ไม่ ปลง ชีพ ปลอด รอด บรรลัย ! "

หร่ำว่า "แผลง! เกล็ด เล่า หลอก เรา ละ เรื่อง นก กระจาบ แล้ว เรา รู้ ได้ !
 ฮุย ขรวิ เหล่! หัว ล้าน รำน ชาย ไพล แก ครอบ ใส่ ตะกร้า มา กว่า พัน,
 ตลบ รวบ ที่ ไร ได้ ตั้ง ร้อย, ไช มิ ลอย บิน ลี้ว ไป สวรรค์ ?
 ตะครุบ บี หัว บรรลัยไป ทั้ง นั้น, ขรวิ เหล่ ครั้น จับ ได้ ล่อนลอน ขนเลย!"

"เออ พ่อ หร่ำ ว่า ขรวิ เหล่ แก จับ ได้, เรา ก็ ไม่ กล่าว ค้าน ดอก ท่าน เอ๊ย !
 เพราะ นก ไม่ ร่วม รัก พรัก พร้อม เวย จึง ต้อง เกย มะตอ ดาย หมด ทุก ตัว.
 ถ้า รวม กัน, ทำ ด้วย กัน, พร้อม ๆ กัน, หมุน กำปั่น กลับ ได้ ท้าย เปน หัว,
 ที่ เล่า ว่า พา ตลบ ไป ค้าง รว้, เพราะ ทุก ตัว พร้อม กัน กระทำ เอ๊ย.

บทที่ ๙.

คำเสียง โอ, อาย.

ไฝ — ต้น	ไทย เมือง—	ไข่ — ก่	ไข่ เจ็บ—
ฝ้าย ข้าง—	ท่าย — ทำนาข	ขาย ลวด ตา—	ค่าย บ้อม—
ไต่ ดับ—	ไร — นา	ไร่ ยาก—	ไข่ อนึ่ง—
ต่าย ล้ม—	ร้าย — มนต์	ร้าย คุ—	ซ้าย — ขวา
ไถ — โทษ	ไหว — นมัสการ	ไม่ — เอา	ใส — สอาด
ถ้าย — ยา	ว้าย — น้ำ	หม้าย แม่—	ตาย ตื่น—

—:—

ความเจ็บอย่ารู้ได้, ความไข้อย่ารู้มี. กิริยาอันยิ้มแย้มแจ่มใส ใครๆ เขาก็ชอบใจ. ไข้กับยา ต้องให้ ตรงกัน โรคจึงจะหาย. ใบประกาศนิยัตริ์ แจกให้แก่ นักเรียน ที่สอบไล่ได้. ผ้าไหมทากันว่า ไทยรู้จักทำ นานตั้ง ๑๐๐๐ ปีมาแล้ว. ถึงใจดี ถ้าปากร้าย คนหน้าย แหนง. คนเกียจคร้าน นานไปจะไร้ทรัพย์, จะอาภัพ ยาก ร้าย หลาย

สถาน. เมื่อ ตัว ต่ำ น้ำ ใจ อย่า ใฝ่ สูง. เด็ก อายุ อยู่
ใน ปถมวัย เรียน อะไร ได้ ไฉน. ไทย มัก ทาย กัน
ว่า:—“อะไร เอ๋ย? อ้าย บัว เดิน หน้า, อ้าย บัว เดิน
หลัง? แล้ว ตอบ ว่า:—“ควาย ลาก เกวียน!”

บท ที่ ๘

กิน ปูน ร้อน ท้อง.

มี ราชสีห์ ตัว หนึ่ง ตั้ง ตน ขึ้น เป็น เจ้า ของ สัตว์ ทั้ง ปวง ซึ่ง
อาศัย อยู่ ใน แดน เขตต์ ราว ป่า นั้น; ตั้ง หมี่ ตัว หนึ่ง ขึ้น เป็น เสนาบดี
ผู้ บังคับ บัญชา การ สิทธิ์ ขาด. ท่าน พระยา ราชสีห์ นั้น ตั้ง กฎหมาย
มิ ให้ สัตว์ ทั้งหลาย ทั้ง ปวง ใน อาณาเขตต์ ของ ตน ทำ อันตราย
ซึ่ง กัน และ กัน, เว้น แต่ ผู้ ที่ ทำ ผิด โทษ ถึง ตาย จึง ปรับ โหม
ให้ ประหาร ชีวิต ได้.

บรรดา สัตว์ ที่ บริโภค เนื้อ สัตว์ เป็น อาหาร ก็ ต้อง ไป แสวง หา
ใน ที่ อื่น ไกล ๆ; สัตว์ ทั้งหลาย ใน ป่า นั้น ก็ พา กัน ไหล มา เท มา
เข้า สวมักัดดี ขอม ให้ พระยา ราชสีห์ เป็น เจ้า นาย เพราะ เห็น ว่า
ชื่อ ตรง, ตั้ง พระไทย รักษา ความ สุข สบาย ของไพร่ บ้าน พลเมือง
ของ ตน จริง ๆ; มี เวลา เข้า ประชุม ปฤกษา ข้อ กิจ ราชการ สำคัญ ๆ
เสมอ มิ ได้ ขาด และ ไม่ ว่า ใคร ผู้ใด จะ เข้า เฝ้า ร้องทุกข์ เมื่อไร,
ท่าน ก็ ทรง ชำระ ให้เอง ให้ หาย ทุกข์ ให้ หาย ร้อน จนได้.

วันหนึ่ง กำลัง ท่าน สัตว์ ขุน น้ำ ขุน นาง เหล่า นั้น เข้า เฝ้า อยู่
พร้อม หน้า กัน มี นาง กวาง ตัว หนึ่ง คลาน เข้า ไป ตรง หน้า ที่ นั่ง
บังคม ไหว้ แล้ว ทูล ท่าน พระยา ราชสีห์ ว่า :— “ ควร มิ ควร แล้ว แต่
จะ โปรด พระ เจ้า ข้า ! ” ท่าน เจ้า ชีวิต ราชสีห์ ได้ ยิน ก็ เหลือบ ภัคตร์
เหลือบ เนตร์ เจีย หู คอย ฟัง ทัน ที่ หัน ใจ.

นาง กวาง จึง ทูล ต่อ ไป อีก ว่า :— “ เมื่อ คั้น นี้ เวลา ประมาณ
สาม นาฬิกา เกล้า กระหม่อม ฉั่น นอน พอ หลับ ม่อย ไป, ได้ ยิน
เสียง ลูก ของ เกล้า กระหม่อม ร้อง “ เอ๊ย ! เอ๊ย ! ” ขึ้น ครั้ง เดียว
ก็ เจียบ : เกล้า กระหม่อม ลูก ขึ้น ก้น หาก็ ไม่ เห็น ลูก, พบ แต่
เลือด ระบาย อยู่: ขอ ได้ ทรง กรุณา เกล้า กระหม่อม ผู้ ยาก ไว้,
พิจารณา เอา ตัว ผู้ ร้าย ราช นี ให้ ด้วย ! ”

พระยา ราชสีห์ พัง จบ จึง เหลือบ ตา สังเกต ดู หมู่ บิวาร ทั้งหมด
ว่า ใคร จะ พิรุณ บ้าง อย่างไร, ขณะ นี้ เจ้า หมา ไน อยู่ที่ นั้น ออก
ร้อน ผ่าว ๆ แล ไป ครั้ง ไร, ก็ สบ ตา พระยา ราชสีห์ ทุก ที่, กลั่น ปาก
ไว้ ไม่ได้ ก็ เอ่ย ขึ้น ว่า :— “ ควร มิ ควร แล้ว แต่ จะ โปรด ! ข้าพเจ้า ไม่
ได้ กล้า กราบ เข้า ไป ที่ กวาง เลย ! มัน ให้ เจ็บ ๆ ไข้ ๆ นอน ท้อง
ขึ้น ท้อง เพื่อ มา หลาย วัน แล้ว, ก็ ที่ ไหน จะ ไป เอา ลูก กวาง มา กิน ได้
เล่า พระ เจ้า ข้า ? ถึง จะ ชัณสุตร์ สบถ สาบาล ก็ ได้ ! เปน เปล่า แน่
เจียว พระ เจ้า ข้า ! ”

พระยา ราชสีห์ ได้ ยิน หมา ไน ว่า ก็ เข้าใจ ได้ ดี ๆ ไม่ ต้อง สงสัย,
จึง สั่ง อรรค มหา เสนาบดี หมี่ ว่า :— “ อ้าย หมี่ ! เจ้า ยัง ไม่ ออก หมาย
เรียก มัน ก็ ให้ การ แก้ว เสียบ ก่อน, อย่าง ที่ เคย กล่าว กัน ว่า “ ใคร
กิน ปุน ต้อง ร้อน ท้อง ไป เอง ” เอา มัน ไป ลง โทษ เสียบ ฐาน ทำ ร้าย
แม่ หม้าย อนาถ ตาม กฎหมาย อาญา เลอะ ! ” หมี่ ก็ คว่ำ เอา หมา ไน
ไป ควัก ดู ตับ ใจ ไล่ พุง เสียบ ทัน ที่.

บทที่ ๕

คำที่ใช้ไม่ม้วนมี ๒๐ คำ คือ

ใกล้—ชิด	ใด—คน—	ไย—บัว	ไย—ทำไม
ใหญ่—โต	ใบ—ไม้	ใต้—ทิศ—	ใต้—จุด—
ไผ่—ต้น	ไหล—หลง—	ใจ—จิตร—	ใจ—ไหม—สอง—
ไล่—สรวม—	ใคร—รัก—	ใส—น้ำ—	ใส—ข้าง—ให้—เดิน
สีกี่—พี่—	ใช้—สรอย	ให้—ทาน	ให้—ร้อง—
ใคร—ผู้ใด	ใบ้—คน—	ใน—นอก—	ใน—สำหรับ—บน—ฝ้าย
ใช้—มี—	ไหม—เกา—		นัย—ในข, นัยน์,—ตา

สัตว์ภายใน น่ากลัวยิ่งกว่าสัตว์ภายนอก.
 อย่าไว้ใจทาง, อย่าวางใจคน จะจนใจเอง.
 ข้างนอกสุขใส, ข้างในเป็นโพรง. คนดีมีเพื่อน
 เขารักใคร่. ประเทศจีนเป็นเมืองใหญ่. ทำบุญ
 ให้ทาน เหมือนเอาเงินฝากไว้ใช้ ในโลกหน้า.

พูดจาก็ให้ชัดเจน อย่าทำ อู้อี้ อยู่ในคอ. หนัก
อะไร ก็ไม่เท่าเราหนักใจ. ไบ กล้วยป่า ใช้ทำ
เชือกได้ ดีเท่าเชือกปอ. คนสติดี รังใจไว้ได้.
อะไร เอ้ย? ตันเท่าแขน, ไบ เล่นเสียว?—“อ้อย!”

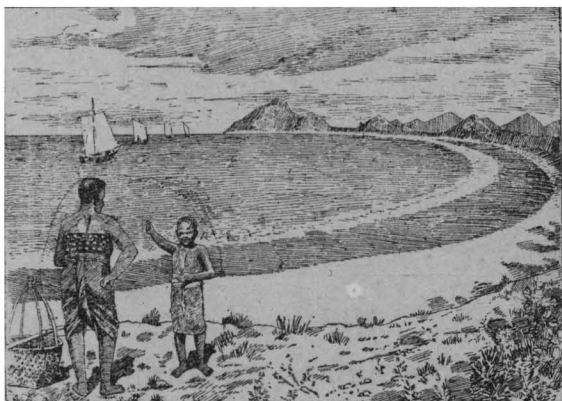
บทที่ ๑๐.

นาย สุด ใจ.

นาย สุด ใจ เป็น นักเรียน ขาว กรุงเทพฯ; พอตก เดือน มกราคม
โรงเรียน หยุต, นาย สุด ใจ ก็ ลง เรือ ที่ ห้าง บอนเนียว ตาม แม่ ส่ง
น้ำ สัก เพื่อ เปลี่ยน อากาศ ที่ อ่าง หิน ริม ชาย ทะเล ฝั่ง ได้. รุ่ง
ขึ้น เวลา เช้า วันที่ พ่อ สุด ใจ มา ถึง, แม่ ส่ง กับ นาย สุด ใจ ก็
ออก เทียว เก็บ หอย ใส่ กระป๋อง นั้ง เล่น ทราบ ได้ รม ดัน สน ริม โรง
ภาษี กัน สัก ครู่; พ่อ สุด ใจ สังเกต เห็น ทาง แหล่ม สมุก มี เรือ ไบ๊ยะ
หลาย ๆ ลำ ชัก ไบ เล่น เข้า มา ทาง บ้าน ก็ ชี้ มือ ให้ น้ำ ดู พลาบ ว่า
กับ น้ำ ว่า :

—“น้ำ จ๋า ! เรือ ไบ๊ยะ เหล่า นี้ ข้าง งาม จริง ! ดู ไบ ใส่ สอาด รว
กับ ไบ ลำ ลี, เห็น ที่ จะ ใช้ ผ้า ใหม่ ๆ ทั้ง นั้น มิ ใช่ ฤ น้ำ จ๋า ? ” แม่
ส่ง แล ดู รู้ ว่า ไบ เรือ นั้น ดู มั่น สิบ นวล ๆ เช่น นี้ เพราะ ถูก แสง
แดด ส่อง เท่า นั้น; ที่ แท้ ก็ เป็น ไบ เก่า ธรรมดา นี้ เอง. แม่ ส่ง ก็ ทำ

เป่น ไบ๋ นิ่ง เสีย นาน แล้ว ต่อ เมื่อ เรือ ค่อย ๆ เล่น เข้า มา ใกล้,
แม่ สง่า ก็ ชี้ ให้หลาน ดู เรือ ไบ๋ะ เหล่า นั้น อีก ใหม่.

น้ำ จำ! ดูไบโส สอาด ราว กับ ไย ลำไล้

พอ เรือ ผ่าน มา ตรง ที่ พ่อ สุด ใจ นั่ง ดูอยู่ นั้น, นาย สุด ใจ
เอ๊ะ ใจ ขึ้น มา ก็ ร้อง ดัง ว่า :—"พุโห! น้ำ จำ! ดู เมื่อ ก็ นี้ หลาน
หลง ไหล แท้ ๆ นะ! อ้าย ที่ ดู สี ขาว นวล เป่น ไย นั้น, ที่ แท้ ก็ เป่น
แต่ ไบ๋ สี มัว ๆ มอ ๆ ทั้ง นั้น นะ น้ำ จำ!"

แม่ สง่า เห็น มี ช่อ ง ที่ จะ สอน หลาน จึง พุด เปรียบ ให้ หลาน ฟัง
ว่า :—"พ่อ สุด ใจ เอ๊ย! การ ดู ผิด ๆ หลง ๆ อย่าง นี้ ใน โลก นี้ มี
มาก ต่อ มาก นะ! หลาน ต้อง ระวัง ตัว ใน ช่อ นี้ ให้ มาก ๆ สัก หน่อย
จึง จะ ดี! มิ ฉนั้น หลาน คง หลง เช่น วัน นี้ อีก เป่น แน่! เป่น ต้น
ว่า เมื่อ หลาน จะ เลือ กหา เพื่อน เล่น ก็ ดี, หรือ เมื่อ ใคร เขา จะ ขวน
เล่น กับ เขา ก็ ดี, ถ้า หลาน ยัง มิ ทั่น จะ สักเกต ว่า เป่น ใคร ต่อ ใคร,
ดี ชั่ว ประการ ได เสีย ก่อน แล้ว ก็ นำ กลัว นึก นำ กลัว หนา ว่า

หลาน จะ มา โดน เอา คน ขี้, คน เกเร, มี ดี สัก ครั้ง หนึ่ง เหม่ แน่; เพราะ คน เรา นั้น มัน ก็ คล้าย ๆ กับ ไบ เรื่อน นี้ แหะ; คือ เมื่อ เวลา แล ดู กิริยา ทำ ทาง แต่ ห่าง ๆ เฝิน ๆ นั้น ดู เปน คน ใจ ดี, ใจ งาม ทั้ง นั้น, แต่ ครั้น เมื่อ มา แล ดู ให้ ใกล้ ๆ เข้า ก็ กลับ เห็น ว่า เปน คน ใจ ขี้, ใจ ดำ มิ ควร จะ คบ หา สมาคม ก็ มี มาก. เหตุ ฉนี้ เมื่อ หลาน จะ มา รัก ใคร ใฝ่ ฝัน ใน ใคร ๆ แล้ว เมื่อ ใด, ข้อ ไหญ่ สำคัญ หลาน ต้อง ดู เขา ให้ เลือย ด เลีย ก่อน; มิ ฉนั้น จะ เข้า ใจ ผิด. ”

นาย สุต ใจ รับ ปาก กับ น้ำ ว่า :—“หลาน จะ ดู ให้ ดี ๆ ก่อน จ๊ะ ! ” แล้ว ก็ เอา หอย เขี่ย ทราบ เล่น ตาม ประสา เด็ก.

บทที่ ๑๑.

หนู เสี่ยง กับ หนู เหลี่ยม.

แม่ บุญ ศรี น้ำ สัก ของ เสี่ยง
เพราะ เคย ใช้ เข้า ข้าง นอก ออก ข้าง ใน
เวลา หนึ่ง สอง พี่ น้อง เข้า นั้ง ใกล้
มี ไบ ทอง รอง ห่อ ใส่ บน จาน

แม่ บุญ ศรี มี น้ำ ใจ ไส สอด
บอกว่า “เจ้า ! เอา เล็ด ข้าง ให้ บัน ! ”
บอก น้อง ว่า “ข้า แบ่ง เอา มาก กว่า
น้อง จึง ว่า “ถ้า น้อย มิ ยัก เอา ! ”

ต่าง คน ต่าง เลียง เสียง อึง มี;
ว่า “ช่าง เอะ ! ถึง จะ เปน ผู้ ใด ๆ
เมื่ เอะ เสี่ยง ! จง แบ่ง ออก เปน สอง,
เสี่ยง, เหลี่ยม พี่ น้อง ก็ ต้อง พัง.

กับ หนู เหลี่ยม สอง หลาน ที่ รัก ใคร
เปน เชื้อ ไบ ใฝ่ ฝัน กัน มา นาน;
แล ดู ได้ ดู เห็น น้ำ ตาล หวาน,
ก็ ว่า ขาน “หลาน ขอ กิน ” ด้วย เร็ว พลัน.

อนุญาต แก่ หลาน ขมิ ขม้น
เสี่ยง หัน หน้า รับ เข้า หีบ เอา.
เพราะ ตัว ข้า เปน พี่ ไหญ่ กว่า เจ้า ! ”
ข้าพเจ้า เปน น้อง มิ ใช้ ใคร ! ”

แม่ บุญ ศรี พัง ดู เห็น เหลว ไหล
จะ พุด ใหม่ สอง เจ้า เอา หู พัง !
หนู เหลี่ยม น้อง หีบ ก่อน เจ้า ผ่อน หลัง ! ”
ห่อน มี เสี่ยง เพียง ดัง เปน ไบ เอะ !

บทที่ ๑๒.

คำ พ้อง คือ คำ มี เสียง เหมือน กัน แต่ ความ ต่าง กัน.

ย่า ปู่—	นี่ —แหละ	ว่า —กล่าว	นำ —ดู,—รัก
หญ้าสนาม—	หนี้ (ถั่ว)—สิน	หว่า ต้น—	หน้า —คน,—ฝน
ไม้ —เอา,	ฟัง —อาศรัย	ข้าง —ซ้าย	ท่า —น้ำ,—ทาง
ไหมไฟ—	ฝั่ง แมลง—	ค่าง ลิง—	ถ้า —แม่นยำ
เท่า —กัน	พุดดอก—	สิน หนี้—	สินธุ์ กระแส—
เถา (เถา)—แก่	พุทธรูป—	เจ้า ศิลา—	ศาสตร์ สัจจะ—

—:—

หมี ชอบ กิน น้ำ ผึ้ง. ตน ของ ตน เป็น ที่ ฟัง แก่
 ตน. โบสถ์ วัด เจ้ สร้าง ครั้ง พระ พุทธ เลิศ หล้า,
 แต่ พระ ปรารภ สร้าง แผ่นดิน พระนั่ง เก้า. ถึง ฝน
 ล้า, ถ้า ว่า มี ดี กว่า เป้า. เมื่อ หน้า ร้อน นำ ละ-
 เหย็บ เสีย จริง ๆ. ต่อ หน้า ทำ อย่างไร, ลับ หลัง ให้ ทำ
 อย่าง นั้น; อย่า เป็น คน หน้า ไหว หลัง หลอก. เขา

เล่าว่า คน ติด เหล้า, ติด ฝิ่น แล้ว ทั้ง ยาก. ลูกหนี้
หนี้ เจ้า หนี้, หนี้ ไม่ ดี. ไฟ ไหม้ ฤ็ไหม้ ไหม้?—ตอบ ว่า
“ไม่ไหม้ จ๊ะ!” คำ โบราณ มี ว่า “นาง สร้อย สอย
ส้ม, ห่ม เสื้อ นุ่ง กระสอบ หอบ เสื้อ หนี้ เสื้อ, ขึ้น
ต้น คาง, หัก กิ่ง คาง, ขว้าง ค่าง, ถูก สี่ ข้าง, ค่าง ค้าง
กิ่ง คาง ตาย.” อะไร เอ๊ย? ตก น้ำ ไม่ ไหล, ตก ไฟ
ไม่ ไหม้?—เงา!

วิชา พารูป งาม.

เจ้า เป็นชาติ เชื้อ ชาย	ความ ลอาย เจ้า จง มี,
ความรู้ ชู ศักดิ์ ศรี;	เป็น สัตว์ รูป เป็น ทรัพย์.
ชาติ ชาย ถึง รูป งาม	วิชา ทรม ก็ อับ ทรัพย์,
เป็น คน ตก ลีกล ลับ	ใคร จะ นับ ว่า ตน ดี?

เหมือน หนึ่ง ดอก ขบา	เห็น ต้อง ตาก็ แต่ สี
กลืน อาย มิ ได้ มี	เหมือน คน ที่ วิชา ทรม;
อบเชย ราก ฝัง ดิน	หอม มี กลิ่น ย่อม ฤ็ นาม
เหมือน คน รูป ไม่ งาม	มี ความ รู้ ชู ศรี ตน.

(ของ บุราณ)

บทที่ ๑๓.

พระยา พาล.

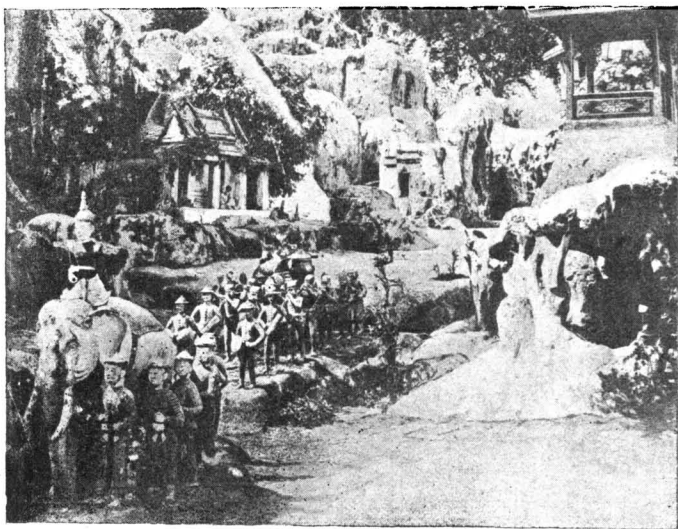
ครั้ง เก่า แก่ แต่ โบราณ มา คนเรา มัก ถือ ฝั่ สาง ลาง ร้าย กัน อยู่ ชุก ชุม; เช่น บุตร แรก คลอด ออก มา, บิดา มารดา และ ปู่ ย่า ตา ยาย มัก หา หมอ หา โหร มา ดู; ถ้า ทาย ว่า ดี มี บุญ แล้ว ก็ เต็ม ใจ เลี้ยง; แต่ ถ้า หมอ ทาย ว่า ร้าย แล้ว ก็ พา กัน ออก ไหม้ ไส้ ขม ทั้ง นั้น. บาง คน ถึง กับ เอา ทารก นั้น ไป ทิ้ง เสีย ก็ มี เช่น พระยา พาน ผู้ ที่ได้ สร้าง พระ ปฐม เจดีย์ ใน เมือง สยาม เรา นี้เอง เมื่อ แรก เกิด มา เขา ว่า บิดา มารดา เอา ไป ทิ้ง เสีย เพราะ โหร ได้ ทำนายว่า จะ เป็น คน ไม่ ดี.

ธรรมเนียม ชนิด นี้ เป็น ธรรมเนียม ดู ร้าย เหลือ เกิน ไม่ เหมือน กัน กับ ธรรมเนียม ของ สัปบุรุษ คฤศตัง ทุก วัน นี้ เลย ซึ่ง พ่อ บุตร เกิด มา ก็ รับ เอา ไป วัด ไป วา ไป หา พระ สงฆ์ ให้ อวย ศีล ให้ พร ให้ เจริญ วัฒนา ต่อ ไป.

ก็ อัน ว่า พระยา พาน นี้ เล่า เมื่อ แรก เธอ ยัง เป็น ทารก แดง ๆ อยู่ จำเภาะ หน้า ผาก ของ เธอ ไป กระทบ ขอบ พาน เข้า เป็น รอย ไป นิด หนึ่ง, พระยา กง ผู้ เป็น บิดา ก็ เห็น ไป ว่า น่า จะ เป็น ลาง ร้าย จึง ให้ หา หมอ ดู มา ทำนาย. หมอ ดู นั้น ทาย ว่า เด็ก คน นั้น จะ เป็น คน ดู ร้าย จน ถึง มา บิดา ตาย. พระยา กง กลัว, จึง ให้ เอา กุมาร น้อย นั้น ไป ทิ้ง เสีย. คน ใช้ ก็ เอา ไป ทิ้ง ไว้ ใน พง หย้า ป่า ไร่ ริม บ้าน ของ ยาย พรหม ๆ ก็ เอา กุมาร นั้น ไป เลี้ยง ไว้ แต่ หา รู้

ไม่ว่า เป็น ลูก เต้า เหล่า กอ ของ ผู้ใด. ยาย พรหม แก่ มี ลูก หลาน มาก
แก จึง มอบ เด็ก คน นั้น ให้ แก่ ยาย หอม น้อง สักโก๊ ซึ่ง เป็น คน ไม่ มี
ลูก เอา ไป เลี้ยง ไว้.

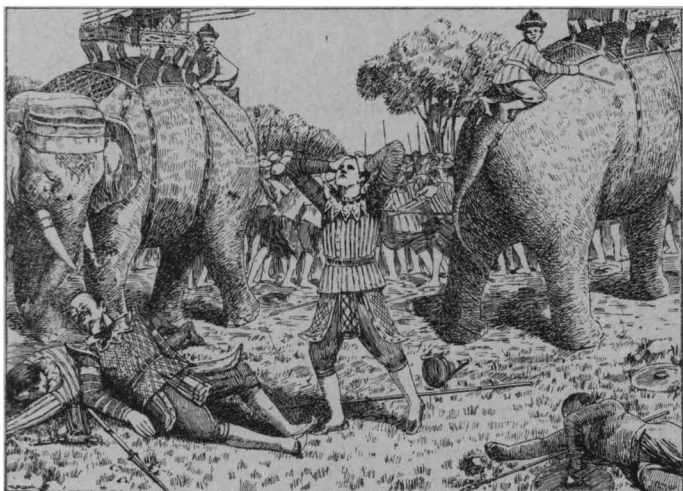
ครั้น กุมาร นั้น เจริญ วัย ขึ้น ยาย หอม เห็น ว่า เป็น คน แคล้ว คล่อง
ว่องไว ก็ เอา ไป ฝาก ไว้ กับ พระยา ราชบุรี, มอบ ให้ เป็น ลูก บุญธรรม
ต่อ มา พระยา ราชบุรี กับ พระยา กง เกิด เป็น อริ กัน ขึ้น ต่าง เตรียม
พล จะ ยก ออก ทำ สงคราม กัน.

กุมาร นำ ทหาร ออก จะ ชน ข้าง กับ ข้ำ สีก

กุมาร บุตร บุญธรรม จึง ขอ อาสา พระยา ราชบุรี จ้ ข้าง พลาย
คชสาร สูง หก ศอก นำ ทหาร ออก จะ ชน ข้าง กับ ข้ำ สีก. ฝ่าย ข้าง

พระยา กง ก็ ขี้ ข้าง พลาย มงคล, ประดับ ด้วย เครื่อง อัน มี ค่า นำ
 พล ทหาร เข้า โจม ไล่ ข้าง พระ ราชกุมาร. ข้าง ทั้ง สอง ต่าง ก็ กล้า หาญ
 ได้ ชน ประสาน ากัน ตัว ต่อ ตัว; ข้าง พระยา กง เสีย ที่, พระราชกุมาร
 ก็ จ้วง ฟัน ด้วย ของ้าว ถูก พระยา กง พระ กาย ขาด เปน สิ้น อยู่
 กับ คอ ข้าง พระ ที่ หนึ่ง.

พระ ราชกุมาร ทรง กระแส ร้อง ให้

พระ ราชกุมาร เมื่อ มี ไชย แล้ว ก็ เข้า ไป ใน เมือง ของ พระยา
 กง; ครั้น เข้า ไป ใน วัง นาง มเหสี ผู้ เปน มารดา เห็น รอย แผล ที่ หน้า
 ผาก จำ ได้ จึง รู้ ว่า เปน แม่ ลูก กัน. พระ ราชกุมาร ทราบ ความ แน่ ว่า
 พระยา กง ที่ ทรง ข่ม ให้ ทิวงคต นั้น เปน พระ ราชบิดา ของ ตน ก็ เสีย

พระไทย, ทรง กระแสรง ร้อง ให้ รัก แล้ว โกรธ ขาย หอม ว่า :—“ไม่บอกให้รู้, ข้า จึงได้ฆ่า บิดา ตาย เช่นนี้ ! ” ก็ ให้ จับ เอา ขาย หอม ไป ฆ่า ทั้ง ศพ ให้ แร้ง กิน เสีย โทษ ที่ ไม่บอก ให้รู้, ชาว บ้าน จึง เรียก ตำบล ที่ เขา ทั้ง ขาย หอม ให้ แร้ง กิน นั้น ว่า :—“ท่า แร้ง ” มา จน ทุก วัน นี้.

ส่วน ราชกุมาร ซึ่ง แต่ เดิม ชาว เมือง เรียก ว่า พระยา พาน เพราะ เหตุ ที่ พระ ภัคทร์ เปน รอย ถูก พาน เมื่อ เกิด มา, ต่อ มา ภายหลัง เมื่อ เห็น ว่า พระยา พาน นั้น ใจ คอ ดุร้าย, ฆ่า บิดา ตาย แล้ว มิ หนำซ้ำ ฆ่า ขาย หอม แม่ เลี้ยง เสีย อีก ด้วย, ก็ ยัง คง เรียก เสีย พาน ๆ อยู่ ตาม เดิม, แต่ บาง คน กลับ เขียน คำ พาน นั้น ว่า “พาล” ตัว ล สกต หา ได้ ใ้ เขียน “พาน” ตัว น สกต ไม่, ให้ สม กับ ที่ เปน คน ใจ พาล ๆ ดุ ๆ ร้าย ๆ อย่าง นั้น; แต่ บาง คน เขียน ว่า “ภาน” ตาม ภาษา สักกฤต.

เรื่อง พระยา พาน ซึ่ง มี ใจ พาล นี้, ข้าพเจ้า เห็น ว่า ควร เปน ที่ สอน เรา ทก คน ต่อ ไป ภาย หน้าที่ “เสีย กำน แล้ว อย่า ซ้ำ มา เสีย กอบ” คือ แปล ว่า เมื่อ เรา ทำ ผิด แล้ว ครั้ง หนึ่ง อย่า ซ้ำ เอา บาป อื่น มา ล้าง บาป เดิม อีก เลย; ชอบ แต่ ว่า ทำ ผิด ลง เมื่อไร ก็ ให้ รับ สารภาพ โทษ ของ ตน รีบ กลับ ใจ แก่ ตัว เสีย ใหม่, อย่า ซ้ำ โทก เข้า อีก ดังนี้ จึง จะ เปน ที่ ชอบ พอ ของ คน ทั้งหลาย และ จะ เปน ที่ สบ พระ ไทย ของ พระ ผู้ เปน เจ้า ด้วย.

บทที่ ๑๔.

คำ ที่ ใช้ ตัว ข (ไข่) สกต และ การ์นต์.

เลข โจทย์—, —ทาส, โท—

สังข์ แตร—, หอย—

สุนัข (สุนัข) —ป่า, —จิ้งกอก

ศุข (สุข)—สบาย,—สำราญ,

ศุกรีวัน—, ดาว พระ—

สุก —ดิบ, เข้า—, —ใส

—:—

มุข หน้า—, —มนตรี

มุข ไข่—, หอย—, กถ้วย หัก—

ทุกข์—ร้อน, เปน—, ปรับ—, ไว้—

ทุกข์ —ประการ,—อย่าง,—ที่

—:—

พวก เลข แต่ ก่อน, คือ คน ที่ อยู่ใน บังคับ ของ
 เจ้า นาย. สุนัข เปน สัตว์ รัก เจ้า ของ. เอา โกรธ
 มา ปลุก ได้ ทุกข์ เปน ผล. เมื่อ วัน ศุกรี เรา กิน
 เข้า ดิบ ๆ สุก ๆ เลย ไม่ เปน สุข เสีย ทั้ง วัน. รู้ อ่าน
 เปน เอก, รู้ เลข เปน โท. ความ สุข สนุก สบาย ใน
 โลก นี้, ไม่ สามารถ จะ เอา มา เปรียบ กับ ความ
 บรมสุข ใน สวรรค์ ได้. ท่าน บรังลี และ ท่าน มาร์โกนี,

สอง นาย นี้, ได้ เป็น ผู้ คิด ประดิษฐ์ โทรเลข ไม่ มี สาย
ขึ้น ก่อน. การ ไว้ ทุกข์ บาง คน นิยม นุ่ง ขาว, บาง
คน นุ่ง ดำ. สุนัข ขบ, อย่า ขบ ตอบ. อะไร เอ๋ย?
สูก ไม่ รู้ หอม, งอม ไม่ รู้ หล่น, คน กิน ไม่ได้?
—พระ จันทร.

บท ที่ ๑๕.

สาย โทรเลข.

ใน วัน ศุกร์ วัน หนึ่ง นาย สังข์ กับ นาย สุข สอง คน พี่ น้อง ออก
จาก บ้าน ที่ คลอง เทย, เดิน มา ตาม ถนน สาทร จะ ไป โรงเรียน.
นาย สุข เห็น ว่า ติด แกว่ง อยู่ กับ สาย โทรเลข, รีบ รวย ไป ตาม ถนน
จึง พูด ขึ้น ว่า :—“พี่ สังข์ จ้า! ทำไม จึง มี สาย ล้อม รุง รัง ทำให้ พวก
เล่น ว่าว เล่น ไม่ เปน สุข เลย? เมื่อ วาน นี้ นักเรียน หลาย คน มา
จะ เล่น ว่าว ที่ นี้, ฉัน ก็ อยาก จะ เล่น กะ เขา บ้าง เหมือน กัน, แต่
กลัว ว่าว จะ ติด สาย ก็ ไม่ เล่น. ถ้า สาย รุง รัง เช่น นี้ ไม่ มี แล้ว, ฉัน
คง ได้ เล่น เปน แน่ ละ.”

พี่ สังข์ จึง ตอบ น้อง ว่า :—“อ้อ! เจ้า อย่า พึ่ง ขอ ให้ มัน เลิก
เสีย นา! สาย นี้ มัน เปน ประโยชน์ แก่ คน เรา มาก.”

—“มัน เปน ประโยชน์ อย่างไร นะ? ฉัน ยัง ไม่ เข้า ใจ นี้!”

—“นี่ เนอะ เจ้า ! พี่ จะ บอก ให้ ! สาย ลวด เหล่า นี้ ไม่ใช่ สาย ลวด ธรรมดา ดอก ! เป็น สาย โทรเลข ต่าง หาก ! มัน มี ประโยชน์ คือ ใช้ สำหรับ พูด ให้ คน ที่ อยู่ ไกล สุด เสียง แตร เสียง สังข์ ตะโกน กัน ไม่ได้ ยิน, อาจ รู้ เรื่อง ทุกข์ สุข กัน ได้ ทัน ที่ ! ”

—“เอ๊ะ ! ฉัน เห็น มัน อยู่ หลาย เดือน แล้ว ยัง ไม่ เคย ได้ ยิน เสียง สาย พูด ลัก ที่ หนึ่ง; เห็น มัน ดี แต่ รุง รัง เท่านั้น. ทำไม พี่ จึง ว่า อย่าง นั้น ? ”

—“อ้าว ! เพราะ มัน ไม่ได้ พูด เสียง คน ที่ เจ้า จึง ไม่ได้ ยิน ; และ ที่ นื่อง ดี ว่า รุง รัง ก็ ถูก อยู่ แต่ มัน มี คุณ. ที่ จจริง โทรเลข เดิม ทำ กัน ไม่ มี สาย; มา มี สาย ต่อ เมื่อ ตอน ที่ หลัง ! ”

—“ไม่มี สาย มัน ก็ ดี แล้ว, ทำไม จึง เดิม ขึ้น ให้ รุง รัง อีก เล่า ? ”

—“อ้าว ! พี่ จะ ว่า ให้ ฟัง ! แต่ เดิม ๆ นั้น เขา เป็น แต่ เพียง ตั้ง เสา ไว้ บน ที่ สูง ๆ, มี ไม้ ติด อยู่ บน ปลาย เสา หลาย ๆ อัน, ทำ คล้าย คน ขึ้น ทาง แขน ข้าย ขวา, แล้ว มี เชือก ล่าม ชัก ให้ เหย ไปได้ ขึ้น ๆ ลง ๆ ได้. ถ้า ชัก ข้าย, หมาย ความ อย่าง นั้น, ถ้า ชัก ขวา หมาย ความ อย่าง นั้น; ถ้า สลับ กัน ไป สลับ กัน มา, หมาย ความ อย่าง นั้น จน เป็น วิธี รู้ กัน แทน คำ พูด ได้ ! ”

—“อ้อ ! มัน เป็น เครื่อง สัญญา หมาย รู้ ความ กัน ต่าง คำ พูด นั้น เอง; แต่ ว่า ถ้า เวลา มีด ๆ คำ ๆ หรือ เมื่อ เมฆ หมอก ตั้ง พยับ ฝน แล ไม่ เห็น แล้ว ก็ จะ ใช้ ไม่ได้ กะมัง ? ”

—“เออ ! ก็ เพราะ อย่าง นี้ ชี นักปราชญ์ จึง ต่าง คน ต่าง คิด จะ เปลี่ยน แปลง วิธี ชัก หุ่น นี้ ให้ ดี ยิ่ง ขึ้น ด้วย วิธี นั้น มัน ยัง ดิบ ๆ สุก ๆ อยู่. ต่อ มา ชาว อเมริกัน คน หนึ่ง ชื่อ มอร์ส คิด เอา

วิธี กัก แรง ไฟ พัด ลง ใน หม้อ ล่าม สาย ลวด ไป ถึง ที่ ต้อง การ จะ ให้ ร เรือง กัน, ดี กว่า วิธี ชัก หุ่น มาก หลาย ส่วน."

—"เอ๊ะ! จะ รู้ อย่าง ไ่ กัน นี้? หรือ มัน จะ เหมือน กับ จั๊บ หาง สุนัข ลุด มา ข้าง นี้, ให้ ปาก มัน ร้อง ข้าง โน้น กระมัง?"

—"อ้าว! ก็ พื้ ว่า แล้ว ว่า มัน พุด ไม่ เหมือน คน อย่าง ไ่ เล่า? ยัง จะ ให้ ไ่ ร้อง เปน เสียง แมว เสียง หมา ไป ได้ หรือ?"

—"เออ! ถ้า ไม่ ร้อง ไม่ พุด แล้ว รู้ กัน อย่าง ไ่ ละ?"

—"มัน เปน อย่าง นี้ คือ พอดี สาย ข้าง นี้, อาศรัย แรง ไฟ พัด สาย กะเทือน ถึง ข้าง โน้น แล้ว ข้าง โน้น มี เครื่อง รับ ชีต เขียน เปน เส้น สั้น ๆ ยาว ๆ สลับ กัน ไป มา เปน วิธี สัจญญา ใช้ แทน ตัว หนังสือ แทน ตัว เลข ผสม กัน เรียง กัน เปน ใจ ความ ได้ ชัด ๆ แต่ ก็ ไม่ มี เหา ไม่ มี หอน อะไร ทั้ง นั้น, นื่อง จึง ไม่ ได้ ยิน ตาม ทาง!"

—"อ้อ! อย่าง นี้ หรือ? อ้าย สาย รุง รัง มัน มี คุณ จริง ๆ สม ดัง พื้ ว่า นะ! เดิม นื่อง ไม่ รู้, นื่อง จึง บ่น ไป ต่าง ๆ เพราะ เคย ร้อน ใจ เรื่อง ว่า คิด ไม่ รู้ ก็ หน มา แล้ว!"

—"เอา เอะ! นื่อง อย่าง พื้ บ่น มาก ไป เลย! บาง ที่ ใน ไม่ ช้า ก็ จะ กลับ เลิก สาย เหล่า นี้ สม ดัง นื่อง ปราถนา นั้น เอง!"

—"อะไร! จะ กลับ ชัก หุ่น อย่าง โบราณ อีก หรือ?"

—"เปล่า ๆ! การ ชัก หุ่น เปน เลิก ขาด ที่ เดียว! อย่าง เอา มา พุด อีก เลย! ถึง วิธี ดี สาย นี้ เข้า ใจ กัน ว่า ไม่ ช้า จะ พลอย เลิก ด้วย จะ กลับ เปน ดี ลม ไป!"

—"เอ๊ะ! อย่าง ไ่? เล่า ไป ที่ หรือ พื้ สังข์! ดี ลม อย่าง ไ่ กัน?"

—“นี่ แน่ละ สุข ! ใน เร้ว ๆ นี้ มี นักปราชญ์ สอง คน ๆ หนึ่ง ชื่อ บรังดี เป็น ชาว ฝรั่งเศส และ อีก คน หนึ่ง ชื่อ มาร์โกนี่ เป็น ชาว อิตาลี เห็น ว่า ไทรเลซ มี สาย ล่าม ยัง ลำบาก อยู่ เพราะ สาย ขาด บ้าง, เสา ผุ บ้าง, ตั้ง เสา ไม่ได้ เช่น ใน กลาง ทะเล บ้าง, ท่าน ทั้งสอง จึง ได้ ช่วย กัน ประดิษฐ์ เครื่อง ไทรเลซ ขึ้น ใหม่ เรียก ว่า “วิทยุ ไทรเลซ” ไม่มี สาย, มี แต่ เครื่อง ข้าง นี้ ข้าง โนน ดี ลม รับ กัน ไป รับ กัน มา เท่านั้น สดวก กว่า กัน มาก เพราะ เหตุนี้ จึง เข้า ใจ กัน ว่า มี วัน ใด ก็ วัน หนึ่ง ไทรเลซ มี สาย นี้ ก็ จะ หาย สูญ ไม่มี ใคร ใช้ เหมือน อย่าง ไทรเลซ ชัก หุ่น นั้น เอง นั่นแหละ เจ้า จึง จะ ได้ เล่น ว้าว ได้ สบาย !

—“ชะ ! ชะ ! ชะ ! อย่าง สุด ท้าย ที่ ไม่ ต้อง ใช้ สาย ไม่ ต้อง ใช้ เสา นี้, ทำไม เขา ไม่ คิด ทำ ใช้ เสีย ก่อน เล่า ? จำเภา มา คิด อย่าง รุ่ง รัง มา ใช้ ก่อน ทำไม นะ พี่ ?”

—“อ้อ ! เป็น เพราะ มนุษย์ เรา มี ความ โง่ เขา มา คบรอบ จำ, บัญญา มีด แปร ด้าม ตั้งแต่ กำเนิด เดิม มา ถึง ของ ง่าย ๆ ก็ กลับ เป็น ฤก ไป. ต่อ เพียร หา เพียร ค้น จึง จะ รู้ ได้ บ้าง เป็น ขึ้น เป็น อัน เช่น เดียว กับ เรา แรก ไป โรงเรียน จะ เอา ให้ รู้ ที่ เดียว จบ ไม่ได้, ต่อ เพียร นาน ๆ หลาย ปี จึง ค่อย รู้ ค่อย ไป ดี กว่า เก้า ขึ้น หน้อย จะ เอา ให้ รู้ หมด นั้น ได้ แต่ พระ องค์ เดียว. เท่านั้น !”

พูด กัน ไป, พูด กัน มา ก็ พอ ดี นาย สังข์ กับ นาย สุข เดิน มา ถึง หน้า มุข โรงเรียน, ได้ยิน เสียง ระฆัง ดี ครั้ง ที่ หนึ่ง อีก ลิบ นาที จะ เข้า เรียน ก็ รีบ สาว เท้า เข้า ไป ที่ ลาน โรงเรียน.

บทที่ ๑๖.

คำที่ใช้ตัว ค (ควาย) สกต.

วรรค — ตอน	โภค อุป—บริ—เครื่อง ใช้ สรอย
สามัคคี—พร้อม เปรียง กัน	สมัค —รักใคร่,—สมาน,ใบ,—,ทหาร—
อรรค —ราชทูต,—มเหสี,	บุคคล—ผู้ใด—ผู้ นั้น
อัคคี แสง,—,ภัย	โรค —ภัย ไข้ เจ็บ

—:—

ราก —ค้นหา	นาค คลอง มหา—, พระยา—
ราก —ไม้, เขียน—	นาก ตัว—, เครื่อง—, กำไล—

—:—

บุคคล เรามีชีวิตอยู่ ตราบใด, ก็ ย่อม มี ราก
 ค้นหา เบียด เบียดใจ อยู่ ตราบ นั้น. ควร สมัค
 รัก อ่าน แต่ เรื่อง ดี. เขียน หนังสือ ไม่ มี วรรค ตอน
 บ้าง ก็ ไม่ งาม. คลอง แสน แสบ ตอน ข้าง
 กรุงเทพฯ เรียกว่า คลอง มหานาค. บริโภค อาหาร
 มากเกินไป มัก เกิด โรค. คน ที่มี โภคสมบัติ มาก

เขา เรียกว่า เศรษฐี. ธาตุทอง แดง ประสม กับ
ทองดำ กลายเป็น นาก. ครั้น โพล้ เพ้อ เพลา เข้า
ราตรี แสง อัครี โคม สว่าง ดัง กลาง วัน. แม้น
มนุษย์ทั้งหลาย มีความ สำนึกคือ รักใคร่ กัน จริง
แล้ว, โลก นี้ ก็ จะกลับ เป็น เหมือน หนึ่ง สวรรค์.

บท ที่ ๑๗.

นาค ให้น้ำ ฤๅ ไม่ ใ้ ?

—“ คุณ พ่อ ขอรับ ! ขาย เพิ่ง แก เล่า ว่า ปีนี้น นาค ให้น้ำ เจ็ด ตัว;
แก กลัว น้ำ จะ น้อย; เพราะ นาค ให้น้ำ มาก ตัว แก ว่า มัก รังเกียจ กัน.
พอ ตัว หนึ่ง ชู เสียร กำลัง พ่น น้ำ ชู่ๆ อยู่, นอก นั้น ก็ หด ศีรษะ เสียร
ไม่ ช่วย พ่น. ตัว ที่ พ่น อยู่ นั้น ก็ ห้อย เสียร หยุด เสียร บ้าง, รังเกียจ
ปล่อย ให้ ตัว อื่น ทำ, น้ำ จึง น้อย ! แก ว่าปี หน้า เข้า จะ ขาก หนัก
จะ แพง อด กัน เป็น แน่. ผม ออก กลัวๆ ก็ ซัก ตาม ขาย เพิ่ง ว่า :
—“ นาค ให้น้ำ รูป ร่อง มัน อย่างไร ? มัน อยู่ ที่ ไหน ? ” ขาย เพิ่ง แก
ตอบ ว่า “ ก็ คือ งู หอน ตัว ใหญ่ๆ ใน ใต้ บาตาล นะซี ! ” จะ จริง
ไหม คุณ พ่อ ขอรับ ? ”

—“ งู หอน จริงๆ ที่ ไหน มี ! มี ก็ แต่ ช่อ พ้า หลังกา โบสถ์ ซึ่ง
นาย ข้าง เขา ทำ เป็น รูป งู ใหญ่ เล่นๆ ตาม ขอบ ใจ แล้ว พา กัน เรียก ว่า

พระยา นาค ๆ นี้ ไม่มี เกี่ยวกับ น้ำ ทำอะไร เลย. การ น้ำ มาก และ น้ำ น้อย นั้น ก็ แล้ว แต่ พระ เปน เจ้า จะ ทรง โปรด ให้ ฝน พ้า อากาศ อย่างไร ทั้ง นั้น ต่าง หาก ! ”

—“ ก็ เช่น นี้ จะ มิ ควร ถือ กัน ว่า นาค ไม่มี ฤ ? ”

—“ ไม่ ใช่ อย่าง นั้น, นาค ก็ มี, แต่ ที่ มี ตัว ปรากฏ อยู่ นั้น มัน ไม่ ใช่ จู, มัน เปน สัตว์สี่ เท้า หน้า สั้น เหมือน แมว ! หาง แบน เปน สาม เหลี่ยม, ขน สั้น เกรียน สีนวล เทา ๆ, ตีน มี หนัง ติด กัน เปน ฟืด คล้าย ตีน เป็ด; ตัว เชื่อง ๆ กว่า แมว สัก หน่อย; มัน ขุด โรง อยู่ ใน ป่า อ้อ ป่า พง, ริม ห้วย หนอง และ แม่น้ำ ลำธาร; ลง น้ำ ดำ น้ำ ทน จับ ปลา กิน ว่องไว นึก, นาค ชนิด นี้ ก็ ไม่ได้ ให้ น้ำ ให้ ทำอะไร เลย, มัน กลับ อาศรัย น้ำ หา กิน เสีย อีก. ”

—“ นี่ คุณ พ่อ มา อัง ป่า พง ป่า อ้อ เท่านั้น, แต่ ยาย เพ็ง แก่ อัง ถึง ชั้น บาตาล เนอะ ขอรบ ! ”

—“ โอ ! พ่อ ต่อ ให้ ขุด เลข บาตาล ไป ทะลุ โลก ข้าง โนน อีก ก็ จะ ไม่ได้ พบ นาค ของ ยาย เพ็ง เปน แน่, แต่ จะ กลับ ได้ พบ นาค ของ อเมริกา เขา เรียก ตาม เสียง ชาว บ้าน นั้น ก็ ว่า นาค กัสเตอร์ หรือ นาค บเวอร์ ก็ได้. นาค บเวอร์ หรือ นาค กัสเตอร์ นี้ รูป ร่าง สัณฐาน โต เล็ก คล้าย ๆ กับ นาค เมือง นี้, ผิด กัน บ้าง ที่ ขน มัน ยาว ปุก ปุย, หาง สั้น ๆ แบน ๆ และ ฉลาด ทำ โรง ที่ อยู่ มากกว่า กัน เท่า นั้น, นอก นั้น ก็ เหมือน ๆ กัน. ”

—“ แล้ว เรื่อง รังเกียจ แก่ง แย่ง กัน นั้น มัน ไม่มี บ้าง ฤ คุณ พ่อ ขอรบ ? ”

—“ แก่ง แ่ง ไม่มี ดอก ลูก ! ไม่เหมือน ของ ยาย เพ็ง แก่ หรอก. ทุก ๆ ปี พอ ย่าง เข้า หน้า หนาว มาก นี้ ก็ ประชุม เปน สมัค พรคพวก สามัคคี พร้อม เปรียง กัน เปน ฝูง ๆ ตั้ง สอง ร้อย ตัว สาม ร้อย ตัว ก็มี ใน ที่ ลำ แม่ น้ำ ไหล แห่ง ใด แห่ง หนึ่ง ที่ เหมาะ ดี, แล้ว ก็ พา กัน อพยพ ขึ้น ไป ข้าง เหนือ น้ำ, กัด ต้น ไม้ โต ประมาณ เท่า ๆ ตัว มัน บ้าง, เล็ก กว่า ตัว มัน บ้าง เปน ท่อน ๆ ให้ ล้ม ลง จำเภาะ ใน แม่ น้ำ แล้ว คาบ ลอย ล่อง ไป ถึง ที่ ซึ่ง มัน หมาย จะ สร้าง บ้าน อยู่ แล้ว ก็ ช่วย กัน บัก เปน เสา เชื้อน, ถม ด้วย ดิน และ ก้อน ศิลา ให้ แน่น เปน ทำนบ กัน แม่ น้ำ ให้ น้ำ ค้าง เปน อ่าว เปน แอ่ง, ตน จะ ได้ ไป สร้าง บ้าน ที่ ตรง กลาง ต่อ ไป จะ ได้ มี ต้อง กลัว สัตว์ อื่น มา ทำ อันตราย ตน ได้. ”

—“ แหม มัน ข้าง ฉลาด จริง นะ ! ทำ บ้าน ได้ เหมือน คน เจียว ! ”

—“ โอ ! ว่า ข้าง ฉลาด นั้น มัน ก็ ฉลาด อยู่, แต่ จะ เอา เหมือน อย่าง คน ที่ เจียว นั้น ไม่ได้; เปน แต่ ฉลาด ตาม นิสัย ของ มัน เท่านั้น คือ ชาติ เดิม ของ มัน ฉลาด มา เท่า ใด, ลูก หลาน ของ มัน ก็ ทำ ได้ อยู่ เพียง อย่าง เดิม เท่านั้น, ไม่ มี วัน แปลก ทั่วไป มาก ขึ้น เหมือน มนุษย์. ดูซิ คน เรา ! เดิม ก็ อยู่ บ้าน มุง จาก, มุง คา, ต่อ มา คิด ก่อ ตึก สร้าง เรือน ทำ แล้ว ด้วย อริฐ ด้วย ปูน, หลังคา มุง กระเบื้อง งาม นัยน์ตา กว่า ก่อน ๆ เปรี่ยน แปลง ไป ได้ ต่าง ๆ ตาม สติ ปัญญา ซึ่ง พระ ทรง ประทาน ให้ แก่ ชาติ มนุษย์ เปน พิเศษ ไม่ ตาย คือ อยู่ ตาม เดิม เหมือน อย่าง สัตว์ เจริญ ฉลาด ! ”

—“ ก็ ตึก ที่ มาก ก่อ ขึ้น ใน น้ำ ทำ เปน บ้าน อยู่ ได้ เช่น นั้น จะ ว่า มัน ฉลาด เหมือน มนุษย์ ไม่ได้ ฤ ? ”

—“ที่ไหนได้ : มนุษย์เรานั้น ทำล้วนมีภาคพื้น. ห้อง หับ ประตุ. หน้าต่าง อย่างงดงาม, ส่วนโพรง มากนั้น ดูรูป เปนกระโจม กลางน้ำ คล้ายจอมปลวก. ถึงดูดีสำหรับสัตว์ มันก็ยังไม่วิเศษเท่าบ้านของเราดอก : ประตุ หน้าต่าง ที่ไหนมี, ทำทึบ; ข้างใน เปนพื้นสองชั้นๆ ล่างเต็ม อ้อ ไปด้วยรากไม้ ผลไม้ ไว้สำหรับกิน เมื่อหน้าหนาว; ชั้นบน เปนที่โลดเต้น เล่นนอน ตามสบาย; ทางเข้าออก มัน เปนแต่รูลงไปในน้ำ. มากบีเวอร์จำพวกนี้ พอนับว่า มีวิชาฉลาดอยู่อย่างหนึ่งก็จริง แต่ก็ไม่เห็นว่ามันให้น้ำให้ทำอย่างไรเลย, มันกลับต้องอาศัยน้ำอยู่ เหมือนมากในเมืองเรานั่นเอง!”

—“อ้อ! อย่างนี้ นาคงูหงอน ของยายเพ็ง มิเหลวไหลไปฤ?”

—“มันก็เหลวๆ ทั้งเพ นะซิ ลูก! ถึงเจ้าจำพวก ปลาอานนท์, งูอีกคน, ครุฑ, กิณร, มังกร, ชัณห์ก็เหมือนกัน, ตรวจหาสัตว์เดิวยกก็ไม่มี; มีแต่เขียนเป็นรูปเล่น บินรูปเล่น ให้แปลกตาเท่านั้น. บุคคลผู้ใด ยังจะไปถือเหมือนอย่างยายเพ็งว่า สัตว์เหล่านี้ ทำให้ฝนแล้ง, ทำให้เกิดยุคเชษฐ, โชคดี, โชคร้ายไปต่างๆ ได้ นั้น ก็จะต้องเรียกบุคคลผู้นั้นว่า “หัวยายแก่” แน่ละเจ้า! อย่าเลยลูก! อย่าเชื่อคนอย่างนี้! เชื่อถือว่า สิ่งต่างๆ ในโลก เกิดขึ้น เพราะพระทรงบรรดาลให้มีขึ้น เท่านั้น ก็ดีพออยู่แล้ว, ยังจะมัวเชื่อถือยุ่งเหยิง ตั้งร้อยอย่าง ตั้งพันอย่างกันอีกทำไมล่ะ!”

บทที่ ๑๘.

คำที่ใช้ตัว ค (ควาย) สกต ต่อไป.

บริจาค —ทาน, แจก—

ประโยชน์ —ปฐม,—มัธยม

พรรค —พวก, สมัค—พวก

วิหค ฝูง—นก ทั้งหลาย

ยุค —เชษฐ, กุลี—

โชค —ลาภ,—ไชย,—ดี

—:—

ภาค —ต้น,—พื้น, แบ่ง—

มรรค —นายก,—มรคา

พาค —เพียร เรียน วิชา

มัก —ง่าย,—จี้,—คน—น้อย

พยัคฆ์—ร้าย เสือ โคร่ง

พยัก —หน้า,—เพียด

—:—

คน มีศรัทธา บริจาค ททรัพย์ ออก เป็น ทาน.
 โรคชรา รักษา ยาก. ไปรบศึก มีโชคไชย ได้ชนะ.
 แม่นบ้าน เมือง เกิด กุलीยุคๆ เชษฐ, ก็ควรตนจะ
 ช่วยป้องกัน. คนมักง่าย ทำอะไร มักไม่ดี.
 มรรคนายก เป็น หัวหน้าพระอาราม. คนหน้าเนื่อ
 ใจ พยัคฆ์ มักมี ชุม. คนเย่อหยิ่งไว้พาค ภูมิ วาง

โต จน เกิน ไป. จง รีบ รัต พาก เพียร เรียน วิชา.
 ร่าง กาย เปน ที่ เกิด ของ โรค ภัย ไข้ เจ็บ ไป ต่าง ๆ
 คน ที่ เปน โรค ไข้ ดาษ มี เม็ด พุ พอง เปน หนอง
 ขึ้น ตาม ตัว. ให้ อะไร ก็ ไม่ ยาก เท่า กับ บริจาค ชีวิต
 ให้ เปน ทาน.

บท ที่ ๑๕.

ผล แห่ง ทาน.

ใน สมัย ครั้ง หนึ่ง สมเด็จพระ มหา เขษุ เจ้า พร้อม ด้วย สามุณเณร
 มี อรรคสาวก อาปอสโตโล ๑๒ องค์ เปน ต้น เสด็จ พระ พุทธลีลาศ ไป
 สู่ พระ วิหาร. ใน กรุง เขรุชาแลม จะ ทรง อธิบาย ข้อ ความ ซึ่ง มี มา
 ใน พระ คัมภีร์. สมเด็จพระ มหา กรุณา เจ้า ก็ เสด็จ มา ประทับ อยู่ แทบ
 พระ ทวาร ประตู พระ วิหาร ริม มรรค มรคา ที่ สัมบุรุช ทั้งหลาย เเดิน
 เข้า ออก.

ที่ ตรง นั้น มี ตู้ ทาน สำหรับ เก็บ ทรัพย์ ซึ่ง บุคคล ใจ ศรัทธา ใส่
 ลง ไว้ ถวาย เพื่อ เปน ที่ ทำนุบำรุง พระ วิหาร และ พระ สงฆ์ ผู้
 ปฏิบัติ วัด.

เมื่อ พระ องค์ ทรง ทอด พระ เนตร เห็น บรรดา เศรษฐี คฤหบดี
 ที่ มั่ง มี สมบูรณ์ บาง คน บริจาค ลง ไว้ เปน อัน มาก, พระ องค์ ก็ ทรง

นั่ง อยู่ หาได้ ตรัส ประภาศ ประการ ไต ประการ หนึ่ง ไม่.

อัน คับ นั้น ยัง มี หญิง แม่ หม้าย อนาถา ผู้หนึ่ง เดิน เข้า มา, พอ ถึง ตู๋ ทาน นั้น นาง ก็ หีบ เออ อัฐ สดางค์ ใน ขา ย ผ้า ได้ สอง อัน หย่อน ลง ไป ใน ตู๋ ทาน นั้น.

ขณะ นั้น สมเด็จพระ มหา เบชชู กฤศโต เจ้า ทรง สังเกต กิริยา อธิษาศัย ของ สัตว์ อนาถา นั้น แล้ว พระ องค์ ทรง ตรัส เทศนา ยก บ่อ งสรรเสริญ ทาน แห่ง สัตว์ ผู้ นั้น ว่า :—“ดูกร ท่านทั้งหลาย ผู้ ทรง สิ้น อัน ประเสริฐ ! จง ดู สัตว์ นี้ เกิด ! การ บริจาค ทาน ของ นาง นี้ มี ผล อานิสงฆ์ มากกว่า ทาน ของ เศรษฐี ที่ เดิน มา ก่อน ทุก ๆ คน.

“จริง อยู่ เศรษฐี กุหลาบดี เหล่า นั้น ล้วน บริบูรณ์ ไป ด้วย ทรัพย์ สมบัติ มาก เหลือ หลาย, ถึง จะ สละ ให้ มาก มาย ก็ จริง ก็ เหมือน กับ ให้ แต่ น้อย ๆ เพราะ ไม่ เปน ที่ ผูก จิตร์ ผูก ใจ ด้วย เปน แต่ เศษ เลบ ของ ทรัพย์ ที่ เหลือ ใช้ สรอย ไม่ ไร ของ ที่ ต้อง การ ส่วน ตัว แท้ ๆ เช่น นี้ จึง มี ผล น้อย; ส่วน สัตว์ เชิญ ใจ นั้น เล่า ถึง ว่า บริจาค ทรัพย์ แต่ เพียง น้อย ๆ ก็ เหมือน กับ ให้ มาก อยู่ เพราะ ว่า อัฐ สดางค์ ที่ นาง ให้ นั้น นาง มี อยู่ จำเพาะ แต่ ที่ จะ ต้อง การ ใช้ บริโภค ส่วน ตน แท้ ๆ หา ได้ เหลือ ไร ไม่. นาง เปน ผู้ มี น้ำ ใจ ศรัทธา บริสุทธ์ ยิ่ง นาง จึง ได้ รับ ผล อานิสงฆ์ ยิ่ง กว่า เศรษฐี กุหลาบดี อื่น ๆ เปน อัน มาก !”

นอก จาก คำ เทศนา ของ พระ องค์ เหล่า นี้, ยัง มี คำ อรรถาธิบาย ชี้แจง ต่อ ไป ว่า โดย มาก คน เรา มัก นิยม ถือ กัน ว่า บริจาค ทรัพย์ ให้ ทาน มาก ก็ บ่อ มได้ ผล มาก เปน ธรรมดา, แต่ ที่ จริง หา เปน

เช่น นั้นไม่ว่า. ท่านใด ที่บุคคลให้ ด้วย จิตร์ เลื่อมใส ศรัทธา บริสุทธิ์,
ท่านนั้น แม้จะ น้อย ก็มี ผล อานิสงฆ์ มาก; ท่านใด ที่บุคคลให้
ด้วย มิได้ มีใจ เลื่อมใส ศรัทธา ถึงแม้จะเป็น ท่านใหญ่ มาก เหลือ
ก็ ดี หรือ ถึง แม้ ว่า ผู้บริจาค จะเป็น พระ มหา ภาระชัตริย์ และ
อรรคมหา เสนาบดี ก็ ดี, ท่านนั้น ก็ ย่อม มี ผล อานิสงฆ์ น้อย เป็น
ธรรมดา อยู่เอง.

เหตุนี้, บุคคล ผู้ใด มี ทรัพย์ น้อย ก็อย่า พึ่ง ทำ ความ เสียใจ
ว่า ท่านที่ ตน บริจาค แต่ เล็ก น้อย นั้น มี ผล น้อย; ที่จริง ควร จะ
ให้ ท่าน ด้วย จิตร์ เลื่อมใส ศรัทธา ตามมี ตามจน ของ ตน เกิด ๔
ผล แห่ง ท่านนั้น จะได้ เป็น บรรดา แก้ว บรรดา ทอง เป็นที่ ดำเนิน
ไปสู่ สวรรค์ ของ ตน; แม้ ที่ สุด ไม่มี ทรัพย์ จะ ให้ ท่าน ก็ ให้ สวด
ภาวนา อุทิศ ให้ ผู้ที่ มี โรค ภัยไข้ เจ็บ ซึ่ง เรา อยาก จะ ช่วย กรุณา ให้
ปลดปล่อย จาก โรค ภัย ห่วง พัว พระ ก็ จะ ทรง โปรด ประทาน บุญ
กุศล ให้ ตน เป็น มั่น คง.

พูด ดี เป็น เงิน เป็น ทอง.

“ แม้ จะ เรียน วิชา ทาง คำ ขาย,	อย่า ปาก ร้าย พูดจา อัจฉาสร้อย;
จะ ชื้อ ง่าย, ขาย ดี มี กำไร,	ด้วย เขา ไม่ เคือง จิตร์ ระอิด ระอา.
เป็น มนุษย์ สุด นิยม เพียง ลม ปาก;	จะได้ ยาก โหย หิว เพราะ ชิวหา;
แม้ พูด ดี มี คน เขา เมตตา,	จะพูดจาจงพิเคราะห์ ให้เหมาะสมความ.”

บทที่ ๒๐.

ขึ้น ก็ ปุด, ลง ก็ ปุด!

ใคร ลอง คิด บ้าง ฤ ไม้ โย นก กด
ต้อง ปุดๆ สุด เสียง ทุก เทียง คั่น.
แต่ ครั้ง เดิม เริ่ม ตั้ง ดิน และ พ้า
ชวน พันน มั่น หมาย จะ อวด ดี

เมือง ฮ่องกง เปน ภารา ทำ สำเภา
ใคร สามารถ อาจ ไป ถึง ได้ ก่อน กัน
เจ้า หอย คลาน ขาน รับ " เอ ชี พ่อ ! "
จ๊ับ แจง จึง ใช้ บัญญา หา อุบาย

ฝ่าย เรือ ไบ ได้ ลม ก็ เล่น อ้าว
กำลัง ไบ ได้ ลม ก็ สม คิด
อ้าย นก กด ถึง ข้ำ กว่า อะโฮ
กลับ แพ้ หอย เพราะ บัญญา เปน ข้ำ มั่น.

ขึ้น ก็ ปุด! ลง ก็ ปุด! ตาม กำหนด
หอย จึง ได้ ไซ เปิด และ ปิด รู.

ถึง กำหนด น้ำ ทะเล นั้น ลง ขึ้น ?
เขา กล่าว ขึ้น ขึ้น ไว้ ว่า เรื่อง มี.
นก กด มา พุด กับ หอย จน ถึง ที่
ว่า " จ๊ับ แจง ! เนอะ คราว นี้ มา สู้ กัน ะ

ข้า กับ เจ้า ก็ ล้วน แรง แข็ง ขยัน
ยก ผู้ นั้น ขึ้น ไว้ ให้ เปน นาย ! "
นก หัว รือ บิน เร็ว ไป ลับ หาย.
เข้า เกาะ ท้าย เรือ สำเภา ของ พานิช.

ออก จาก อ่าว เมือง ไทย ได้ ดัง จิตร
จ๊ับ แจง คิด ท้าย ลง ฮ่องกง พลัน.
หมาย กำลัง วาง โต มา อ้าง ขัน
น้ำ ขึ้น ลง ตั้ง แต่ นั้น ต้อง คอย ดู;

เจ้า นก กด ป่าว ร้อง ก้อง แก้ว หู
จะ เท็จ จริง แล้ว แต่ ผู้ เขา เล่า มา.

บท ที่ ๒๑.

คำ ที่ ใช้ ตัว ค (ควาย) การ์นต์.

สตางค์	—ขาว, —แดง	สวรรค์	เมือง—, —กต, นคร—
อุโมงค์	ปล่อง—, ช่อง—, ขด—	ขรรค์	พระ แสง—, พระ—
เบงค์	(เบงก์), -ธนาคาร, ใบ—	ประสงค์	ต้อง—, —ต้องการ
ชำมรงค์	แหวน พระ—	ถึงค์	ปุง—, อิตถี—, บุปผก—

—;—

องค์	พระ—, —พระ	สรรค์	รัง—, รัง—สร้าง
อง	—อาจ, —ญวน, ไม้ พะ—	สรร	เลือก—, สี—วรรณะ
ปรางค์	—ปราสาท	สันต์	เกษม—
ปราง	พระ—คือ แก้ม	สัน	คม—, ลำ—, —หลัง, —มีด

—;—

อุโมงค์ เปนทาง เดิน ในใต้ ดิน. ความรำคาญ
 ในโลก นี้ ขวนให้นึก ถึง สวรรค์. เดิน ทาง เตียน,
 เวียนลง นรก; เดิน ทาง รก, วก ขึ้น สวรรค์ คือ ว่า
 บาป นั้น ทำ ง่าย แต่ ว่า บุญ นั้น ทำ ยาก. สมเด็จ

พระนารายณ์ เจ้าเมือง ละโว้ ลพบุรี พระปรางขวา
 เขาว่า เป็นไฟดำ เม็ดโตๆ. พระปรางค์ที่วัด
 แจ่ง สูง สามสิบ วาเศษ. เราต้อง รัก บิดุราชน มาตุ-
 รงค์ จง ทุก เมื่อ. พระเจ้า แผ่นดิน ทรง เครื่อง เหน็บ
 พระขรรค์ ดู สง่า. สวรรค์ อยู่ในนอก, นรก อยู่ในใจ
 คือว่าคนเรา จะได้บุญ ได้บาป ก็ แล้วแต่ใจนั้น
 เอง. จะขึ้น ต้นไม้ ที่ สูงๆ เขาใช้ ขึ้น ไป ตาม พะอง.
 สิ่งใดดี ที่ ท่าน ต้อง ประสงค์, ขอ พระทรง โปรด ให้
 ดั่งใจ หมาย.

บทที่ ๒๒.

ชุด อุโมงค์.

ตั้งแต่ ไหน แต่ไร มา พม่า กับ ไทย เคย ทำ สึก สงคราม ประหวัด
 ฝีมือ กัน เป็น หลาย ครั้ง หลายหน, น่า ชม ความ สามารถ ด้วย กัน
 ทั้ง สอง ฝ่าย ดัง เรื่อง ซึ่ง จะ กล่าว ต่อไป นี้ เป็น พยาน.

ขณะ นั้น เจ้าตาก ได้ ลง มือ กู้ เมืองไทย โล่ พวก พม่า ข้ำ สึก
 ให้ พัน เขตต์ แดน เมือง สยาม เกือบ สำเร็จ อยู่ แล้ว, แต่ อะแซห่วนก็
 แม่น้ำพม่า ใน เวลา นั้น ก็ อยาก จะ เอา ไชย กับ ไทย จง ได้ จึง ยก

กอง ทัพ ไหญ่ ล่วง แดน ไทย เข้า มา ข้าง เมือง เหนือ หมาย ประสงค์ จะ เข้า ที่ เมือง พระ พิศณุโลก.

พอ อะแซห่วนก็ เดิน ทัพ มา ถึง เมือง สวรรคโลก รู้ ความ ว่า เจ้า พระยา สุรสีห์ ผู้รักษา เมือง พระ พิศณุโลก นั้น ไม่ อยู่, ยก ทัพ ไป ช่วย รณรงค์ สงคราม ทาง เมือง เชียงใหม่ ยัง กลับ มา ไม่ ถึง, ขณะ นี้, ถ้า อะแซห่วนก็ จะ เข้า ที่ เมือง พระ พิศณุโลก ก็ คง ได้ สม ประสงค์ โดย ง่าย; แต่ เพราะ เหตุ ที่ อะแซห่วนก็ เป็น ชาย ชาติ ทหาร แท้ เมื่อ ทำ ใคร แล้ว ก็ ชอบ ทำ ซึ่ง ๆ หน้า ไม่ เหมือน คน ขี้ ขลาด ที่ ชอบ แอบ ทำ แก่ จึง ตอบ กับ ผู้ ที่ ได้ นำ ข่าว สาร นั้น ว่า : — “จะ เข้า เขียบบ ย่ำ บ้าน เมือง เมื่อ เจ้า ของ เขา ไม่ อยู่ นั้น ดู ไม่ ดี ! จะ รอ ให้ เจ้า ของ เขา มา รักษา เสีย ก่อน จึง ค่อย ลอง ฝีมือ ซึ่ง ดี กัน กลาง สนาม ซึ่ง ๆ หน้า ! ”

ต่อ เมื่อ เจ้า พระยา จักรี กับ เจ้า พระยา สุรสีห์ ผู้น้อง ยก ทัพ กลับ มา ตั้ง มั่น รักษา เมือง พระ พิศณุโลก แล้ว, อะแซห่วนก็ จึง ยก เข้า ตั้ง ค่าย ประชิด เมือง แล้ว จี๋ ม้า พา ทหาร ออก เลียบ ค่าย เป็น ที่ ท้า ให้ ไทย ออก รบ.

เจ้า พระยา สุรสีห์ ซึ่ง พม่า เรียก กัน ว่า “พระยา เสือ” เพราะ นิสัย กล้า ไม่ ย่อ ท้อ รอ ใคร ก็ พา ทหาร ออก รบ. ต่าง แทาง พัน กัน จน ถึง ตลุมบอน เป็น อลหม่าน; ไทย ทน ไม่ ไหว ก็ ถอย ทัพ กลับ เข้า เมือง; แต่ เป็น ดัง นี้ มา สอง สาม วัน, พอ รุ่ง ขึ้น, อะแซห่วนก็ ก็ ออก เลียบ ค่าย อีก. เจ้า พระยา จักรี เห็น เจ้า พระยา สุรสีห์ ผู้น้อง เสีย แท้ม แก่ พม่า หลาย ครั้ง แล้ว ก็ คิด มานะ ขึ้น มา, จะ แก่ นื่อง ชาย ให้ ได้ จึง ยก พล ทหาร ออก ต่อสู้ รบ กัน ถึง ตลุมบอน; ที่ นี้ พม่า สู้อำนาจ ไม่ได้ ก็ ลา ถอย กลับ เข้า ค่าย.

ครั้ง รุ่ง ขึ้น, ต่าง ก็ ออก รม ซึ่ง ดี กัน อีก, ผลัด กัน แพ้, ผลัด กัน ชนะ อยู่ หลาย ครั้ง, ประมาณ เก้า วัน สิบ วัน จน ทำให้ อะแซ-ห่วนก็ อ่อน หุ ดง, คิด ว่า จะ ชิง ไชย เอา ชนะ โดย ง่าย ไม่ได้ จึง หยุ ด รม ขอ ดู ตัว เจ้า พระยา จักรี ไว้ เป็น ขวัญ ตา ให้ รู้ ว่า คน เก่ง พอ สัก ตัว แก ผู้ มี อายุ มาก ถึง ๓๐-๔๐ ปี แล้ว นั้น จะมี รูปร่าง ลักษณะ อย่างไร กัน.

ส่วน เจ้า พระยา จักรี เล่า ขณะ นั้น อายุ อยู่ ใน ราว ๓๐ ปี เศษ ๆ เท่านั้น ใจ คอ กำลัง ฉลาด ฉกรรจ์ หมายถึง จะ อด กล้า หาญ บ้าง, พอ รุ่ง ขึ้น ก็ ชี มี พา พล ออก ขึ้น หน้า ค่าย ให้ อะแซห่วนก็ ดู ตัว ตาม ขอม ใจ.

อะแซห่วนก็ เห็น เจ้า พระยา จักรี รูปร่าง สง งาม ประกอบ ด้วย ลักษณะ ดี ท้ว สรรพ พงค์ ภาย จึง พุด ชม ว่า :—"รูป ท่าน งาม, นาม ก็ เพราะ, ฝีมือ ก็ เข้ม แข็ง; จง รักษา ตัว ไว้ เกิด ! ต่อ ไป จะ ได้ ดี ! " แล้ว อะแซห่วนก็ ก็ เลือ ก สรร เอา เครื่อง ม้า ทอง คำ อย่าง ดี ๆ สำหรับ หนึ่ง, ผ้า สักลาด พับ หนึ่ง, ดิน สอ แก้ว สอง ก้อน, น้ำมัน ดิน สอง หม้อ ส่ง ให้ เจ้า พระยา จักรี, อะแซห่วนก็ ทำ อย่าง นี้ เพื่อ แสดง ว่า ตน เป็น ผู้ ใหญ่ แท้ ๆ อย่า ว่า แต่ รู้ ดำ ราบ พิไชย สงคราม กระบวน ยุทธ อย่าง เดียว เท่านั้น, ถึง ธรรมเนียม การ ต้อนรับ ปฏิสันถาร ตาม วิสัย โลก นิยม ว่า ดี นั้น ตน ก็ ขำ ฅน สัน ทุก อย่าง.

ที่ จจริง บาง คน เมื่อ อ่าน ถึง นี้ แล้ว ก็ น่า จะ คิด อยู่ บ้าง ว่า "มัน จะ ดี วิเศษ อะไร กับ เอา ดิน สอ แก้ว กับ น้ำมัน ราคา แพง ละ สด งาม สด งาม ละ หม้อ ละ นิด หม้อ ละ หน่อย เท่านั้น มา ให้ ท่าน เจ้า พระยา จักรี ผู้ เป็น ผู้ ใหญ่ จะ มี เป็น การ ลบ หลู่ ท่าน ไป ฤ ? " ก็ จะ

ตอบได้ว่า แม้ ว่าดิน สอ กับ น้ำ มันดิน ไม่ใช่ ของ วิเศษ นัก ก็ จริง
ก็ ยัง สมควร ที่ พม่า จะ ให้ ใต้ อยู่ เพราะ เปน เหมือน อด อ่าง ว่า มี
เกิด ขึ้น เอง ใน เมือง พม่า, ที่ เมือง ไทย ไม่ มี, เปน การ ซึ่ง เอา รัด
เอา เปรียบ โดย สิ่ง ของ ไป พลาด ก่อน, กว่า ที่ จะ ได้ มี โอกาส ซึ่ง
เอา ไซย กลาง สนาม ได้ !

ต่อไป, ต่าง ก็ เตรียม กัน โดย เต็ม ฝีมือ อีก, ไม่ ช้า ก็ ตั้ง รม
กัน ไป, รม กัน มา ล้ม ตาย ป่วย เจ็บ ลง ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย; ยัง
ไม่ แพ้ ชนะ กัน ที่ เดียว. ข้าง พม่า เห็น ไม่ได้ การ กลาง สนาม, ก็ ชุต
อุโมงค์ ทำ ช่อง เดิน ไป ใน ใต้ ดิน หมาย จะ ให้ ทะลุ เข้า ไป ถึง ค่าย
ไทย, คิด ว่า ไทย ไม่ รู้ ตัว คง ต้อง แพ้ เปน แน่. ฝ่าย ข้าง ไทย เล่า
ก็ คิด ชุต อุโมงค์ ออก ไป จาก ค่าย. กำลัง ชุต กัน ไป ด้วย กัน ทั้ง สอง
ฝ่าย ฉะนั้น ก็ พอ ดี อุโมงค์ ทั้ง สอง ฝ่าย มา บรรจบ พบ กัน กลาง ทาง
เลย เกิด ฆ่า พัน กัน ใน อุโมงค์ พม่า ไทย ล้ม ตาย เปน อัน มาก, ต่าง
จึง ดี ไม่ กลัว ตาย, หมาย ฝาก ชื่อ ไว้ กับ แผ่น ดิน, นำ ชม แท้ ๆ.

แต่ เสีย ตาย อยู่ ชั่ว เดียว ที่ พม่า กับ ไทย ต่าง มา ชิง ดี กัน
เมื่อ ชัด ใจ กัน เสีย แล้ว, ก็ เหมือน กับ แข่ง กัน หา ที่ ตาย. ถ้า เมื่อ
เปน ปกติ อยู่ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ต่าง คน ต่าง ได้ คิด ชิง ดี กัน ใน
ทาง ทำ มา หา กิน ชื้อ ขาย กัน โดย สุจริต แล้ว เมือง ไทย กับ เมือง
พม่า จะ มิ พา กัน รุ่งเรือง มั่ง คั่ง บริบูรณ์ อยู่ เปน สุข สบาย อย่าง
ที่ นื่อง และ เพื่อน บ้าน ฤๅ ? อัน ที่ จริง มนุษย์ ทุก ชาติ ทุก ภาษา ล้วน
ร่วม เกิด, ร่วม ตาย, ร่วม โลก ด้วย กัน ทั้ง สั้น, มิ ควร ฤๅ ที่ จะ
ร่วม สุข ร่วม สบาย ด้วย กัน ด้วย ? แท้ จริง ! ถ้า เรา ทุก คน

จะมีใจเมตตา กรุณา ต่อ กัน และ กัน จริง ๆ แล้ว, โลก นี้ ก็ จะ กลาย
เป็น ที่ อยู่ สุข สมาย คล้าย ๆ กับ เมือง สวรรค์ ชั้น พำ ที่ เดียว; แต่
อนิจจา ๆ เอ๊ย ! เมื่อไร จะได้ เห็น เป็น เช่น อย่าง นี้ บ้าง ?

บท ที่ ๒๓.

พราน เบ็ด กับ ลูก ปลา.

ชาย ผู้หนึ่ง ถือ เบ็ด ไป ตก ปลา,
วัด ขึ้นมา เฉาะ ลูก ลก สวาย,
ก็ ปลดปล่อย ลง ใน ค่อง ขัง ตพาย
แล้ว หย่อน สาย เบ็ด ตก อีก ต่อ ไป.

ส่วน สวาย ที่ ไล่ อยู่ใน ค่อง
“ นาย เจ้า ขา ! ข้า นี้ ยัง เขียว ไวย,
ตัว เล็ก ๆ กะจิริด นิด เท่านั้น,
เนื้อ ก็ เหนียว ไม่มี มัน ทัว สรรพวงค์

มัน จึง ร้อง วอน พราน ด้วย แจ่มใส
ขอ จง ได้โปรด ปล่อย เสี่ยง ก่อน พลง ะ
กิน ไม่ ดี, ตัว ไม่ อ้วน, ล้วน แต่ ก้าง,
เมื่อ โต หาง สัก กำ หนึ่ง จึง กิน ดี ! ”

พราน เบ็ด พัง นั้ง หัวเราะ แล้ว ร้องว่า
ถึง เล็ก น้อย ก็ กิน ได้ เป็น ไไร มี !
เวลา ค่ำ, เจ้า คง ลง กะทะ
ซึ่ง จะ เท ปลา ร้า ขำ กะทือ

“ เทศนา ไป เกิด ให้ เต็ม ที่ !
คง ยัง ดี กว่า ใหญ่ อยู่ โกล มื่อ.
ต้ม เป๊าะ ชะ ปลา เล็ก ๆ เอก เบา ฤ ร
แล้ว เอ้อม มือ หยิบ หมู ดู ไม่ ควร. ”

บทที่ ๒๔.

คำที่ใช้ตัว ฅ (ระฆัง)

ระฆัง	หอ—, ตี—	เมฆ	—หมอก, ก้อน—
ตะเฒ	—ลากไม้	ฆ้อง	ย่า—, —กลอง, —วง, —กะแต
เขี่ยน	—ตี, ถก—	อุโฆษ	เสียง—, หนังสือ—สมัย
สังข์	พระ—, ชี—, พระ—สมณะ	โฆษาไป	—, ร้อง—
สังฆราชพระ—, ท่าน—			—:—
	—:—	ฆ่า	—ฟัน, —ตาย
ฆาฏ	อา—, พิ—, เพ็ชฌ—	ข้า	—พเจ้า, —ราชการ, —ทรม
กาด	—คน, —หมาย	กำ	—จ้าง, —เช่า, รากา—

—:—

อย่า ผูก อาฆาฏ จอง เวร ต่อ ผู้อื่น. เห็น เมฆ
ตั้ง อยู่บน ฟ้า กาด คະเนว่า ฝนจะตก. คนที่ถูก
เพ็ชฌฆาฏ ฆ่า เมื่อโต เพราะไม่ ถูก เขี่ยน ตี เมื่อ เด็ก
นั้น ก็ มี มาก. ใจ ไม่ มี มลทิน เปรียบ เหมือน พระ
จันทร์ ไม่ มี เมฆ หมอก ปิด บัง ฉะนั้น. ถ้า นาย ไม่ ให้

ค่าจ้าง, ถูกจ้างก็ไม่ทำงาน. พระสงฆ์ ใ้ระฆัง
 เปนเครื่อง สัญญา ให้รู้เวลา กัน. วินัย ของ พระ
 สงฆ์ มี มาก กว่า ขมารวาศ. เสียง ช้อง ทุ่ม กว่า เสียง
 ระฆัง. เรื่อง ที่ โฆษณาใน หนังสือ พิมพ์ มัก แพร่
 หลาย เร็ว. “ชั่ว ชั่ง ชี้, ดี ชั่ง สงฆ์” เปน สุภาสิต ที่
 แปลว่า ใคร ทำ ดี ชั่ว ประการใด, พระ ย่อม ทรง ทราบ
 อยู่ ทั้ง สิ้น เรา ไม่ ต้อง นิินทา ว่า กล่าว เขา เลย. อย่า
 ขูด, อย่า คัด ของ วัด ของ สงฆ์.

บทที่ ๒๕.

นักษัตริย์ มารีตี้รี ๔๐ องค์.

ครั้ง หนึ่ง พระ เจ้า ลีชีนิวส์ เจ้า เมือง หุ่ม คือ เมือง ตูร์กี ใน เวลา นี้
 ทรง ห้าม มิ ให้ ราษฎร พลเมือง เข้ารีต เปน คฤศตัง เลข เปน อัน ขาด.
 ฝ่าย อาคีร์กอลา ข้า หลวง พิเศษ ผู้ สำเร็จ ราชการ ต่าง พระ องค์ ใน
 เมือง เซบาสต์ ถือ รับ สั่ง นั้น ให้ ดี ช้อง ร้อง ประกาศ โฆษณา ให้ พวก
 ชาว บ้าน ชาว เมือง ประชุม กัน กระทำ พิธี สัตยานุสตัย สบถ สามาล
 ตน ตาม รับ สั่ง.

ในที่ประชุม นี้ มีทหาร สี่สิบ คน เดิน ก้าว ออก จาก แถว ของ
 ตน พร้อม กัน ทำ วันทียาหัตต์ คำนับ ท่าน ข้าหลวง อาครีโกลา แล้ว
 กล่าว ขึ้น โดยสุภาพ ว่า :—“ ใต้ เท้า ขอรับ ! ผม เข้ารีต เป็น คฤศตัง
 เชื่อ ถือ ใน พระ ผู้ เปน เจ้า แล้ว, จะ ถือ ตาม รับ สั่ง ข้อ นี้ ไม่ได้
 เสีย แล้ว ขอรับ ! ”

ท่าน อาครีโกลา ได้ ฟัง ดัง นั้น ก็ ตก ใจ ไม่ อาจ ว่า กล่าว ประการ ใด
 ประการ หนึ่ง เปน ครุ ใหญ่ ด้วย ว่า ทหาร สี่สิบ คน นี้ เปน คน เคย
 ว่า นอน สอน ง่าย, นับถือ เจ้านาย เสมือน หนึ่ง บิดา มารดา, ทั้ง
 แก้ว กล้า อาจ หาญ ใน การ สงคราม หา ผู้เสมอ มิได้, ข้าเคย
 ร่วม ทุกข์ ร่วม สุข ด้วย กัน มา หลาย ครั้ง; อาครีโกลา จะ ลง ความ เห็น
 เอา ว่า เขา ดูหมิ่น ก็ ไม่ได้ แล้ว ก็ ไม่ ขี้ ขลาด เสีย ด้วย, อาครีโกลา
 คิด แล้ว ก็ เรียก ทหาร สี่สิบ คน นั้น มา ต่าง หาก พุด ประเล้า ประโลม
 เอา ใจ ว่า :—“ น้อง เอ๊ย ! น้อง ก็ เคย ได้รับ ราชการ ดี, ทำไม วัน นี้
 น้อง จึง มา ดู ถูก ต่อ อำนาจ แห่ง แผ่นดิน เล่า ? จะ มิ ต้อง ให้ เขา ข่ม
 น้อง ตาย เสีย เปล่า ๆ ฤ ? ”

ทหาร สี่สิบ คน นั้น จึง ตอบ ว่า :—“ ผม ทำ การ ช่วย เหลือ ต่อ ชาติ
 และ พระ มหา ธรรม ะจริย์ ถึง แก่ ยืนดี ยก เอา ชีวิต ขึ้น บูชา โดย มิ มี
 ความ เกรง กลัว ต่อ ภัย อันตราย ใด ๆ, เหตุ ใด ฤ ผม จะ มา เสียตาย
 ชีวิต ใน การ ฉลอง พระเดช พระคุณ ของ พระ ผู้ เปน เจ้า ซึ่ง เปน
 พระ บิดา อัน ทรง พระ มหา กรุณา เปน ล้น พ้น มี ทรง บรรดา ลให้ เกิด
 ขึ้น มา เปน มนุษย์ และ ทรง บำรุง รักษา อยู่ ทุก วัน มิ ได้ ชาติ !
 แท้จริง ถ้า แม้น พระ เจ้า ลีซีนิวส์ ไม่ ทรง ห้าม มิ ให้ พวก ผม ปฏิบัติ

พระ ผู้ เปน เจ้า ตาม ความ เลื่อมใส ศรัทธา ของ ผม แล้ว ผม ก็ ยินดี
ที่จะ จลอง พระเดช พระคุณ ท่าน ต่อไป แต่ หาก ว่า พระ องค์ จะ ทรง
ห้าม มิ ให้ กระทำ แล้ว ไซ้, แม้ ถึง ว่า ผม จะ ต้อง ตาย, ผม ก็ ขอม
ตาย, สู่ เสีย ชีพ ไม่ ให้ เสีย สัตย์ ! ”

อาครীগอลา เห็น เกลี่ย กล่อม ไม่ สำเร็จ, ก็ กลับ ไซ้ ข้าง อำนาจ, ขู่
ส้าหับ ว่า :—“ ถ้ ขึ้น ทำ คือ เช่น นี้ แล้ว ข้า ก็ จะ เขี่ยน ตี, ใส่ บน ตะแ
ลาง ไม้ ลาก ตระเวน ไป รอบ เมือง ! ” ทหาร สี่สิบ คน นั้น ก็ ไม่ ขอม
ทั้ง ศาสนา.

ที่ นี้ ข้า หลวง อาครীগอลา ก็ โกรธ พุด สิ่ง ว่า :—“ เอา มัน ไป คลอก
ไฟ ให้ ตาย เสีย เถอะ ! ” แต่ ทหาร เหล่า นั้น ก็ ไม่ กลัว, กลับ รื่น เริง
ตอบ ไป ว่า :—“ ไฟ พรหม อย่าง นี้ ผม ไม่ กลัว ดอก ขอรบ ! ผม กลัว
แต่ ไฟ ใน นรก เท่านั้น ! ”

อาครীগอลา ได้ ยิน ดัง นั้น ก็ ว่า ต่อไป ว่า :—“ เออ ! ร้อน เจ้า ไม่ กลัว,
หนาว บาง ที่ เจ้า จะ กลัว กระมัง ! ” ว่า พลง ทาง ก็ สั่ง ให้ เอา ทหาร
สี่สิบ คน เหล่า นั้น ไป เปลี่ยน เสื้อผ้า ออก เสีย แล้ว พา ไป ให้ ขึ้น
ใน หนอง น้ำ แข็ง ตลอด คืน พลง บอก พวก ตำรวจ เพ็ชฆมาฏ ว่า :
—“ เตรียม อ่าง ใส่ น้ำ ร้อน ไว้ ข้างๆ ด้วย เถิด, ถ้ ใคร ขอม ทั้ง พระ,
ทั้ง ศาสนา แล้ว ก็ ให้ เอา คน นั้น มา อุ่น น้ำ ร้อน ให้ รอด ชีวิต! อย่า เอา
โทษ กับ เขา ต่อไป ! เมื่อ ใคร ไม่ ขอม แล้ว ก็ ให้ มัน แข็ง ตาย ด้วย
ความ หนาว ให้ สม น้ำ หนาว มัน ! ”

ฝ่าย ทหาร สี่สิบ คน นั้น ก็ ไม่ หวาด เสียว ต่อ ภัย อันตราย, ได้
แต่ สวด ภาวนา ไว้ ใน ใจ ว่า :—“ ข้า แต่ พระ ผู้ เปน เจ้า ๆ ขา ! แต่ เดิม ๆ
มา พระ องค์ ก็ เคย ทำ ให้ ข้า พระพุทธิเจ้า มี ไซย ชนะ แก่ ข้า ศัก ทุก ครั้ง,

คราวนี้ เปน มหา สงคราม ใหญ่ หลวง ยิ่ง กว่า ทุก ที่, ขอ พระ องค์ ได้ ทรง โปรด ให้ มี เสา ชนะ ด้วย เกิด พระ เจ้า ข้า " ว่า แล้ว ต่าง ก็ ปลื้ม เสื่อ ผ้า ออก เสื่อ เอง และ พา กัน ไป ปั่น บน น้ำ แข็ง ใน หนอง นั้น ไม่ ต้อง ให้ ชุ่ม ชื่น จืด ลาก เหมือน อย่าง เช่น นักโทษ ธรรมดา.

ทหาร เหล่า นั้น ปั่น ให้ เขา ทรมาน อยู่ เช่น นั้น ไม่ ข้า นัก ก็ มี ทหาร คน หนึ่ง ใน สี่สิบ คน นั้น ทน หนาว ไม่ ไหว, ก็ ร้อง บอก พวก ผู้คุม ว่า:—"ไม่ เอา แล้ว ๆ! " พยายาม จึง ช่วย กัน อุ้ม ทหาร ผู้ที่ ว่า ทั้ง สาม คน นั้น ไป อาบ น้ำ ร้อน ให้ หาย หนาว ก็ พอ ดี เขา มา ตาย เมื่อ เขา เอา ตัว ลง ใน อ่าง น้ำ ร้อน นั้น นั้น เอง ตก ลง ตัว ก็ ต้อง เสีย ทั้ง ชีวิต ทั้ง ความ สัตย์ ซื่อ ด้วย ทั้ง สอง ประการ น่า อนาถ ใจ นัก. ส่วน ทหาร อีก สามสิบ เก้า คน นั้น ก็ ยิ่ง บรรดา ให้ มี ความ สรรพ ชาติ กล้า ขึ้น สู้ แข็ง ใจ ปั่น อยู่ ต่อ ไป.

ขณะ นั้น ยังมี นาย เพ็ชรมหา ผู้ หนึ่ง ครั้น มา แล เห็น ทหาร สามสิบ เก้า คน นี้ มี ความ สัตย์ ซื่อ ต่อ พระ ของ ตน ถึง เพียง นั้น ทั้ง สังเกต กิริยา อาการ ก็ ไม่ เหมือน นักโทษ ธรรมดา คือ ไม่ เห็น ผูก อาญา ของ เหว ใคร แก ก็ เกิด มี สรรพ ชาติ ขึ้น; พอ แก แหงน หน้า ขึ้น ไป ดู บน อากาศ จำเภา ได้ แล เห็น ปาฏิหาร มหัศจรรย์ อัน แปลก ปลอด คือ ยังมี เทพดา องค์ หนึ่ง นิรมิต ร์ ออก มา จาก กลีบ เมฆ, พระ หัตถ์ ถือ มงกุฏ มี รัศมี งาม รุ่งเรือง ๔๐ มงกุฏ เสด็จ ลง มา สรวม ศิริ ษะ ของ ทหาร มาร์ตีร์ นั้น องค์ ละ มงกุฏ ๆ สั้น สามสิบ เก้า มงกุฏ ยัง เหลือ อีก มงกุฏ หนึ่ง, ไม่ มี ใคร จะ รับ; ขณะ นั้น เพ็ชรมหา ผู้ ใจ สรรพ ชาติ เห็น ประจักษ์ ใน พระ มหา กรุณาธิคุณ แห่ง พระ ผู้ เปน เจ้า

ต่อ ตน ก็ ร้อง บอก กับ นาย ของ ตน ว่า :—“ ผม เปน คฤศตัง เข้า รีด
 อีก ด้วย คน หนึ่ง ขอรับ ! ” ว่า แล้ว ก็ เปลื้อง เสื้อ ผ้า ลง, วิ่ง ไป ขึ้น แทน
 ทหาร ที่ แพ้ หนาว ปฏิเสธ พระ ผู้ เปน เจ้า เสีย นั้น ทำให้ เพื่อน เพ็ช-
 ฌมาฏ ด้วย กัน ปลาด ใจ เปน อัน มาก; แล้ว ใน ทัน ใด นั้น เทพยดา
 ก็ สรรวม มงกุฏ ที่ ยัง เหลือ อยู่ นั้น ลง บน เสียร ของ เพ็ชฌมาฏ ที่
 สมกั รับ เปน มาร์ตี่ร์ แล้ว ก็ เสด็จ อันตรธาน หาย ไป.

ฝ่าย ทหาร มาร์ตี่ร์ สี่สิบ องค์ นั้น ทน ความ หนาว ไม่ได้ นาน ก็ ถึง แก่
 ความ มรณะภาพ ลง ใน ค่ำ วัน นั้น. รุ่ง ขึ้น เวลา เช้า อาครีกอลา ข้า
 หลวง พิเศษ ก็ ให้ เอา ศพ สี่สิบ ศพ นั้น เผาไฟ แล้ว เอา มูล เท้า ไป
 เท ทั้ง เสีย ให้ สูญ, หวัง จะ มิ ให้ ทหาร คน อื่น เอา เบี่ยง อย่าง ต่อ ไป.

ที่ แท้จริง ก็ ไม่ สม ประสงค์, ทหาร กลับ เอา อย่าง มากขึ้น เพราะต่าง
 เข้าใจ เสีย ว่า ทำ ได้ ถึง เพียง นี้ ก็ แต่ คน ดี แท้ เท่านั้น เขา เลย กลับ
 เปน คฤศตัง นับถือ พระ ผู้ เปน เจ้า ทั้ง ทหาร และ พลเรือน หมด ทั้ง
 เมือง จน ได้ เกิด เปน ภาษิต ว่า กัน ต่อๆ ไป ว่า :—“ ยิง ฆ่า คฤศตัง ตาย
 มาก ยิ่ง มี คน เชื่อ ถือ มาก ขึ้น. ”

เหตุ ฉนั้น บรรดา สัปบุรุษ คฤศตังทั้งหลาย ควร จะ รู้ ลึก เสีย ว่า
 ถ้า ตน อยาก จะ ให้ เพื่อน มนุษย์ คน อื่น ซึ่ง ยัง ไม่ รู้ จัก นับถือ พระ ผู้
 เปน เจ้า กลับ เปน ผู้ รัก ใคร่ นับถือ เหมือน อย่าง ตน แล้ว, ไม่ มี วิธี
 อื่น ที่ จะ ชักชวน ให้ ดี เท่า กับ ทำ ตัว อย่าง ดี ให้ เขา เห็น กล่าว คือ
 ตน ต้อง เปน คน สัตย์ ซื่อ ต่อ พระ ผู้ เปน เจ้า เสมอ ทุก เมื่อ แล้ว ความ
 ศรัทธา ของ ตน เอง นั้น ก็ จะ เปน เครื่อง ปลุก ใจ ของ ผู้ ที่ มา แล เห็น
 เข้า, ดี กว่า ที่ จะ ทอด อาลัย ไว้ เปน ธุระ ของ บรรดา พระ สงฆ์ สังฆราช
 ตัก เตือน สั่งสอน ฝ่าย เดียว. ต้อง เข้าใจ เสีย ว่า ถึง ตน เอง เปน
 ขมารวาศ ก็ มี หน้าที่ ตัก เตือน สั่งสอน ได้ เหมือน กัน.

บทที่ ๒๖. เสือ มี ลาย.

ยัง มี ชาย ชรา อนาโถ
ชื่อ ตา โค แค้น ขัดไป ตัด หวาย;
พยัคฆ์ ย่อง มอง หมอบ ค่อย ขอบ กาย
เขม้น หมาย จะ ขบ ตา โค กิน.

ตา เฒ่า เหลียว หลัง พบ ประสบ เสือ ก็ กลัว เหลือ สุด จะ คิด จิตร ฤวิธ
ก็ อุบาย หมาย ลวง พยัคฆิน —“อุเหม่ ! มึง ! อ้าย ทมิฬ จะ ทำไม ?
ไม่รู้ ฤ ว่า จะ เกิด จลาจล ? ทั้ง ผู่ง คน สิงห์ สัตว์ จะ ตัก โยบ ?
น้ำ จะท่วม ถึง ฟ้า สุราลัย, ผู่ง มัจฉา น้อย ใหญ่ จะ กิน เตือน ?

ก็ รีบ รัด ตัด หวาย อุบาย ฉลาด จะ ได้ รอด ชีวิต อยู่ บิด เปื่อน,
อ้าย เสือ กลัว ตัว สั้น พร้น ชีวิต จะ แขนว ญาติวงษา ๒ รรดา เพื่อน
—“ คุณ ตา ขา ! ช่วย จำ อย่า ให้ ตาย ! อ้าย ชี เรือน ! มึง ไม่ รอด จะ วอด วาย !”
พ้อ เอา หวาย ผูก คอ ขำ แขนว ที่ !”

ตา โค เข้า ผูก คอ อ้าย เสือ โกร่ง ขึ้น แขนว โยง ผูก ไว้ ใน ไพรศรี
แล้ว เข็มย หลัง เสือ ร้าย เปน ลาย มี พยัคฆ์ ดิ้น ขาด กะโดด ไป.
อ้าย เสือ ร้าย ลาย พร้อย เปน รอย หวาย ก็ สืบ สาย เปน ตระกูล ไม่ สูญ ได้,
เขา เล่า ความ ตาม กัน สนั่น ไป, พื้ จ้า ได้, พื้ ก็ เล่า ให้ เจ้า ฟัง.

บท ที่ ๒๗.

คำ ที่ ใช้ ตัว จ สกต.

อาจ	อง—, บัง—, —หาญ	กาจ	เก่ง—, ร้าย—
อำนาจ	มี—, เดช—, ฤทธิ์—	ศาจ	ขี่—
นกาจ	—ฉกรรจ์, ร้าย—	เท็จ	—และ จริง, คำ—, พุด—
ตรวจ	—ตรา, —ดู	ตำรวจ	—ภูธร, กรม—

—:—

เกียจ	—คร้าน, ชี้—, รัง—	เกียรติ	—ยศ, —คุณ
เกียต	เส—		

—:—

คม อาวุธไม่ ร้าย กาจ เท่า คม ปาก. เทียว สำรวจ
ตรวจ ร่อง กาย ชาย ฉกรรจ์. ตรวจ ใช้ไม่ แม่น ยำ, นำ
กลัว จะ วาง ยา ไม่ ถูก. ความ เกียจ คร้าน เปน
สนิม กิน หัวใจ. พัก หน้า รับ ว่า “ใช้” เมื่อ ตัว รู้ ว่า
“ไม่ใช้” ก็ เปน เท็จ. เปน พยาน เท็จ ราว กับ แข่ง
ตัว ให้ นิบ หาย. อย่าง ประมาท อาจ อด การ สงคราม,
จะ เสื่อม ทรมาน เกียรติยศ ปราบฎไป. อาศรัย ศาล

ยุติธรรม ผู้มีอำนาจ จึงไม่อาจ ข่มเหง ผู้ น้อย เล่นตามสบาย. นอน มาก นึก ชัก ขี้ เกียจ. พระราชาทรง พระราชทาน เกียรติยศ แก่ ผู้มี เกียรติคุณ. ลาน นวด เข้า บัก เสา เกียด ไว้ ตรง กลาง.

บท ที่ ๒๘.

นาย สท้อน.

นาย สท้อน บ้าน อยู่ ข้าง เมือง เหนือ ๆ ไน้. นาย สท้อน เรียนหนังสือ อยู่ใน โรงเรียน ตำบล นั้น จน หมด ชั้น แล้ว, พอ มี ความ รู้ ย่อยบ้าง, บิดา จึง ให้ ลง มา เรียน ใน กรุงเทพฯ ๑ ต่อ ไป.

นาย สท้อน หมด นั้น เรียน อยาก รู้ จริง ๆ, คร สอน ก็ เบา ใจ, แต่ กิริยา นั้น แหละ มั่น คิด ข้าง จะ เปน บ้าน นอก อยู่ หน่อย ๑; ที่ จริง มิ ไข้ แกล้ง ทำ, เปน เพราะ นิสัย เขา เคย มา.

ชั้น แรก เมื่อ นาย สท้อน มา เรียน ใน โรงเรียน กรุงเทพฯ ๑ ใหม่ ๆ นั้น ทำ ความ เคารพ ครู แทบ จะ ปู ฝั่ ลง กราบ. ครั้น มา ได้ เห็น นักเรียน กรุงเทพฯ ๑ คำนับ คร ด้วย เป็ด หมวก บ้าง, ก็ มี ศรัทธา ลง เล็ก น้อย บ้าง; ดู เปน การ ย่อย ดาย, นาย สท้อน ก็ ฝ่อ น ธรรม เนียม เดิม เสีย, ทำ เอา อย่าง ชาว กรุงเทพฯ ๑ เขา บ้าง.

เมื่อ ต่อๆ มา ถ้า ครูใหญ่ ประจำ ชั้น สอน อยู่, นาย สท้อน เข้มข้น ขมก รับ คำสั่ง ฟัง คำสอน โดย รวด เร็ว ทัน ออก ทันใจ; แต่ ครูใหญ่ หาได้ อยู่ สอน เสมอ เป็น นิจ ไม่. ถ้า เผอิญ เป็น เวลา ครู รong ๆ เข้า มา สอน แทน, ที่ นี้ ความ ดึง ๆ รี้ ๆ รong ๆ ของ นาย สท้อน ก็ กลับ มี ขึ้น ตัว อย่าง เช่น เมื่อ ครู รong สั่ง ให้ เขียน, ดิน สอ เอย ! ด้าม ปาก กา เอย ! ไม่ ค่อย จะ จด ลง ถึง หน้า กระดาษ ของ นาย สท้อน เลย, ขรอย นาย สท้อน จะ เข้าใจ เสีย ว่า เป็น แต่ เพียง ครู รong จะ มี อำนาจ อะไร :

ครูใหญ่ สังเกต รู้ แน่ ว่า นาย สท้อน หลง เข้าใจ ว่า อำนาจ มี อยู่ แก่ ผู้ใหญ่ เท่า นั้น, ถ้า เป็น ผู้ น้อย แล้ว ก็ ไม่ สู้ จะมี เท่าไร; ครูใหญ่ อยาก จะ ให้ นาย สท้อน และ นักเรียน คน อื่น ๆ รู้ ว่า ความ เข้าใจ นี้ ผิด, ท่าน จึง เล่า เรื่อง โบราณ ขึ้น ให้ นักเรียน ฟัง พร้อม กัน ใน ห้อง เรียน ว่า :

—“ แต่ ก่อน ๆ ใน เมือง ไทย เรา, ถ้า มี หนังสือ เกี่ยว ข้อง ด้วย ราชการ, อัง ถึง กระแส รับ สั่ง พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หั้ว แล้ว มี ตรา พระ ราชสีห์, หรือ ตรา พระ คชสีห์ ประทับ ไว้ เป็น สำคัญ ไป ถึง หั้ว บ้าน หั้ว เมือง แล้ว, บรรดา กรมการ ผู้ใหญ่ ผู้ น้อย ใน เมือง นั้น ก็ ต้อง เอา พาน มา คำนับ รับ ท้อง ตรานั้น ก่อน จึง เปิด ออก อ่าน ได้, โดย หมาย ว่า ถึง เป็น แต่ แผ่น กระดาษ ก็ ดี ก็ มี อำนาจ ประดุจ เจ้า นาย เสด็จ ไป เอง จึง ต้อง ทำ เคารพ แข็ง แรง.”

“ ใน สมัย หนึ่ง ครั้ง กรุงเก่า ยัง เป็น เมือง หลวง อยู่ นั้น เขา ว่า มี ธรรมเนียม ทำ การ เคารพ อำนาจ พระ เจ้า อยู่ หั้ว แข็ง แรง ขอบกล

มากกว่านี้อีก. คือ ใน ขณะ นั้น การ เชื้อน ชื้อ ประทับ ตรา มัก นิยม ใช้ กัน จำเพาะ เมื่อ จะ ส่ง ไป ทาง ไกล, ถ้า เปน ทาง ใกล้ แล้ว มัก นับถือ ไป ข้าง ลม ปาก เสีย มาก ว่า ง่าย ดี. ถ้า พระ เจ้า อยู่ หั้ว จะมี กิจ ชุระ สัก ถึง เสนาบดี ผู้ ใหญ่ แล้ว ก็ ทรง ใช้ ให้ มหาดเล็ก ไป แจ้ง ข้อ ราชการ แก่ เสนาบดี ผู้ นั้น ยัง ที่ ฝา ย หน้า ด้วย ทาง ปาก ไม่ ค่อย จะมี หนังสือ หนึ่งหา ไป เลย.

พอ สมเด็จ พระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่ง เช่นนั้น แล้ว ขณะนั้น มหาดเล็ก ผู้รับ ๗ สิ่ง นั้น ก็ กลับ มี อำนาจ ขึ้น อย่าง แข็ง แรง อาจ สามารถ จะ ขึ้น ชี้ คอ พวก ตำรวจ ให้ พา ไป ได้. ตำรวจ นั้น จะ ได้ รังเกียจ ถือ ว่า เขา บังอาจ ทุ ก แก่ ตน ก็ เปล่า, ไม่ มี ความ รังเกียจ เลย ข้า กลับ เห็น ไป ว่า เปน เกียรติยศ แก่ ตน ราว กับ ว่า พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว โปรด เสด็จ มา ชี้ คอ ด้วย พระ องค์ เอง ก็ พา มหาดเล็ก ผู้ นั้น ไป ถึง ที่ โดย เรียบ ร้อย.

เมื่อ สัก ถึง ที่ ๆ เสนาบดี ผู้ ใหญ่ อยู่ แล้ว, มหาดเล็ก นั้น ก็ ลง จาก คอ ตำรวจ ขึ้น อยู่ ตรง หน้า ท่าน เสนาบดี อย่าง สง่า งาม อาจ ถ้า จะ เปรียบ แล้ว ก็ มี อาการ ประดุจตั้ง ภู เหา เมื่อ ชู หั้ว ขึ้น เลิก พังพาน แผ่ แผ่ เบี้ย ร้อง ชู พ่น ลม พิช, ไม้ ว่า ใคร มา เห็น เข้า ต้อง เกรง กลัว เพราะ ลม พิช ซึ่ง กำลัง อม ไว้ ใน ปาก.

ฝ่าย เสนาบดี เห็น มหาดเล็ก ชี้ คอ ตำรวจ มา ก็ กราบ ลง ถวาย บังคม แล้ว พนม มือ ขึ้น คอย ฟัง คำ สั่ง อย่าง กับ พระ เจ้า อยู่ หัว ทรง ตรัส ด้วย พระ องค์ เอง.

มหาดเล็ก แจ้ง ข้อ รับสั่ง เสร็จ แล้ว, ที่ นี้ ก็ กลับ ลง นั่ง กราบ ไหว้

ท่าน เสนาบดี ได้ แล้ว เดิน กลับ ไป ด้วย ตน เอง ไม่มี ใคร ขอม ให้
 ขึ้นขี่ คอ เหมือน ขา มา เสีย แล้ว ดัง กับ งู เท่านั้นเอง เมื่อ ชู ฟัน ลม
 พิช ออก หมด แล้ว ก็ ต้อง ก้ม หัว ลง เลื้อย ไป อย่าง กับ งู ธรรมดา
 เท่านั้น. ”

เสนาบดี ก็ กราบ ลง ถวาย บังคม

เมื่อ ท่าน ครู ใหญ่ ได้ เล่า เรื่อง มหาตเล็ก ขึ้นขี่ คอ นั้น จบ แล้ว,
 ท่าน จึง อธิบาย เปรียบ เทียบ ต่อ ไป อีก ว่า :—“ อัน ว่า อำนาจ ราชศักดิ์ นั้น
 ถึง อยู่ กับ เด็ก เล็ก น้อย ก็ จริง, แต่ ถ้า เด็ก เล็ก นั้น ได้ รับ อำนาจ
 มา จาก ผู้ ใหญ่ เบื้อง บน อีก ที่ หนึ่ง แล้ว, ก็ ต้อง ทำ ความ เคารพ นับถือ
 ต่อ เด็ก คน นั้น อย่าง เดียว กับ ที่ จะ ต้อง ทำ กับ ผู้ ใหญ่ นั้น เอง !

เช่น ครู รong สั่ง ให้ ทำ อะไร นักเรียน ก็ ควร จะ ต้อง ทำ ด้วย ความ
เคารพ เรียบ ร้อย เหมือน กับ ครู ใหญ่ สั่ง ด้วย ตน เอง. แล้ว ก็ ควร
จะ ต้อง พัง ครู ใหญ่ เหมือน กับ พัง บิดา มารดา และ องค์ พระ ผู้ เปน
เจ้า เสวย ที่ เดียว ด้วย ว่า อำนาจ ของ ครู รong ก็ มา จาก ครู ใหญ่,
อำนาจ ของ ครู ใหญ่ ๆ รับ มา จาก บิดา มารดา ของ นักเรียน และ บิดา
มารดา เอง ก็ ได้รับ สืบ ๆ กัน มา จาก ปู่ ย่า ตา ทวด ซึ่ง ท่าน แต่ เดิม ๆ
ต้อง ได้รับ มา จาก พระ ผู้ เปน เจ้า นั้น เอง; ตก ลง ว่า ใคร เชื่อ พัง
ครู รong ซึ่ง มี อำนาจ เพียง นิด หน่อย ก็ มี บุญ เท่า กับ เชื่อ พัง พระ
ผู้ เปน เจ้า ที่ เดียว. ”

แต่ วัน นั้น มา นาย สหอน ก็ ตั้ง ใจ เชื่อ คำ สั่ง พัง คำ สอน ของ
ผู้ มี อำนาจ ทั้งหลาย โดย เรียบ ร้อย !

ชุดให้ลึก, สึกให้รู้.

—:—

“ เจ้า อย่า ทำ ฝ่า ฝืน,	เรียน ขึ้น ๆ แล้ว ร้าง รา.
ชุด บ่อ ล่อ คงคา	จง อุตสาห์ ชุด ลง ไป;
ชุด ขึ้น น้ำ ไม่ มี,	ต่อ ถึง ที่ น้ำ จึง ไหล;
ดัก กิน ตำราญใจ	ก็ อาศรัย แต่ ความ เพียร. ”

(คำ โบราณ)

บทที่ ๒๕.

เพลง เฮโล ! สาละพา !

(ซึ่ง แต่ง ตาม คำ ร้อง ของ กุลี เมื่อ ลง ราก โปสตร์ อัสสัมชัญ .)

เฮโล ! ก็ เหน !
 พวกเรา เร็ว เข้า หนา !
 อย่า ได้ ก็ รอ ช้า
 เข้า มา ช่วย กัน ห่ม
 นุด ให้ พร้อม ๆ กัน
 เร็ว แรง แข็ง ขยัน
 นาย ท่าน ก็ จะ ชบ
 สาละพา ! เฮโล !

สาละพา ! เฮโล !
 ไม่ ขาด ดอก อย่า กลัว.
 ทุก คน จง เตรียม ตัว

โย้ เข้า ให้ ตัว กลม
 อู้ย ล่า ! กระชาก เข้า !
 นุด ให้ ก็ แข็ง แรง.

รอก กว้าน ท่าน มี ถม
 พวกเรา มิ ใช่ว่า
 อู้ย โล ! ลาก เข้า หวา :

เฮโล ! สาละพา !
 ถ้า ใคร ทำ เกียจ คร้าน
 เพราะ กะเป๋ ไม่ มี เงิน.

อย่า ทำ ก็ ช้า ๆ
 กลับไปบ้านจะหนำแห่ง
 อู้ย โล ! ก็ โย้ เข้า !

เข้า ปลา มัน ก็ แพง
 อด เข้า ก็ อด แกง
 พวกเรา ทำให้ เพลิน ใ

เฮ โล ! สาละพา !
 สู้ ทน สาละพา
 กิน เข้า ก็ กิน ปลา

ห้า โมง คง ไม่ เกิน
 รัง มา ให้ มัน ๆ
 ฟรุ้ง นี จึ่ง ค่อย มา

ให้ แล้ว แต่ วัน ๆ
 เหน้อย แล้ว ก็ เลิก กัน
 สาละพา ใ เฮโล !

บทที่ ๓๐.

คำที่ใช้ตัว จ สกต (ต่อไป)

กิจ	—การ, —ธุระ	เสด็จ	รับ—, —เจ้านาย, ตาม—
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	—เจ้า, —พระ เจ้า อยู่หัว	เว็จ	ไป—
เสร็จ	—สำเร็จ, ใบ—, เบ็ด—	เตร็จ	—เตร, เที้ยว—เตร
สำเร็จ	—บริบูรณ์, เสร็จ—		—:—
	—:—	สัจ (สัตย์)	—ซื้อ, รับ เปน—
นิจ (นิตย)	เสมอเปน—, เนื่อง—	สัตว์	—เดรัจฉาน, —ร้าย
นิต	—หน้อย, —หนึ่ง, —เดียว	สัตว์	—ดวง เข้า

—:—

คนที่ไม่มี ความ สัตย์ เลวยิ่ง กว่า สัตว์. คน
 จับ จด ทำอะไรไม่ สำเร็จ. เจ้านายไปไหน เขาว่า
 เสด็จ. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จไป
 เมือง ยุโรป ถึง สอง ครั้ง. ตั้ง เว็จ ริม แม่น้ำ ลำคลอง
 ราว กับ วาง ยา เปื่อ ให้ชาว บ้าน กิน. คน เที้ยว เตรี
 เตรี ไม่มีใครเขานับถือ. ตลาด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตวัน ตก แห่ง ลำ แม่ น้ำ เจ้า พระยา อำนาจ กระ-
ษัตริย์ สมัยนี้ ลด น้อย ลง ไป กว่า แต่ ก่อน. วิชา การ
ใด ๆ ถึง เปน วิชา ยาก, เมื่อ มี ผู้ คิด ทำ ขึ้น สำ เร็จ
แล้ว, ดู กลับ เปน ของ ง่าย ๆ ทำ บาป เสมอ เปน
นิตย, สู้ ทำ บุญ นิด เดียว ไม่ได้.

บท ที่ ๓๑.

หลวง พินิจ วรพจน์.

ใน วัน อาทิตย์ วัน หนึ่ง เวลา เย็น ๆ ท่าน หลวง พินิจ วรพจน์
กลับ มา จาก วัด แล้ว ก็ ออก ไป พัก ผ่อน ใจ เล่น ใน สวน ดอก ไม้
หน้า บ้าน กับ บุตร ชาย สอง คน. อีก สัก หนึ่ง ยาท่าน ก็ ได้ พุด กับ
นาย หลุย พินิจ และ นาย โยแซฟ พจน์ บุตร ของ ท่าน นั้น ว่า :—“ ลูก
เอ๋ย ! เออ ! เจ้า ไป หยิบ เอา หนังสือ มา อ่าน ให้ พ่อ ฟัง เล่น ดู ที่ !
พ่อ จะ ได้ สังเกต รู้ ว่า เจ้า สอง คน นี้ อ่าน หนังสือ ไป ได้ แะ ไหน แล้ว !”

ที่ นี้ นาย หลุย พินิจ จึง พุด ขึ้น ว่า ;—“ คุณ พ่อ ขอรบ ! คุณ พ่อ
จะ ให้ ผม อ่าน หนังสือ อะไร ? หนังสือ นิทาน ฤๅ หนังสือ เรียน ? ”

คุณ หลวง ตอบ ว่า ;—“ จะ เอา หนังสือ นิทาน ก็ ได้ ! พ่อ ไม่ ว่า, แต่
ทว่า เจ้า ต้อง อ่าน ให้ ได้ เนื้อ ถ้อย กะ ทง ความ ดี, มิ ฉะนั้น พ่อ จะ
ให้ อ่าน หนังสือ เรียน นั้น ละ ! ”

หลุย ฟินิจ กับโยแซฟ พจน์ สอง พี่น้อง ก็ ดีใจ, วิ่ง ไป ค้น
บนโต๊ะ เห็น มี หนังสือ อยู่ เล่ม หนึ่ง, หนาๆ ก็ ไม่ ค่อย เพิ่ม ใจ เอา
มา อ่าน เพราะ เข้าใจ ว่า เป็น หนังสือ โบราณ ไม่ น่า อ่าน.

โยแซฟ พจน์ ยัง เด็ก มาก อยู่, เขา จึง ร้อง บอก คุณพ่อ ว่า :—"พ่อจ๋า!
พี่ ฟินิจ หา เรื่อง นิทาน ไม่ได้ เสีย แล้ว, ได้ ก็ แต่ หนังสือ เล่ม ใหญ่
หน เกือบ จะ ยก ไม่ไหว!" คุณ หลวง เข้าใจ ทัน ที่ ว่า เป็น หนังสือ
อะไร ก็ ถาม ว่า—"เป็น หนังสือ ราชกิจจา มิใช่ หรือ?" หนู พจน์
ตอบ ว่า :—"หนังสือ กิจจา นั้น แหะละ ขอรับ!" หลุย ฟินิจ ผู้พี่ ได้ ยื่น
น้อง อ่าน ชื่อ หนังสือ ไม่ ถูก, กลัว ว่า คุณ พ่อ จะ ดุ เอา และ จะ ไม่
ให้ อ่าน หนังสือ นิทาน ต่อ ไป ก็ รีบ ตอบ แก่ คำ ของ น้อง ว่า :—"เป็น
หนังสือ พระ ราชกิจจา นุเบกษา สก ๑๑๖ ขอรับ! ผม เอา มา อ่าน ได้
ไหม ขอรับ!"

คุณ หลวง ฟินิจ จึง ว่า :—"ได้ซี! กลับ ดี เสีย อีก, ด้วย ว่า หนังสือ
พระ ราชกิจจา เล่ม นี้ มี ว่า ด้วย กิจการ บ้าน เมือง อื่น, เป็น เรื่อง น่า ฟัง
หลาย ๆ เรื่อง." บิดา พุด พลาท ทาง ก็ เอา หนังสือ พระ ราชกิจจา นั้น มา
เปิด ตรง ที่ กล่าว ด้วย พระ บาท สมเด็จ พระ จุลจอมเกล้า เจ้า
อยู่หัว เสด็จ ประพาส ไป เมือง โรมแล้ว ก็ ยื่น ให้ นาย ฟินิจ อ่าน ว่า :
—"นี่ แน่ะ! ที่ ตรง นี้ มี เรื่อง ว่า ด้วย พระ เจ้า กรุง สยาม เสด็จ ไป
เยี่ยม สมเด็จ สันโตปาปา ที่ กรุง โรม, เจ้า ก็ ยัง ไม่รู้, เพราะ เจ้า ยัง
ไม่ ทน ได้ เกิด, เจ้า ลอง อ่าน ดู ที่ ฤ!"

นาย หลุย ฟินิจ ก็ รับ เอา หนังสือ พระ ราชกิจจานุเบกษา นั้น แล้ว อ่าน
ดัง ต่อ ไป นี้ ว่า :—" เมื่อ พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่หัว

เสด็จ พระ ราช ดำเนิร เข้า ถึง พระ ที่ นั้ “ฮีส โฮ ลี เน็ส ที่ ไปป ๆ
 เสด็จ ลูก ขึ้น จาก พระ ที่ นั้ ” —อ่าน เา นั้ แล้ หน พจน์
 ก็ หวั้ ขึ้น ว่า :—“อ่าน เรื่อง พระ “ฮิด” พระ “โฮ้ด” “ลี้ไปป” อะไร
 กัน นั้ ? ไม่ ใช่ เรื่อง สันโต ปาปา เลย !” คุณ หลวง พินิจ เห็น ลูก คน
 เล็ก ไม่ เข้าใจ ใน คำ เบื่อง ต้น เพราะ อ่าน เปน คำ เสียง ฝรั่งเศส ที่ เา
 เา มา เขียน เปน ตัว หนังสือ ไทย ก็ ว่า กับ ลูก ว่า :—“อย่า เพ่อ โกรธ
 เลย ลูก ! อ่าน ถึง เรื่อง สันโต ปาปา จริง แล้ ละ แต่ นั้ เา ใช่ เรียก
 องค์ สันโต ปาปา ตาม ภาษา อังกฤษ, หนู จิ่ พัง ไม่ ออก ! ก็ ที่ หนู ว่า
 เปน พระ “ฮิด” พระ “โฮ้ด” นั้ นั้ แหละ ไม่ ใช่ อื่น ไกล เลย ก็
 องค์ สันโต ปาปา ที่ เดียว ! เา เอะ ! เพ่อ ที่ จะ ให้ หน พจน์ เข้าใจ
 ความ ง่า ขึ้น พ่อ จะ บอก อูบาย ให้ ! ถ้า เมื่อ ไร อ่าน ถึง คำ ว่า พระ
 “ฮิด” พระ “โฮ้ด” เข้า อีก แล้ ก็ ให้ กลับ คำ นั้ เปน คำ ไทย ว่า
 “สันโต ปาปา” ทุก ๆ ที่ ก็ แล้ กัน จะ ได้ เข้าใจ ง่า ขึ้น !”

นาย หลย พินิจ จิ่ อ่าน ต่อ ไป พलग เปลี่ยน คำ ตาม คำ เนะ นา
 ของ คุณ พ่อ ว่า “สันโต ปาปา เสด็จ ลูก ขึ้น จาก พระ ที่ นั้
 ให้ สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หวั ทรง จั้บ และ จูบ พระ หัตถ์ แสดง พระ
 อธิษาศรัย เาแล้ว สันโต ปาปา ก็ เอ้อม พระ หัตถ์ ออก กอด รัด
 พระ องค์ สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หวั; ทรง ปฏิสันถาร ต้อน รับ จิ่ กัน
 และ กัน ตาม สมควร.

สันโต ปาปา พระ องค์ นั้ ทรง พระ นาม ว่า เลโอ ที่ ๑๓ เปน คน ผอม
 บาง, แต่ ยัง แข็ง แร่ (ขณะ นั้ พระ ขามมี ได้ ราว ๘๘ พรรษา แล้)
 มี พระ กิริยา อธิษาศรัย อัน ดี, น่านอบ น้อม นบถือ. แต่ง ฉลอง พระ

องค์ สักลาด สีขาว หม่น ๆ มี ดุม คลุม ลง มา ถึง ข้อม พระบาท, ทรง พระ มาลา เล็ก สีขาว, มี ไม้ กางเขน ทอง ติด กับ สร้อย สรวม พระ ศอ ห้อย ลง มา ถึง หน้า พระ อูระ; ไม้ กางเขน ประดับ เพ็ชร เม็ด ใหญ่ หก เม็ด แล้ว มี เม็ด เล็ก ๆ ผัง เรียง ต่อ ไป.

ครั้น ได้ เวลา, พระบาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หั้ว ทรง คำนับ ลา สันโตปาปา ๆ ก็ ทรง พระอุสาหะ ดำเนิน ออก มา ส่ง เสด็จ ถึง ห้อง ข้าง หน้า โดย ทรง ยินดี; พระบาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หั้ว เกรง ว่า สันโต ปาปา ทรง พระ ชรา มาก, จะ ล้ม ลง, จึง จับ พระ หัตถ์ สันโต ปาปา พยุง มา, แล้ว สันโต ปาปา ทรง ตรัส ถวาย พระ พร ไชยมงคล เป็น เอนก ประการ. และ เจ้า นาย ฝ่าย สยาม ทั้ง ข้าราชการ ก็ ทูล ลา สมเด็จพระ สันโต ปาปา ๆ ทรง จับ พระ เสือร เจ้า นาย ประทาน พระ พร. แล้ว ประทาน พระ หัตถ์ ให้ ข้าราชการ จับ จูบ โดย ความ ย่อ เช่า เคารพ ต่อ สันโต ปาปา ทุกๆ ท่าน."

พอ อ่าน ไป ถึง เรื่อง ลำ ลา ให้ ศีล ให้ พร นี้, หนู พจน์ จึง พุด ก่อน ที่ พี่ชาย จะ อ่าน ต่อ ไป ว่า :—"ทำไม พ่อ ! สันโต ปาปา จึง ให้ พร ใน หลวง อย่าง นี้ ? ใน หลวง ไม่ ใช่ คฤศตัง เข้า รัด นี้ !"

คุณ หลวง พินิจ ผู้ บิดา จึง ตอบ ว่า :—"จัน ชื่อนี้ ว่า เป็น พระ เจ้า อยู่ หั้ว แล้ว ก็ มี พระ มหา กรุณาธิคุณ ต่อ พลเมือง ทั้ง สิ้น ! นี่ พระ เจ้า อยู่ หั้ว ทรง โปรด ชุบ เลี้ยง ปก ครอง รักษา บรรดา ไพร่ บ้าน พลเมือง ซึ่ง เป็น คฤศตัง เข้า รัด ให้ ได้รับ ความ สุข ยุติธรรม เสมอ หน้า กัน กับ ใคร ๆ พระ คุณ อย่าง นี้ หนู จะ มิ ให้ ตอบ แทน บ้าง ฤ ? หนู จะ ไม่ ให้ องค์ สันโต ปาปา ซึ่ง เป็น บิดา ที่ รัก ของ เรา ทาง โนน แสดง ความ ยินดี อวย ศีล ให้ พร กับ พระ บาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หั้ว ซึ่ง เป็น พระ บิดา ของ เรา ชาว ไทย ข้าง นี้ ฤ ? แต่ เรา เอง เรา ยัง อวย พร ให้ พระ เจ้า

อยู่หัวของเราด้วย ความ ยินดี อย่าง ยิ่ง ทำไม หนู จะ เห็น แปลก ใน การ ที่ สันโต ปาปา จะ อวย พร ให้ พระ องค์ ทรง พระ เจริญ เล่า ?

นี่ เนอะ พจน์ ! พ่อ จะ ว่า ให้ ฟัง ! พระ ผู้ เปน เจ้า บน สวรรค์ นั้น พระ องค์ ก็ ทรง พระ เมตตา กรุณา ต่อ มนุษย์ ทุก ชาติ ทุก ภาษา ทุก ๆ คน เสมอ มิ ได้ ขาด, ส่วน เรา ควร จะ ต้อง มี ใจ อารี อารอบ อวย พร ให้ ศีล ให้ เขา ทุก คน เหมือน กัน เรา จึง จะ ได้ ชื่อ ว่า เปน ศิษย์ ของ พระ ผู้ เปน เจ้า ได้ คน หนึ่ง ! ”

นาย หลุย ฟินิจ กับ หนู พจน์ สอง พี่ น้อง ได้ ฟัง คุณพ่อ อธิบาย ด้วย การ กระทำ กิริยา สุภาพ ต่อ ผู้ อื่น เช่น นี้ ก็ ชอบ ใจ ตั้ง สัตยาธิฐาน ต่อ พระ ผู้ เปน เจ้า ทัน ที ว่า : — “ขอ ให้ พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว ของ เรา ทรง พระ เจริญ เทอญ ! ” แล้ว หยิบ หนังสือ จะ อ่าน ต่อ ไป แต่ หมด เวลา เสีย แล้ว, ก็ เข้า ว่า “ทรง พระ เจริญ ” ขึ้น พร้อม กัน กับ บิดา อีก หน หนึ่ง แล้ว ก็ เลิก อ่าน เรื่อง สันโต ปาปา เพียง เท่านั้น.

มี ปัญญา ถ้าไม่ เพียร เรียน ไม่ รู้.

ถึง ว่า ปัญญา ดี
ดี แต่ เทียบ เวะ เวียน
ที่ไหน จะ ได้ รู้
ถึง เทียบ จำ เขา มา

มิ ได้ มี ความ เพียร เรียน,
ไม่ หมด เรียน ใน วิชา
ถือ ว่า ภูมิ ปัญญา
แม้ ว่า รู้ ไม่ สู้ ดี.

(ของ โบราณ)

บทที่ ๓๒.

คำที่ใช้ ตัว จ สกต กลาง คำ

ปัจจุบัน	—ทัน ต่วน, ไรศ—	มัจฉา	เต่า ปลา—ชาติ
อนิจา	—เอ๋ย !	อิจา	—อุษา
ปัจจามิตร	ศัตรู หมู—	มัจจุราช	พระยา—
พจนานุกรม	หนังสือ—	ปจนา	คำ—วิสันา ได้ ตอบ กัน
วินิจนัย	—ตัดสิน ความ	ปัจจุสมัย	เวลา—จะ ใกล้ รุ่ง

—:—

ดูกระเบิด เปนอาวุธร้าย ทำให้ตายในปัจจุบัน
 ทันที. ความอิจาอุษา เปนปัจจัย ต้นเหตุ
 แห่งภัยอันตราย หลายประการ. ควรชักชวนศัตรู
 หมูปัจจามิตร ให้กลับ เปนมิตรไมตรี รักใคร่ กัน.
 เวลาจวนสว่าง เขาเรียกว่า เวลาปัจจุสมัย. คนยุ่ง,
 หาอะไร โดยปัจจุบันทันด่วน ไม่ใคร่จะพบ.
 มัจจุราช อาจหาญ ผลิตชีวิต. จะทำ การสิ่งใด,
 ควรจะวินิจนัย ว่า ถูกหรือ ผิดประการใด เสีย ก่อน

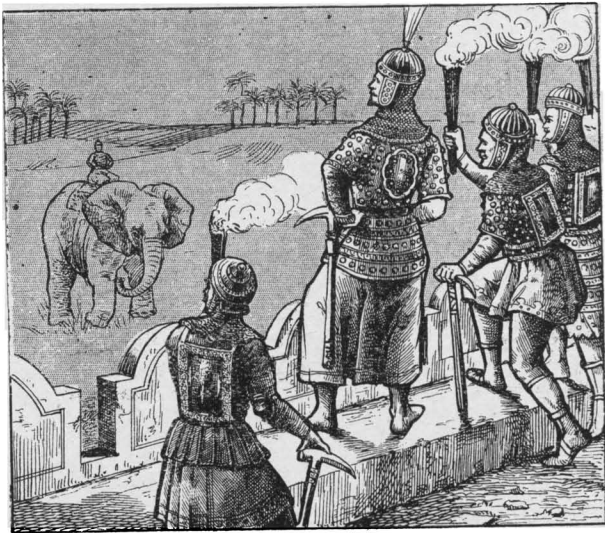
แล้ว จึง ค่อย ทำ. อนิจจา ! นิจจา เอ๊ย ! ไม่ ควร เลย
ที่จะ มา คิด อิจฉา ฤษยา กัน. การ พัง ปุณณวิสัยนา
สู่ การ พินิจ พิเคราะห์ ถึง เหตุ ผล เอา ด้วย ตน เอง
ไม่ได้.

บท ที่ ๓๓.

มະสะถุม.

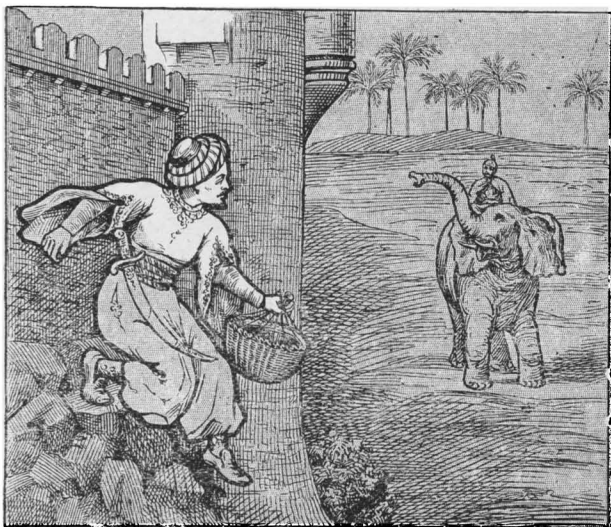
เมื่อ สมเด็จพระ เจ้า ราชาริราช เจ้า แผ่นดิน เมือง มอญ แรก จะ
ตั้ง ตัว ขึ้น เปน กระษัตริย์ ใหญ่, ครั้ง หนึ่ง ท่าน ยก ทหาร ไป ตี เมือง
นครเพน ซึ่ง เปน เมือง มอญ ด้วย กัน; เมื่อ ตี ได้ แล้ว, ท่าน ก็ ให้
ทหาร ตั้ง ค่าย พัก อยู่ นอก เมือง และ พระ องค์ ก็ เข้า ไป ประทับ
ใน เมือง. ฝ่าย มะกรานต์ ซึ่ง เปน ศัตรู บั๊จามิตร กับ พระ องค์ ก็
ยก พล ทหาร ของ ตน มา ล้อม เมือง นครเพน แต่ ใน เวลา กลาง ค่ำ;
ทหาร พระ เจ้า ราชาริราช สู้ ฝีมือ พล มะกรานต์ ไม่ได้ ก็ แยก พ่าย ไป,
มะกรานต์ จึง สั่ง ให้ เผา ค่าย ของ พระ เจ้า ราชาริราช เสีย ทุก ค่าย, แสง
เพลิง สว่าง อย่าง กลาง วัน ตลอด รอบ เมือง นครเพน.

ขณะ นั้น สมเด็จพระ เจ้า ราชาริราช เสด็จ ประทับ อยู่ บน เิง เทิน
ทอด พระ เนตร เห็น มะกรานต์ ขี่ ช้าง ขึ้น อยู่ ถนัด จึง ตรัส ว่า :
— “ อ้าย มะกรานต์ ! มัน อง อาจ นั้ ! โฉน จะ ได้ หัว มัน ? ”

ทอด พระ เนตร์ เห็น มะกรานต์ จู่ ช้าง ปั่น อยู่

มะสะลุม ทหาร มี ฝีมือ สพาย ดาบ ปั่น รักษา อยู่ริม พระ องค์, ครั้น ได้ ปั่น พระ เจ้า ราชาริราช ตรัส ดัง นั้น คิด ว่า " ตั้ง แต่ เรา มา ถวาย ตัว เปน ทหาร อยู่, ยัง มิ ได้ ทำ สงคราม หัก ฝ่า ข้ำ สัก เอา ไชย ชนะ มา ถวาย เลย, ครั้ง นี้ จะ เอา บำเหน็จ ฝีมือ ถวาย ให้ ได้ ! " คิด แล้ว ก็ ใจ เบา หา ได้ ทน ถวาย บังคม ลา พระ เจ้า ราชาริราช ให้ ทรง ทราบ ไม่, มะสะลุม จึง หยิบ ได้ ชลอม ใบ หนึ่ง, เอา หม้อ เข้า ใส่ ลง ใน นั้น: มี อ หนึ่ง ถือ ชลอม, สพาย ดาบ ก็ รีบ กระโดด ลง จาก กำแพง.

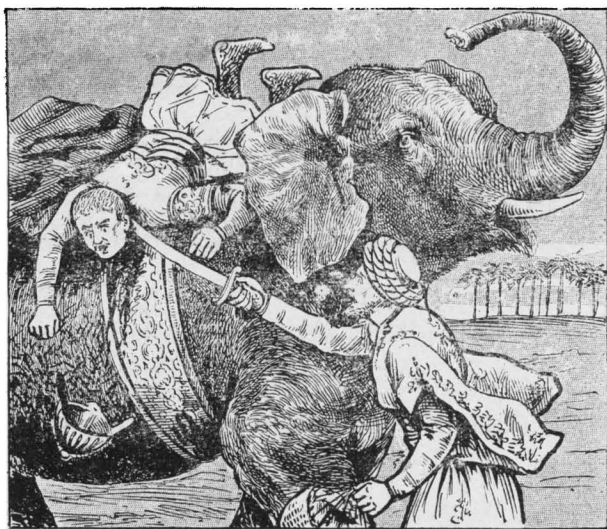

มะสะลุม ก็ รีบ กะโดด ลง จาก กำแพง

พอ ออก ห่าง ประมาณ ได้ สาม วา แก แกล้ง ร้อง ดัง ๆ ว่า :— “ เรา ตัด
หัว ทหาร เอก ของ พระ เจ้า ราชาริราช ได้ ! จะ เอา ไป ถวาย ร ” พลง
มือ ชู ชลอม วิ่ง ตรง เข้า ไป หา มะกรานต์.

ทหาร มะกรานต์ หา หัน ได้ สังเกต แม่น ย่า ไม่, เห็น หม้อ เจ้า
ดำ ๆ อยู่ ใน ชลอม สำคัญ ว่า เปน หัว คน, ทั้ง ได้ ยืน มะสะลุม ร้อง ก็
เปน เสียง มอญ ๆ ด้วย กัน, ช้า ชูลมุน วุ่น วาย อยู่ ด้วย ก็ ไม่ ห้าม
ปราม อะไร.

มะสะลุม ครั้น ไป ถึง หน้า ช้าง มะกรานต์, มะกรานต์ ดีใจ หา ทัน
 วิจิฉัย ตรึก ตรอง ให้ แน่ นอน ไม่ ก็ จะ โงก ลง มา ดู; มะสะลุม ได้ ที่
 ก็ โดด พ้น มะกรานต์ คอ ขาด, สลัด หม้อ เข้า ใน ชลอม ออก เสียบ,
 เอา ศีรษะ มะกรานต์ ใส่ ลง แทน แล้ว ก็ วิ่ง กลับ ออก มา ร้อง ว่า :
 —“ สั่ง ให้ เอา หัว อ้าย ขี้ สึก ไป เสียบ ! ” ก็ ไม่ มี ใคร ทัด ทาน, วิ่ง
 เข้า มา ถึง กำแพง .

มะสะลุม ได้ ที่ ก็ โดด พ้น มะกรานต์ คอ ขาด

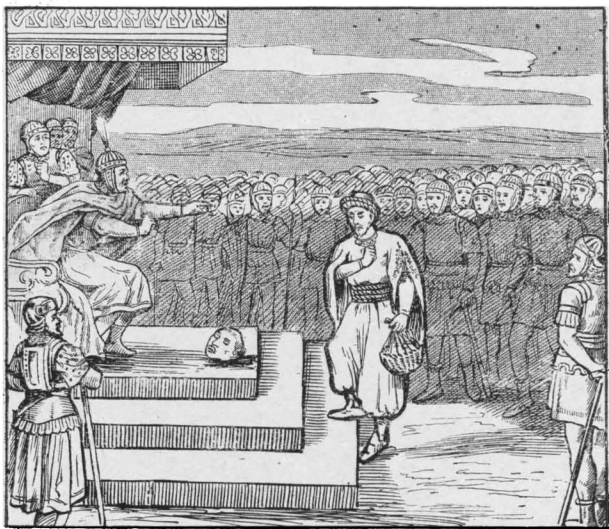
ขณะที่ มะสะลุม กำลัง ไป ตัด เอา ศีรษะ มะกรานต์ อยู่ นั้น, สมเด็จ
 พระ เจ้า ราชาราช ทรง ทอด พระ เนตร เห็น ถนัด เพราะ ใน เวลา

ปัจจุบัน นั้น แสง เพลิง สว่าง อยู่ จึง รับ สิ่ง ให้ เปิด ประตู รับ มะสะลุม เข้า มา.

มะสะลุม เข้า ไป ถึง แล้ว ก็ ตรง เข้าไป เฝ้า ถวาย ศีรษะ มะกรานต์ และ พูล เนื้อ ความ ให้ ทรง ทราบ ทุก ประการ. พระ เจ้าราชาธิราช ทรง ตรัส สรรเสริญ มะสะลุม ว่า :— “ ท่าน ดี ! มี ฝีมือ เข้ม แข็ง ! เข้า ไป ตัด หัว มะกรานต์ ได้ ราว กับ พระยา มัจจุราช ทำ เสียเอง, ควร เป็น ทหาร เอก ! ไป ภาย หน้า เรา จะ ชุบ เลี้ยง ท่าน ให้ ถึง ขนาด แต่ เสียใจ เรา ให้ รางวัล กับ ท่าน ไม่ได้ ! ”

ที่ นี้ ถ้า แม้น ว่า จะมี คำ ปูจนา ตาม ว่า : — “ ทำไม หนอ พระ เจ้าราชาธิราช ไม่ รางวัล ความ ชอบ มะสะลุม บ้าง เล่า ? จะ มี เป็น เพราะ ทรง อิจฉาณญา ฝีมือ ของ มะสะลุม ไป ฤ ? ” ก็ จะ แก่ คำ ปูจนา นั้น ว่า “ พระ เจ้าราชาธิราช หา ได้ ทรง อิจฉา มะสะลุม ไม่, พระ องค์ ทรง ชม เป็น หลาย ประการ และ ซึ่ง พระ องค์ ไม่ ประทาน รางวัล นั้น เป็น เพราะ พระ องค์ ทรง หมาย พระ ไทย จะ สั่งสอน ทหาร ของ พระ องค์ ว่า ความ กล้า หาญ เป็น ของ น้า ชม จริง, แต่ การ รักษา หน้า ที่ อยู่ ใน บังคับ บัญชา เสมอ ก็ เป็น การ ใหญ่ สำคัญ ยิ่ง กว่า นั้น อีก ! เรา ลอง นึก ดู เอาเอง บ้าง ละนะ ! เช่น ข้าศึก จะ ออก มา ตี ค่าย, ถ้า เวลา นั้น ทหาร ยาม ทั้ง หน้า ที่ ไป ชิง ไซย หา ความ ชอบ ตาม ลำพัง ตน เสีย ทางอื่น เหมือน เช่น อย่าง มะสะลุม นี้, ส่วน แม่ทัพ นาย กอง ทาง นี้ ไม่รู้ ไม่ชี้ เฝ้า นอน ใจ เสีย ว่า ทหาร ยาม คอย บอก ข่าว มี อยู่ แล้ว, ถ้า ฉนั้น แล้ว จะ ท้น ท่วง ที่ อุบาย ของ ข้าศึก ที่ ไหน ได้ ! จะมี พา กัน หนีบหาย ทั้ง กองทัพ หรือ ?

เป็น เพราะ เหตุ นี้ แหละ ที่ พระ เจ้า ราชธาธา ไม่ ทรง ให้ รวงวัล แก่ มะสะลุม พระ องค์ เป็น แต่ ชม เซย สรรเสริญ ต่อ ไป ว่า :—“ มะสะลุม กระทำ ความ ชอบ จริง, แต่ เสีย อยู่ หน้อย หนึ่ง ที่ ใจ เบา, หา ทน ได้ บอก เล่า กับ เรา ก่อน ไม่ ! ครั้น จะ ให้ รวงวัล ใน เวลา นี้ ก็ มิ ควร, จะ เสีย แบบ แผน ไป ภาย หน้า, พา ให้ ทหาร ผู้ อื่น เอา เข้าย อย่าง มี จิตร์ ประมาท ใน ราชการ ก็ จะ เสีย ขนบ ธรรมเนียม ราช ประเพณี ไป !”

เสีย อยู่ หน้อย ที่ ไม่ ลา เสีย ก่อน

ที่ นั้ หาก ว่า นักเรียน คน ไต ออก จาก บ้าน หรือ ออก จาก โรงเรียน โดย มิ ได้ ลา ผู้ ใหญ่ เสีย ก่อน แล้ว เมื่อ กลับ มา ถูก

พ่อ แม่ ครู บา อาจารย์ เขียน ที่ สั่งสอน นักเรียน คน นั้น ยัง จะ มา ร้อง ทุกข์ บ่น ไป ต่าง ๆ ว่า :—“ ตัว ไม่ได้ ไป ทำ ความ ชั่ว ให้ เสีย คน ะไร ” ได้ ฤ ? ก็ มะสะลุม ละ ! เขา ออก ไป ทำ การ ชั่ว ให้ เสีย คน เมื่อ ไร ? ไป เอา หัว ข้ำ สึก มา ให้ นาย ต่าง หาก, ถึง กระนั้น มะสะ- ลุม ยัง ถูก ตี เตียน ว่า ทำ ผิด, ไม่ได้ มี รางวัล เลย !

ก็ เมื่อ แม่ หนู พ่อ หนู จะ ไป จะ มา ไม่ บอก ใคร ให้ รู้ ก่อน นี้ ถ้า บังเอน หนู จะ มา มี เหตุ อันตราย เสีย ตาม ทาง, เช่น รถ ทับ หรือ โจร ผู้ ร้าย หลอก เอา ไป เปน ต้น แล้ว หนู จะ เอา ใคร เปน เพื่อน ละ ? อนึ่ง พ่อ แม่ ครู บา เล่า ไม่ รู้ ว่า ลูก หาย ไป ข้าง ไหน จะ มี ร้อน ออก ร้อน ใจ เทียว คิด ตาม หา เสีย แยก ฤ ? นี่ แหละ พ่อ หนู ! แม่ หนู จำ ! เมื่อ หนู จะ ไป ไหน มา ไหน ก็ ให้ ให้ว ให้ ลา ตาม ธรรมเนียม นะ หนู นะ !

ความ ตี หาย ไป อย่างไร ?

น้ำ แข็ง เมื่อ ถูก ร้อน	พลัน ละลาย,
หอม กลิ่น ดอกไม้ หาย	เมื่อ แห้ง,
ความ ตี ย่อม เสื่อม คลาย	คราว เกิด ชั่ว นา,
สาม สิ่ง นี้ ดุจ แก่ลง	กลั่น ไว้ เสมอ กัน.

บท ที่ ๓๔.

คำ ที่ ใช้ ตัว ข ้าง สกต.

สมโภช วัน—, งาน— เพ็ชร—พลอย, เมือง—บุรี
 อุปราช มหา—, วัจ หนั มหา— สังเวช (สมเพช) สลด—, น้า—
 ยมราช พระยา— พานิช พ่อ ค้า—, —กรรม
 กำพูช เมือง—, —ประเทศคือเขมร เดช ฤทธิ์—, —อำนาจ, —านุภาพ

—:—

พืช (พืชน์)—พรรณ โอช เอม—, รศ เอม—
 พืด เหล็ก—, แผ่น—, ดัดเป็น— โอฐ (โอยฐ์) พระ—, บ้วนพระ—, ใ้พระ—
 บวช นัก—, —เป็น พระ สงฆ์ โอศ เพลง—กรรม
 บวด แกง—, กล้วย—ชี

—:—

เจ้า พระยา ยมราช เปน เสนาบดี กระทรวง นคร-
 บาล. ไป เทียว ถ้ำ เมือง เพ็ชรบุรี สนุกดี. ตา เนื่อ,
 ตา กวาง ใส กระจ่าง ราว กับ เพ็ชร. พ่อ ค้า พานิช
 คิด ค้า หา กำไร. ก็นิสาก แกง บวด จน บวด ท้อง.

มีฤทธิ์เดช สักเท่าใด ๆ ก็ ห้าม ความ ตาย ไม่ได้.
 หว่าน พืชน์ ประสงค์ ผล. สร้าง กุศล ปราถนา สวรรค์.
 ถึงที่โอด บทลคร เขาร้องไห้. เครื่อง เอม โอช
 โภชนา น่าร่อย. กำพูช ประเทศ คือ เมือง เขมร
 บวช เสีย แต่ ยัง เปน เด็ก, ดี กว่า บวช เมื่อ แก่, เพราะ
 รว กับ ข้าง หนึ่ง ถือ ดอกไม้ สด อีก ข้าง หนึ่ง ถือ
 ดอกไม้ แห้ง ไป บูชา พระ ๆ คง โปรด ไม่ เหมือน กัน.

บท ที่ ๓๕.

ปาก แห้ง กับ หลัง โกง.

ใน กาล ก่อน นาน มา แล้ว แต่ จะ ตรง กับ รัชกาล ไต เมือง ไต
 ไม่ปรากฏ ๆ แต่ ว่า ยังมี พระ ราชโอรส พระ องค์ หนึ่ง ทรง เจริญ อายุ
 หม่อม พร้อม ไป ด้วย พระ รูป พระ โฉม งาม ทวี สรรพงค์ เปน ที่ นิยม
 ยินดี ของไพร่ฟ้า ประชาชนผู้ ว่า เลิศ กว่า บุรุษ ใน พระ ราชอาณาเขตร์
 แต่ อนิจจา นำ สักเวช ! พระ ปฤษฎางค์ ของ พระ องค์ โค้ง ค้อม
 เปน หลัง กุ้ม หรือ คั่น ธนู; เพราะ ฉนั้น เมื่อ พระ ราชโอรส หลัง โกง นี้
 จะ เสด็จ ไป ไหน ก็ ย่อม ทรง ฦกลง พระ องค์ ทรุ่ย เสมอ.

ต่อมา พระราชบิดา ทรงดำริห์ จะให้มีพระมะเหสี ตั้งการ
 ราชภิเษก เป็นพระมหาอุปราช แต่ทรงทราบอยู่ว่า ธรรมเนียม
 องค์หนึ่ง มีพระราชธิดางามนัก ก็มีรับสั่งให้ช่างเขียน ผู้ชำนาญ
 ออกไปวาดรูปของนางนั้น มาถวาย. นายช่างรับพระราชโองการ
 แล้ว ก็ถวายบังคมลาออกไป.

ครั้นถึง จึงเข้าพักอยู่ในเมือง หลายราตรี เพื่อหาโอกาส.
 ฝ่ายพระราชธิดาพระองค์นั้น นี้พระวรลักษณ์ และพระสรริกาย
 งามนัก; นอกจากพระโอรสผู้แห้วแล้ว ก็ไม่มีที่ดี. ถ้าเวลา
 เสด็จ ท้าวมกลางมหาชน หรือเยี่ยมพระแก่ล แลดูทางหน้าต่าง
 พระนาง ก็คอยเอาพระหัตถ์ ประสานปิดพระโอรส เสมอเป็นนิตย์.

วันหนึ่ง นายช่างเขียนนั้น ได้ทราบว่า จะมีการแห่ ในพระ
 ราชวัง ผ่านไปทางตำหนัก ของพระราชธิดา จึงเข้าไปคอยดูอยู่
 ในที่แห่งหนึ่ง. พอกระบวนแห่ เดินเข้ามาใกล้ พระราชวัง, พระ
 นางทรงเยี่ยมพระแก่ล, เอาพระหัตถ์ปิดพระโอรส ทอดพระเนตร
 จนกระบวนแห่ เลบลับไป.

นายช่างได้เห็นรูปพระนาง งามวิไล ราวกับเทพธิดา ก็ตก
 ตลึงไปเป็นครู่ แล้วเมื่อตั้งสติขึ้นได้ใหม่ ก็รับวาดรูปอย่างประณีต
 แล้ว ก็เอาไปถวายเจ้านายของตน.

กระษัตริย์ทรงรับแล้ว ยื่นกระดาษรูปนั้นให้แก่พระราชโอรส,
 พระราชโอรสทอดพระเนตร รูปพระราชธิดา ก็ทรงพอพระทัย
 ในพระนางยิ่งนัก; พระองค์จึงให้ทูตไปทูลขอ นัดดูพระองค์
 ด้วยกันทั้งสองฝ่าย; กระษัตริย์ที่เป็นพระราชบิดา ของพระนาง
 ก็ทรงยินยอม.

ครั้น ถึง วัน กำหนด พระ ราชโอรส แต่ง พระ องค์ อย่าง งาม, สรวม
ฉลอง พระ องค์ ยาว แล้ว เสด็จ ขึ้น ทรง ม้า พระ ที่ นั่ง พร้อม พรัง ไป
ด้วย กระบวน แห่ มี รถ คชสาร เปน ต้น. พระ ราชธิดา ก็ ทรง เครื่อง
ประดับ ด้วย เพ็ชร นิล จินดา เสด็จ ขึ้น สู้ วอ, ถือ พชนี บัง พระ โยษฐ์
แล้ว ก็ เคลื่อน กระบวน แห่ ผ่าน สวน กัน ไป. กระษัตริย์ ทั้ง สอง ฝ่าย
ต่าง ก็ ทรง ยินดี จึง นัด กัน ทำ การ อภิเสก.

ครั้น สิ้น งาน อภิเสก แล้ว เวลา แรก จะ เข้า เสวย พระ กระยาหาร
ด้วยกัน, พระ ราชโอรส เห็น นาง นั้น ก้ม พระ ภักตร์ อยู่ เสมอ ก็
ทรง นึก ;—“ เอ๊ะ ! นี่ อย่างไร หนอ ! เมื่อ วัน นัด ดู ตัว, ก็ เอา พัด
บัง หน้า, ทำ ท่า เปน ลคร เมื่อ โอต; มา เดียว นี้ นั่ง ก้ม หน้า บัง โต๊ะ
ประหลาด จริง แะ ! ” ครั้น ชาย ตา ไป ดู อีก ที่ ก็ รู้ เห็น ถนัด, วาง
ข้อ, ซ่อม ปราด สอง มือ ประสาน พระ อรุณ นึก :—“ ชี ! ชี ! ปาก
แหงน นะ ! ถูก เขา บวด เสีย แล้ว ! ”

ฝ่าย พระ ราชธิดา สังเกต เห็น พระ สามี คอย นั่ง ให้ ตรง หน้า อยู่
เสมอ ก็ คิด สงสัย, พอ เหลือบ ไป เห็น ชัด นึก ;—“ อ้อ ! ได้ ผัว
หลัง โกง เสีย แล้ว ! ตาย ชี เรา ! ออก แดก จริง ! ”

ขณะ นั้น ถึง อาหาร จะ เอม โอช รส อร่อย สัก ปาน ใด ก็ กลืน ไม่
ลง คอ ด้วย กัน ทั้ง สอง ข้าง; ต่าง ละอาย คิด อึด อัด ใน ใจ อยู่
เปน นาน, ต่าง จะ ใคร เลิก แล้ว ต่อ กัน ก็ กลับ ได้ สติ ขึ้น มา นึก
ว่า :—“ อ้อ ! โบราณ เขา ว่า ปลุก อะไร ได้ อย่าง นั้น ก็ จริง ของ เขา
อยู่; นี่ เรา เพาะ พืช ความ โกง. เรา จึง ได้ ความ โกง เปน ทำไร ตอบ
แทน, ก็ สม น้ำ หน้า เรา ด้วย กัน ทั้ง คู่ ! แต่ ก็ ข้าง เอะ ! ถึง ขำ รุด

เสีย หาย ไป บ้าง ก็ 'ไม่ ใจ' ว่าจะ เสีย หาย ไป ทั้ง หมด ! เรา อย่า พึ่ง
สลัด ตัด ทั้ง กัน เลย ! ควร ทั้ง ชั่ว นิด หน่อย นั้น เสีย, ถือ เอา แต่ ดี
เปรียบ เหมือน เห็น มด ตัว เดียว ตก ลง อยู่ ใน แกง บวด หรือ ใน
กับ เจ้า อะไร ๆ ก็ จะ ชัด ใจ เท ทั้ง เสีย ทั้ง โท ทำไม ? ให้ เอา แต่ มด
ทั้ง เสีย, นอก นั้น จะ ได้ กิน หวาน ๆ คอ ! "

เมื่อ ต่าง พระ องค์ ต่าง มี สติ กลับ พระ ไทย ได้ ดัง นั้น ก็ หมด
รังเกียจ ซึ่ง กัน และ กัน จึง ได้ เสวย ราช สมบัติ โดย สุข สวัสดิภาพ ต่อ
ไป เป็น กาล นาน.

จริง อยู่ ถ้า จะ หยิบ ยก เอา แต่ ข้อ ความ ชั่ว เล็ก ๆ น้อย ๆ อย่าง
เดียว มา ขึ้น เชิด ชู กลบ ลบ ความ ดี อื่น ๆ เสีย หมด สิ้น แล้ว ใน
โลก นี้ ก็ เกือบ จะ ต้อง ถือ ว่า มี แต่ คน ชั่ว ทั้ง นั้น, คน ดี พอ ใช้ ได้
ก็ จะ กลับ เป็น ไม่ มี เลย สัก คน เดียว ดู กะไร ๆ อยู่ !

ใช่ เมื่อ ควร ใช.

—:—

อย่า จำ ยับ ทัพย์ สิ้น หมิ่น ประมาท
เพื่อ ขัด ขาด เก็บ ไว้ ได้ ใช สรอย ;
เห็น เขา มี ทัพย์ กว่า อย่า ใจ ลอย
อุส่าห์ ค่อย เพียร เกิด ประเสริฐ เอย.

บทที่ ๓๖.

อ้าย ตัดต้นไม้ !

นิจจา เอ้ย ! หลับ คู้ตู้ไม่รู้ไม่เห็น
มา พลอย เปน อันตราย ถึง ตายโง
ก็มี บ้าง เช่น ตัดต้นไม้ ใน โรง
นอน โกง โกง อยู่ดี ๆ ยังมี ภัย.

ตาม นิทาน พราณ ป่า เวลา หนึ่ง
กำลัง เขียว คั่น กวาง ใน กลาง ไพร
เสียง พ้อ ฟู่ ชู หวี ขึ้น โงน เณ
งู ก็ เลื้อย หนี ตรง เข้า โรง สดา

แก่ ไป ถึง ป่า ทึบ ที่ เขา ใหญ่
ก็ พอ ไป พบ งู มัน ชู เอา.
ตา พราณ เห็น จวดย ไม้ไล่ งู เทา.
ที่ อ้าย เจ้า ตัดต้นไม้ อยู่ ชุก ชุม.

พราณ จะ บิด หาง ไว้ ที่ หุด หวิด
แก่ จึง มัด คบ ใหญ่ เอา ไฟ รุม
แสน สักเวช อ้าย ตัดต้นไม้ รู้ไม่ ชี
เพราะ อ้าย งู ตัวร้าย ใจ ทน

อ้าย งู พิษ หนี หนี เข้า นอน ชุ่ม
แล้ว เมา สุข โรง ไม้ ทำลาย ลง.
ไม้ ทน หนี ต้อง งอ ก่อ มิ หลอ หลง
มัน เลื้อย ตรง เข้า ไป อยู่ เพียง ครู่เดียว.

บท ที่ ๓๗.

คำที่ ใช้ ตัว ข ช้าง สกต กลาง คำ.

โภชนา —หาร, เสวย— ภาชนะ —สิ่ง ของ, —เครื่อง ใช้ สรรย
 ชัชวาล รุ่ง ไรจ,—,ชวลิต กช —สาร,—ธาร,—สีห์
 รัชกาล —ที่ ๑,—ปัจจุบัน อลัชชี ภิกษุ,—,ไม่ มี อาย
 พชนี —พัต ลม โคราช เมือง,—,รถ ไฟ สาย—
 —:—

ราช —ทูต, มหา,—,การ ปราชญ์ นัก,—,ศรี,—,เปรื่อง
 รัต เรียบ,—,น้ำ ปราด ปรุต,—,เขียน—ๆ, เดิน—ๆ
 —:—

ศรีปราชญ์ เปน นักปราชญ์ โบราณ ครั้ง แผ่นดิน
 สมเด็จพระ นารายณ์ มหาราช. ถึง ว่า เปน นักปราชญ์
 ไม่ได้ ทุก คน ก็ พอ จะ เปน นักบุญ ได้ ทั้ง นั้น.
 ภิกษุ ที่ ไม่ ถือ วินัย ก็ เปน อลัชชี. กิน เข้า โปด
 ต่าง โภชนาหาร ไม่ ร่อย. พัต ขน นก. พัต
 ต้ม จีว และ พัต อะไรๆ ก็ เปน พชนี สั้น ทั้ง นั้น.

เมือง นครราชสีมา ราษฎร เขา เรียกว่า โคราช. เดิน
 ปราด ๆ บัดเดียว ล้ม, เจียน ปราด ๆ บัดเดียวเลย!
 เมื่อ ทำ ทาง รถไฟ สาย โคราช นั้น จีน กูลี เปน ไข้ ปา
 ตาย ใน ดง พยาไฟ เสีย ก็ มาก. อะไร เอ่ย? เมือง
 หนึ่ง มี สอง พระยา ชิง กัน เสวย ราช, ผู้ คน ดาษดา
 เรือ ม้า ชุลมุน ? — หมาก รุก.

บท ที่ ๓๘.

พระ ไชยเชษฐี.

เมื่อ ประมาณ ๕๐๐ ปี ล่วง มา แล้ว มี พระ มหา กระทบติรย์ พระ
 องค์ หนึ่ง ทรง พระ นาม ว่า พระ เจ้า โพธิสาร ทรง สมบัติ อยู่ ใน พระ
 นคร เวียงจันทร์ คือ เมือง ศรี สัตตนาคนะหุต อุดมรัตน์ ชาวลาวดี มหา
 นคร (ล้าน ช้าง) อัน ตั้ง อยู่ ใน เมือง ลาว ฝ่าย ทิศ ตะวัน ออก เฉียง
 เหนือ แห่ง เมือง โคราช, ลูก ค้า พาณิช ไป มา ค้า ขาย ถึง กัน. พระ เจ้า
 โพธิสาร พระ องค์ นี้ ได้ นาง ยอด คำ พระ ราชธิดา ของ พระ เจ้า นคร
 เชียงใหม่ มา เปน พระ อรรคมณเฑียร ประสูตร์ โอรส พระ องค์ ใหญ่
 ทรง พระ นาม ว่า พระ ไชยเชษฐาธิราช.

ครั้น ต่อ มา, พระ เจ้า นคร เชียงใหม่ ถึง แก่ พินาศ แล้ว

นักปราชญ์ ราชมนตรี จึง พา กัน ไป ยัง เมือง เวียงจันทร์ ทูล วัง วอน พระ เจ้า โพธิสาร ขอ พระ ไชยเชษฐ์ โอรส พระ องค์ ใหญ่ ไป เปน กระษัตริย์ ครอง นคร เชียงใหม่ แทน พระ เจ้า ตา ต่อ ไป. พระ เจ้า โพธิสาร ก็ ทรง ยอม อนุญาต ตาม คำ วัง วอน ขอ จึง ทรง พระ ราชทาน คชสาร ข้าง ม้า พล ทหาร ไป ด้วย ตาม สมควร.

เมื่อ พระ ไชยเชษฐ์ ได้ ไป ครอง เมือง เชียงใหม่ แทน พระ เจ้า ตา นั้น ภายหลัง พระ เจ้า โพธิสาร ผู้ เปน พระ ราชบิดา ซึ่ง ครอง สมบัติ ใน พระ นคร เวียงจันทร์ นั้น ก็ ถึง แก่ พิราลัย. พระ เจ้า ไชยเชษฐ์ ซึ่ง เปน พระ ราชโอรส พระ องค์ ใหญ่ ก็ เสด็จ กลับ ไป ยัง เมือง เวียงจันทร์; ทำ การ พระ ศพ ถวาย เพลิง ตาม ประเพณี แล้ว ก็ เสด็จ พัก อยู่ ที่ เมือง เวียงจันทร์ นั้น ก่อน.

พระ องค์ ยัง ไม่ ท้น จะ เสด็จ กลับ ไป ยัง เมือง เชียงใหม่ ก็ ได้ ขาว ว่า พระ เมกุฎี ผู้ เปน เชื้อ สาย เจ้า นคร เชียงใหม่ คน เก่า ได้ ขึ้น ครอง ราชสมบัติ แทน พระ องค์ เสีย แล้ว, ข้า ยัง ได้ ยก เมือง เชียง ใหม่ ไป ขึ้น แก่ พม่า ด้วย, ขอ อำนาจ พม่า มา ช่วย รักษา เมือง เชียง ใหม่ อย่า ให้ กลับ คืน แก่ พระ ไชยเชษฐ์ อีก :

พระ ไชยเชษฐ์ จึง ทรง ดำริห์ การ ว่า : — " ครั้น เรา จะ ยก กองทัพ เข้า ไป ตี เมือง เชียงใหม่, การ สงคราม ครั้ง นี้ ก็ จะ บืด ยาว มาก เพราะ พม่า จะ มา ช่วย จะ เปน มหา สงคราม อัน ใหญ่. ถ้า ขาว เมือง เชียงใหม่ ชนะ, ไพร่ พล ข้าง เมือง เวียงจันทร์ ตาย พ่าย แพ้ ไป, ก็ จะ เสีย ไพร่ พ้า ข้า แผ่น ดิน ของ พระ ราชบิดา เรา; ถ้า เรา ชนะ, ไพร่ ข้าง เมือง เชียงใหม่ ตาย, ก็ จะ เสีย ไพร่ พ้า ข้า แผ่น ดิน ของ พระ ราช

มารดา ไป; ตก ลง ถึง จะ แพ้ ฤๅ ชนะ ถ้า ขึ้น ชื่อ ว่า ทำ สงคราม แล้ว มัน ก็ ฉิบหาย ของ ๆ เรา อยู่ นั้น เอง. ”

ครั้น พระ องค์ ทรง ดำริห์ เห็น การ ดัง นี้ แล้ว, พระ องค์ ก็ ไม่ ผูก จิตร์ ผูก ใจ ที่ จะ ทำ สงคราม ตอบ แทน ต่อ เจ้า เมกุฏิ ต่อ ไป; พระ องค์ ทรง รับสั่ง ให้ เลิก ทัพ กลับ ไป ยัง เมือง เวียงจันทร์, ทหาร จะ ได้ ลำบาก เพราะ พระ องค์ แม้ แต่ สัก คน เดียว ก็ หาไม่, ชาว บ้าน พลเมือง จึง จง รัก รักดี ต่อ พระ องค์ เปน อัน มาก สรรเสริญ ว่า พระ ไทย ดี ! ไม่ ยอม ให้ เตือด ร้อน ถึง ราษฎร พลเมือง.

พ่อ หนู ได้ สังเกต บ้าง ไหม ว่า ถ้า เปน เด็ก ๆ หรือ เพื่อน นักเรียน ด้วย กัน เกิด ทะเลาะ กัน กะจู้ กะจี้ ทำ ล้วง เกิน แก่ กัน และ กัน สัก นิด สัก หน่อย แล้ว, ที่ จะ ถ้อ เอา อย่าง พระ ไซยเชษฐ นี้ ช่าง มี น้อย นัก มิ ใช่ ฤๅ ? มัก มี แต่ ว่า ใคร ทำ อะไร ตน เมื่อ ไร แล้ว เปน ต้อง ลง มือ ตอบ แทน แก่ เผ็ด เสียบ ทน ที่.

ที่ จริง การ ทำ อย่าง นี้ ก็ ต้อง นับ ว่า ผิด ที่ เดียว.. พ่อ หนู นึก ดู บ้าง ชี ! เมื่อ พ่อ หนู เกิด ทะเลาะ วิวาท กัน กับ เพื่อน เช่น นี้, ถ้า พ่อ หนู สู้ เขา ไม่ได้, พ่อ หนู ก็ ต้อง ขาย หน้า กับ เพื่อน ผูก เสียบ แยะ; ถ้า พ่อ หนู กลับ ชนะ เขา ละ ก็ จะ กลับ ร้าย กว่า แพ้ เสียบ อีก เพราะ ว่า ตั้ง แต่ นั้น เพื่อน ดี ๆ ที่ หนู ต่อย นั้น ก็ จะ โกรธ กับ หนู, ตก ลง ว่า หนู เสียบ เพื่อน ดี ๆ คน หนึ่ง เปลา ๆ; ช้า เมื่อ พ่อ แม่ ของ พ่อ หนู รู้ ว่า หนู เกิด ทะเลาะ กับ เขา เช่น นี้ ก็ คง ทำ โทษ พ่อ หนู ช้า เข้า อีก หน หนึ่ง เปน แน่. ถ้า หนู เปน เด็ก เล็ก กว่า เขา พ่อ แม่ คง หา ว่า หนู ไม่ อยู่ ตาม ภาษา เด็ก, ชอบ เล่น ตอ แยะ กวน ใจ เขา ๆ จึง ทำ; ถ้า ว่า หนู

มีอายุ เชื่อง กว่า เขา สัก หน่อย ท่าน ก็ จะ หา ว่า หนู เปน พี่ หนู ต้อง
ยอม ให้น้อง เขา ก่อน, ตก ลง ดี กัน เปน การ ไม่ ดี, สู้ อด ๆ ทน ๆ
เอา อย่าง พระ ไชยเชษฐา นั้น ยัง ดี กว่า เพราะ ใคร ๆ เขา ไม่ เดือด ร้อน
และ ตน ก็ เปน ที่ ชอบ พอ รัก ใคร่ กัน ของ เขา ด้วย.

ยาน นาวา วิเศษ.

วิชา เหมือน สีนค้ำ
ต้อง ยาก ลำบาก ไป
จง ตั้ง เอา กาย เจ้า
ควมม เพียร เปน โยธา,
นิ้ว เปน สาย ระยาง,
ปาก เปน นาย งาน ไป,
สติ เปน หาง เสือ
ถือ ไว้ อย่า ให้ เอียง
ปัญญา เปน กล้อง แก้ว
เจ้า จง เอา หู ตา
ชี้ เกียด คือ ปลา ร้าย
เอา ใจ เปน ปืน คม
จึง จะ ได้ สีนค้ำ มา
จง หมั่น มั่น หมาย ใจ

อัน มี ค่า อยู่ เมือง ไกล.
จึง จะ ได้ สีนค้ำ มา;
เปน สำเภา อัน โสกา.
แขน ข้าย ขวา เปน เสา ใบ,
สอง เท้า ต่าง สมอ ไม้;
อักษณศรีย เปน เสา บึง;
ถือ ท้าย เรือ ไว้ ให้ เทียง,
ตัด เล่น เลี้ยง ข้าม คงคา.
ส่อง ดู แดง แแนว หิน ฌ,
เปน ล้ำ ต้า พัง ดู ลม.
จะ ทำลาย ให้ เรือ จม,
ยิง ระดม ให้ จม ไป,
คือ วิชา อัน พิศมัย
อย่า ได้ คร้าน การ วิชา.

บทที่ ๓๕.

คำที่ใช้ตัว ญ หญิง สกต.

ชำนาญ ชำนิ-, เชี่ยวชาญ-กิจ สำราญ สุข-, -ใจ, ที่-
 เหยี่ยญ เงิน-, -ทอง ครวญ ไคร-, คร่ำ-, -ถึง
 สำคัญ สลัก-, -ข้อ-, ที่- เปรี่ยญ สอบไล่ เปนมหา-
 สามัญ ธรรมดา-, -ชน- เจริญ (จำเริญ)-พร-, -วัย, ขอ ทรงพระ-
 สูญ -หาย, -หายไป, -เปล่า อัสสัมชัญโรงเรียน-, วัด-

—:—

หาญ กล้า-, -อาจ-, -ห้าว- เทอญ ไป-, -เชิญ-, -ด้วย-
 หาร คุณ-, -ส่ง-, -ประ- เทิน กำแพงที่ เริง-

—:—

เปนทหาร ก็ ต้อง ทำใจให้กล้า หาญ. เครื่อง
 หมาย สำคัญ ของ สัปบุรุษ คฤศตัง คือไม้กางเขน.
 จะ ประกอบ การ สิ่งใด, ให้ใคร่ ครวญ. ถ้าใคร ดีมี
 ปัญญาวิชา ชาญ, ทรัพย์ ศฤงฆาร ยศ ศักดิ์ จัก เจริญ.
 ช้าง เผือก มี น้อย กว่า ช้าง สามัญ. เงิน เหยี่ยญ

บาทหนึ่ง ราคา ๑๐๐ สตางค์. คนชำนาญ ทำอะไรได้ คล่องแคล่ว. มหาบุรุษ มาทูลาแลม เจริญ อายุได้ นาน หลายร้อย ปี. วิธีบูชาบุญ สาบสูญไป แล้ว. โรงเรียน อัสสัมชัญ ท่าน บาด หลวง กอลำเบห์ เป็น ผู้สร้าง เมื่อ คฤศตศักราช ๑๘๘๓.

บท ที่ ๔๐.

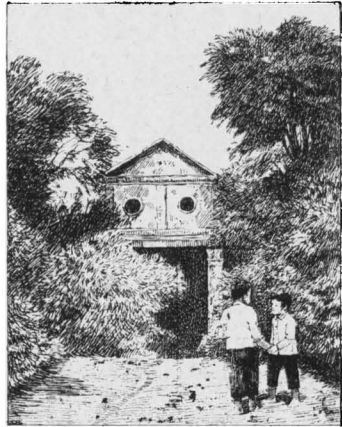
ทูป หมื่อ แดก กลับ ได้ เมือง.

นาย ปอล จำเริญ เป็น นักเรียน ชั้น สูง อยู่ใน โรงเรียน อัสสัมชัญ กรุงเทพฯ; คราวหนึ่ง เมื่อ ถึง เดือน ธันวาคม โรงเรียน หยุด สิ้น ปี, นาย ปอล จำเริญ จึง ลง เรือ ไฟ ออกไป เยี่ยม บิดา มารดา ที่ เมือง จันทบุรี. นาย ยวง จรุง ผู้ น้อง อายุ สัก สิบ เอ็ด สิบ สอง ปี เห็น พี่ชาย มา ก็ ดีใจ พุด กับ เขา ว่า :—“ ฉัน เรียน อยู่ ใน ชั้น ๓ ที่ โรงเรียน ใน เมือง จันทบุรี นี้, แม้ ค่อย ขำนาญ รู้ดี มาก ขึ้น สัก หน่อย แล้ว ก็ อยาก จะ เข้า ไป อยู่ กับ พี่ ใน กรุงเทพฯ ด้วย บ้าง ! ” ว่า แล้ว สอง พี่ น้อง ต่าง ก็ พุดจา หั ว ร่อ ต่อ กะซิก โดย ฐาน ญาติ ที่ นาน ๆ ได้ มา พบ กัน.

ครั้น ต่อ มา สอง สาม วัน สอง คน พี่ น้อง ก็ ไป หา แม่ บุญ มี
มารดา ขอ ลา จะ ไป เยี่ยม บ้า บุญ มา ที่ บ้าน สวน พริก หลัง ภูเขา
พลอย แหวน เขือง ไป ทาง ภูเขา ใบ ศรี ข้าง โนน; มารดา ก็ ยอม ให้ ไป.

พอ กิน เข้า เข้า แล้ว, สอง คน พี่ น้อง ก็ เดิน ค่อย กัน กะจ้อ กะแจ้
สำราญ ใจ ไป ตาม ทาง. พอ เดิน มา ถึง ที่ ว่า การ เมือง. พ่อ จุฑ อยุ่ ออก
เดิน หน้า, พา พี่ ชาย ข้าม ตลิ่ง เมือง ขึ้น บน เนิน. ที่ ตรง นั้น เป็น รูป
ประตู่ เชน เทิน เก่า ยัง ปรากฏ อยู่ บ้าง.

ถึง ที่ ตรง นี้ แล้ว ดู ทำทาง
นาย จุฑ อยุ่ ออก สนุก สนาม มาก,
เขา จึง เอ่ย เล่า นิทาน เก่าๆ ให้ พี่
ฟัง ว่า :—“ พี่ จำ ! ปู่ บอก ฉัน ว่า
ที่ ตรง นี้ เดิม เป็น ประตู เมือง,
แข็งแรง มั่น คง. เจ้า บ้าน ผ่าน
เมือง อยู่ ใน นี้ ! ” ที่ จริง เมื่อ
น้อง พุด เท่า นี้, พี่ ชาย ก็ เข้า ใจ
เรื่อง แล้ว แต่ ปล่อย ให้ น้อง
เล่า เรื่อง ไป หวัง จะ ให้ เขา
เดิน เพลิน, พี่ จึง ชัก ถาม
น้อง ว่า :

ประตูโบราณ ที่ จันทบุรี

—“ เออ ! คุณ ปู่ ว่า เดิม เป็น อย่างไร ละ น้อง ? ”

—“ แก ว่า เดิม เจ้า ตาก กระษัตริย์ ไทย อัน มี ชื่อ ยก พวก มา
จาก เมือง บาง ปลา สร้อย . . . ”

—“ อ้าว ! เรียก เมือง ชลบุรี ชี นื่อง ! ”

—“ อ้อ ! จริง ! ชื่อ เมือง ชลบุรี ! นั่นแหละ ! ครั้น เจ้า ตาก ยก พวก มา จาก เมือง ชลบุรี แล้ว ที่ แรก เจ้า เมือง จันทบุรี ก็ พุด ประสงค์ ว่า จะ ช่วย เจ้า ตาก รบ พม่า ไล่ มัน ออก ไป จาก เมือง ไทย ! นี่แหละ พี่ ! แล้ว คุณ ปู่ แก เล่า ต่อ ไป ว่า เจ้า เมือง กลับ ใจ, คิด ต่อ สู้ เจ้า ตาก, ให้ คน ขึ้น ระวาง ประจักษ์ รักษา กำแพง แข็ง ชัน. เจ้า ตาก จึง สั่ง พวก ของ ท่าน ว่า :—“ วัน นี้ หุง เข้า กิน เวลา เย็น แล้ว, ให้ ทูบ หม้อ เข้า หม้อ แกง เท ทั้ง เข้า ปลา อาหาร ให้ หมด สิ้น ลูญ. พวก เรา ถ้า ตาย ก็ ตาย ด้วย กัน, เปน ก็ เปน ด้วย กัน ! พรุ่ง นี้ เรา จง พา กัน เข้า ไป กิน เข้า เข้า เอา ใน เมือง ! ”

พอ ตก คำ ๆ เจ้า ตาก ก็ พา พวก เข้า หัก พัง ประตู และ กำแพง; ชาว เมือง สู้ ไม่ ไหว. เจ้า ตาก ก็ ตี เอา เมือง ได้ สม คิด. เน้นะ พี่ ! ครัว ครัว ดู เกอะ ! เจ้า ตาก ท่าน เก่ง กล้า หาญ สำคัญ จริง ๆ นะ ! ทูบ หม้อ แตก แล้ว ตี เอา เมือง ได้ ! ”

นาย ปอล จำริญ ได้ ยิน นื่อง เล่า เรื่อง เจ้า ตาก ได้ ความ ชัด ดี ก็นึก ชม ไว้ ใน ใจ แล้ว ตอบ ว่า :—“ เจ้า ตาก กล้า หาญ จริง ! มิ ได้ คิด แก่ ชีวิต, คิด แต่ จะ กู้ เมือง ไทย ให้ เปน เอกราช เท่า นั้น ! น่า ชม จริง ! ” ที่ ตรง นี้, ปอล จำริญ เห็น ว่า ทาง ยัง ไกล อยู่ จึง ชวน นื่อง จริญ ให้ พุด ต่อ ๆ ไป จะได้ เดิน เพลิน ไม่ รู้ สึก เหนื่อย ว่า :—“ เน้นะ ยวง ! เรื่อง แกง, เรื่อง หม้อ ของ คน กล้า หาญ อื่น ๆ นอกจาก เจ้า ตาก พี่ ก็ มี อยู่ เหมือน กัน ! ”

—“ เอ๊ะ ! เปน เรื่อง ทูบ หม้อ ได้ เมือง อีก เรื่อง หนึ่ง ฤ ? ”

—“ เปล่า ! ไม่ใช่ เรื่อง หุบ หม้อ, เป็น เรื่อง ขाय หม้อ ต่าง หาก
แต่ ลง ปลาย ก็ ดี ได้ เมือง เหมือน อย่าง เจ้า ดาก เหมือน กัน ! ”
นี่ เนอะ น้อ ! พี่ จะ ว่า ให้ ฟัง ! ใน สมัย โบราณ ก่อน เวลา เจ้า ดาก
ตั้ง พัน กว่า ปี, ยัง มี นาย คน หนึ่ง ชื่อ อากาโทเกลส เป็น บุตร ของ
คน ทำ หม้อ ขाय อยู่ ใน เกาะ ซีซีลี ซึ่ง ตั้ง อยู่ ใน ระหว่าง ประเทศ
อิตาลี กับ ประเทศ แอฟริกา. เมื่อ นาย อากาโทเกลส นั้น อายุ ครบ ๑๘ ปี
ก็ ได้ เข้า ไป รับ ราชการ เป็น ทหาร ตาม ธรรมเนียม, ประพฤติ ตน ดี,
ได้ มี ความ ชอบ รับ หน้า ที่ เป็น นาย ทหาร ตาม ลำดับ ชั้น ขึ้น ไป จน
ภายหลัง ชาว เกาะ ซีซีลี นั้น ได้ เชิญ นาย อากาโทเกลส ให้ เป็น แม่ ทพ
รักษา เกาะ ซีซีลี นั้น มี อำนาจ ราว กับ ว่า ได้ เป็น เจ้า เกาะ ก็ ว่า ได้.

ขณะ นั้น พวก แหก แอฟริกา ชาว เมือง การ์ทาซ มัก รังแก ชาว
เกาะ ซีซีลี เสมอ มิ ได้ หยุด, เขา เล่น รือ ใบ มา ปล้น สดม อย่าง ที่
เขา เรียก ว่า พวก สลัด, ทำให้ ชาว เกาะ ซีซีลีเดือด ร้อน มิ ใช้น้อย.
ภายหลัง ท่าน อากาโทเกลส ผู้รักษา เกาะ ก็ เตรียม รือ ฉลอม อย่าง
โบราณ ประมาณ สัก ๖๐ ลำ เศษ, ยก พล ทหาร ชาว เกาะ ซีซีลี ไป ประ-
มาณ ลัก หมื่น คน กว่า ๆ แล้ว เล่น ใบ ข้าม ไป ถึง เมือง การ์ทาซ.

พอ ข้าม ทะเล เข้า ไป ถึง แล้ว, อากาโทเกลส เห็น ว่า ฝ่าย แหก
เขา มาก มาย กว่า ทหาร ของ ตน ตั้ง สี่ เท่าห้า เท่า, อากาโทเกลส เกรง ว่า
ทหาร ของ ตน รู้ เข้า ที่ จะ เสีย ใจ ไม่ เป็น อัน จะ อยู่ สู้รบ, ก็ พุด เอา
ใจ ทหาร ของ ตน ว่า :—“ นี่ เนอะ ! พวก เรา ! บัด นี้ ก็ ถึง บ้าน แหก
มัน แล้ว, ไหน ๆ ใน บ้าน เมือง ของ เรา ๆ ก็ อยู่ กิน ไม่ เป็น สุข เพราะ
อ้าย ลัก สัตว์ นี้ เอง มา เปียด เปียพ. ที่ นี้ ต้อง เอา ให้ ชนะ ให้ ได้

ละ พวกเรา ! ถ้าไม่ชนะ ก็ ยอม ตาย หมด ด้วย กัน เสีย ทุก คน ดี กว่า ! ”
พอ จัด เจง ตัก เตือน พรัก พร้อม กัน แล้ว. อากาโทเกลส ก็ ให้ เผา
ผลาญ เรือ เสีย ให้ หมด. ไม่ คิด เสีย ดาย แก่ ชีวิต, หมาย อยู่ อย่าง
เดียว ว่า ต้อง ดี แยก ให้ ได้. มิ ฉะนั้น ให้ ตาย หมด อยู่ ที่ นั้น. นี่
กล้าหาญ หรือ อย่าง ไร พ่อ จรูญ ? ”

—“ แหม ! เก่ง ! น่า ขวัญ หนี ดี ฝ่อ เจียว ! ถ้า ฉันทได้ เปน ทหาร
เข้าไป ใน นั้น ด้วย คน หนึ่ง ละ ก็ เมื่อ เรือ จะ กลับ ไม่ มี เสีย แล้ว,
ก็ ต้อง คิด เอา เมือง ให้ ได้ นั้น เอง ! ”

—“ อย่าง นั้น ชี น้อย ! พอ ทหาร ของ อากาโทเกลส ต่าง ไม่ เปน
ห่วง นั้, ห่วง โน่น แล้ว ไม่ ทน ได้ นึก ว่า ศัตรู มัน จะ มาก หรือ จะ น้อย
นึก อยู่ แต่ เพียง เท่า นี้ ว่า ตน อยู่ ใน ที่ อับ จม เสีย แล้ว ไม่ ชนะ ก็
ต้อง ตาย ด้วย คม อาวุธ ของ อาบง นั้น เอง ! ”

เมื่อ การ เปน เช่น นี้ แล้ว ต่าง ก็ มานะ ขึ้น มา ชิง กัน บุกรุก ออก
รบ. ถึง ว่า ข้ำ ศึก มี มาก กว่า กัน เปน กอง, พวก แยก ก็ แพ้ พ่าย แก่
ชาว เกาะ ชีชีลี, อากาโทเกลส ก็ เข้า เมือง การ์ทาซ ได้ สม ประสงค์. ”

—“ แหม ! เก่ง จริง อากาโทเกลส คน นี้ นะ ฟี ! ”

—“ เก่ง นะ ชี ! และ ไม่ ว่า แม่ ทัพ คน ใด ที่ จะ ดี ชนะ เมือง ได้
นั้น ก็ ต้อง อาศรัย ความ กล้าหาญ นั้น เอง ! ” ถึง เมือง สวรรค์ ก็ เกอะ !
นักบุญ เปาโล เธอ ยัง สอน ไว้ ว่า “ สวรรค์ เปรียบ เหมือน เมือง ที่ มี
บ้อม ค่าย คู ประตู หอ รบ มัน คง รอบ ข้าง, อาจ สามารถ จะ เข้า เมือง
นั้น ได้ ก็ แต่ คน กล้าหาญ, ไม่ กลัว ความ ยาก เข็น เชื้อ ใจ ใน การ
ที่ จะ บำเพ็ญ บุญ กุศล มี สละ เงิน ทอง เข้า ของ ๆ ตน และ ความ
สุข สนุก สบาย เปน ต้น ! ”

—“ เอ๊ะ ! หลังคา เรือน ของ คุณ บ้า อยู่ นั้น แล้ว ! วัน นี้ เดิน
ไม่ ยัก ทัน หน้อย ก็ ถึง นะ ! ” หนู จรูญ กำลัง ขุบ จ่อ แจ่ม ไม่ ทัน จะ
ขาด คำ ก็ พอ ดี หนู สำราญ ลูก ของ บ้า บุญ มา วิ่ง เข้า มา จับ มือ
ของ พ่อ จรูญ ร้อง ลั่น ว่า :—“ มา ไว้ย ! มา เทอญ ! เชิญ ไว้ย ! เชิญ
เทอญ ! ” พลง ก็ จูง มือ พ่อ จรูญ เข้า ไป ไหว้ บ้า ด้วย กัน.

ความ เพียร.

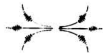

หัด หนังสือ ฤ ก็ ยาก ลำบาก อยู่
ตัว สกด ก็ เล่า จำ หนัก รำ เรียน
ถึง บัญญา จะ ไม่ ดี แต่ มี เพียร
แต่ ตัว ปลูก นิด จ้อย น้อย เท่า นั้น

เราเป็นคนควรจะเพียรหมั่นเรียนรำ
ก็ จะ ไม่ เสีย ที่ ที่ เป็น ชาย
ถ้า พาก เพียร เรียน ทำ ให้ โปรง ปรุ
ก็ คง ได้ ขึ้น สวรรค์ อย่า สงกา,

ต้อง หมั่น ดู หมั่น พัง ทัง หมั่น เขียน;
เอา ความ เพียร ตั้ง ไว้ เป็น สำคัญ.
หมั่น เล่า เรียน คง จะ ได้ ไม่ เหน
อุส่าห์ หมั่น ทำ ที่ อยู่ ดู สมาย.

อุส่าห์ จำ จด ไว้ คง ได้ หลาย,
ถึง จะ ตาย ก็ มี ชื่อ คน ภา ขา;
ถึง อายุ จะ ลับ ดับ สังขาร์
บุญ โลก หน้า แทน โลก นี้ ยิ่ง ดี เอย !

บท ที่ ๔๑.

คำ ที่ ใช้ ตัว ญ หญิง สกด (ต่อ ไป)

บุญ	ใจ—, นัก—, —บาป,—กศล	รัมย์	เมือง—ประเทศ
ขวัญ	มิ่ง—, ทำ—,—หนี ดี ฝ่อ	ผลาญ	ล้าง—,—ทรัพย์สิน
เพ็ญ	วัน—, เดือน—, บำ—	ราญ	รอน—, รุก—
อรัญ	ป่า—,—ประเทศ	เชิญ	เชื้อ—, ขอ— อัญ—,—ศีล
มกญ	เมือง—, พม่า—		_____
	_____	ชาญ	เชื้อ—,—พรรค
เจิญ	—ใจ, บุค—	ฉาญ	เข้า—,—สมบัติ
เจ็น	—เรือ,—เกี่ยว	ชาน	—หมาก, นอก—,—อ้อย

—:—

รัมย์ ก็ แปลว่า มอญ. คน ล้าง ผลาญ ผู้มี บุญ
คุณ เป็น คน อะกตัญญู. พระราชพิธี แรก นาม ขวัญ
คือ พิธี ไถนา ครั้ง แรก. แต่ ก่อนไทย ต้อง ส่ง ส่วย
น้ำ ทะเล ชุบสร ไล่เกี่ยว นาลาก เข้าไป ให้ เขมร
ทุกปี คุณาบาก แสน เชิญ. โบราณว่า เหาะได้

เพราะฉนั้น สมบัติ, สมัยนี้ เหาะได้ เพราะอากาศ
 ยาน. จันทกาศจะมีได้ ก็ในวันเพ็ญ พระจันทร์
 ขึ้น เต็มดวง. กิน อ้อย แล้ว อย่าเอาชาน อ้อย ทิ้ง
 ไว้ที่ชาน เรือน. ถ้า ล่วง เกิน เขา แต่ไม่ แกล้ง, ก็
 ให้ขอโทษ เปน ที่ ทำ ขวัญ เสีย ทันที่. ขอ เชิญ ท่าน
 จง บำเพ็ญ บุญ กุศลไว้ ให้ มาก เทอญ, จะ มี ความ
 สุข สำราญใจ.

บท ที่ ๔๒.

จุด “เอียนตุน” ดุ เล่น.

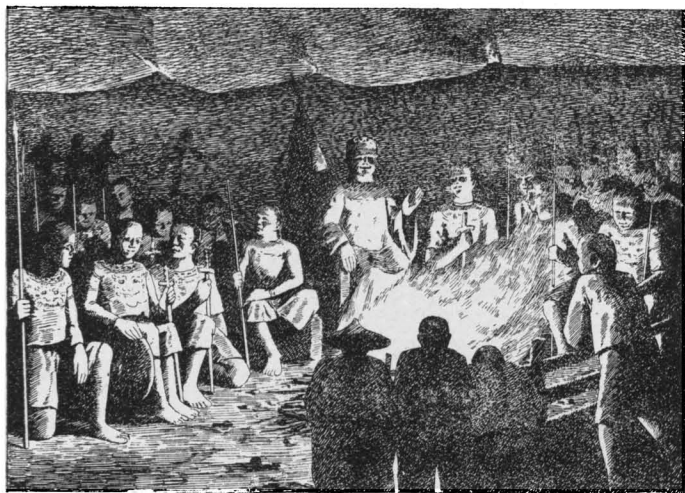
อัน ว่า พระ เจ้า อิวอ่อง ผู้ ครอง ราชสมบัติ อยู่ ใน เมือง โกเต่ง
 ใน ประเทศ จีน โบราณ ครั้ง สมัย เลียดก๊ก นั้น พระ องค์ คิด แต่ จะ
 หา ความ สนุก เล่น สุข สำราญ วัน ยัง คำ, มิ ได้ เอา พระ ไทย ใส่
 ใน ราชการ บ้าน เมือง. ขุน นาง ผู้ใหญ่ ที่ จะ มี สติ บัญญา สำหรับ
 จะ พิททูล ทัด ทาน ตัก เตือน ก็ ระอา ลา พัก ราชการ หหมด, เหลือ
 แต่ ขุน นาง สอพลอ ประจบ ประแจะ ให้ พระ เจ้า อิวอ่อง ทำ การ ต่าง ๆ
 ที่ ฆิด ประเพณี กระษัตริย์.

วันหนึ่ง พระ องค์ ทรง ทอด พระ เนตร์ เห็น นาง ไปชู มะเหสี มิได้ ยิ้ม แย้ม ตาม ที่ เคย ก็ ทรง รำคาญ พระ ไทโย นัก, คิด จะ ใ้ ใ้ นาง ไปชู สำนวณ ยิ้ม แย้ม บ้าง, พระ เจ้า อีวอ่อง จึง ตรัส ว่า :—“ ผู้ใด จะ กระทำ ให้ นาง ไปชู หัวเราะ ได้ เรา จะ ให้ ทอง คำ พัน ตำลึง เปน รางวัล.” ขุน นาง ผู้หนึ่ง ชื่อ เช็กฮู เปน คน ข้าง พุด ขำนาญ การ ประจบ ประเจจ จึง ทูล ว่า : — “ ซึ่ง จะ ให้ พระ มะเหสี ทรง พระ สรวล นั้น, ข้าพเจ้า เห็น อุบาย อยู่ สิ่ง หนึ่ง. ขอ เชิญ พระ องค์ พา นาง ไปชู ขึ้น พลับพลา สูง ซึ่ง ปลุก ไว้ บน ภูเขา สันสาม, ข้าพเจ้า จะ ขึ้น ไป จุด ไฟ บน “ เอียนตุน ” ซึ่ง ทำ ไว้ สำหรับ เปน สัญญา นัด กองทัพ หัวเมือง..”

— คำ ว่า “ เอียนตุน ” นี้ แปล เปน ภาษา ไทย โบราณ ว่า “ รันไฟ ” และ ตาม ภาษา สมัย ทุก วัน นี้ ก็ คง จะ ว่า กระโจมไฟ อธิบาย คือ เปน หอ คอย ซึ่ง คน โบราณ เขา สร้าง ไว้ บน ยอด เขา ที่ สูง ๆ มี กลอง สำหรับ ไว้ ใบ หนึ่ง, มี เจ้า พนักงาน อยู่ รักษา. แม้น เมือง หลวง เกิด สึก เมื่อใด ก็ จุด เพลิง บน รันไฟ และ ตี กลอง เปน สำคัญ. หัว เมือง ทั้ง ปวง เห็น แสง เพลิง และได้ยิน กลอง สัญญา ก็ ยก กองทัพ มา ช่วย เมือง หลวง พร้อม กัน. การ ทำ สงคราม ทุก วัน นี้ บอก ข่าว ทาง โทรเลข โทรศัพท์ กัน สดวกดี, แต่ ส่วน คน สมัย โบราณ นั้น เช่น สึก พม่า มอญ ลาว ไทย เก่า ๆ ใช้ เอียนตุน จุด รันไฟ บอก ข่าว สึก กัน ทั้ง นั้น.

แล้ว เช็กฮู ทูล ต่อ ไป ว่า :—“ เมื่อ จุด เพลิง บน เอียนตุน ขึ้น ครั้ง นี้, ทัพ หัว เมือง ทั้งปวง ก็ จะ ยก มา, แม้น ไม่ เห็น ขี้ สึก ก็ จะ ได้ ตาม กัน เอิกเริก; ข้าพเจ้า ใ้ ใ้ ครวญ เห็น ว่า นาง ไปชู เห็น

กองทัพ มา เก้อ กลับ ไป เปล่า. ก็ จะ ชอบ พระไทย ทรง พระ สรวล ! ”

พระ เจ้า อิวอ่อง สั่ง ให้ จุด เพลิง ขึ้นทุก เอียนตุน

พระ เจ้า อิวอ่อง ได้ ทรง พัง ก็ สรรเสริญ สติ บัญญา ของ เช็กฮู เห็น
เป็น การ เล่น ควร กับ ตำแหน่ง กระบัตริย์. ก็ สั่ง ให้ เช็กฮู ไป จัด แจง
พลับพลา สูง ที่ จะ ทอด พระ เนตร์ กองทัพ. ครั้น เวลา ค่ำ พระ เจ้า
อิวอ่อง จึง ตรัส สั่ง เช็กฮู บังคับ ให้ เจ้า พนักงาน ดี กลอง และ จุด
เพลิง ขึ้น สว่าง ทุก เอียนตุน. พวก หัว เมือง สามัญ เอก โท หังปวง
ซึ่ง อยู่ ใกล้ เคียง ครั้น เห็น แสง เพลิง บน รัน ไฟ นั้น ก็ ตกใจ,
สำคัญ ว่า เมือง หลวง เกิด ศึก, ต่าง เมือง กะ เกณฑ์ ทหาร, เข้า กระ-
บวน ทัพ ใน เวลา กลาง คืน; พอ รุ่ง เช้า ก็ รีบ ไป เมือง หลวง ตาม

ระยะ ทาง ใกล้ และ ไกล.

ครั้น กองทัพ หั่ว เมือง มา ถึง ขาน พระ นคร พร้อม กัน แล้ว, พระ เจ้า อิวอ๋อง จึง ตรัส ว่า :—“ เรา ให้ จุด เอียนตุน ดู เล่น ดอก ! บ้าน เมือง หา มี สัก สัตว์ ไหม ! ท่าน พา กัน มา ไย ? ให้ ลำบาก ขาก เชิญ แก่ ทเกล้า ทหาร ! จง กลับ ไป เมือง เล็ด ! ” นายทัพ นาย กอง ทั้งปวง ได้ พัง รับสั่ง ดัง นั้น ก็ เสีย ใจ จึง คิด ว่า :—“ พระ เจ้า อิวอ๋อง เมือง หลวง ข้าง ไม่ มี เมตตา กรุณา บ้าง เลย ! ชั้น แต่ จะ เล่น ก็ ให้ ร้อน ถึง หั่ว เมือง, ต้อง มา ลำบาก ด้วย เล่า ! ” ต่าง คน ก็ นึก น้อย ใจ จึง ให้ ทหาร ม้วน ธง สำหรับ ทัพ, กลับ ไป บ้าน เมือง ของ ตัว.

ขณะ นั้น นาง ไปชู นิ่ง ดู กองทัพ หั่ว เมือง เมต ทั้ง มวญ เมื่อ แรก ยก มา เห็น ผู้ คน ให้อ้อ ร้อง คึก คัก ทำ ท่า ทวง หั่ว หาญ จะ เอา ความ ชอบ; ครั้น ต้อง กลับ ไป เป่ล่า, ต่าง ก็ ทำ หน้า เก้อ, ก้าว ขา มิ ไคร่ ออก; นาง ไปชู คิด ข้น ข้น มา ใน ใจ จึง ว่า :—“ ข้าง อะไร เลย ! แต่ ล้วน คน เก้อ เปน หมัน เปน แสน ที่ เดียว ! ” ว่า แล้ว ก็ หั่ว เราะ ขึ้น ต่อ หน้า พระ ที่ นิ่ง.

พระ เจ้า อิวอ๋อง เห็น นาง ไปชู หั่ว เราะ สบาย พระ ไทย จน ทัพ หั่ว เมือง ทั้งปวง กลับ สิ้น แล้ว จึง ให้ หา เช็กฮู เข้า มา ตรัส ว่า : - “ข้าง คิด กลอุบาย ชอบกล ดี จจริง ! ให้ นาง ไปชู หั่ว เราะ ได้ ! ” ว่า แล้ว จึง พระ ราชทาน ทอง คำ ๔๐๐๐ เหรียญ ให้ เช็กฮู แล้ว ก็ เสด็จ กลับ คืน พระ ราชวัง.

ต่อ มา ฝ่าย ขาเลเท เจ้า เมือง เกียงหยง จัด เจง ทหาร เอก ทหาร เลว ที่ มี กำลึง และ ฝมือ เข้ม แข็ง เชี่ยว หาญ ขำฉะ ลึก หลาย เมื่อน

คน, ให้พูดเตเต้ง เปน ทัพ หน้า, บ้วนม้ เปน ทัพ หลัง, ชาเลเท
เปน ทัพ หลวง ยก มา ตี เมือง โกเก้ง.

พระ เจ้า อิวอ่อง ได้ ทรง ทราบ ก็ มีรับสั่ง ให้ ทหาร ขึ้น ไป จุด
เพลิง บน เอียนตุน, สัญญา เรียก ทัพ หัว เมือง มา ช่วย. ฝ่าย หัว เมือง
แล เห็น แสง เพลิง บน หอ ไฟ ก็ สำคัญ ว่า พระ เจ้า อิวอ่อง จุด ไฟ
เล่น เหมือน ครั้ง ก่อน, ต่าง เมือง ก็ มิได้ ยก มา ช่วย.

ฝ่าย ชาเลเท จี้ ม้า ขึ้น อยู่ หน้า เมือง โกเก้ง เห็น ได้ ที่ ด้วย ไม่
ต้อง กลัว ทัพ กระหนาบ ก็ เข้า เมือง ได้ โดย ง่าย. บรรดา ขุน นาง
สอพโล ประจบ ประเจง- ล้วน ขวัญ หนี ตี ฝ่อ ไม่ เปน อัน อยู่ สุ้รับ,
ชาเลเท ก็ ได้ ฆ่า ทหาร ชาว เมือง โกเก้ง เปน อลหม่าน, แล้ว เข้า ล้อม จับ
พระ เจ้า อิวอ่อง กับ ขุน นาง ข้า ราชการ ผลาญ ชีวิต เสีย ทั้ง สิ้น.

เมื่อ จวน ตัว ใกล้ ชีวิต จะ อาสัญ นั้น พระ เจ้า อิวอ่อง ทรง พระ
กรรแสง รับสั่ง ว่า :—“ ครั้ง นี้ เรา ถึง ที่ อับ จน แล้ว ทหาร หัว เมือง ไม่
ยก มา ช่วย เพราะ โทษ ที่ เรา ทำ ผิด ประเพณี กระษัตริย์ หลอก หลวง
เขา เล่น คราว ก่อน เพื่อ จะ ให้ นาง ไปชุ บั้ม แยม นั้น เอง ! ”

บทที่ ๔๓.

คำที่ ใช้ ตัว ญ หญิง ใน คำ.

หญ้า — แพรก, สามม — อนุญาต ไบ —, ขอ —, มี —
 ญาตี — มิตร —, พี่น้อง —, วงษ์ อาญา โทษ —, สิทธิ, ศาล พระราช —
 หญิง ผู้ — ผู้ ชาย, ชาย — ไหญ่ — โต, ผู้ —, ผู้ หลัก ผู้ —
 ญี่ (ยี่) เดือน —, เจ้าอ้ายเจ้า — ญี่ปุ่น (ยี่ปุ่น) เมือง —, ประเทศ —
 —:—
 ญวน เมือง —, บ้าน — สามเสน ญาณ — ความ รู้, วชิร —, พระ —
 ยวน — ใจ, ยั่ว — ยาน หู —, รถ จักร —, พาหนะ
 —:—

ญวน เข้ารีต เดิม ทรงใช้ สร้อย เป็น ทหาร แม่่น
 ปิ่น ไหญ่. พระ ผู้ เป็น เจ้า ทรง พระ ญาณ จักขุ แล
 เห็น เรา ได้ ทุก เมื่อ. วัว ไม่ กิน หญ้า อย่า ข่ม เขา.
 อาดำ และ เอวา เป็น บิดา มารดา เดิม ของ หญิง ชาย
 ทั้งหลาย ใน โลก. พระราชพิธี โล้ ชิงช้า มี ใน เดือน ญี่.
 คน ดี ไม่ ฝ่า ฝืน อาญา พระ ศาสนา และ อาญา ของ

บ้าน เมือง. คนมีปรีชาญาณ คิด อะไร มัก คิด โดย
รอบ คอบ. หมอ ความ ทำ ความ ผิด ระเียบบ ศาล ๆ
ก็ ไม่ อนุญาต ให้ ว่า ความ. อะไร เอ๋ย? อยู่ ดิน กิน
หญ้า, อยู่ ฟ้า กิน ลม, อยู่ ทะเล กิน ตม? — ควาย,
ว้าว, หอย. อะไร เอ๋ย? เจ๊ก ก็ มี ไข่ เจ๊ก, ญวน
ก็ มี ไข่ ญวน ตี อวน บน บก?—แมลง มุม.

บทที่ ๔๔.

อนุญาตให้ปิด!

ท่าน ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ใหญ่ แต่ ก่อน ๆ เล่า ให้ ญาติ พี่ น้อง ฟัง สืบ ๆ
กัน มา ว่า สมเด็จ พระ เจ้า แผ่น ดิน แต่ ก่อน องค์ หนึ่ง วัน หนึ่ง ไม่ สู้
สบาย พระ ไทย, จะ ใคร เทียว ทอด พระ เนตร อะไร ๆ เล่น บ้าง พอ
สำราญ. จึง เสด็จ ทรง พระยา กุญชร ข้าง ที่ นั้. มี หึง ขาย จักราชการ
ขึ้น ยวด ยาน ตาม เสด็จ ไป ด้วย มาก, เทียว ประพาส อยู่ จน เบิก บาน
พระ ไทย แล้ว เมื่อ จะ กลับ ยัง กำลัง ประทับ ยืน ข้าง พระ ที่ นั้ อยู่
ที่ สนมม หญ้า หน้า พระ ลาน แล เห็น ศรีพนมไชย คน ฉลาด มี บัญญา
พุดจา หลัก แหลม เฝ้า อยู่ ที่ นั้ ด้วย.

จึง ทรง ดำริห์ ว่า :—“ อ้าย ศรีทนนไชย มัน เปน คน มี บัญญา เฉลียวฉลาด เคย คิด แก่ ตัว ได้ มา หลาย ครั้ง แล้ว, คราวนี้ จะ ให้ มัน จน แก่ บัญหา จง ได้ ” ลำคัญ พระไทย ว่า มัน คง สิ้น เต็ม เปน แน่ จึง ตรัส ว่า :—“ เฮ้ย ! อ้าย ศรีทนนไชย ! มึง เคย พุด มารยา ไบ่ ปด ดี กว่า ใคร ๆ, คราวนี้ มึง อุบาย โทก ให้ กู ลง จาก คอ ข้าง ให้ ได้. ถ้า ไบ่ ได้ กู จะ ลง อาญา จำ กู มึง ! ”

ศรีทนนไชย ถวาย บังคม แล้ว พูล สมอง พระ บัญชา ว่า :—“ ขอ เฉชะ ! ควร มิ ควร แล้ว แต่ จะ ทรง โปรดเกล้า ฯ ข้า พระ พุทธเจ้า กั้ว จะ ผลิต พระ ราชบัญญัติ บท ที่ ว่า “ โทก เจ้า, โทก นาย เปน โทษ พุทธเจ้า ค่ะ ! ”

—“ เอา เอาละ ! ไบ่ เปน ไไร ! กู อนุญาต ให้ ! ”

—“ ขอ เฉชะ ! ทรง โปรด พระ ราชทาน อนุญาต แล้ว ก็ พอ ทำ ได้ แต่ จะ พูล ปด ให้ เสด็จ ลง จาก คอ ข้าง นั้น ไบ่ ได้ ! ถ้า พระ องค์ ลง ประทับ อยู่ ข้าง ล่าง แล้ว และ พูล ปด ให้ เสด็จ ขึ้น ขี่ ข้าง ดัง นี้ พอ จะ ทำ ได้ พุทธเจ้า ค่ะ ! ”

สมเด็จพระ มหา ราชครู ตรี พงศ์ ดำริห์ ว่า :—“ ถ้า เรา ลง อยู่ ข้าง ล่าง แล้ว, ถึง มัน จะ พุด อย่าง ไไร ๆ ก็ จะ ไบ่ ขี่ ข้าง กลับ เข้า วัง ใน วัน นี้ เลย ! จะ ลง เรือ กัญญา ขี่ ม้า ขี่ วอ กลับ ก็ได้ ! ครั้ง นี้ อ้าย ศรีทนนไชย คง ไบ่ พ้น อาญา เสีย แล้ว ! ” เมื่อ ตั้ง พระไทย ดัง นี้ แล้ว ก็ เสด็จ ลง ประทับ อยู่ ยัง พื้น ดิน พลาท ตรัส เปน ที่ เขี่ย ๆ ว่า :—“ เอา ชี ! มึง จะ ปด อย่าง ไไร ก็ ปด ไป เร็ว ๆ ! ”

ศรีทนนไชย กราบ บังคม พูล ว่า :—“ ขอ เฉชะ ! พระ อาญา ไบ่ พ้น

เกล้า ๆ เห็น จะ ไม่ ต้อง ปด ข้ำ เพราะ ปด ให้ เสด็จลง จาก คอ ข้าง ได้
แล้ว ! พุทธิเจ้า ค่ะ ! ”

สมเด็จพระเจ้า แผ่นดิน ได้ สติ ละอาย พระไทย ทำ ยิ้ม แห่ง
ตรัส เกื้อ ๆ ว่า ;—“ อ้าว ! อ้าย ศรีทนไชย ! ทำไม มึง โกหก กู หวา ! ”
แล้ว ก็ เสด็จ ขึ้น เข้า สู่ พระราชวัง.

“ อันไหนพริบหีบง่ายแต่ฝ่ายปราชญ์, ไม้ฤอาจเอื้อมหีบเอาพริบไหว ! ”

บท ที่ ๔๕. สำเร็จ เพราะ รัก กัน.

แม่ มาลา พา ลูก ไป ข้าง ล่าง,
ชี้ นิ้ว พलग ทาง บอก ให้ ลูก เห็น :
—“ เนาะ! มด ง่าม มัน กัด สัตว์ เปน ๆ
จึงหรีด แผ่น หิน ไป ไม่ ยัก ทัน ! ”

บ้าง กัด ขา คร่า ปีก เปน กลุ่ม ๆ
แล้ว คาบ ขน เข้า ใน รู ดู พัลวัน.
—“ จริง นะ แม่ แพ้ มด ตัว นิด ๆ !
—“ มัน ก็ ไม่ ใจ เสาะ ดอก แก้ว ตา !

มา เปน หมู่ กู กัน ตรง เข้า กัด
มัน รัก กัน พร้อม หน้า หา เสาียง
นี้ แหละ ลูก ! ถ้า เจ้า รัก กัน ไว้
จะ ทำ ไร ขาย คำ หา เลี้ยง ตัว.

ช่วย กัน รุม กัด จึงหรีด จน อาสนัย,
จึงหรีด มัน ใหญ่ กว่า มด ยัง มรณา!
อ้าย จึงหรีด ใจ เสาะ ฤ แม่ จำ ? ”
ต้อง มรณาก็เพราะมด มัน พร้อมเพรียง
ยิ่ง สบัด ก็ ยิ่ง มา ไม่ หลบ เลี่ยง,
ไป ไว้ เลี้ยง กัน ได้ กิน ลิ่น ทุก ตัว.
พี่ ร่วม ท้อง น้อง ร่วม ไล่ ให้ จน ท้ว,
ก็ อย่า กลัว คง สำเร็จ เพราะ รัก กัน .”

บทที่ ๔๖.

คำ ที่ ใช้ ตัว ญ หญิง สกด กลาง คำ.

กตัญญู	คน—,—กตเวที	บัญญัติ	พระ—, ถือ พระ—
สัจญา	คำ—,หนังสือ—,—บัตร	ปัญญา	สติ—,—หลัก แหลม
กุญชร	—ช้าง	บาญชี	(บัญชี) สมุด—, สมุห์—
บัญชา	บังคับ—,—ผู้—การ	พัญชนะ	ตัว สระ และ ตัว—
เหรียญ	ผู้ เก็บ เงิน	วิญญาณ	กาย และ—,—จิตร—
กุญแจ	แม่—, ลูก—,—ไข—	ปัญหา	(ปัญหา) ข้อ—, แก้—

—:—

คนที่ไม่ ถือ ตาม สัจญา เปน คน อสัจย์ อธรรม,
 คน ออกตัญญู ไม่รู้บุญคุณใคร. พระบัญญัติสืบ
 ประการ ใดๆ ก็ ควร ถือ. กตัญญู ต่อ บิดา มารดา
 จีน เขา ดี มาก. เอา ตัว พัญชนะ กับ ตัว สระ มา
 ต่อ กัน เข้า เกิด เปน คำ ขึ้น. ไม่ พัง บัญชา ของ ผู้
 ใหญ่ ก็ เท่า กับ หมิ่น ประมาท ท่าน เสีย ตรงๆ.

วิญญาน เปน ของ ไม่ รู้ จัก ตาย. ปัญญา น้อย ย่อม
 แพ้ ปัญญา มาก เปน ธรรมดา บริษัท ย่อม ต้อง มี
 เทร่ญญิก สำหรับ เก็บ เงิน. หญิง ชาย พลเมือง ก็ มี
 ชื่อ จด อยู่ใน บัญชี สาม โทศ ทั่ว ทุก คน อะไร
 เอ่ย ? หีบ ไม้ ฝ้าย เหลือง ฤดู แจก ทั้ง เมือง ไซ้ ไม่ ออก ?
 — ไซ้ !

บท ที่ ๔๗.

หนู เล่า ไล่ ชื่อ

ใน ขณะ นั้น ใน เมือง จีน ยัง มี จีน ผู้ หนึ่ง ชื่อ เล่า ไล่ ชื่อ อายุ
 ประมาณ เจ็ดสิบ ปี, ชาว บ้าน สรรเสริญ ว่า เปน คน มีความ กตัญญู,
 อารี อารอบ แก่ ญาติ พี่ น้อง เพื่อน บ้าน ร้าน ถิ่น เปน อัน มาก. บิดา
 มารดา ของ ตา เล่า ไล่ ชื่อ ก็ ยัง มี ชีวิต บริบูรณ์ อยู่ ด้วย กัน ทั้ง สอง คน,
 ท่าน ได้ เห็น ลูก หลาน เหล่น ถึง ห้า ชั่ว คน เปน บุญ อานิสงฆ์ แห่ง
 ความ กตัญญู ต่อ พ่อ แม่ เปน แน่ ด้วย ว่า พระ พุทธเจ้า ทรง ตรัส
 ใน พระ บัญญัติ ของ พระ องค์ แล้ว ว่า " ใคร นับถือ บิดา มารดา อายุ จะ
 ได้ ยืน ! "

ตา เล่าไล่ชื่อ นี้ แสดง ความ กตัญญูอย่าง แปลก อยู่ ข้อ หนึ่ง คือ ว่า ถ้า แก ไป ได้ ยิน ใคร เรียก ตัว แก ว่า " ตา ", ว่า " ลุง ", ว่า " เล้าแก่ ", หรือ ได้ เท้า เจ้า คุณ แต่ อย่างใด อย่าง หนึ่ง อย่าง ที่ เคย พุด กัน กับ ท่าน ผู้ มี อายุ เปน ผู้ใหญ่ แล้ว แก ก็ โกรธ เคือง ห้าม ปราบ มิ ให้ เรียก ตัว เช่น นั้น อีก ต่อ ไป, ให้ เรียก ว่า " หนู " " พ่อ หนู " เหมือน อย่าง พุด กับ เด็ก ๆ เท่านั้น.

นี่ เด็ก จะ มิ เข้าใจ ว่า ตา เล่าไล่ชื่อ นี้ เปน บ้า กระมัง ? ตัว อายุ ถึง เจ็ดสิบ ผม หงอก แล้ว ยัง จะ ให้ เขา เรียก ว่า " หนู " อีก ทำไม ? เขา ทำ เช่น นี้ มิใช่ เพราะ เปน บ้า เปน หลง อะไร เลย ! เขา ทำ เพราะ เขามี ใจ กตัญญู ต่อ พ่อ แม่ ต่าง หาก ! เขา กลัว ว่า เมื่อ คน อื่น เขา เรียก ตัว ว่า " ตา " ว่า " ลุง " แล้ว บิดา มารดา ได้ ยิน เข้า, ท่าน ก็ จะ นึก เสีย ออก เสีย ใจ ไป ว่า " อ้อ ! เขา เรียก ลูก เรา ว่า " ตา " เสีย แล้ว, นี่ เขา จะ มิ เรียก เรา เอง ว่า " บรมปู่ ทวด จวน จะ เข้า โลง เสีย แล้ว หรือ ? " ท่าน ก็ จะ เสีย ใจ ถึง แก่ ตาย ไป เร็ว; ตา เล่าไล่ชื่อ จึง บังคับ บัญชา กวด ชัน นึก ให้ คน ทั้งปวง เรียก ตน ว่า " หนู เล่าไล่ชื่อ " ดังนี้ เสมอ.

ใน บาง วัน ตา เล่าไล่ชื่อ ก็ ยังมี วิธี ทำ ความ กตัญญู เปน พิเศษ กว่า นี้ อีก คือ แก เอา เสื่อ ทาง เก่ง สี, หมวก สี, เกือก สี, มา ใส่; เอา ก้อน อิฐ เมล็ด กาน้ำ พก ให้ เต็ม กะเป้ เอี่ยม เหมือน จะ แปลง ตัว ให้ เปน เด็ก ๆ แล้ว ทำ เดิน เปะ ปะ, ยก มือ, ยก เท้า, วิ่ง กระโดด โลด เต้น เข้า ไป ใน ห้อง ของ พ่อ แม่.

บัด เตียว แก คว่ำ เอา เมล็ด กาน้ำ ออก จาก กะเป้ เอี่ยม มา ลง

นั่ง ถ่างขา เล่น อ้อ ชัด อ้อ เขียน เสีย เฉย ๆ อย่าง เด็ก ที่ รู้ อยู่. บัดเดี๋ยว
แก เอา ตุ๊กกะตุ่น ตุ๊กกะตา มา เล่น อด อย่าง ทารก; บัดเดี๋ยว ทำ
ตุ๊กกะตา พลัด ตก แหก ร้อง วอน ;—“ แม่ จำ ! ซื้อ ให้ ใหม่ อีก ชี ! ”
บัดเดี๋ยว แก พุด สำออย แม่, บัดเดี๋ยว แก แกล้ง ถอน กลอน ประตุ
ไข กุญแจ ไม่ ออก ร้อง ให้ แม่ ช่วย ไปด; บัดเดี๋ยว แก ทำ ไป ตัก น้ำ
เดิน สดุด หก ล้ม นอน กลิ้ง ตัว เปียก ร้อง เรียก ให้ แม่ อุ้ม.

พ่อ แม่ เห็น ก็ กลั้น หัวเราะ ไม่ได้ ต้อง ไป ช่วย พุง ลูก ขึ้น,
เลาไล่ซื้อ ยัง ทำ สิ้น ไม่ หยุด ต้อง แม่ เอา มือ สูด หลัง ปรอบ จึง จะ
นิ่ง. แก ทำ ไป ต่าง ๆ นา ๆ หวัง ว่า พ่อ แม่ ท่าน กำลัง มัว หา มัว
ปรอบ อยู่ ก็ จะได้ ลืม ทุกข์ ลืม แก่ ของ ตน ไป บ้าง เปน วิธี ทำ
ความ กตัญญู แปลก ปลาด ยิ่ง กว่า ใคร ๆ และ ทุก วัน นี้ พวก จีน
พวก ฉวน และ ยี่ปุ่น ซึ่ง ยัง อ่าน หนังสือ จีน อยู่ ก็ ได้ อ่าน เรื่อง ของ
ตา เลาไล่ซื้อ ให้ ลูก หลาน ฟัง อยู่ เสมอ.

เออ เรา พ่อ หนู ไทย ๆ ด้วย กัน ! ไซ้ ว่า เรา จะ ต้อง เล่น ตลก ให้
พ่อ แม่ ดู อย่าง กับ ตา เลาไล่ซื้อ นี้ ก็ หา มิ ได้ ! เล่น อย่าง นี้ ข้อน
อยู่ ข้าง จะ ผิด ธรรมเนียม มาก นัก, แต่ ที่ ไม่ ผิด เลย เรา ทุก คน
ทำได้ และ เรา ทุก คน ควร ที่ จะ ต้อง ทำ คือ ควร จะ ต้อง ถือ ตาม พระ
บัญญัติ ที่ กล่าว ไว้ ว่า “ ให้ นับถือ บิดา มารดา ” ควร จะ ต้อง ฟัง บังคับ
บัญชา, อยู่ ใน โอราต คำ สั่งสอน อยู่ เสมอ, ต้อง ช่วย เหลือ ใน กิจธุระ
ของ พ่อ แม่ ที่ พ่อ จะ ช่วย เหลือ ได้.

เมื่อ บิดา มารดา เจ็บ ป่วย หรือ แก่ ขรา ลง ก็ ให้ ปฏิบัติ และ บำรุง
เลี้ยง ท่าน ด้วย ความ รัก อย่าง ที่ ท่าน เคย ทำ มา แก่ เรา ก่อน; ครั้น

รักษาไม่หาย กลับป่วยหนักลง เข้าใจว่า พระผู้เป็นเจ้า จะ
ทรง ยก เอา ดวง วิญญาณ ของ ท่าน ไป เป็น มัน คง แล้ว. ก็ ให้ ลูก ตัก
เตียน ให้ ท่าน อยู่ ใน ศีล ใน พร พลัง ให้ เชิญ พระ สงฆ์ มา เข้มม เขื่อน
และ กระทำ กิจ ศักดิ์สิทธิ์ ฝ้าย สาสนา โดย เรียบ ร้อย แล้ว เมื่อ ท่าน
ถึง แก่ ความ ตาย แล้ว ก็ ให้ สวด ภาวนา ทำบุญ ให้ ท่าน อุทิศ ส่ง
ให้ วิญญาณ ของ ท่าน เสมอ เป็น นิตย์ กว่า ชีวิต ตน จะ หาไม่ ดังนี้
จึง จะ สมควร ที่ ตน จะ ได้ รับ พระ พร ซึ่ง พระ ผู้ เป็น เจ้า ทรง ตรัส สัญ-
ญา ไว้ ว่า จะ ประทาน ให้ แก่ ผู้ที่ มี ความ กตัญญู นับถือ บิดา มารดา
ของ ตน.

ถ้า ลูก ไม่ นับถือ พ่อ แม่ แล้ว คง ไม่ พ้น อาญา ของ พระ องค์ เปน
แน่, ทั้ง คง เปน ที่ เกลียด ชั่ว ของ คน ทั่ว ไป, เขา จะ เดิน เหม็น ไป
แห่ง หน ดับล ใด ใคร ๆ ก็ จะ ชี้ หน้า ให้ กัน แล ดู ว่า : — “ ดู ชี !
อ้าย ลูก อกตัญญู ต่อ พ่อ แม่ ! ” นำ ขาย หน้า นึก.

๐ มะโน มอบ พระ ผู้ เสวย สวรรค์,
แขน มอบ ถวาย ทรงธรรม์ เทอด หล้า,
ดวงใจ มอบ เมีย ขวัญ และ แม่,
เกียรติศักดิ์ รัก ของ ข้า มอบ ไว้ แก่ ตัว.

(สมเด็จพระ รามาธิบดี ที่ VI)

บทที่ ๔๘.

คำที่ใช้ตัว ฎ ชฎา ทั้ง สกต และ ไม่ สกต

เจษฎา	—จารย์	ชฎา	มงกุฎ—
ปราคฎ	—ชัด เจน, เห็น—	มงกุฎ (มกุฎ)	—ชฎา
ฎีกา	ร้อง—, ใบ—, ถวาย—	ราชฎ	—พลเมือง, อาณาประชา—
กุฎี (คุฎี หรือ กฎี)	—พระ, —จัน	มรกุฎ (มรกด)	แก้ว—, แหวน—
กรกฏาคม	เดือน—	อลงกุฎ	—เครื่อง ประดับ

—:—

โกฏิ	ล้าน—, —ปโกฏิ	กฏ	—หมาย, —ข้อ บังคับ
โกษ	พระ บรม—	กต	—ชี้, นก-, ปลา-, —ด้วย มือ
ชฎ	ป่า รก—, ทับ—	ชัด	พูด—, รู้—, —เจน

—:—

ราชฎ ควร รัก ชื่อ แผ่นดิน เท่า กับ ที่ รัก ชื่อ
 ของ ตน เอง. โลก โดย รอบ ราววัด ได้ สี่ โกฏิ เมตร
 คือ ๒๕๐๐ โยชน์. น้ำ ประปา เริ่ม ใช้ ใน กรุง เทพ ฯ
 ครั้ง แผ่น ดิน สมเด็จ พระ รามาธิบดี ศรี สีนทรมหา

วชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว. ความชั่ว
ซึ่งทำในที่ลับ, คงปรากฏขึ้นให้เห็นชัด เจน
สักวันหนึ่ง. ตัดสินถูกต้อง ตามกฎหมาย จึง
เป็นยุติธรรม. ธรรมเนียมที่ทดลองร้องฎีกา อย่าง
เก่า เปลี่ยนเป็นฟ้องร้องฎีกา เสียแล้ว. ในโบสถ์
วัดพระแก้ว มีพระพุทธรูปแก้วมรกตสี่เฉยว.
ปางรำลึกให้เตือนง่ายกว่าชำระใจให้บริสุทธิ์
สะอาด. ลครรำ แต่งตัวใส่ชุด, แต่ลครพูด แต่ง
ตัวเหมือนคนธรรมดา. ถิ่นไก่สั้น พูดเสียงไม่
ชัด. อะไรเอ่ย? กัดหัวท้องป่อง — สาเหแรก.

บทที่ ๔๕.

ยิงกะสุน.

— ๐๐๐๐๐ —

นาย มรกต อยู่บ้าน กุฎีแดง แขวง เมือง สิงห์ วันหนึ่ง ลง มา
กรุงเทพ ฯ ไป สำนัก อาศรัย ที่ บ้าน ตากัน ผู้ เปน ลุง; บ้าน อยู่ ปาก
คลอง ตลาด ตรง วัด ภูมิไฉน ข้าม; พัก อยู่ สอง สาม ราตรี แล้ว ต้อ
มา วัน หนึ่ง นาย มรกต พูด ขึ้น กับ ตากัน ว่า ;—“ ลุง จำ ! ผม อยาก จะ

ซื้อ ปฏิทิน สก ใหม่ อย่าง แผ่น โต ๆ ขึ้น ไป ไว้ ดู ที่ บ้าน สัก แผ่น หนึ่ง,
จะ ซื้อ ชนิด ไหน ดี ? ”

ตากัน แก จึง ไป หยิบ ปฏิทิน แผ่น ๑ ขึ้น ให้ หลาน ดู พลัง บอก ว่า :
—“ ชนิด เค. โอยามา นี้ ดี ! ลอง ซื้อ ไว้ เจ้า เอ. ไป บ้าน เอะ ! ”

นาย มรกฎ ถาม ว่า ; — “ ปี ใหม่ นี้ มี พิธี ฉลอง แท้ เสด็จ พระราช
ดำเนิน แปลก ๆ ใน เดือน อะไร บ้าง หรือ ? หลาน อยาก จะ ลง มา ดู ! ”

ตากัน จึง ว่า :—“ จะ ดู เมื่อ ไร ก็ ได้ ! การ พระ ราชพิธี เสด็จ แท้
แห่น ก็ มี เริ่ม ราช ไป แทบ ทุก เดือน. วัน แต่ ใน เดือน กรกฎาคม,
สิงหา นั้น ไม่ ค่อย เห็น มี งาน มี การ อะไร นัก, เพราะ เป็น ฤดู ฝน.
นอก นั้น มา ดู ได้ ทุก เดือน ! ”

นาย มรกฎ จึง ว่า :—“ การ เสด็จ พระ ราชดำเนิน อย่าง ที่ แต่ง พระ
องค์ ทรง ขว้า มหามงกุฏ มี เครื่อง แท้ แห่น พร้อม. นั้น น่ะ จะมี
เมื่อ ไร บ้าง ? หลาน อยาก เห็น ! ”

ตากัน ตอบ ว่า :—“ การ ที่ จะ ได้ ดู สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว แต่ง
พระ องค์ ทรง มงกุฏ, สรรวม ไล่ เครื่อง อลงกุฏ เหมือน แต่ ก่อน นั้น
หาย ไม่ ดู; นาน ๆ จะ ได้ มี สัก ที ! เมื่อ ครั้ง แผ่น ดิน เก่า ๆ ท่าน
มัก ทรง บ่อย ๆ แต่ ถึง กระนั้น ราษฎร ก็ ไม่ ได้ เห็น สนัด ชัด เจน อะไร
นัก เพราะ ติด ขัด เรื่อง กฎหมาย ขณะ นั้น หวง ห้าม แข็ง แรง อยู่
สัก หน่อย ! ”

นาย มรกฎ ถาม ว่า :—“ เอ๊ะ ! กฎหมาย โบราณ ห้าม มิ ให้ ดู กระบวน
แห่ หลวง อย่าง นั้น เจียว ฤ ? ”

ตากัน ตอบ ว่า :—“ อ้อ ! ราษฎร จะ มา ดู นั้น เขา ไม่ ห้าม. แต่
บังคับ ให้ ก้ม หน้า หมอบ ลง เสีย, ห้าม ไม่ ให้ เซง อ หน้า ขึ้น มอง ดู,

ถ้าจะดูกันจริงๆ แล้ว ต้อง ค่อยๆ ก้ม พลาด ตะแคง ขาด ตา
โหมย ดู พลาด แสบ ลำบาก ! ”

นาย มรกด จิ้ง พุด ขึ้น ว่า :—“ ก็ แม้น ว่า จะ ขึ้น มอง ดู ละก็ จะ
เป็น อย่างไร บ้าง ? ”

ตากัน จิ้ง ว่า :—“ อ้อ ! แม้น ขึ้น ไป มอง ดู, พวก ตำรวจ ก็ ไล่ เขียน.
ถ้า เสด็จ เรือ ตำรวจ นือ กะสุน อยู่ หน้าเรือ พระ ที่ นั่ง คอย ยิง, เช่นนี้
ราษฎร จึง ได้ ดู ยาก เห็น ยาก; แต่ กฎหมาย บท นี้ เลิก มา นาน แล้ว
ตั้งแต่ ครั้ง แผ่น ดิน พระ พุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาล ที่ สอง. คือ
ครั้ง หนึ่ง พระ องค์ ทรง เสด็จ กลับ จาก ทอด กะสุน วัด จอมทอง, เรือ
พระ ที่ นั่ง มา ถึง หน้า กระโจม ด้าน สาม แยก ต่อ คลอง บาง หลวง
ทรง ได้ ยืน เสี่ยง ราษฎร ผู้ หนึ่ง ร้อง ถวาย ฎีกา ด้วย ปาก เปลา ว่า :
—“ โปรด ก่อน เจ้า ข้า ฯ ” พระ เจ้า อยู่ หั้ว จึง แหวก พระ วิสูตร ออก,
ทอด พระ เนตร เห็น ราษฎร ที่ ร้อง นั้น นัยตา ปะทุ โลหิต ไหล ไทม
หน้า ไป หมด; จึง มี รับสั่ง ให้ ได้ ตาม ได้ ความ ว่า ตำรวจ ซึ่ง ถือ
กะสุน นั่ง อยู่ หั้ว เรือ ห้าม ปราบ มิ ให้ มอง ดู, ก็ หา พัง ไม่; ยัง ขึ้น
มอง พระ มหา กรุณา อยู่ เสมอ, ผิด ด้วย กฎ ข้อ บังคับ โบราณ ราช
ประเพณี จึง ต้อง ยิง กะสุน ไป ถูก นัยตา แดก.

เมื่อ ทรง ทราบ ได้ ฝ่า ลออง ฐิติ พระ บาท, ก็ ทรง สลด พระ ราช
หฤทัย จึง ดำรัส สั่ง ขุน ธนศักดิ์ เจ้า พนักงาน คลัง ผู้ ถือ ถุง เงิน
อยู่ เบื้อง พระ อยุธยา ทั้ย เรือ พระ ที่ นั่ง ให้ จ่าย เงิน ชั่ง หนึ่ง พระ
ราชทาน ทำ ขวัญ ราษฎร ตา ประทุ นั้น. แล้ว ต่อ มา ด้วย อำนาจ ที่ พระ
องค์ ทรง พระ เมตตา ปราบ แก่ ไพร่ บั่น พลเมือง มาก นัก, พระ องค์

จึง ทรง โปรด ให้ เลิก กฎหมาย บัง กะสุน นั้น เสีย เปน แต่ มือ ถือ กะสุน ง่าย น้าว ทำ ทำ ขยับ ๆ จะ บัง เทา นั้น.

มา เวลา สมัย ปัจจุบัน นี้ สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หัว ทรง ถือ ราชฎร ทั้ง แผ่นดิน ว่า เปน ลูก ทั้ง นั้น, ใคร จะ ชม ชม มอง ดู สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หัว ซึ่ง เปน พระ บิดา ก็ ได้ ตาม ชอบ ใจ ไม่มี ผิด.

ที่ นี้ นาย มรกฎ จึง พูด ขึ้น ว่า :— “ ผม ดู กฎหมาย โบราณ มัน ชั่ง พัน ฝ่อ รก ชั่ว ร้าย กาจ จริ่ง นะ ! ผม ไม่ ชอบ เลย ! ผม ชอบ อย่าง ใหม่ นี้ ดี กว่า ! ”

ตากัน แก จึง กล่าว ต่อ ไป ว่า :— “ อย่า ว่า แต่ หลาน เลย ! ถึง คน อื่น เขา ก็ ชอบ เอา อย่าง ใหม่ นี้ เหมือน กัน ! ไม่ ว่า ใคร ๆ หมด ล้วน แต่ ชอบ ไป ข้าง เมตตา กรุณา อยู่ เอง, ไม่ ชอบ ดู ดัน เลย สัก คน เดียว ! เดชะบุญ ธรรมเนียม ใหม่ มัก หัน ไป ข้าง เมตตา เสีย มาก แล้ว สม กับ พระ มหา คฤศโศวาท ซึ่ง ตั้ง ความ รัก ไว้ เปน คุณ ความ ดี อัน เอก ของ มนุษย์ และ ไม่ ว่า กฎ ข้อ กฎหมาย อัน ใด ซึ่ง ตั้ง ขึ้น ใหม่ ก็ เอียง ไป ข้าง เมตตา กรุณา เสีย มาก ผิด กัน กับ แต่ ก่อน ตั้ง ล้าน เทา โกฎิ เทา ที่ เดียว; อาณาประชาราษฎร เรา จึง ค่อย เบ็น อก เบ็น ใจ ขึ้น มาก ! ”

บทที่ ๕๐.

คำที่ใช้ ตัว ฎ ปฏัก.

ปฏิเสธ	—ไม่รับ, —ความ เชื่อ	ปฏิบัติ	กิจ—, —พระ ผู้เป็นเจ้า
ปาฏิหาร	—มหัศจรรย์, —เพลงฤทธิ์	ปฏิสังขรณ์	—ซ่อมแซม, —ที่ชำรุด
ปฏิกุล	—นำ เกลียด	ปฏิภัย	ศัตรู หมู—, —ผัก ฝ่าย
ปฏิสนธิ	—บังเกิด	ปฏิญาณ	รับ—สัญญา, —ว่า
ปฏิคม	—ผู้ ต้อนรับ คน ไป มา	ปฏิมากร	รูป พระ—
ปฏิสนธการ	—ต้อนรับ, กระทำ—	ปฏิทิน	หนังสือ—, ปุณ—

—:—

ปฏิทิน บอก เวลา วัน เดือน ปี. คน ปฏิเสธ พระ
 เป็น คน ขี้ ขลาด. หน้า ที่ สำคัญ ของ มนุษย์ ใน โลก นี้
 คือ ปฏิบัติ พระ ผู้ เป็น เจ้า. ของ ปฏิกุล เป็น ของ
 นำ เกลียด. เมื่อ ศาสต ์เรียก ปฏิญาณ ตน ๆ จะ ปฏิเสธ
 หรือ อ้าง ความ จริง ไว้ไม่ได้ เป็น บาป. คน เลี้ยง
 วัว ต้อง มี ปฏัก. ตั้ง ปฏิคม ไว้สำหรับ ปฏิสนธการ
 ต้อนรับแขก ผู้ไป มา. คน เลื่อมใส ศรัทธา ปฏิ-

สังฆรณ์ ซ่อมแซม วัด วา อาราม มิให้ ทรุดโทรม.
 เปน คฤศตัง แล้ว ห้าม มิให้ มุ่งร้าย ต่อ ศัตรู หมู่ ปฏิ-
 บั กษ์. การ ปาฏิหาร มหัศจรรย์ ต่างๆ เช่น คน หู
 หนวก ตาบอด กลับ ได้ยิน ได้เห็น เปน ประกटी, คน ตาย
 แล้ว กลับ ฟื้น ขึ้น มา ใหม่ ๆ ลๆ พระมหา เยชู เจ้า เคย
 ทรง กระทำ มา แล้ว ทั้ง สิ้น.

บท ที่ ๕๑.

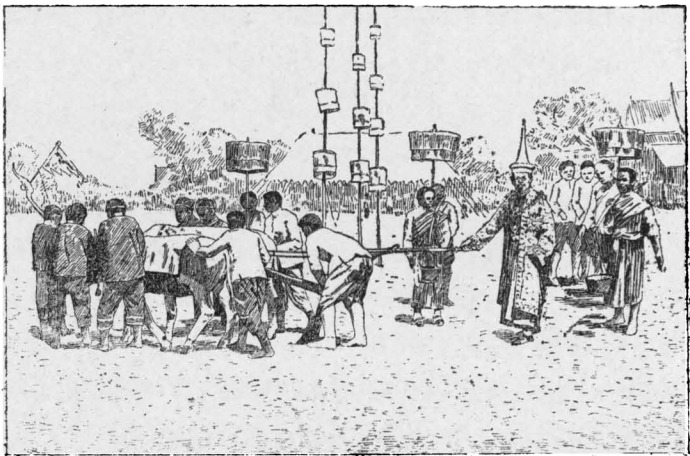
แรก นา ขวัญ.

“ สิบ ปาก ว่า ไม่ เท้า ตา เห็น ” เปน คำ สุภาษิต ซึ่ง ใคร ๆ จะ ปฏิเสธ
 เสีย ไม่ได้ ว่า ไม่จริง, เพราะ ว่า เรา ทุก คน ตง แต่ แรก เปน ลูก
 เด็ก เล็ก แดง จน กระทั่ง ได้ เปน ผู้ ใหญ่ มัก เชื่อ ย่าง ก็ แต่ ใน ของ
 ที่ ตน เอง ได้ แล เห็น ด้วย ตา.

เด็ก โดย มาก ซึ่ง จะมี วาจา สุภาพ ว่า “ จ๊ะ จ๋า ! ขอรับ กระผม ! ”
 ใน ที่ อัน สมควร แล้ว เปน เพราะ ได้ ยิน พ่อ แม่ ของ ตน พุทธา
 ต้อน รับ ปฏิสันถาร คน ที่ ไป มา หา สู้ เสีย ก่อน, ก็ เคย ปฏิบัติ ตาม
 กระทำ ตาม.

ทหาร เล่า ที่ จะ ปลุก ใจ ให้ กล้า ก็ มิ ใช่ว่า เพราะ บอก อุนาย อิทธิปา-
ฎิหาร ด้วย วิธี เป่า เสก ลง เลข ยันต์ พื้น ไม่ เข้า ชิง ไม่ ถูก เหล่า นี้
เป็น ต้น, แต่ จะ เป็น เพราะ นาย เอง นำ หน้า ออก สู้ สัตว์ รุ หมู่ ปฏิบัติ กษัย
ต่าง หาก.

ชาว นา ก็ เหมือน กัน ! กระษัตริย์ แต่ โบราณ มา กลัว ว่า ถ้า พระ
องค์ มิ ได้ ทำ ตัว อย่าง ให้ ดู คน โง่ เขา เขา บัญญา อาจ ถู เสีย ว่า
การ ทำ ไร่ ไถ นา เป็น การ ปฏิบัติ ทำ ชั่ว เพราะ เปื่อน โคลน, พระ องค์ จึง
ทรง พระ อุสาหะ ไถ นา ด้วย พระ องค์ เอง เป็น คราว แรก เสมอ ทุก ปี
ให้ ต่าง คน ต่าง ถือ ว่า การ ทำ นา เป็น การ มงคล แก่ บ้าน เมือง.

พระยา แรก นา ก็ จับ คัน ไถ ๆ ไป

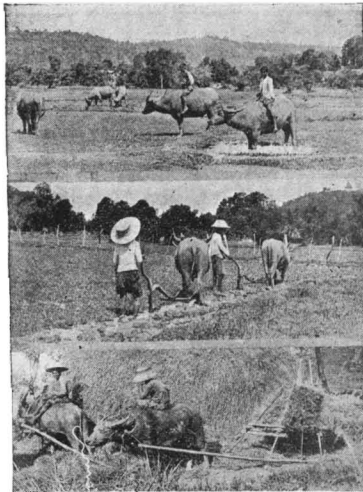
ใน เมือง สยาม เรา นี้ ครั้ง โบราณ มี ปราชญ์ ว่า ถ้า ถึง ฤดู น้ำ ฝน

ต้น เข้า แล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขึ้นทรงพระราชมาน มีกระบวนแห่
เสด็จไปไถนา เปนคราวแรก. ในพิธีแรกไถนา นี้ ว่า มี ปฏัก และ
ไถ อยู่สาม คู่, คู่ที่หนึ่ง เปนทอง, คู่ที่สอง เปนเงิน. คู่ที่สาม หุ้ม
ผ้าแดง จดงามนัก. ในงานมงคลนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้
มีการละเล่น สนุกสนาน ต่างๆ เช่น เล่นฆ้อง กลอง ไชย, ประโคม
ดุริยางค์ดนตรี, เป่าหอยสังข์ เข่งแซ่ แล้ว มีระบำรำฟ้อน, เพลง
ขับไก่ป่า ช้างเจ้าหงษ์, ใต้ลวด, ลอดบ่วง และอะไรต่ออะไรอีก.

ครั้นภายหลังมาพระเจ้าแผ่นดินไม่ทรงไถนาเอง, ทรงโปรดให้
พระยาคนหนึ่งไถแทนพระองค์ และเพื่อที่จะเปนมงคลแก่ชาวนาอย่าง
เดิม, พระองค์ทรงมอบพระแสงขรรค์อาญาสิทธิ์ สำหรับแผ่นดิน
ไว้กับพระยาแรกนาคนนั้น เจ้าแผ่นดิน เปนเหมือนหนึ่ง ออกจาก
ตำแหน่งกระษัตริย์ อยู่จำศีลเจ็ดวัน และพระยาแรก
นา นั้น ต่างว่า เปนพระเจ้าแผ่นดินแทน.

ในสามวันนั้น พระยาแรกนามีอำนาจเป็นพิเศษ คือเวลาเช้า
ถ้าผู้ใดนำของไปขายที่ตลาด ก็มิให้พนักงานนายตลาดไปเก็บ
เบี้ยจากผู้ที่มาขายของทั้งสามวัน แลถ้าเรือกำปั่นที่ดี เรือใบ
ที่ดี เกรวียนที่ดี ที่ผ่านด่านมา ต้องเสียภาษีที่ด่านตามกฎหมาย
ในสามวันนั้นเท่าใด ก็เป็นผลประโยชน์ของพระยาแรกนาทั้งสิ้น
ไม่มีใครขัดขึ้นได้. ต่อมาพระเจ้าแผ่นดินทรงเห็นว่า ธรรมเนียม
นี้รบกวนชาวบ้านมากไป จึงทรงโปรดให้เลิกเสีย ให้คงอยู่แต่
พิธีแรกนา ซึ่งเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งตามคำหลวงว่า "พระราชมงคล
จรดพระนังคัล ! "

ทุกวันนี้ ถ้าถึงวันกำหนดแรกนาแล้ว, พระยาแรกนาก็ไล่
เสือ เข้ายระบับขึ้นใน ไล่เสือ ครุขขึ้นนอก; บนศรีษะ สรวมกะ-
ลอมพอก มี ยอดแหลม ๆ เหมือนชะฎา.

กระบวนแห่ที่จะไป ท้อง
นา นั้น คน ถือ ธง นำ หน้า
กระบวน, พวก บโตน ทนาย
นุ่ง ผ้า ตาโงะ สรวม เสือ แดง
สพาย ดาบ ผัก แดง บ้าง,
เจี๊ยะ บ้าง, เงิน บ้าง, เดิน
แปน แถว ๆ; พวก มโหรี ดี
กลอง, เป่าปี่, ดี กรรฉิ่ง
กริ่ง ๆ มา; พวก โหระ เป่า
หอยสังข์ เสียง ฐึด ๆ ตลอด
ทาง มิได้ขาด สาย.

การทำนาเป็นมงคล

แต่ง เสือ สี, มี สัปทน บัง สุริย์ พร้อม ทั้ง เครื่อง ยศ ต่าง ๆ; ขุนนาง
นุ่ง ผ้าไหม สรวม เสือ เข้ายระบับ; บ้าง ถือ เครื่อง ยศ, บ้าง ถือ อาวุธ
เดิน ตาม หลัง. แล้ว มี ทหาร แบบ โบราณ บ้าง ถือ หอก, ถือ ดาบ,
ถือ ตรีบนอง เปน อาวุธ อย่าง เก่า, ดู สลับ สลอน แปลบ ปลาย นัยตา.

พอ กระบวน แห่ มา ถึง ที่ หุง นา เข้า แล้ว, ตั้ง ต้น สวด อธิษฐาน
ขอ ให้ เมล็ด เข้า ซึ่ง จะ หว่าน ลง ใน นา นั้น บังเกิด เปน เข้า กล้า มี ต้น

มีรวง งอกงาม บริบูรณ์ ทั่ว แผ่น ดิน สยาม แล้ว พระยา แรก นา จับ
เอา ผ้า ลายอย่าง มา นุ่ง ทับ ผ้า เดิม อีก ชั้น หนึ่ง แล้ว ก็ จับ คัน ไถ
กับ ปฏัก หุ้ม สี แดง ไถ ตะ ไป ตาม ไร่ สาม รอบ, ไถ แปล โดย กว้าง

ชาว นา ถีบ ระหัด ทด น้ำ ขึ้น ใน นา

สาม รอบ, แล้ว นาง เทพี คือ เจ้า จอม หม่อม เถา แก่ อีก สี่ คน หาบ
กระเช้า เข้า ปลุก มา ให้ พระยา ไปรย หว่าน ลง. พอ ไถ กลบ อีก สาม
รอบ แล้ว จึง ปลด โค ออก จาก คัน ไถ พา ไป เลี้ยง เข้า โปด, เลี้ยง น้ำ
และ หญ้า ตาม แต่มัน จะ ชอบ กิน. พอ พระยา ดู เลี้ยง วัว เสร็จ แล้ว,
ก็ ตั้ง กระบวน แห่ กลับ เป็น หมด การ แรก นา, นับ ว่า เป็น แบบ
อย่าง อัน ดี สำหรับ ชาว นา ที่ จะ กระทำ ตาม ต่อ ไป, ขาด แต่ เมื่อ
สวด อธิษฐาน นั้น หา ได้ อธิษฐาน ถึง พระ ผู้ เป็น เจ้า ผู้ ทรง บำรุง เจ้า
ใน นา ปลา ใน น้ำ ให้ งาม บริบูรณ์ ไม่, ถ้า ได้ อย่าง นี้ ก็ จะ เป็น แบบ
อย่าง ๆ ดี ที่ สุด ที่ กระษัตริย์ สามารถ จะ กระทำ ได้ ให้ ชาว ชน พลเมือง
ของ ตน เห็น.

ชาว นา ต่าง ก็ พา กัน ปลุก เข้า, ดำ เข้า

ส่วน ชาว นา ราษฎร ที่ มา ดู พระ ราชพิธี แรก นา ขวัญ นั้น พอ พระยา แรก นา กลับ, ยัง ไม่ หัน พัน คัน นา ไป ไกล ต่าง ก็ พา กัน แย่ง ชิง เก็บ เอา เมล็ด เข้า ที่ พระยา พัง ห่วน ลง ใน นา นั้น จน แทบ ไม่ เหลือ เลย สัก เมล็ด เดียว เอา ไป เจือ ปน ใน พันธุ์ เข้า ปลุก ของ ตน ต่อ ไป ถือ ว่า เปน สวัสดิมงคล.

บทที่ ๕๒.

หอยเอ๋ย หอยโข่ง !

อนิจจา ! ขาเราช่างต่ำ ต้อย
ไปไหนหน้อยก็ต้องเดิน ตะกุกตะกัก
กะตอง คลุม หุ้ม เนื้อ กำบัง ลับ
หนักเหมือนกับแบกบ้านไปเดิน คง !

จะ หัน บ่าย บ้าย หน้า ก็ เกะ กะ,
สร้าง ให้ นก เนื้อ ละมั่ง กวาง กะจ
ส่วน สร้าง เรา เอา กตูก ไว้นอก เนื้อ
สร้าง ไม่ ฝ่อง ต้อง ฎีกา ให้ สาใจ ! ”

พบ หอย โข่ง ตรง รี เข้า เล่า ถี ถ้วน
เรา ทั้งสอง พระ สร้าง มา ไม่ สมการ,
หอย โข่ง ท้วง ท้น ที่ :-” เจ้า นี้ บ้า !
ตัว ของ ข้า อั แต่ ปาก ออก คลาน ไป

แบก หลังกา, ขา สั้น เพียง เท่า นี้,
แต่ ได้ ยืน ผืน หน้า ร้อง ว่า :-” คะ !

ขรอย พระ เส แสร้ง แก่ล้ง สร้าง ส่ง !
ล้วน รูป ทรง งาม พริ้ง วัง ก็ ไว !
รูป เหมือน เรือ โป้ง โล้ง เปน โอง ไห
อ้าย เตา ใหญ่ กิต ฉนี้ แล้ว รืบ คลาน

แล้ว พุด ขวน-”เจ้า ก็ จง ไป ว่า ขาน !
สร้าง ให้ คลาน ไม่ เห็น ดี, มาชี ! ไป !”
พระ สร้าง ขา ให้ ถึง สี่, ยัง ทุกข์ ได้ !
ข้า ยัง ไม่ ค่อน ว่า นิินทา พระ !

มี ผู้ ที่ ทุกข์ กว่า น่ะ เพื่อน น่ะ ! ”
ควร มานะ ดี กว่า บ่น ดิ้น รน ไป ! ”

บทที่ ๕๓.

คำที่ใช้ตัว ฐ ฐาน สกต และ ใช้ไม่ สกต.

ฐาน, (ถาน)	ถิ่น-, ส-, ประดิษ-, -ที่	เศรษฐี	—มหา—, —มั่ง มี
สถฐาน	รูปพรรณ—, รูป—	อฐี	พระ—, —กระดุก
อชฐฐาน	สวด-, คำ-, ตั้ง สัจจา-	เชษฐา	พระ—, พระ—ธิดา
สถนฐฐาน	—เข้าใจ, —ตก ลง ว่า	รัฐ	—มนตรี-, -บาล, สยาม-
ประทุษฐราย	คิด—, ทำ—	ทษฐี (ทฐี)	—มานะ, มิจฉา—

—:—

กฐิน	ทอด—, แห—,	กถิน	ดอก—, ต้น—
------	------------	------	------------

—:—

รัฐบาล อาศรัย ราษฎร เปน กำลัง. คน ดี ตั้ง บ้าน
เรือน เปน หลักฐาน. คน มิจฉา ทษฐี ดี เตียน
คน ดี ไป ต่าง ๆ. ประทุษฐราย ต่อ เจ้า ราว กับ คิด
ร้าย ต่อชาติ. ทำ บุญ ให้ ทาน แล้ว ก็ให้ อชฐฐาน
ส่วน กุศล ทุก คราวไป. ศาล ลง อาญา โทษ แก่

คน ผิด ได้ หลาย สถาน มี จำคุก และ ประหาร ชีวิต
เป็น ต้น. สมมุติฐาน ต้น เหตุ ทำให้ เกิด โรค คือ ชาติ,
อายุ, กาล เป็น ต้น. เขา มัก ทอด กฐิน กัน
ใน ราว เดือน ตุลาคม. ถึง เป็น ลูก เศรษฐี มหา เศรษฐี,
ก็อย่า ฟัง สันนิษฐาน เข้าใจ ว่า ตน ดี กว่าเขา เสีย แล้ว.

บท ที่ ๕๔.

ดาวิด ไม่ ประทูล ร่ำไห้ ตอบ.

เมื่อ ครั้ง พระยา ดาวิด ยัง เป็น มหาดเล็ก ของ พระ เจ้า เซลส์ อยู่ นั้น
กองทัพ ของ พวก ฟิเลสติน ได้ ยก มา เข้ายบ เข้า ไป ใน เขตแดน ยูเดา
อัน เป็น รัฐเสมา อาณาจักร ของ พระ เจ้า เซลส์ นั้น. ใน กองทัพ แห่ง พวก
ฟิเลสติน นั้น มี ทหาร เอก อยู่ คน หนึ่ง ชื่อ โคเลียด, รูป ร่าง สัณฐาน
ใหญ่โต ราว กับ ยักษ์ กำลัง แรง ดัง ราชนีห์ ร้อง ท้า ทาย พวก ยูเดา
ว่า :—“ เฮีย ! พระ เจ้า เซลส์ ! ท่าน จง แต่ง ทหาร มา สู้รบ กัน กับ เรา
ตัว ต่อ ตัว. ถ้า ทหาร ฝ่า ย ไต แพ้ ก็ ให้ ฝ่า ย นั้น ยอม เป็น ข้า แต่
โดย ดี ! อย่า ให้ เตือด ร้อน ถึง ทหาร ทั้ง กองทัพ เลย ! ”

ครั้ง นั้น ใน ทหาร ของ พระ เจ้า เซลส์ ก็ หา ได้ มี ใคร อาจ ปรี ปาก
รับ อาสา ไป สู้รบ กับ โคเลียด ไม่. แต่ มหาดเล็ก เด็ก ชา ของ พระ เจ้า เซลส์

คนหนึ่ง ชื่อ ดาวิด เห็น พวก ทหาร อิสราเอล ล้วน แต่ พา กัน ครั่น
คร้าม ฝีมือ ของ พวก ฟิเลสติน เปน กำลัง ก็ คิด ว่า :—“ ถ้า ปล่อย พวก
ฟิเลสติน ชาติ มิจนาทิสฐิ ซึ่ง มิ ได้ ปฏิบัติ ก้าว เกรง พระ พุทธิเจ้า ให้ ขึ้น
เยาะ เย้ย อยู่ ณนี้ ก็ เปน เหมือน หนึ่ง ปล่อย ให้ เขา หมิ่น ประมาท
ถึง พระ บรมเดชาภาพ แห่ง พระ พุทธิเจ้า ด้วย ” ให้ ละอาย ใจ แทน
ชาติ อิสราเอล เปน อัน มาก และ ถึง แม้ ว่า ขณะ นั้น ดาวิด ยัง
เป้น แต่ เด็ก หนุ่ม ก็ จริ่ง ก็ กล้า เข้า ขอ รับ อาสา ไป สู้รบ กับ โคเลียด
ตัว ต่อ ตัว ว่า พลาด ทาง สวด อธิษฐาน แต่ พระ ผู้ เปน เจ้า ขอ
พระ องค์ ได้ เปน ประหนึ่ง โล่ห์ อัน วิเศษ บัอง กัน รักษา ตน อย่า ให้
เสีย ที่ แก่ โคเลียด ชาติ มิจนาทิสฐิ จึง ได้ แล้ว เขา เอา ก้อน ศิลา ผูก
ไว้ เปน ลูก ดิง ชนิด หนึ่ง คล้าย กับ หนึ่ง “ สติก ” ที่ เด็ก ใช้ ยิง อะไร ๆ
เล่น ใน ป่า แล้ว เหวี่ยง ขว้าง ไป เต็ม แรง ; ก้อน ศิลา ก็ หมุน หวี
ไป ในอากาศไปถูก จำเาะตรง หน้าผากของโคเลียด เปน แผล ฤก, โคเลียด
ล้ม ลง อยู่ กับ ที่, ดาวิด จึง วิ่ง เข้า ไป ชัก ดาบ ของ โคเลียด ออก จาก
ฝัก ทัน ที่ แล้ว ตัด เอา ศีรษะ มา ถวาย พระ เจ้า เซลส์. พวก ฟิเลสติน
เห็น อย่าง นั้น ก็ ตก ใจ ไป ทั้ง กองทัพ พา กัน หนี เปน อลหม่าน
ไม่ เปน อัน อยู่ สู้รบ อีก ต่อ ไป, กองทัพ อิสราเอล ได้ ใจ ก็ โล่ คิด
ตาม ฆ่า พัน พวก ฟิเลสติน ตาย เปน อัน มาก.

ขณะ เมื่อ พระ เจ้า เซลส์ ยก ทပ် กลับ มา ชาว อิสราเอล พา กัน
ออก มา ต้อนรับ ด้วย ความ ยินดี อวย ไชย ถวาย พร ต่าง ๆ ว่า :—“ ไชโย!
แก่ พระ เจ้า เซลส์ ผู้ ทรง ชนะ ศัตรู ได้ ตั้ง ร้อย ตั้ง พัน ! ไชโย ! แก่
ดาวิด พ่อ มหา จาโรญ ผู้ ชนะ ศัตรู ได้ ตั้ง หมื่น ตั้ง แสน ! ไชโย ! ”

พระเจ้าเซธได้ทรงฟังดังนั้นก็น้อยพระทัยบังเกิดความอุศยา
ผูกอาฆาตในดาวิดตั้งแต่นั้นมา โดยที่ทรงสันนิษฐานว่า เป็นการดู
หมิ่นพระองค์ๆ เป็นถึงพระมหากษัตริย์ ราษฎรพลเมืองยัง
สรรเสริญน้อยกว่าดาวิด ซึ่งเป็นเพียงมหาดเล็กของพระองค์เท่านั้น
เมื่อพระองค์ทรงถือทิวสิมานะเช่นนี้แล้ว แต่อัฐหนึ่งสตกค์เดียว
พระองค์ก็มิได้พระราชทานให้แก่ดาวิดเลย ทรงหมายพระทัย
แต่จะฆ่าเสียให้ตายอย่างเดียว.

วันหนึ่ง ดาวิดกำลังติดพิณถวายอยู่หน้าพระที่นั่ง พระเจ้า
เซธยังกำลังกริ้ว ผูกพยาบาทในดาวิดอยู่ ก็ทรงชักพระแสง
หอกพุ่งออกไปที่ดาวิด โดยเต็มกำลัง, เดชะบุญดาวิดหลบ
เสียทัน พระแสงหอกเลยไปฝังอยู่กับฝาเสี้ยน, ส่วนดาวิด
ก็หนีออกจากพระราชฐานเอาตัวรอดไปได้.

ภายหลังเจ้าโยนาทัส ผู้เป็นพระโอรสพระองค์ใหญ่ของ
พระเจ้าเซธ จึงทรงทูลขอพระราชทานโทษ ให้ดาวิดกลับเข้า
มารับราชการได้ตามเดิม พระเจ้าเซธ ครั้นจะไม่ทรงยอม ก็
คิดละอาย แก่หมู่เสนาข้าราชการทั้งหลาย ก็พระราชทานอนุญาต
แต่ก็ยังทรงคิดประทุษร้ายอยู่เสมอ. วันหนึ่ง พระเจ้าเซธ
หมายพระทัยจะแกล้งให้ดาวิดไปตายด้วยฝีมือของข้าศึก จึง
ตรัสแก่ดาวิดว่า :—“ เจ้าจงไปปราบศัตรู ตัดเอาหัวของข้าศึกมา
ให้ข้า ร้อยหนึ่ง ข้าจึงจะยกนางมิซอล ลูกสาวของข้า ซึ่งเป็น
พระขนิษฐาของเจ้าโยนาทัส นั้น ให้เป็นภรรยา ! ” แล้วก็ทรง
เกณฑ์พลทหารให้ดาวิดเพียงเล็กน้อย โดยสันนิษฐานในพระทัย

ว่า :—“ ที่ไหน มัน จะ รอด มา ได้ ี ” พระ เจ้า เซาล์ ทรง แก่ลิ่ง ดาวิด นี้ อยู่ หลาย คน ก็ ไม่ สำเร็จ ด้วย ว่า พระ องค์ ทรง บังคับ ดาวิด ให้ ทำ เช่น นี้ ครั้ง ไร, ดาวิด ก็ กลับ มา ได้ ทุก ที่; พระ องค์ ทรง บังคับ ให้ เอา หัว ข้ำ ศีก มา เท่า ไร, ดาวิด ก็ เอา มา ถวาย สอง เท่า เสมอ ถึง กระนั้น ก็ ไม่ หาย กริ้ว กลับ ทำ ให้ พระ องค์ ยิ่ง ทวี ความ พยายาม มาก ขึ้น ทุก ที่.

ฝ่าย เจ้า โยนะทัส ซึ่ง เปน พระ เชษฐา ของ นาง มิซอล นั้น จะ ทูล ตัก เตือน พระ บิดา ให้ งด โทษ สัก เท่า ใด, พระ เจ้า เซาล์ ก็ ไม่ ทรง เชื่อ ฟัง กลับ จะ ประหาร ชีวิต พระ เจ้า โยนะทัส เสีย อีก ด้วย ว่า เข้า กับ ผู้ ฆิด. เจ้า โยนะทัส เห็น ทูล ทัด ทาน พระ บิดา ไม่ได้ แล้ว กลับ ว่า ถ้า ดาวิด จะ ขึ้น อยู่ นาน ไป จะ เปน อันตราย เปน มั่น คง, พระ องค์ จึง เนะ นำ ให้ ดาวิด หลบ ไป เสีย ก่อน พอ หาย กริ้ว พระ องค์ จึง จะ บอก ให้ กลับ ดาวิด จึง พา คน สนิท ของ ตน หนี ไป ซ่อน อยู่ ใน ถ้ำ อังคะดีร์ ซึ่ง อยู่ ใน ที่ เปลี่ยว ไกล จาก พระ นคร. (ยังมี ต่อ ไป)

๑ ผุ่ง คน กำเนิด คล้าย	คลึง กัน
ใหญ่ ย่อม เพศ ผีว พรรณ	ต่าง บ้าง
ความรู้ อาจ เรียน ท้น	กัน หมด
ยก แต่ ชั่ว ดี กระด้าง	อ่อน แก่ ฤ ใหว.

(สมเด็จ พระ รามา ธิบดี ที่ ๖)

บทที่ ๕๕.

คำที่ใช้ตัว ฐ ฐาน สกต และ การันต์.

อุฐ	—พา, ตัว—	ดิษฐ์	ประ—, เมือง อุตระ—
สันโดษฐ์	ถือ—, —ได้ข	ประเสริฐ	ของ—, —เลิศ ถ้ำ
กุณฐ์	โรค—, จี้ เรือน—	อุกฤษฐ์	โทษหนัก อย่าง—
		โษษฐ์	พระ—, แยม พระ—
อัฐ	—พศ,—ไฟ, —สตาลค์		
อรรธ (อัคร) แจ้ง—, แสดง—คดี		อิฐ	—ปูน, กระเบื้อง—
อึด	—ให้ แน่น, แน่น อึด—	อิด	—โรย,—เอียน,—ออก

—:—

อิฐแต่ก่อน แผ่นหนา กว่าเดี๋ยวนี้. ถ้าอดนอนมากนัก มัก อิดโรย. สร้าง ตึก หลัง หนึ่ง สิ้นอิฐหลาย พัน แผ่น. ของ ดี, ของ หอม, ต้อง อัดไว้อย่าให้ ระเหย. ให้ แกลง แจ้ง อรรธ แต่ สัจจา. เลิกใช้ อัฐ เปลี่ยน เปน สตาลค์ เมื่อ ปลาย รัชกาลที่ ห้า. โทษ ประหารชีวิต เปนโทษ อย่าง อุกฤษฐ์.

อูฐ คุกเข่า ให้ คน จื่น จี้ อย่าง กับ ช้าง. คนใจบุญ
 เป็น คน ประเสริฐ. อูฐ กับ พา ใน เมือง อาฟริกา หา
 ได้ มาก. จี้ เรือน ภูฏัน เป็น โรค ที่ ติด กัน ได้. วัด
 ราชประดิษฐ์ อยู่ ติด กับ สวน สราญรมย์. อะไร เอ่ย?
 สาม เศียร สิบ บาท, สาม โหษฐ์ อ้า, มึง วง มึง, ตา
 ก้อน คม คาย? — คน หาบ ครุ ตัก น้ำ.

บท ที่ ๕๖.

ดาวิด ไม่ ประทูล ร้าย ตอบ (ต่อไป)

ครั้น พระ เจ้า เซาส์ ทรง ทราบ ว่า ดาวิด หนี ไป เสีย แล้ว ก็ เสด็จ ยก
 พล ทหาร รีบ ตาม ไป จับ, ดำรัส สั่ง ให้ ทหาร ไป เทียบ ค้น หา ใน แนว ป่า
 ไกล เคียง ถ้ำ อังคะตีร์ นั้น จน ท่วม ที่ ไม่ พบ ; ส่วน พระ องค์ กำลัง เมื่อย
 ถ้ำ มี พระ ประสงค์ จะ พัก ผ่อน พระ กาย ให้ หาย เหนื่อย ก็ เสด็จ เข้า
 ไป ใน ถ้ำ อังคะตีร์ ที่ ดาวิด กำลัง สอน อยู่ แต่ หา เห็น ดาวิด ไม่, จึง
 ทอด พระ องค์ ลง บรรทม จน หลับ สนิท มิได้ ระแวง สงสัย ว่า ดาวิด จะ
 อยู่ ใน ถ้ำ นั้น ด้วย.

ฝ่าย สมัค พรคพวก ของ ดาวิด เมื่อ เห็น พระ เจ้า เซลส์ บรรทม หลับสนิท อยู่ อย่าง นั้น ก็ บอก กับ ดาวิด ว่า :—“โอกาส มา ถึง ท่าน แล้ว ! พระ ผู้ เปน เจ้า บน สวรรค์ ทรง มอบ สัตว์ ผู้ คิด ประทุษร้าย ต่อ ท่าน ให้ ตก อยู่ ใน ใหลม มือ ของ ท่าน แล้ว, ท่าน จง รีบ ผลาญ ชีวิต เสียเถิด !” ดาวิด ได้ ยืน เขา ตัก เตือน ตน เช่น นั้น ก็ ตั้ง สัจจาธิฐาน ต่อ พระ ผู้ เปน เจ้า ทน ที่ ว่า :—“ขอ พระ ผู้ เปน เจ้า ทรง พระ เจริญ !” แล้ว ก็ บอก แก่ พรคพวก ของ ตน ว่า :—“ซึ่ง ข้า จะ เอื้อม มือ ไป แตะ ต้อง พระ มหา กรรมทรีย์ อัน ประเสริฐ ซึ่ง พระ ผู้ เปน เจ้า ทรง พระ มหา กรุณา โปรด ประดิษฐาน ให้ ครอบ ครอบงำ ของ เรา นั้น เปน ว่า หา มิได้ ! แม้ แต่ พระ เกษา เส้น เดียว ข้า ก็ จะ มิ ตัด เลย เปน อัน ชาติ !” ว่า แล้ว ดาวิด ก็ ค่อย ๆ คลาน เข้า ไป ใกล้ ที่ สมเด็จพระ เจ้า เซลส์ บรรทม อยู่ นั้น ลอบ ตัด เอา ชาย เสื้อ ของ พระ เจ้า เซลส์ มา ท่อน หนึ่ง แล้ว ก็ รีบ ออก มา เสีย จาก ถ้ำ กับ สมัค พรคพวก. เมื่อ ออก จาก สุฐาน ที่ นั้น มา ห่าง ประมาณ สัก ชั่ว ชั่วกอน อีฐ ตก ต่าง ก็ พา กัน ร้อง เรียก พระ เจ้า เซลส์ พलग ชู ท่อน เสื้อ ที่ ตัด ออก มา นั้น ให้ เห็น ; พระ เจ้า เซลส์ ทรง ได้ ยืน ก็ จำเสียงดาวิดได้ พระองค์จึง เสด็จออกไปข้างนอกโดยเร็ว ทอดพระเนตร เห็น ชาย เสื้อ ที่ ดาวิด ชู ขึ้น ให้ เห็น นั้น พलग ทรง พิศดู ฉลอง พระ องค์ เห็น ชาติ ก็ ละอาย พระไทย ออก พระ โอบรู้ ตรัส แก่ ดาวิด ว่า :—“ดาวิด เอ๊ย ! ดาวิด ! พ่อ คิด ผิด เสีย แล้ว ! พ่อ จะ ทำ ร้าย ลูก ๆ ยัง ไว้ชีวิตพ่อ, ประเสริฐ นั้ ! มาเถอะ ลูก ที่ รัก ! มาเถอะ มา ! พ่อ หาย โกรธ เจ้า แล้ว !” แล้ว ต่าง ก็ ได้ วิ่ง เข้า กอด รัด กัน ด้วย ความ รัก.

ครั้น ต่อ มา ไม่นาน นั้ พระ เจ้า เซลส์ กลับ ทรง กั้ว ดาวิด อีก

ดาวิด ต้องหนีเอาตัวรอดเหมือนหนหลัง. ส่วนพระเจ้าเซอัลก็ยกทหารแล้วทหารไล่ติดตามจะจับให้ได้ ก็ไม่สำเร็จ กลับไปตกอยู่ในเงื้อมมือของดาวิดอีกครั้งหนึ่ง คือพระองค์กำลังบรรทมหลับอยู่ในค่าย ดาวิดคิดอุบายลอบเข้าไปในค่าย ได้ลักเอาพระแสงข้างที่กับคนโททองของพระเจ้าเซอัลมาได้ แต่ก็หาทำอันตรายพระเจ้าเซอัลไม่. ครั้นพระเจ้าเซอัลตื่นบรรทมขึ้นรู้สึกพระองค์หาพระแสงขรรค์ไม่พบ จึงได้ทราบว่าดาวิดมาลักเอาไป ก็หายกริ้ว กลับประทานอภัยให้แก่ดาวิดดังคราวก่อน.

ฝ่ายดาวิดนั้น แม้ถึงว่าพระเจ้าเซอัลกริ้วมา มากสักเท่าไรๆ ก็ได้ถือโทษโกรธตอบเลย คิดเมตตากรุณาพระเจ้าเซอัลอยู่เสมอและเดชะพระคุณของพระเจ้าทรงปกป้องรักษาดาวิดๆ ก็หาได้เป็นอันตรายไม่. ส่วนพระเจ้าเซอัลนั้น ชื่นเดิมพระผู้เป็นเจ้าก็หาได้ทรงเอาโทษทัณฑ์อันใดไม่, ทรงงดเว้นให้หลายครั้งหลายหน เพื่อเป็นโอกาสให้พระองค์กลับพระทัยได้ แต่ครั้นพระองค์ทรงเห็นพระเจ้าเซอัลไม่กลัวเกรงพระพุทธิอาญาแล้ว พระองค์ทรงบรรดาลให้ดาวิดหนีไป จนพระเจ้าเซอัลหาตัวไม่พบ ; และเมื่อพระเจ้าเซอัลไม่มีดาวิดเป็นที่เกรงขามแก่ศัตรูของพระองค์มีพวกฟีลิสตินเป็นต้น พวกศัตรูเหล่านั้นก็กำเริบ ยกทัพมาล้อมพระนครจับได้ทั้งพระเจ้าเซอัล และเจ้าโยนะทัส ซึ่งเป็นโอรสพระองค์ใหญ่เอาไปสำเร็จโทษเสียง่าย ๆ กวาดต้อนเอาพาอูรูแพะแกะและราชสมบัติของพระองค์ไปบ้านเมืองของตนเป็นอันมาก.

ส่วนชนชาติยูเดว บรรดาเหลืออยู่มิได้เป็นอันตราย ก็พากัน

อัญเชิญ ดาวัด ขึ้น เสวย ราชย์. เมือง อิสมาแอล จึง ได้ อยู่ เย็น เปน สุข
ต่อไป ตลอด กาล นาน.

นี้ แหะ เรื่อง นี้ เปน ตัวอย่าง ซึ่ ให้ เห็น ชัด ว่า ความ อัจฉา ฤษยา
เปน ความ ชั่วร้าย อย่าง อุกฤษฐ์ อาจ นำ ความ ลำบาก ต่าง ๆ มา สู่ ตน
และความ เมตตา กรุณา ไม่ ถือ โทษ โกรธ ตอบ เปน ความ ดี อัน ประเสริฐ
ซึ่ง ไม่ ว่า พระ หรือ มนุษย์ ก็ ต้อง ชอบ กัน ทั้ง นั้น.

บท ที่ ๕๗.

หนู ละเล้ง.

หนู ละเล้ง เจิง เขา ซึ่ คร้าน มาก
หนี ไป จาก โรงเรียน เที้ยว โกล
พบ พวก แจก แบก กระบุง ทูน หัว ไป
เที้ยว ร้อง ขาญ:—“โน้ม บังเถว มัน ๆ!”
ก็ ดี ใจ เข้า ไป ว่า:—“ข้า ออยาก ขาญ!
เยี่ยม กระบาย ลอง บรรทุก บน หัว ฉั่น.”
เด็กล่าว:—“มัน หนักจะตาย, ไม่ขาญละ!”
มี ขวด มา ขาญ ไว !” คิด ว่า—“บ๊ะ !
อัฐ ก็ จะ ได้ ง่าย ขาญ ก็ ไว !”

แจก ก็ ขอม ยกกระบาย ขึ้น ให้ พลัน;
พอ พวก แจก ร้อง ว่า:—“ไปโท่งโก้ !
หยุด ก็ได้, ไม่ต้อง แบก ด้วย หัว ละ!

เจ็กว่า:-“โอ๊ย ! ยากได้อัฐต้องกัดฟัน!”

ถึง ตื่น ทำ พบ แม่ค้า ร้อง ขายของ:-

ก็ เรียก แวะ เรือ แม่ค้า เข้า มา เกย.

ถึง จะ ได้ อัฐ มา ก็ ทาระกำ,

ละเลิง คิด ว่า :-“ อ้าว! เขา หัก สั้น

ไป โรงเรือน เขียน อ่าน คุณ หาร นับ

ละเลิง จึง เข้า ไป ว่า:- “เฮะ ออก้อะ
อ้าว จะ ขอ ขาย ด้วย จะได้ ไหม ?”

เจ็ก จึง ว่า :-“ อหุลู ! ลื้อ ชอบ ใจ !
ลื้อ มา รับ หาบ ไป ขาย ด้วย กัน !”

ละเลิง รับ ใส่ บา ทำ หน้า เขียว
สักประเดี๋ยว ร้องว่า:-“เจ็ก เจ็บบาฉัน!”

ละเลิง หัน ทิ้ง หาบ แล้ว เดิน เลย.

“ซื้อ ฝอยทอง-กะละเม กิน แม่เอ๊ย!”

แม่ค้า เอ๊ย ถาม ว่า:- “เจ้า! เอา อะไร?”

ละเลิง ว่า :-“ ข้า ยัง ไม่ ซื้อ ดอก !

แต่ จะ บอก ฉัน น้อย จะได้ ไหม ?

แม่ ขาย คำ ตาม แม่ น้ำ ได้ กำไร

เป่น ยังไง ? น้อย ถูมาก ฉันอยากทำ!”

ขาย แม่ คำ ว่า:-“โอ้ เจ้า หนู น้อย !

ต้อง พาย ลอย ขึ้น ล่อง วัน ยัง ค่ำ,

แต่ ขาย จำ ต้องทน เพราะ จนทรัพย์!”

ล้วน หา กิน หา อยู่ กู ต้อง กลับ

ไว้ สำหรับ ช่วย ตัว เมื่อ เติบ โต !”

บท ที่ ๕๘.

คำ ที่ ใช้ ตัว ๗ (มณฑล) สกต และ การันต์.

มณฑล บริ—,—กรุงเทพ ฯ ไพฑูริย์ แก้ว—
 บัณฑิต (บัณฑิตย์) เนติ—,—ราช— มณฑา ดอก—,—นาง—
 มณฑะป พระ ราช—วัง หลวง มณฑป พระ—,—ยอด—
 กริธา เล่น—,—ทัพ พนาสัณห์ ปา—,—ไพร—
 ทัณฑ์ โทษ—,—ราช—,—เทว— เกาทัณฑ์ ลูก—,—ยิง—
 เกณฑ์ —ทหาร, กะ— จัณฑ์ น้ำ—,—คน ชั่ว—ล

—:—

กัณฑ์ เทศน์ สอง—,—บทและ— กัณฑ์ ยักษ์เทศ—,—คือคอ
 กัรรณ พระเนตรพระ— คือหุตา กัณ บ้อง—,—ติด—

—:—

ป็นมณฑก นกสับ นับว่าเป็นป็นเก่าโบราณทั้งนั้น.
 มณฑลกรุงเทพฯ เขตแดน เล็กที่สุด ในบรรดา
 มณฑลต่างๆของประเทศสยาม. เมืองไทย แรกได้
 เกณฑ์ทหารทั่วไป เมื่อ คฤศตศักราช ๑๕๐๔. คำ

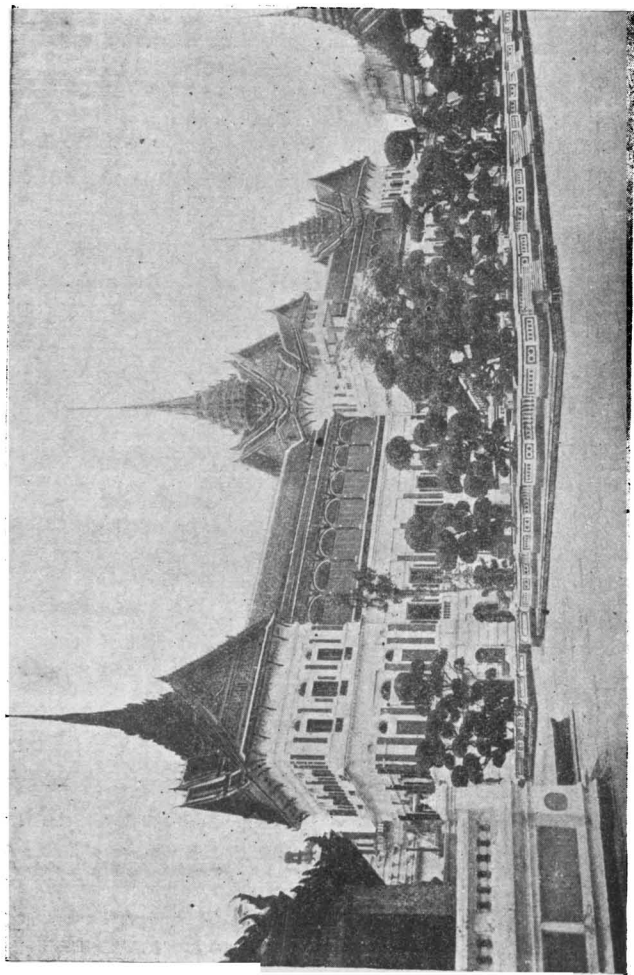
เทศน์มหาชาติ แบ่ง เป็น ๑๓ กัณฑ์. เครื่องอาวุธ
 ยุทธภัณฑ์ ย่อม เปลี่ยนแปลงไปตามสมัย. เวล
 จุฬาราชออกไปจับทูลวีรทกวันพุฒ. การ เล่น กริธา
 มักมีเพลงงานปี ทุกโรงเรียน. ผิดครั้งแรกควรภาค
 ทัณฑ์ไว้. ทหารว่า:— “แม่เจ้าโว้ย! อ้ายพวกโน้น
 มันยังเกาทัณฑ์มาดั่งท่าฝน, จนมีดฟ้ามีวดินน่ากลัว
 จริง!” แม่ทัพตอบว่า:— “ดีแล้วลูก! จะได้ตีกัน
 ในร่ม! เย็นสบายดี!”

บท ที่ ๕๕.

พระบิดาแห่งชาติ.

นาย มณฑา เป็น ชาว บ้าน นอก ลง มา อยู่ กรุงเทพ ฯ กับ ลุง ผู้ มี
 บรรดาศักดิ์ รับ ราชการ อยู่ ใน พระ ราชวัง. นาย มณฑา มา อยู่ ได้ ปี เศษๆ
 ลุง อยาก จะ ใคร่ ให้ หลาน เห็น สถาน ที่ หลวง ต่าง ๆ และ รู้ จัก ขนบ
 ธรรมเนียม ใน กรุง กับ เขา บ้าง, วัน หนึ่ง จึง ได้ พา หลาน ไป ดู ปราสาท
 ราช มณเฑียรตาม แต่ จะ พา ไป ดู ได้.

วันหนึ่งจึงได้พาหลานไปดูปราสาทราชมณเฑียร.

เมื่อ นาย มณฑา ได้ แล เห็น พระ ที่ นั่ง อนันต สมาคม ที่ สวน ดุสิต ก็ ปลื้ม ใจ นึก ชม ว่า สูง สง่า งาม, ใหญ่ โต กว่า ปราสาท ราชฐาน พระ ที่ นั่ง อื่น ๆ ; ข้าง ใน ก็ แล ล้วน ไป ด้วย แก้ว แกม ทอง, สีลา ลาย ชัด เลียน เปน เนา วับ สลบ กับ สี ทอง ดู สด ไส ราว กับ แก้ว ไพฑูริย์ ก็ ว่า ได้, ภาย นอก เห็น พระ บรม รูป ทรง ม้า ตั้ง อยู่ กลาง พระ ลาน สูง ตระหง่าน สม ทรง ทุก อย่าง ทุก ประการ.

...พระบรมรูปทรงม้า สูงตระหง่านสมทรง...

ท่าน ลุง จี๋ จี้ แจง ว่า :— " พระ ที่ นั่ง องค์ นี้ เริ่ม สร้าง ขึ้น เมื่อ แผ่นดิน พระพุทธเจ้า หลวง รัชกาล ที่ ห้า พัง จะ แล้ว ๆ ใน แผ่นดิน ของ

พระ บาท สมเด็จพระ รามาธิบดี ที่ หก รัชกาล ปัจจุบัน นี้ เอง ! นี่แหละ หลาน ! ปราสาท ราชฐาน องค์ นี้ จะ เป็น ที่ เชิดชู พระ บารมี ของ พระ องค์ ที่ ออก พระ นาม มา นี้ และ เป็น ที่ ชู เกียรติยศ ของ ชาติ ไทย สืบ กาล นาน นั้ ! ”

ว่า แล้ว ท่าน ลุง ก็ พา หลาน ไป ดู หอ พิพิธภัณฑ์ ซึ่ง ตั้ง อยู่ ที่ วัง หน้า

ข้าง ทุ่ง พระ เมรุ สนาม หลวง นาย มณฑา เข้า ไป ดู ก็ ชอบ ชม สิ่ง ของ ต่าง ๆ ซึ่ง เก็บ รักษา ไว้ ใน นั้น เป็น ต้น ว่า นก เนื้อ ช้าง ละมั่ง กวาง อีเก้ง ซึ่ง เป็น สัตว์ เมือง ไทย ๆ ที่ เขา รักษา

ไป ดู หอ พิพิธภัณฑ์

ไว้ ให้ ดู ราว กับ สัตว์ เปน ๆ กับ ทั้ง ได้ ดู เครื่อง อาวุธ ยุทธภัณฑ์ ของ โบราณ เช่น ธนู หน้าไม้ เกาทัณฑ์ ปืน จำรง มณฑก นก สับ คาน ขูด ครั้ง กรุง เก้า, กรุง ศุโขทัย เปน ต้น ล้วน มี ป้าย บอก ชื่อ บอก เจ้า ของ เดิม ไว้ พร้อม เสร็จ.

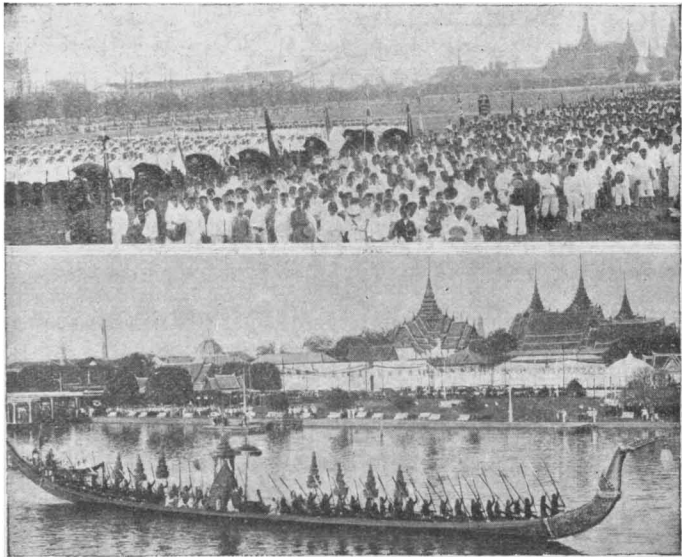
นาย มณฑา จึง ถาม ท่าน ลุง ว่า :— “ คุณ ลุง ขอรบี่ ! ผม ดู อาวุธ เครื่อง រប ของ โบราณ ช่าง มี มาก ต่อ มาก จริง ๆ, กระษัตริย์ แต่ ก่อน ๆ ขรอบ จะ ไม่ พอ พระ ไทย อยู่ ใน ปราสาท ราชวัง ให้ สมาย ๆ กะมั่ง จึง พอ

พระไทย แต่ ในการ รบ ! ” ลุง ตอบ ว่า :— “ ไม่ ใช่ อย่าง นั้น ! หลาน
เข้าใจ ผิด ! กระษัตริย์ ครั้ง โบราณ ก็ ดี สมัย นี้ ก็ ดี, ใช่ จะ พอม พระ
ไทย แต่ การ เกณฑ์ ราษฎร ให้ ไป สู้ สงคราม ลำบาก เปลา ๆ ก็ หา มิ ได้ !
พระ องค์ จำเป็น ต้อง ทำ อย่าง นี้ ก็ เพื่อ จะ บั๊ง กัน มิ ให้ ข้า สู้ ศัตรู
มา เบียด เบย พชาติ ต่าง หาก, หา ไม่ ที่ไหน พวก บั๊ฉฉิตย์ และ สมณาจารย์
กับ อาณา ประชาราษฎร จะ ได้ ทำ มา หา กิน อยู่ เบ๊น เปน สุข ได้ เล่า ! ”

นี่ เนอะ เจ้า มณฑา ! ถ้า จะ ว่า ไป แล้ว พระ มหา กระษัตริย์ หรือ
ประธานาธิบดี ซึ่ง เปน หัว หน้า ของ ชาติ ต่าง ๆ พระ ผู้ เปน เจ้า ทรง ฝาก
อำนาจ ราชทัณฑ์ มิใช่ เพื่อ จะ ทำ อะไร ทำ ได้ เมื่อไร, พระ องค์ ทรง ฝาก
ให้ เปน เหมือน หนึ่ง พระ บิดา ของ ชาติ, ราษฎร พล เมือง เปน เหมือน
บุตร ! เจ้า นึก ดู บ้าง เถอะ ! ถ้า มี ใคร มา ข่ม เหย บุตร์ แล้ว บิดา
ก็ ต้อง ออก หน้า บั๊ง กัน มิ ให้ บุตร เปน อันตราย ฉ้น ไต ก็ ฉ้น นั้น ! แม้
ถึง ว่า เวลา นั้น บิดา จะ ร้อง เรียก ให้ ลูก หลาน ญาติ พี่ น้อง คน อื่น ๆ มา
ช่วย ปราบ ผู้ ที่ มา รังแก นั้น อัน บรรดา ลูก หลาน คน อื่น ๆ ที่ ถูก เกณฑ์
นั้น สมควร และ หรือ ที่ จะ บ่น ว่า บิดา แก่ ตั้ง ให้ ตน ลำบาก ! บุตร
ที่มี บิดา คอย ระวัง จัดการ ให้ ญาติ พี่ น้อง ช่วย บั๊ง กัน มิ ให้ เปน อันตราย
ได้ นั้น ฉ้น ไต ส่วน พระ มหา กระษัตริย์ ก็ เหมือน กัน. เมื่อ พระ
องค์ ทรง กะ เกณฑ์ พล เมือง ให้ ไป ทัพ ไป สู้ ไข้ ว่า พระ องค์ ทรง
แก่่ง ให้ ราษฎร ลำบาก เปลา เมื่อไร, พระ องค์ ทรง หวัง ต่อ ความ สุข
แห่ง ชาติ ต่าง หาก ! ”

นาย มณฑา จึง ว่า กับ ลุง ว่า :— “ อ้อ ! ตาม ที่ คุณ ลุง อธิบาย ด้วย
เรื่อง สงคราม นี้ ผม ก็ เห็น ด้วย แล้ว, แต่ ที่ ยัง ไม่ เห็น นั้น คือ ข้อ

ที่ว่า พระองค์ ทรง ปก ครอง ชาติ เสมือนหนึ่ง บิดา ปก ครอง ครอบครัว,
 พระองค์ จะ ทำ อย่างไร ด้วย ว่า บ้าน เมือง ก็ ใหญ่ โต พระองค์ จะ
 ทรง วด วด ใส ให้ ทั่ว ถึง ได้ แล ฤ ? ”

งานราชาภิเษก สมเด็จพระรามาธิบดีที่ VI (๑๕๑๑)

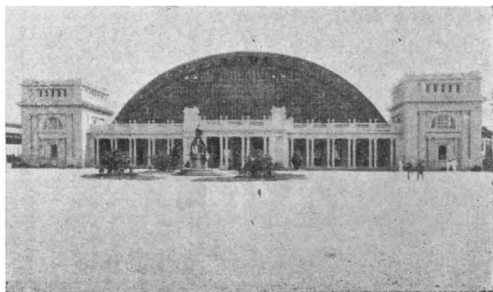
ลุง จิ้ง อธิบาย ให้ หลาน พัง ว่า :— “ พระ องค์ ไม่ได้ ทรง ทรง วด วด
 ด้วย พระ องค์ เอง จน ทั่ว ขอบ จันทสีมา อาณาจักร ดอก ! พระ องค์ เปน
 แต่ เพียง บัญญัติ ตัว บท กฎหมาย ไว้ แล้ว พระ องค์ ทรง ตั้ง เจ้า พนักงาน
 ที่ ชั่ว ตรง ไว้ พระไทย ได้ ให้ เปน ผู้ วด วด รักษา ทำ การ แทน พระ องค์ .

เจ้าพนักงาน เหล่า นั้น แบ่ง เป็น หลาย แพนก ตาม หน้าที่ กิจการ ซึ่ง ตน จะ ต้อง ทำ, แพนก หนึ่ง ๆ นั้น เรียก ว่า กระทรวง มี เสนาบดี เป็น หัว หน้า และมี อธิบดี เจ้า กรม และ เจ้า พนักงาน อื่น ๆ เป็น ผู้ช่วย เป็น ชั้น ๆ. นอก จาก นั้น พระ องค์ ยัง ทรง แบ่ง พระ ราช อาณาเขตร์ เป็น ส่วน ๆ อีก ต่าง หาก เรียก ว่า มณฑล มี อุปราช และ สมุหเทศาภิบาล เป็น หัว หน้า และมี บรรดา เจ้า เมือง กรมการ, นาย อำเภอ, กำนัน, ผู้ใหญ่ บ้าน เป็น ผู้ช่วย ควบคุม ราษฎร ต่าง พระ เนตรพระ กรรณ เป็น ลำดับ กัน ไป ตาม หน้าที่, เช่น นี้ จึง ควร ว่า พระ เจ้า แผ่นดิน เป็น เสมือน หนึ่ง พระ บิดา ของ ราษฎร ๆ จึง ควร ต้อง กตัญญู กตเวทิตา แทน คุณ ของ พระ องค์ เสมือน หนึ่ง บุตร ทำให้ แก่ บิดา ฉะนั้น."

นาย มณฑา จึง ว่า :— " ราษฎร จะ ฉลอง พระ เเดช พระ คุณ ของ พระ องค์ ท่าน อย่างไร ? นาน ๆ จึง จะ ได้ เห็น พระ องค์ สัก ที่ ! บาง คน ถึง กับ มิได้ เคย เห็น เลย ก็ มิ ! "

ลุน จึง ว่า :— " อ้อ ! ที่ พลเมือง จะ ฉลอง พระ เเดช พระ คุณ ของ พระ พระ เจ้า แผ่นดิน นั้น ไม่ใช่ ของ ยาก อะไร ! คือ ต้อง อยู่ ใน ยุติธรรม ประพฤติ ตาม กฎหมาย บ้าน เมือง และ เชื่อ ถ้อย พัง คำ เจ้า พนักงาน ของ พระ องค์ ตาม ขอบ ธรรม, เช่น จะ เรียก คำ ภาษีอากร ต่าง ๆ พลเมือง ก็ ต้อง ให้ ด้วย ยินดี, จะ เกณฑ์ ให้ เป็น ทหาร เตรียม ไว้ บัอง กัน ชาติ เมื่อ จำเป็น หรือ ชั้น ที่ สุด สั่ง ให้ ไป ทัพ ไป สึก เพื่อ บัอง กัน มิให้ บ้าน เมือง เป็น อันตราย ตน ก็ ต้อง ไป ด้วย ความ เต็ม ใจ สู้ สึก ทำ การ ตาม หน้าที่ โดย ไม่ เสีย ดาย แก่ ชีวิต หรือ เสีย ดาย ความ สุข สมาย ของ ตน ฝ่าย เดียว ให้ นึก ถึง ความ สุข ของ บ้าน เมือง เป็น ใหญ่ ฉะนั้น

แหละ จึง จะได้ เรียก ว่า เปน ผู้ มี ความ กตัญญู ต่อ พระ มหา กระษัตริย์
ซึ่ง เปน พระ บิดา แห่ง ชาติ ! ”

สถานีรถไฟหลวงหัวลำโพง

โคลงไม้ป่า

ป่า หมากร ป่า มะพร้าว ป่า แสม
ป่า สัก ป่า สะแก ป่า ไม้
ป่า ช่อย ป่า เคี่ยม แคน ป่า จาก
ป่า แฝก ป่า ตะไคร้ ป่า ตคร้อ เต็ง รัง.

(ของ โบราณ)

บทที่ ๖๐.

คำที่ใช้ตัว ฒ (ฒ่า) และ ตัว ฌ (เฌอ)

วุฒิ	คุณ—, —ไกร	ฌาณ	เข้า—, —สมาบัติ
อัมจันท์	ชั้น—, นั่ง บน—	มัจฉิม	—วัย, —ขาม
วัฒนา	อายุ—, เจริญ—การ	ฌาปนะ	—กิจ คือ เผา ศพ
พฤตมา	—เฒ่า, —จารย์	อัชมาศรัย	กิริยา—เรียบ ร้อย

—:—

พัฒน์	ขุน—, พิ—, น้ำ พระพิ—	พุฒ	วัน—, ดาว พระ—
พัต	โบก—, —วี, ลม—	พุทธร	พระ—เจ้า, —ศาสนา
เฒ่า (เถา)	ผู้—ผู้แก่	พุด	ดอก—, —ตาน, —ชา
เท่า	—กัน, —ใด, จี้—		

—:—

วัฒนา กับ พัฒนา เปน คำเดียวกัน. หมอต้อง เปน
ผู้มี อัชมาศรัยดี. ความ สอดจะ เรียกว่า ยาอายุ
วัฒนา ทำให้ อายุยืน ก็ถูก. การ เล่น ดี ก็ดี, ขี้เมา
ชาว มัจฉิม ประเทศ เขต ร้อยเอ็ด ข้างใน ก็นาน.

คืนหนึ่ง โบราณ แบ่ง เปน สาม ยาม ๆ ตัน เรียกว่า ปฐม
 ยาม, ยาม กลาง เรียกว่า มัชฌิม ยาม และ ยาม ที่ สุด
 เรียกว่า ปัจฉิม ยาม. ลาว เรียก ตายาย ว่า “พ่อ เต้า!
 แม่ เต้า!” พัฒนาลับ กับ พัฒนากร เปน ชื่อ โรง หน้.
 การ พนัน ขน พันธ์ จัด เอา เปรี๊ยะ, ถึง ตัน เนียบ เจ้ามือ
 ตัง ลง กะ เป้า! อะไร เอ๊ย? ตัน เท้า ขา ไบ วา เดียว?
 — กลั้วย.

บท ที่ ๖๑.

สาบาล.

ทำไม หนอ บาง คน พอ เอ๊ย ขึ้น ถึง เรื่อง อะไร บ้าง ต้อง อั้ง นาม
 พระ พุทธ เจ้า, อั้ง เทวดา พ้า ดิน มา เปน พยาน แห่ง ความ จริง ของ ตัน
 อยู่ เสมอ? เช่น ขอ ให้ พระ ลง โทษ! ขอ ให้ พ้า ฝน! ขอ ให้ ธรณี สูด!
 ดั่ง นี้ เปน ตัน. บาง คน ถึง กับ ด่า ตัว เอง ด้วย คำ หยาบ ข้ำ ลามก ก็มี
 เช่น ขอ ให้ ตาย โหง ตาย ห่า! ขอ ให้ ภู เท้า ตอด, งู อด กัด และ
 อะไร ต่อ มิ อะไร; คน สุภาพ พึง เปน ที่ บาต หู เหลือ เกิน. คน จำพวก
 นี้ ท่าน โบราณ เรียก ว่า “คน ขี้ ปด สบถ มาก!”

ส่วน พระ สมัย คือ พระ ศาสนา ก็ ยัง ปรับ คน จำพวก นี้ ว่า เป็น คน บาป เสีย ด้วย เพราะ ว่า ชีวิต เป็น ของ ประเสริฐ ซึ่ง พระ ทรง ประทาน ให้ แก่ ตน เพื่อ จะ ได้ ฉลอง พระ เศษ พระ คุณ ของ พระ องค์ มิใช่ เพื่อ จะ ให้ เอา ชีวิต มา ทำ ให้ ใคร ๆ ล้าง ผลาญ เล่น เสียบ เปลา ฉนี้ ! เหตุ ฉนี้ คน ที่ มี กิริยา อัจฉนาศรัย สุภาพ ก็ ย่อม เปลี่ยน ขั้ว การ ดำ เชน และ การ สบถ สาบาล อัน หา ประโยชน์ มิ ได้ นี้ เป็น ธรรมดา.

ที่ จริง การ สบถ สาบาล ตัว ใน เวลา อัน สมควร เช่น เมื่อ จะ เบิก ความ ที่ ศาล เป็น ต้น ก็ ไม่ เป็น บาป หา มิได้ กลับ เป็น บุญ ต่าง หาก เพราะ เป็น เหมือน หนึ่ง ขอ ให้ พระ ผู้ เป็น เจ้า ทรง คล ใจ ให้ พุด แต่ ความ ที่ เป็น จริง โดย ไม่ เติม ไม่ ตัด ไม่ ปิด บัง อำพราง ความ เลย เพื่อ เป็น ที่ อุดหนุน ความ ยุติธรรม ให้ สำเร็จ.

ยัง มี การ สาบาล อีก อย่าง ๑ ซึ่ง มิใช่ บาป ใช้ กรรม อะไร เลย แต่ ต้อง ทำ ให้ ถูก ต้อง ตาม จารีต แห่ง พระ ศาสนา คือ การ สาบาล ตัว ถวาย คำ สัตย์ ปฏิญาณ เวลา ถือน้ำ พระ พิพัฒน์ สัตยา ว่า จะ ชื้อ ตรง ต่อ ประเทศ บ้าน เมือง และ พระ มหา ราชันย์. ตาม ธรรมเนียม ข้าราชการ คฤศตัง เขา ทำ กัน อย่าง นี้ คือ ถึง กำหนด เข้า พ้นงาน ก็ เชิญ มหา กางเขน และ พระ คัมภีร์ “เอว้งเขเลียว” มา ตั้ง ไว้ เหนือ แท่น แห่ง หนึ่ง มี พระ สงฆ์ องค์ หนึ่ง เป็น เจ้า หน้า ที่ รับ พัง คำ สาบาล นั้น แทน องค์ พระ ผู้ เป็น เจ้า และ มี ข้า หลวง ผู้ ใหญ่ คน หนึ่ง เป็น เจ้า หน้า ที่ รับ พัง คำ สัตย์ สัญญา นั้น แทน พระ เจ้า แผ่นดิน.

เมื่อ ข้าราชการ คฤศตัง ที่ จะ สาบาล ตัว นั้น เข้า ประชุม พร้อม กัน หน้า แท่น แล้ว, ข้าราชการ คน หนึ่ง ซึ่งมี อายุ สูง และ คุณ วุฒิ สมควร

จะ อ่าน ได้ ก็ ยืน ขึ้น อ่าน คำ สาบาล นั้น เป็น ตอน ๆ และ ข้า ราชการ
 ผู้ อื่น ก็ ว่า ตาม ท่าน ไป ว่า :— “ ข้า พระพุทธ เจ้า ขอ กระทำ สัตยานุสสัย
 สาบาล ตัว ต่อ หน้า พระ ผู้ เป็น เจ้า ว่า ข้า พระ พุทธ เจ้า เต็ม ใจ สมัค
 ทำ ราชการ ฉลอง พระ เศษ พระ คุณ สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว ผู้ ทรง
 ปก ครอง เสนา พุทธมาตย์ ราชฐร พลเมือง ให้ เป็น สุข ; สัญญา ว่า
 ข้า พระพุทธ เจ้า จะ ชื้อ สัตย์ สุจริต ต่อ พระ องค์ มิได้ เอา ใจ ไป เพื่อ แ่
 แก่ ให้ ต่าง ดำ ท้าว ต่าง แดน, มิได้ คิด ขบถ ประทุษร้าย ด้วย กาย,
 ด้วย วาจา, ด้วย น้ำ จิตร์ และ เศษ ความ ชื้อ สัตย์ แ่แห่ง คำ ปญฺญญาณ
 สัญญา แ่แห่ง ข้า พระ พุทธเจ้า นี้, ขอ พระ ผู้ เป็น เจ้า ได้ ทรง โปรด อำนวย
 พร บำรุง รักษา ข้า พระพุทธ เจ้า ให้ เจริญ วัฒนาการ ด้วย สิริ สวัสดิ
 พิพัฒน์ มงคล อายุ วรรณ สุขะ พละ เป็น กาล ยืด ยาว ยิ่ง ยง คง ทน;
 แล้ว เมื่อ ข้า พระ พุทธ เจ้า แก่ เฒ่า ชรา ลง จะ ถึง แก่ ความ มรณภาพ ไซ้,
 ขอ พระ องค์ ทรง บรรดาล ให้ ข้า พระ พุทธ เจ้า ตื่น ขึ้น ใน ทิพยนิมาน
 สวรรค์ เสวย ทิพยสมบัติ กับ ด้วย พระ องค์ เป็น นิตยกาล เทอญ ! ”

พอ เสร็จ คำ ว่า “ เทอญ ” แล้ว ข้า ราชการ ที่ อ่าน คำ สาบาล นั้น ก็
 เอา มือ ขว วาง ลง เหนือ พระ คัมภีร์ เป็น สำคัญ ว่า เอา พระ วาจา แ่แห่ง
 พระ พุทธ เจ้า เป็น พยาน แ่แห่ง ความ สัตย์ ชื้อ สุจริต ของ ตน พลัง ทำ
 สำคัญ มหาทางเขนเหนือ ตน ไว้ ด้วย แล้ว ก็ ถอย ออก ไป ให้ ห่าง หน่อย
 ให้ ท่าน ข้า ราชการ ผู้ อื่น เข้า ไป ทำ สำคัญ แ่แห่ง ความ สัตย์ ของ ตน ต่อ
 ไป ดุจ เดียว กัน.

ส่วน ข้า ราชการ ใน พระ พุทธ ศาสนา ก็ กระทำ สัตย์ สัญญา แล้ว ต้ม
 น้ำ มนต์ อัน เรียก ว่า “ น้ำ พระ พิพัฒน์ สัตยา ” ซึ่ง ได้ เอา พระ แสง

ทรง ของ สมเด็จพระ เจ้า แผ่นดิน ซึ่ง หมายถึง เปน อาญาสิทธิ แผ่นดิน
 ชุบ ลง ไว้ และ ใคร กิน น้ำ นั้น เข้าไป ก็ คือ ว่า ถ้า ตน ฝืน คำ ปฏิญาณ
 สัญญา แล้ว ตน ก็ ควร จะ ได้ รับ พระ ราชอาญา ด้วย คม อาวุธ อัน ชุบ ไว้
 ใน น้ำ พระ พิพัฒน์ สัตยา นัน.

ความไวใจ.

ไวใจต่อ พระหมาย	ดู สาย สมอ เรือ
เหนียว รังไว้มนั้ เพื่อ	มิให้ ลอย ไป ห่าง ไกล;
ผิด บ้าง เปน คราว ครั้ง	ก็ เหมือน ดัง ที่ เรือ ไหว
แน่น ถึง กระนั้น ไซ้	จะ หลุด ลอย ก็ เช่น กัน.

บท ที่ ๖๒.

คำ ที่ ใช้ ตัว ณ (ชนธิ) ใน คำ.

สามเณร (สมณะ) ภิกษุ—	พิษณุ(พิศณุ)—โลก, เมือง พระ—โลก
ประณีต —บรรจง, ของ—	คณะนา นับ—, เหลือ ที่ จะ นับ—
ชนธิ —ประตุ,—สงฆ์,—สุข ชณะ	—นั้น,—เมื่อ
พรรณนา —กล่าว,—ว่า	คณะ หมู—, ราชา,—,—สงฆ์
กรุณา เมตตา,—,—ปรานี	มณิ แก้ว—, จินดา—
พิจาณา —ดู,—พินิจ—	เรณู —ดอกไม้,—,—เกษร, ลออง—
มรณะ —ภาพ, สิ่ง แก่ ความ—	ตันทา ราก,—,—รากะ

—:—

ณะ —วันที่,—,—กรุงเทพ ฯ นะ เรียนชี,—,—ไปชี—

—:—

เรื่อง ชนธิ สุข คน ชั่ว ปรากฏ ว่า มี บ้าง. รู้ สึก
 ตน ว่า ผิด เมื่อไร ก็ ให้ รับ สารภาพ แต่ โดย ตี ณ ชณะ
 เมื่อ นั้น ชณะ จึง จะ ดี! รากตันทา ได้ ทำให้ มนุษย์

ถึง แก่ ความ มรณภาพ ลง ยิ่ง กว่า คม อาวุธ เสี้ย อีก.
 พยาน เปน หลัก พิจารณา คดี ความ ต่าง ๆ. ยิ่ง ฝึก
 หัด ฝีมือ ก็ ยิ่ง ประณีต ขึ้น. หนุมาน เปน ชื่อ ของ
 ลิง ใน เรื่อง รามเกียรติ์. พวก วรณิพก คน ขอ ทาน
 มัก ร้อง เพลง ให้ เขามี จิตร เมตตา กรุณา ก่อน. ความ
 มรณภาพ นี้ ไม่มี ใคร ล่วง พ้น ได้. อะไร เอ๋ย? สี่
 ตื่น ยัน พระ ธรณี สอง มือ ขยี้ หน้า ผาก มี ลูก มาก
 ไม่ เหมือน แม่? —แมลงวัน.

บท ที่ ๖๓.

หมุย่าง.

มี นิยาย เมือง จีน เรื่อง หนึ่ง กล่าว ไว้ ว่า แต่ เดิม มา เมื่อ ครั้ง ไหน
 ก็ ไม่ ประกฏ แน่ พวก จีน ยัง ทำ เนื้อ ปิ้ง เนื้อ ย่าง กิน ไม่ เปน ไข้ กิน
 เนื้อ ดิบ ๆ. ครั้น มา วัน หนึ่ง ตาเป๊ะ เข้า ต่ คน เลี้ยง หมู แก จะ ไป เก็บ
 ผัก มา ขุน หมู. จึง ให้ เจ้า บ่อฮุ้น ลูก ชาย อยู่ เฝ้า บ้าน แต่ คน เดียว,
 มี ลูก หนู ย่อม ๆ อยู่ ใน บ้าน นั้น เจ็ด แปด ตัว.

ขณะนี้ เจ้า บ่อฮุ้น จะ นึก สนุก ขึ้น มา ใน ใจ อย่าง ไร ไม่รู้, จึง ก่อ ไฟ ขึ้น ดู เล่น ใน บ้าน. ฝอเอญ ลม จัด พัด ไฟ ไป ตก บน หลังคา กระท่อม ของ ตาเป๊ะ เฮ้าตี้ ก็ ไหม้ กระท่อม เปน จี เท้า จี ผง ไป หมด, ลูก หมู ที่ อยู่ ใน บ้าน ก็ ตาย สิ้น. เจ้า บ่อฮุ้น ก็ คิด เสีย ดาย บ้าน แล เสีย ดาย หมู ยิ่ง นึก กลัว ว่า ทั้ง ตัว ทั้ง เตี้ย ก็ จะ ต้อง นอน กลาง แจ้ง กรำ น้ำ ค้าง และ จะ ไม่ได้ ยืน เสีย ลูก หมู ร้อง จืด ๆ จืด ๆ อีก ต่อ ไป.

เจ้า บ่อฮุ้น ขึ้น ดู อยู่ ริม ธรณี ประตู บ้าน, ขณะ เมื่อ ไฟ ไหม้ ไทรม กาลัง คุ, เจ้า บ่อฮุ้น เห็น ลูก หมู เล็ก ๆ ตัว หนึ่ง ไฟ ไหม้ นอน สุข ระอุ, ดู เนื้อ ตัว เหลือง ราว กับ ทอง, ก็ นึก กรุณา ปรานี อยาก จะ ไคร่ อุ้ม ด้วย ความ รัก อาลัย คิด ถึง ซึ่ง มี อยู่ ใน ใจ.

ขณะ เมื่อ เจ้า บ่อฮุ้น กาลัง ก้ม ตัว ลง จะ เอื้อม มือ ไป ยก ลูก หมู นั้น ฝอเอญ มี กลิ่น อะไร ไม่รู้ หอม พุ้ง มา ถูก จมูก ปลาย ๆ เจ้า ทำ ให้ น้ำลายไหล บิด ไม่รู้ จัก หยุด, เจ้า บ่อฮุ้น ยัง ไม่ เคย ก็ แปลก ใจ ยืน น้ำลายไหล อยู่ สัก ชั่ว ครู่ หนึ่ง ไม่รู้ ที่ จะ ทำ อย่าง ไร ก็ ยื่น มือ ออก ไป คลำ ดู ที่ ตัว หมู.

อะพุไร ! ร้อน รว กับ ไฟ ! เจ้า บ่อฮุ้น ก็ รีบ สบัด นิ้ว, เอา ขึ้น เป้า ให้ เย็น : เนื้อ หมู ที่ ติด ปลาย นิ้ว อยู่ บ้าง เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ บังเอิน มา ถูก ปลาย ลิ้น เจ้า " บ๊ะ ! อร่อย นี รสชาติ ดี พิลึก ผิด กว่า เนื้อ ดิบ ๆ ที่ ภู เคย กิน มา ก่อน นั้น สัก ร้อย เท่า ! " เจ้า บ่อฮุ้น ก็ ติด ใจ, เอื้อม มือ ไป คลำ เข้า อีก. คราว นั้น ทำ เอา เนื้อ ติด นิ้ว ขึ้น มา ทั้ง ขึ้น ไล่ ปาก เข้า เลี้ยว ไหวญ ก็ รู้ สึก มี รส อร่อย มาก ขึ้น ทุก ที่.

เจ้า บ่อฮุ้น พิจารณา ดู ก็ รู้ ว่า อ้าย ที่ ทำ ให้ น้ำลายไหล สอ ๆ นั้น

ไม่ใช่ อื่น คือ เนื้อ หมู ที่ ถูก ไฟ ไหม้ นี้ เอง เขา ก็ ยิง เกิด ความ กระ-
 หาย เลย ลง นั้ ลูบ พलग เลีย พलग กิน หมู ไหม้ เพลิน คน เดียว อยู่
 ที่ นั้น. พอ ตาแป๊ะ เข้า ตี ผู้ เตี้ย กลับ มา ถึง เห็น ไฟ ไหม้ บ้าน หมู
 ตาย หมด ก็ โกรธ เอา ไม้ พลอง ตี เจ้า บ่อ ฮั่น เข้า สอง สาม ผล, แต่
 เจ้า บ่อ ฮั่น กำลัง หวาน คอ ก็ ไม่ กะดิก ขึ้น นั้ กิน หมู ไฟ ไหม้ อยู่ ำ ไป
 ราว กับ ไม่ รู้ สึก เจ็บ ปวด อะไร เลย. แป๊ะ เข้า ตี เห็น อย่าง นี้ ก็ ยิง
 โกรธ เหลือ ที่ จะ โกรธ พุด เสียง สั่น ตาม เจ้า บ่อ ฮั่น ว่า :—“นี่! มึง เปน
 บ้า ฤ? จึง ให้ ไฟ ไหม้ บ้าน ไหม้ หมู ของ กู หมด?” เจ้า บ่อ ฮั่น
 ตอบ ว่า :—“เปน บอ เปน บ้า ที่ ไหน! เตี้ย ลอง เจียะ ดู สัก ขึ้น เอะ!
 มัน แปลก จริง ๆ!” เตี้ย นึก ว่า :—“อ้าย ลูก คน นี้ มัน นอก รัต,
 อูตริ กิน หมู ไฟ ไหม้ ก็ กิน ได้!” แต่ ก็ ลอง กิน ดู บ้าง เหมือน กัน!
 ชะ ๆ! บัด เดียว เดียว ตา แป๊ะ เข้า ตี ก็ หาย โกรธ นั้ เจียะ หมู อยู่
 กับ ลูก เลีย ยก ไหญ่ จน หมด สี่ ห้า ตัว! แล้ว กำ ขับ กัน พ่อ ลูก
 ว่า :—“เรื่อง นี้ อย่า เอา ไป พุด ให้ ใคร เขา รู้ นะ! เดียว เขา จะ หา ว่า
 เรา อูตริ กิน หมู ไฟ ไหม้ ก็ จะ เอา ไป ทำ โทษ ใส่ ชื่อ กา หม่า เสีย ก็ ไม่
 รู้!” (มี ข้าง หน้า ต่อ ไป)

มี บุญ มี ทรพัย ทั้ง	ศฤงฆาร,
มี ยศ มี บริวาร	แน่น หล้า,
มี ฤทธิเดช ปาน	บรมจักร พรรดิเฮย
มี เท้า มี ล้นฟ้า	ห่อน พัน ความ ตาย.

บท ที่ ๖๔.

คำ ที่ ใ้ ตัว ณ (ธรณี) สกต.

จรุณ	— รุ่ง หนุ่ม. — ศักยา	อรุณ	แสง—. — รุ่ง, รัต—
โบราณ	เก่า—. ครึ่ง—	คุณ	บุญ—. เจ้า—. — าน—
บริเวณ	รอบ—. — แว่น แคว้น	คำนวณ	(คำนวณ) — นับ, วิธี—
ประมาณ	— นับ, — ค. งบ—	สกุณ	— สกุณา นก. — สกุนี
พुरुณ	พระ— (ฝน), ปืน พระ—	อาจิณ	เสมอ เปน—

—:—

จุน	แตก เปน— วิ—	คุณ	— ทาร, เลข—. ทวี—
จุล	— ศักรา	คุน	ต้น—. ต้น บอน ต้น—
จุน	คำ—. — ไว้		

—:—

คน เนระคุณ ใจ ดำ เหมือน น้ำ หมึก. นิทาน เก่า
 โบราณ บาง เรื่อง ฟัง ไม่ รู้ จัก จืด. สรรพคุณ ความ ดี
 ล้วน มา แต่ พระ เปน เจ้า ทั้ง สิ้น. โรค หิด เปื่อย ทา
 ด้วย จุน ไม่ สคร้อ ค่อย ทุเลา. สาย พิณ ตั้ง นั้

หย่อนนัก ชักไม่เพราะ. วัด อรุณ คือ วัด แจ้ง.
เมืองที่มีไมตรีกัน ก็ ย่อม มี เครื่องบรรณาการ ถวาย
ซึ่ง กัน และ กัน. ขน หว่าง คิ้ว เรียกว่า อดาโลม.
พระ พุทธิ เจ้า ทรง จำเริญ อยู่ เสมอ เปน อาจิณ. ไป
ใน บริเวณ ราว ป่า จึง จะได้ ยิน เสียง สกุนี สกุนา นก
ต่าง ๆ. โหร คำนวณ เลข ดู รู้ว่า วัน ไหน จะมี สุริย์.
จะ เรียบ เลข คุณ หาร จำ ต้อง ท่อง สูตร ให้ คล่อง ดี
เสีย ก่อน.

บทที่ ๖๕

หมู ย่าง—(ต่อไป.)

ส่วน ชาว บ้าน ใน บริเวณ นั้น ตั้ง แต่ วัน ที่ เกิด ไฟไหม้ ใน บ้าน
ของ ตา เป๊ะ เฮ้า ตี ต่อ มา ก็ ปลาด ใจ เปน อัน มาก เพราะ ตั้ง แต่
วัน นั้น มา กระท่อม ของ ตา เป๊ะ เฮ้า ตี มี แต่ เกิด ไฟไหม้ หมู ตาย
วาย ปรมาณ ใน กลาง คีน บ้าง, กลาง วัน บ้าง ติด ๆ กัน มา ไม่ ขาด เสมอ
เปน อาจิณ ; ต่าง คน ก็ เกิด มี ความ สงสัย จึง ไป คอย สอด แนม ดู ;
ประมาณ กาล ไม่ ช้า เท่า ไฉ ก็ รู้ เหตุ การณ์ อัน ขั้ว ร้าย ว่า อ้าย สอง คน

พ่อ ลูก เสา บ้าน พาล กิน หมู ผิด ประเพณี จึง ไป พ้อง ร้อง ต่อ โรง ศาล.

พวก ขุน ศาล เห็น อุทริ เหลือ ประมาณ คิด จะ ลง อาญา ให้ แรง
คำนวณ โทษ เปน ตรี คุณ จตุรคุณ ถึง สาม เท่า สี่ เท่า แต่ ยัง มา รล็ก
ถึง คำ ที่ เปน สุภาษิต ว่า :—

“คดี ไต ฝ่าย โจทย์ เขา กล่าว หา แม้น มาตร ว่า ยัง ไม่ ตาม จำเลย สวน
หรือ พยาน ยัง มิได้ เอา ใคร ครวญ ก็ อย่า ด่วน ลง โทษ เปน บาป กรรม ”

จึง มี คำ สั่ง ให้ นำ เอา หมู ไฟ ไหม้ เหล่า นั้น มา พิเคราะห์ ดู ต่อ หน้า ตา
เป๊าะ เอ้า ตี และ ลูก ขาข เสีย ก่อน เพื่อ จะได้ เปน หลัก ฐาน ให้ ความ
กระจ่าง ขึ้น.

พอ เขา นำ เอา หมู ไฟ ไหม้ มา ถึง ศาล แล้ว พวก ลูก ขุน ต่าง รับ
เอา หมู มา นิ้ว มือ ลูก หมู กำลัง ร้อน ก็ เอา นิ้ว ไล่ ปาก อม ประสงค์
จะ ให้ หาย ร้อน, ลื่น ลูก เนื้อ หมู เข้า เลຍรู้ รสอร่อย เหมือน ตา เป๊าะ
เอ้า ตี และ เจ้า บ่อ ฮั่น เหมือน กัน ก็ ตัด สิ้น ปล่อย จำเลย ไป ทั้ง สอง
คน พ่อ ลูก ว่า ไม่ มี ความ ผิด.

ตั้ง แต่ วัน นั้น มา มี แต่ ข้าว ไฟ ไหม้ บ้าน ขุน น้ำ ขุน นาง เมือง จิน
บ่อย ๆ ไฟ ไหม้ หมู ตาย มาก กว่า มาก เพราะ ทุก คน ชอบ กิน ต่าง ก็
เสา บ้าน เรือน พาล กิน หมู เสีย. ที่ นี้ ใคร ๆ จะ ปลุก เรือน ก็ ปลุก
แต่ ย่อม ๆ จะได้ เสา ง่าย และ เสีย เข้า ของ น้อย หน้อย มี คน เสา
บ้าน เรือน ทุก วัน ๆ ทั่ว ไป ใน เมือง จิน มี แต่ ข้าว ว่า ไฟ ไหม้ เสมอ.
เดชะ บุญ คราว นั้น มี นักปราชญ์ ผู้หนึ่ง แต่ ชื่อ ไร ไม่ รู้ เห็น แผ่น-
ดิน เมือง จิน ขยับ เียน ไป ด้วย เรื่อง ไฟ ไหม้ เช่นนี้ วิตก ว่า บัดเดี๋ยว จะ ไม่

มีบ้านเรือนเหลือให้คนอยู่ เพราะเหตุที่ เขา เผา หมู กิน ทุก วัน จึง
ได้ คิด หา ตำรา ใหม่ ให้ ชาว บ้าน กิน หมู ไฟ ไหม้ ได้ ไม่ ต้อง เผา บ้าน
เพียง หา ฟืน กับ เตา แล้ว เอา หมู วาง ไว้ ข้าง บน ก็ สุก ได้ เหมือน กัน
ชาว เมือง จีน จึง เลิก วิธี เผา บ้าน กิน หมู ตั้ง แต่ วัน นั้น มา.

บท ที่ ๖๖.

อ้อ แม่ เรา เจ้า ประคุณ !

เอ๊ะ ผู้ใด ใคร หนอ ได้ อาม น้ำ ทั้ง เคี้ยว คำ เข้า บือน ให้ แก่ ฉัน ?

—“อ้อ แม่ เรา เจ้า ประคุณ !”

เมื่อ ยาม นอน นั่ง พัด บัด แมลง วัน น้ำม นั้น ใคร หนอ ให้ เรา กลืน ?

—“อ้อ แม่ เรา เจ้า ประคุณ !”

ใคร สอน เรา ให้ รู้ ไหว ผู้ เฒ่า ใคร พา เรา เทียว เล่น ให้ แซ่ มั่น ?

—“อ้อ แม่ เรา เจ้า ประคุณ !”

เดิม ใคร สอน ให้ เรา รู้ ก้าว ขึ้น ทุก วัน คืน ใคร นำ ให้ ทำ บุญ ?

—“อ้อ แม่ เรา เจ้า ประคุณ !”

ก็ เมื่อ แม่ แก่ ถอย กำลัง ไป หรือ เจ็บ ไข้ ใคร หนอ จะ เกื้อ หนุน ?

—“อ้อ ลูก ละ เจ้า ประคุณ !”

บทที่ ๖๗.

คำที่ใช้ตัว ณ (ธรรณ) สกต และ การันต์.

ปราจิณ (ปราจีน) ทิศ—, เมือง—บุรี	พรรณ รูป—, ฌว—, เมือง สุ—
ทักษิณ ทิศ—, เวียน รอบ ป—	บุรณ ปริ—, สม—
อิสาน ทิศ—, มณฑล—	อาวรณ อาไลย—
ไวยากรณ์ หนังสือ—	รำพรรณ ร้อง—, พุด—
อารมณ สติ—, เปลี่ยน—	—:—
โสภณ งาม—	วรรณ —โรค, ฉวี—
ทารุณ อชาบ ชำ—	วัลย์ เถา—, เครือ ลัดดา—
อาภรณ์ ประดับ เครื่อง—	วัน —คืน, —พระ, —นี้

ทิศอุดร อยู่เหนือ, ทิศทักษิณ อยู่ใต้, ทิศปรา-
 จิน อยู่ตะวัน ออก และทิศ ประจิม อยู่ตะวัน ตก. ใน
 มณฑล อีสาน เขา ปลุก ตัน ยาสูบ กัน ชุก ชุม. ปี
 ไหนด ฝนบริบูรณ์ ตันเข้า กิ่งอกงาม. นกมีหลายอย่าง
 หลายพรรณ. คนสามวันดี ส่วนร้าย ใครๆเขาไม่

ขอบ. คน อารมณฺ์ดี เขาไม่ดุร้าย. ของที่หายไป
แล้ว, จะเอาโดยอาวรณฺ์ไปทำไม? มันไม่กลับ. เอา
เถาว์ลยฺ์พัน พุงนุงไบไม้ แล้วจะได้บุญที่ไหนมาให้
ปັນ ! สูปฝืน กับกินเหล้า ทำให้เสียสติอารมณฺ์. คน
อยาบข้าทารุณ พุดจาไม่น่าฟัง

บทที่ ๖๘.

ลุง อาบราฮัม กับ หลาน ลีออต

ใน หนังสือ ปฐม เดิม ซึ่ง เปน พงษาวดาร ของ ชาติ ยูเดว นั้น มี
กล่าว ว่า ลุง อาบราฮัม กับ ท่าน ลีออต ผู้ เปน หลาน รัก ใคร่ กัน สนธิ สมม
เหมือน พ่อ กับ ลูก ก็ ว่า ได้ ; ต่าง คน ต่าง มี วัว พ่า ม้า อูฐ แพะ แกะ
และ บ่าว ไพร่ สมบัติ บริบูรณ์ ตั้ง เข้า สร้าง เรือน อยู่ ใน ที่ ไม่ ไกล ไม่ ไกล
กัน. ทุก ๆ วัน พวก บ่าว ไพร่ ของ ผู้ ใด ต่าง ก็ ไ่่ ผูก แพะ แกะ วัว
พ่า ม้า อูฐ ของ ผู้ นั้น ไป เทียว กิน หญ้า และ เครือ เขา เถาว์ลยฺ์ บ้อง
กัน เข้า แห่น ไม่ ให้ เปน อันตราย ; ทำ เช่นนี้ เสมอ มิ ได้ ขาด.

ครั้น กาล ล่วง มา นาน ๆ เข้า บ่าว ต่อ บ่าว ทั้ง สอง ข้าง เกิด ทะ
เลาะวิวาท กัน ขึ้น. บ้าง ก็ ว่า :—“แม่ แพะ ของ ข้า อยู่ ดี ๆ ทำไม ปล่อย

ให้ วัว ของ เอง มา ขวิด เอา ของ ข้า แทบ ล้ม ประดา ตาย จน ชุบ
 ผอม เสีย รูป พรรณ วรณะ ไป หหมด ? ” บาง ที่ ก็ หา ว่า :—“ทุ่ง หญ้า ป่า
 ใบไม้ ของ ข้า ข้าง นี้ มัน เตียน เลียน เปน ลาน ไป หหมด หา บริบูรณ์ ไม่
 ก็ เพราะ ฝูง แพะ แกะ โค พาม้า อูฐ ของ เอง ข้าง โนน มา กิน เสีย ”
 ต่าง ก็ ราพรรณ บ่น บ้า ไป ต่าง ๆ. เรื่อง ทะเลาะวิวาท กัน เช่น นี้ มี แต่
 ทั่ว ขึ้น ทุก วัน ดู เหมือน ว่า แทบ จะ ทำ ให้ ลุง อาบราฮัม กับ ท่าน ลีออด
 เกิด บาต หมาง กิน แหง แคลง ใจ กัน ขึ้น เสีย อีก ด้วย.

ส่วน ข้าง ลุง อาบราฮัม นั้น แก เปน คน ใจ คอ หนัก แน่น พัง หู ไว้
 หู, มี ความ วิตก วิจรรย์ ตรี แล้ว ตรอง เล่า ไม่ ค่อย จะ โกรธ เคือง ใคร
 ง่าย ๆ. วัน หนึ่ง จึง เรียก หลาน ชาย ให้ มา หา แล้ว ก็ กล่าว กับ หลาน
 ว่า :—“ดูกร หลาน เอ๋ย! สู่ เจ้า กับ ตุ ข้าง นี้ รัก กัน สนท สนม เหมือน
 พ่อ กับ ลูก ; เรา อยู่ มั่น ใจ ถิ่น กัน นึก, ฝูง แพะ แกะ โค พาม้า อูฐ มัก
 ไป มา ระคน ปน ปะ กัน ได้ จึง เปน เหตุ ให้ บ่าว ของ สู่ เจ้า ทะเลาะ
 เบาะ แว้ง กัน กับ บ่าว ของ ตุ ข้าง นาน ไป ก็ จะ พลอย ให้ รำคาญ ถึง สู่
 เจ้า กับ ตุ ข้าง. . . แน่ะ ! หลาน เอ๋ย ! เรา มา คิด อ่าน ตั้ง บ้าน ตั้ง ถิ่น ให้
 ห่าง ๆ กัน เถอะ ! ฝูง สัตว์ มัน ไป มา ไม่ ถึง กัน แล้ว, คน เลี้ยง ก็
 จะ ไม่ ทะเลาะ เกาะ แกะ กัน ! สู่ เจ้า จะ เลือก เอา ที่ ดิน ตาม ริม ฝั่ง น้ำ
 หรือ ตาม ที่ ดอน ๆ ก็ ตาม ใจ ! จะ เอา ข้าง ทิศ อาคเนย์ หรือ ทิศ ปรจิณ
 ทักษิณ หรือ อิศาน, เหนือ ใต้ ซ้าย ขวา ข้า ไม่ ว่า แล้ว แต่ อารมณ์ ของ
 สู่ เจ้า เลือก เอา ก่อน เถิด, เหลือ นั้น จึง จะ เปน ที่ ของ ตุ ข้าง ! ”

ลุง กับ หลาน ก็ เปน อัน ตกลง กัน ตาม ที่ ว่า มา นั้น ต่าง จึง ได้ ย้าย
 ครอบ ครว ไป ตั้ง บ้าน เรือน อยู่ ใน ที่ ต่าง หาก ให้ ห่าง ออกจาก กัน ตาม

ชอบใจ, แต่ นั้น มา บ่าว ไพร่ ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ หหมด ความ หุ่น ถึยง ทะ-
เลาะ เบาะ แกะ เลย ต่าง คน ต่าง อยู่ เป็น เปน สุข ต่อ ไป ตลอด ชีวิต.

คุกร ชาว เรา เอ๊ย ! เมื่อ มี เหตุ การณ์ ที่ จะ ทำ ให้ บาด หมาง ใจ กัน
เกิดขึ้น ใน หมู่ ไค แล้ว ก็ ให้ คน ที่ เปน ผู้ ใหญ่ มี อายุ เจริญ ด้วย คุณ
วุฒิ ปรึษา ความ รู้ กว่า คน อื่น ใน หมู่ นั้น หา อุบาย ระงับ เหตุ นั้น ก่อน
อย่าง ที่ ลุง อาบราฮัม ได้ ทำ กับ หลาน ใน เรื่อง นี้ แหะละ จึง จะ ดี. อย่า
ไป ต่อ ขาม ทาม ไถ เสีย ขำ ไป อีก อย่าง ที่ ผู้ ใหญ่ บาง คน เขา ทำ แล้ว
ไม่ ต้อง สงสัย เลย ว่า เหตุ นั้น จะ ไม่ ดับ ไป ก็ จะ เปน เหมือน เช่น ไฟ
ถูก น้ำ นั้น เอง หา ไม่ ถ้ ทิ้ง ไว้ นาน เรื่อง เล็ก ๆ จะ เกิด เปน เรื่อง ใหญ่
โต ก็ ได้.

น้ำแข็งละลายเหลว ก็ เพราะ เปลว พระเพลิงเผา,
กลิ่นหอม เมื่อ ของ เน่า ระคนปน ก็ คง หาย ;
ความดี บริสุทธิ์ ย่อม จะ ชุติ และ เสื่อม คลาย
คราวเมื่อ คบึง หมาย ทุจรีต มา ตีตพัน.

บทที่ ๖๕.

คำ ที่ ใช้ ตัว ด (เต้า) สกต.

หุต	วาช—, อุป—, —านุ—	สัตรี	บุรุษ—, —ภาพ
ภาสิต	คำสุ—	จริต	สุ—, พุ—, เสย—, ดัด—
สัตรู (สัตรู)	ข้าศึก—, —ปัจจามิตร	ดุสิต	สวน—, วัง สวน—
สันนิบาตสโมสร—, ใช้—		อัครัต	คน—, —ขัด สน

—:—

รีต	จา—, คนนอก—, เข้า—	รีต	—นม, —แก่, —เสื่อ
-----	--------------------	-----	-------------------

—:—

มิตรไม่แท้ ร้าย กว่า สัตรู. ที่ สวนดุสิต มี พระบรม
 รูปทรงม้า. พระยาโกษา (ปาน) เป็นราชทูต สยาม
 แรกไป เมืองฝรั่ง. คนไม่มีศาสนา เป็นคนนอกรีต.
 การบ้านเรือน เป็นกิจของสัตรี. คนที่ตายไป ไม่มี
 บุญติดตัว เป็นคนอัครัต อย่าง ยิง. ใช้ สันนิบาตมี
 อาการมักเสยจริต พุด เพื่อไป ต่างๆ. เข้ารีต หุต แล้ว

จึงเตรียมไป สวรรค์ไม่ทันเสียแล้ว. คนทุจริตไม่น่าคบ. คำสุภาษิตของพระร่วงเจ้า มีมาก. ควรต้องรูกก ถึง พระเดช พระคุณ ของ พระพุทธิเจ้า ต่อ ตน ทุกชั่ว อัศสาสวาท บัศสาสวาท ลมหายใจ เข้าออก. เป็นคนเข้ารัด ดีกว่า เป็นคนนอกกรัด.

บทที่ ๗๐.

นาย เป็น

วันหนึ่ง นาย ปาด กับ นาง เบ้า ผู้ภรรยา ปลุกษา กัน ว่า เจ้า เป็นลูกชาย ของ เขา นั้น อายุ ย่าง เข้า ๑๑, ๑๒ ขวบ แล้ว, ถ้า จะ เอา ไว้เลี้ยง ควาย ไถ ไร่, ไม่ ส่ง เข้า โรงเรียน อย่าง ลูก เขา คน อื่น ก็ จะ เป็นคน ใจ เหมือน พ่อ แม่ อย่าง โบราณ ท่าน พูด เป็น คำ สุภาษิต ว่า :—

“ไก่อ ลูก อ่อน สอน ลูก ให้ คู้ย เข้าย, เสือ ตัว เมีย ฝึก ลูก ให้ สุ่ม ส้อน,

“มยุรา พา ลูก ให้ รำ ฟ้อน ทุก พวก สอน ลูก เค้า ตาม ตระกูล.

นาย ปาด กับ นาง เบ้า สังเกต เห็น คน สมัย นี้ ไม่ ว่า บุตร ตระกูล สูงหรือ ลูก ขาว นาส แต่ ชั้น สัตว์ ก็ ต้อง เรียน หนังสือ จะได้ ทัน เพื่อนบ้าน และ ทัน ชาว ต่าง ประเทศ เขา ; หนังสือ อาณัติ สัญญา, หนังสือ กู้ยืม ช้อ ขาย กัน, บท กฎหมาย ที่ สำคัญ ๆ ก็ จะ ได้ รู้ เข้า ใจ เอา เอง ได้

บ้าง เล็ก น้อย, ไม่ต้อง ปืม จมูก เขา คนอื่น มา หายใจ อยู่เสมอ. ก็ตกลง จะ เอา เจ้า เปิ่น ไป เรียน หนังสือ ก่อน แล้วจึง จะ ให้ มา เลี้ยงควาย ทำไร่นา กับ เขา ต่อไป.

เมื่อ ผัวเมีย เห็น พร้อม กัน แล้ว ก็ พา เจ้า เปิ่น ลูกชาย ไป ฝากไว้กับ ครูทอง ที่โรงเรียนวัดท่า มอบ ให้ กิน อยู่หลับนอนที่นั่น ที่เดียว. ท่านอาจารย์ทองก็ เมตตา ตั้งใจ สอนสั่ง จน นาย เปิ่น อ่าน ออก เขียนได้. นาย เปิ่น ก็มี เข้าว อยู่บ้าง, แต่ มัก ทำ จริต กิริยา ผลุบ ผลับ, ปากไวใจเร็ว; อ่านหนังสือ ก็ ไม่ สังเกต วรรค ตอน และ มัก จะ อ่าน คำเสียงสั้น เปน เสียง ยาว, คำเสียงยาว เปน เสียง สั้น เสียง รำไป เช่น คำว่า "บรรพต" (ภูเขา) เขา อ่าน ว่า "บานพต(ภูเขา); " "บาน ประตุ" ก็อ่านว่า "บัน ปะตุ; " "ต่าง ภาษา" ก็ ว่า "ตั้ง ภาษา" ดังนี้ เปน ต้น.

ฝ่าย การ เขียน เล่า ก็ ไม่ ค่อย จะ เอาใจใส่ เขียน ให้ เปน ระเบียบ วรรค เปน ตอน ให้ ดูดี ให้ อ่านง่าย; ทั้ง เขียน ตัว ผิด ๆ ถูก ๆ เปลี่ยน ผิด ตัว ร เปน ตัว ล, ตก เอก, โท, ตัว นำ หน้า, ตัว สกด, การ์นด์: ท่าน อาจารย์ เคียด นื้อ ร้อนใจ ดี เดียน แทบ ไม่มี อด, ไม่ทราบ ว่า จะ เอา ตำรา อะไร มา ทรมาน เจ้า เปิ่น ให้ จำ ตัว อักษร แล เรื่อง วรรค ตอน, เอก โท ให้ แม่น ย៉ำ.

ฝ่าย เจ้า เปิ่น เมื่อ จะ มา โรงเรียน นั้น มารดา ได้ ให้ ย่า ถวาย ไว้ ด้วย ขวดหนึ่ง สั่ง กำชับ ว่า :—" ย่า ขนาน นั้น เจ้า ผล สดอด, ถ้า เมื่อ ท้อง เพื่อ ท้อง ขึ้น ก็ ให้ กิน ถวาย ท้อง บ้าง อย่าง ที่ เคย กิน ที่ บ้าน, แต่ หาก จะ เปน ไข้ เช่น ไข้ สันนิบาต เปน ต้น, ก็ อย่า กิน จะ เปน อันตราย แก่ ชีวิต ! "

ด้วยอำนาจ ที่ กล่าว ว่า เมื่อ ตัว เผลอ ไป หรือ เมื่อ ตัว ไม่ อยู่
ใคร จับ ใช้ จะ มา กิน ยา นั้น, นาย เปิ่น ก็ อุตสาหะ เขียน จลาก ปิด ขวด
นั้น ไว้ หมาย จะ ห้าม “อย่า ให้ คน ใช้ กิน” แต่ บังเอิญ เขียน ตก
ตัว มา หัก และ ไม้ เอก ไป เสีย ก็ เลย เปน “ยา ให้ คน ใช้ กิน”.

อยู่ มา ศิษย์ อีก คน หนึ่ง ชื่อ นาย ป่วน เปน ญาติ ของ นาย เปิ่น
ปวด หัว ตัว ร้อน ลง, ตน เอง ก็ นึก ว่า จะ เปน ใช้ จึง ไป คำน หา ยา
กิน, เห็น ขวด ยา ที่ เข้า ผล สลอด นั้น อ่าน จลาก ว่า “ยา ให้ คน ใช้ กิน”
ก็ ดี ใจ, เท ออก ละลาย น้ำ ดื่ม เข้า ไป ก่อน ด้วย น้ำ ร้อน. ครั้น
ประมาณ สัก ครู่ ใหญ่ ๆ นาย ป่วน ชัก ปวด ท้อง เหลือ ทน, สี หน้า วิป-
ริต ไป มาก ; นี่ หาก ว่า ครู ท่าน รู้ ท้น รับ วาง ยา ตอน เสีย ได้ โดย
เร็ว, หา ไม่ น่า กลัว จะ ถึง แก่ ชีวิต เปน มัน คง.

ตั้ง แต่ วัน นั้น มา, จะ หา ใคร เครื่อง ใน การ เขียน เอก โท วรรค
ตอน ให้ ถูก ต้อง เหมือน เจ้า เปิ่น ได้ น้อย ตัว เปน ที่ เบา ใจ ใน การ
สอน ของ ท่าน ครู เปน อัน มาก. คราว นี้ เจ้า เปิ่น กลัว ว่า ถ้า ไม่
ระวัง ให้ มาก เช่น นี้ ความ ก็ จะ วิปริต ไป ต่าง ๆ, สุจริต ก็ จะ กลับ
เปน หูจิริ, มิตรไมตรี ก็ จะ กลับ เปน ศัตรู ไป อย่าง คราว ก่อน.

อยู่ มา เย็น วัน หนึ่ง ท่าน อาจารย์ ท่อง สั่ง นาย เปิ่น ว่า :—“ หิน ก้อน
นี้, ที่ ข้า ใช้ ทับ กระดาษ อยู่ บน โต๊ะ, มัน มัก มี คน เอา ยก ข้าย ไป
เสีย ที่ อื่น, ข้า กลับ มา เมื่อไร, แผ่น กระดาษ ของ ข้า ลม ก็ พัด
กระจัด กระจาย ไป เสีย ทั้ง ห่วง ทำให้ ข้า ต้อง เก็บ วุ่น ; เจ้า เขียน
บอก ห้าม ปิด กับ หิน นี้ ไว้ เสีย ที่ เละละ ! ”

กรัน รุ่ง ขึ้น ถึง เวลา บอก หนังสือ ท่าน อาจารย์ มา ที่ โต๊ะ ไม่ เห็น หิน ก้อน นั้น, กระดาษ เรียบ หมดไป ทั้ง ห่อง อย่าง ทุก เจ้า ก็ ร้อง ตาม เจ้า เปิ่น ว่า “เอ๊ะ! ใคร เอา หิน ทับ กระดาษ ของ ข้า ไป ไหน อีก ? เจ้า เปิ่น เอง ไม่ เขียน ห้าม ตาม สัก ดอก กระมัง ?” ขณะ นั้น ศิษย์ อีก คน หนึ่ง บอก ว่า :—“ผม เอา ไป เอง ขอ รับ ! ผม เห็น หนังสือ ปิด ห้าม มิ ให้ ใ้ ทับ กระดาษ, ผม ก็ เอา ไป วาง ไว้ ใน ตู้ ขอ รับ !”

พอ ดู หิน ก้อน นั้น ท่าน อาจารย์ ก็ เข้าใจ ได้ ทัน ที่ คือ เจ้า เปิ่น ได้ เขียน คำ ห้าม เปน วรรค เดียว ว่า :—“อย่า เอา ไป ใ้ ทับ กระดาษ !” คน อ่าน ก็ อ่าน เปน วรรค เดียว กัน ตาม ตัว หนังสือ เลย เข้าใจ ว่า ไม่ ควร ใ้ หิน ก้อน นั้น สำหรับ ทับ กระดาษ ; ที่ แท้จริง นั้น เจ้า เปิ่น หมาย ความ ว่า หิน ก้อน นี้ ใ้ ทับ กระดาษ, อย่า เอา ไป ไหน นั้น เอง แต่ เพราะเหตุ ที่ เขียน เปน วรรค เดียว ว่า :—“อย่า เอา ไป ใ้ ทับ กระดาษ !” เสีย เช่น นี้, ใคร ๆ ก็ ต้อง เข้าใจ ว่า ห้าม มิ ให้ เอา หิน ก้อน นั้น ทับ กระดาษ ; ถ้า เขา ได้ เขียน เปน สอง วรรค เช่น นี้ ว่า :—“อย่า เอา ไป ใ้ ทับ กระดาษ !” ก็ จะ ยัง ขวัญ อยู่ หนึ่ง แต่ ถ้า จะ ให้ ดี ที่ เดียว ควร ต้อง เขียน วรรค หน้า เปน วรรค หลัง ๆ เปน วรรค หน้า เช่น นี้ ว่า :—“ใ้ ทับ กระดาษ ! อย่า เอา ไป !” ใคร ๆ ก็ จะ เข้าใจ ความ ได้ ชัด เจน ว่า ห้าม ไม่ ให้ เอา ไป.

ดู เอา เฉอะ ! เพียง วรรค ตอน ผิด นิด เดียว เท่านั้น ยัง เปลี่ย นใจ ความ ให้ เปน อื่น ไป ได้ ! เหตุ ฉนี้ แล ให้ ผู้ เขียน ทั้งปวง ระมัด ระวัง ตัว เสมอ อย่า ใ้ ตก เอก โท ผิด วรรค ตอน ไป เลย !

บท ที่ ๗๑

อะไร เอ๋ย?

สัตว์ร้ายสี่เท้า, หางของมันยาว, ตัวต่างๆสี่;
 ตาเป็นมันคล้าย ดั่งทรายมฤคิ; ขนละเอียดดี,
 เล็บมีคมขาว. มันชอบกินปลา นกไก่ไม่ว่า
 พบกัดพืดเอา; ตัวเท่าๆแม่น. หนวดเส้นยาวๆ;
 คนเก่าเขากล่าว ไว้เป็นชั้นเชิง ถ้าแน่นไม่อยู่
 พวกเจ้าหนูๆ แสนกล้าร่าเริง: ถ้ามันกลับมา
 หลังคาเปิดเปิง; พบหมามันเบ่ง โกรธร้องป้าวเป้ง!
 คิดออกกะยา? สัตว์นี้มีชื่อ เขาเรียกว่า....

บทที่ ๗๒.

คำ ที่ ให้ ตัว ต (เต้า) สกต และ การันต์.

บรรพต ภูเขา—, —คีรี	เปรีต ฝั—, —อสุรกาย
พิชคณิตเลข—, หนังสือ—	คต สวรรค์—, ทิว—, อนาคต—
สังเกต —ดู, ผิด—, เคย—	วิปริต—ผิด สังเกต,—แปร ปรวน
โลหิต เส้น—, ญาติสา—	ฟุต —บอล, ไม้—

—:—

ภูต —ผี, —พราย	ทนต์ ปวดพระ—, ถอนพระ—
พุด —จปราสัย, คำ—, ช่าง—	ทน เหลือ—, อด—, —ทุกข์

—:—

ในสมัยบัดนี้นี้ การเล่นฟุตบอล นักเรียนนิยมมาก. สามฟุต ยาว สองศอก ห้วนๆ. ถวายชีวิตเพื่อคนอื่น เป็นการดียิ่ง. โลหิตบริบูรณ์ หน้าตาก็ผ่องใส, โลหิตเสีย ชักให้ผิวทำคล้ายซีด. เห็น

สิ่งใดให้สังเกตหา เหตุผล. อำมาตย์ มหา อำมาตย์
 เป็นขุนนาง นอกพระราชสำนัก. ภูเขาทองที่ วัดสระ
 เกษ เขา เรียกว่า สุวรรณบรรพต. เป็นโรคหืด เพราะ
 โลหิตไม่ค่อยดี. คน คิดขบถ โทษ ถึง ประหารชีวิต.
 พิชคณิต เป็นวิชา เลข อย่าง หนึ่ง. สอนให้ ลูก ก้าว
 บาป ดี กว่า พุด เรื่อง ภูต ผี ๆ เปเรต หลอกหลวง เขา ไม่
 เจ้า เรื่อง.

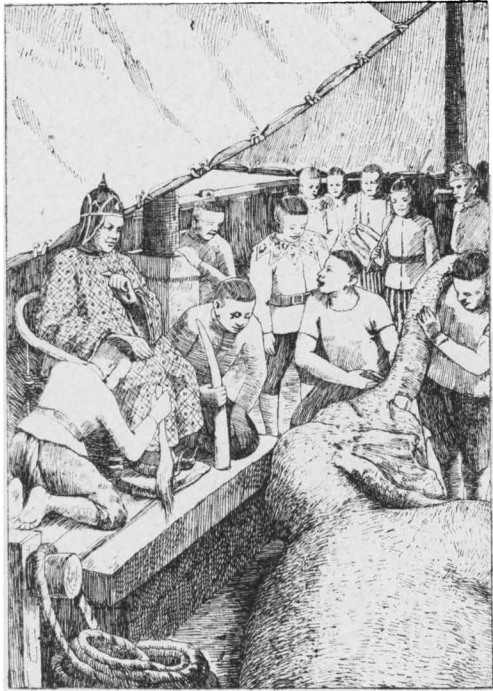
บท ที่ ๗๓

ราชทูตไทยไป กรุงจีน.

มี นักเรียน ชาว เมือง เหนือ ผู้ หนึ่ง ชื่อ นาย มานิต ลง มา เป็น
 นักเรียน ใน กรุงเทพฯ. วัน หนึ่ง โรงเรียน อยู่ด, ครู พา นักเรียน ไป
 เที่ยว เดิน เล่น ใน เมือง. เมื่อ เดิน ไป ตาม ระยะ ทาง นั้น นาย มานิต
 ได้ เห็น ชง บัก อยู่ ที่ หน้า สถาน ทูต ต่าง ๆ หลาย แห่ง เห็น เป็น สี เขียว,
 สี แดง, สี เหลือง, สี ขาว สลับ กัน ตาม ขาว บ้าง, ตาม กว้าง บ้าง ก็
 นึก ปลาด ใจ ตาม นาย รัตน์ นักเรียน เก่า ชาว เมือง เหนือ ด้วย กัน ว่า :—
 “ ชง เหล่า นี้ ทำไม ไม่ เป็น ชง ไตรรงค์ เหมือน กัน กับ ชง ที่ บัก อยู่

หน้าศาลในเมือง
ของเรา ? ”

นายรัตน์จึง
ตอบว่า :—“ อ้อ !
ธงไตรรงค์ นั้น
เป็นธงหมายจำ-
เพาะชาติสยาม
เรา ; เขาชักขึ้น
บนตึกและโรง
ร้านไทยเท่านั้น
แต่ธงต่างๆ เหล่า
นี้หาใช่เป็นธง
ไทยไม่ ; เป็นธง
ของชาติต่างประ-
เทศ ที่ เป็น พระ
ราชไมตรี กัน กับ
กรุงสยาม, ส่ง
ทูตมาประจำรั-

ราชทูต ตัดเอาหาง, ตัดเอางา

มา ดู แล ชน ชาติ ของ ตน ที่ เข้า มา ทำ มา หา กิน ใน กรุง สยาม. ”

นายมานิตจึงถามว่า :—“ ราชทูต ที่ เข้า มา อยู่ ใน กรุง สยาม มี จำ-
เพาะ แต่ ชาติ ที่ เรา เห็น ธง นี้ หรือ ? ” นายรัตน์ ตอบ ว่า :—“ ที่ เรา เห็น อยู่

นี้เพียง สอง สาม ชาติ เท่านั้น, ยังมีอีก มาก ต่อ มาก. ทุก วัน นี้ ชาติใหญ่ ๆ เช่น อังกฤษ, ฝรั่งเศส, อิตาลี, ญี่ปุ่น และ อเมริกา เป็นต้น เขา ก็ มี ราชทูต อยู่ใน กรุงเทพ ๑ กัน ทั้ง นั้น และ ส่วน ไทย เรา ก็ มี ราชทูต สยาม ไป เจริญ ทาง พระ ราชไมตรี ใน ประเทศ ของ เขา เหล่า นั้น เหมือน กัน ”.

นาย มานิต ถาม ว่า :—“ เออ ! ก็ การ ที่ มี ทูต เช่น นี้ เป็น ธรรมเนียมเก่า โบราณ ฤ ๆ ว่า พึง จะมี มา ใหม่ ๆ ? ” นาย รัตน์ ตอบ ว่า :—“ อ้อ : นี้ เธอ จะ ยัง ไม่ ได้ อ่าน พงษาวดาร ต่าง ๆ ชี น่ะ ? ” นาย มานิต ตอบ ว่า :—“ ยัง จ่ะ ! ทั้ง ก็ ไม่ ได้ นึก ถาม ใคร ด้วย ! ” นาย รัตน์ จึง ว่า :—“ ถ้า เช่น นั้น ฉัน จะ เล่า ให้ เธอ ฟัง บ้าง ก็ ได้ ! เมื่อ ครั้ง โบราณ นั้น เรือ กลไฟ ไม่ มี ไป มา ใน ระหว่าง ประเทศ ต่อ ประเทศ เหมือน ทุก วัน นี้, ชาว ยุโรป จะ มา เมือง ไทย หรือ ไทย จะ ไป เมือง ยุโรป กว่า จะ ไป มา ถึง กัน ก็ ช้า นาน นับ เป็น ปี ๆ ครั้ง นั้น ไทย กับ ฝรั่งเศส ไม่ ค่อย จะได้ ส่ง ทูตานุทูต ไป มา หา กัน บ่อย ๆ มี อยู่ คราว หนึ่ง เมื่อ แผ่นดิน พระ เภรายน มหา ราช เป็น คราว สำคัญ พระ องค์ ได้ ส่ง ทูตานุทูต ไป ทำ ไมตรี กับ ชาว ประเทศ ตวันตก ! ทุก วัน นี้ โกล ก็ เหมือน โกล เพราะ ไป มา ถึง กัน และ กัน ได้ สดวก เมือง ไทย จึง ได้ ทำ ไมตรี กับ ต่าง ประเทศ ได้ มาก ! ”

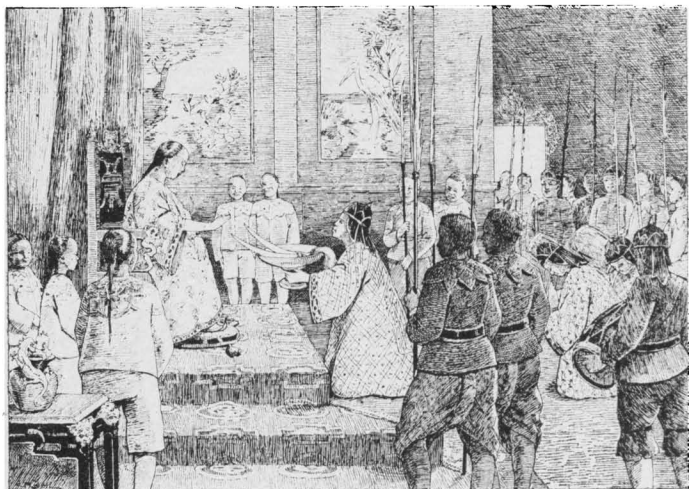
นาย มานิต จึง ถาม ว่า :—“ อ้อ ! ถ้า เช่น นั้น แล้ว แต่ ครั้ง ก่อน ๆ นั้น เมือง ไทย เห็น จะ ไม่ ได้ เป็น ไมตรี กับ ใคร เลย ดอก กะมัง ? ” นาย รัตน์ จึง ตอบ ว่า :—“ อ้อ ! ก็ เคย เป็น กัน บ้าง เหมือน กัน เช่น

กับ เขมร พม่า เหล่า นี้ เป็น ต้น แต่ ไม่ ยืด ยาว นาน บัดเดียว ก็ กลับ
เป็น อริ กัน อีก ต้อง รบ รำ มา พ้น กัน. เว้น แต่ ประเทศ จีน พวก
เดียว ดู ก็ ไม่ ได้ เคย เป็น ข้าราชการ สัตว์ รบ พุง กัน เลย. แต่ โบราณ มา
กรุง จีน กับ กรุง สยาม ก็ได้ ส่ง ทูต ไป มา เป็น ทาง พระ ราชไมตรี กัน
แทบ ทุก พระ องค์ ก็ ว่า ได้ และ ทุก ปี ๆ ไทย กับ จีน ก็ เคย ไป มา ค้า
ขาย แลก เปลี่ยน สินค้า วิชา ความ รู้ และ เครื่อง บรรณาการ กัน และ
กัน อยู่ เสมอ.

“ สักเกต ดู ตาม หนังสือ หลัก ฐาน ที่ กล่าว ถึง ราชทูต ไทย ไป กรุง
ปักกิ่ง ครั้ง กรุง ศุโขทัย และ กรุง ศรี อโยธยา โบราณ นั้น ก็ มี ว่า เครื่อง
บรรณาการ ที่ ไทย เอา ไป ถวาย เมือง จีน นั้น มี เป็น ต้น ก็ คือ ข้าง, นก
กะเรียน, ขน นก กะเต็น, นอ รมาต, หมี่, ชนึ่ ฝ่อก, พริก ไทย, แก่น ไม้
หอม และ สิ่ง ของ ที่ ราชทูต ไทย ได้ พระ ราชทาน เป็น การ ตอบ แทน
มา จาก เมือง จีน นั้น ก็ คือ เครื่อง หยก, ผ้า แพร, เครื่อง แก้ว, เครื่อง
ถ้วย เป็น ต้น ล้วน เป็น ของ มี ราคา หา ยาก ใน เมือง ไทย มา ทุก ครั้ง.

“ เรื่อง ราชทูต ไทย ไป เมือง จีน นี้ มี แปลก อยู่ เรื่อง หนึ่ง ฉันท จะ
เล่า ให้ ฟัง. ขณะ นั้น คน กัน ว่า แผ่นดิน คง อยู่ ใน ราว สมเด็จ
พระ เจ้า ข้าง ฝ่อก ครั้ง กรุง เก่า นั้นเอง : ขณะ นั้น ราชทูต ไทย นำ เอา
ข้าง ฝ่อก ลง เรือ ไป เมือง จีน ; ยัง ไม่ ท้น ไป ถึง กรุง ปักกิ่ง
ฉะเอิญ ข้าง ที่ เอา ไป ถวาย นั้น ล้ม ลง เสีย กลาง ทาง ; ราชทูต จึง ได้
ตัด เอา หาง. ตัด เอา งา มา ประดับ เพ็ชร และ พลอย ใส่ ลง ใน ถาด
แล้ว ได้ นำ เข้า ไป ถวาย พระ เจ้า กรุง ปักกิ่ง ; พระ เจ้า กรุง ปักกิ่ง ทรง

รับ แล้ว ทรง ตรัส สรรเสริญ ราชทูต ไทย ว่า มี ความ ตั้ง ใจ สัตย์ ซื่อ
สุจริต ดี มาก แล้ว ก็ รับ สั่ง ให้ พระ ราชทาน สิ่ง ของ ตอบ แทน เป็น
อัน มาก..

นำ เข้า ไป ถวาย พระ เจ้า กรุง บักกิง.

นี่ แน่ะ มานิด ! ถ้า จะ ว่า กัน ไป แล้ว จักร กับ ไทย ก็ได้ เป็น
ไมตรี กัน อยู่ เสมอ, ไพร่ บ้าน พลเมือง ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ได้ อยู่ รวม
แปด ปน กัน จน มี ลูก หลาน สืบ สัมพันธ์ มา หลาย ชั่ว คน จน เกือบ
เป็น สาย โลหิต อัน เดียว กัน ก็ ว่า ได้ ี่ "

บทที่ ๗๔.

คำที่ใช้ตัว ต (เต่า) การ์นต์.

สงกรานต์ตรุษ—, วัน—	การ์นต์ ตัว สกต และ ตัว—
โสกันต์ แห่—, —โกน จุก	นิมนต์ —พระ มา สวด มนต์
หิมพานต์ ภูเขา—, ป่า—	อนันต์ มาก—, เอนก—
ยันต์ เลข—, ลง—, เสก—	มหันต์ ใหญ่—, โทย—
วัสสันต์ ฤดู—คือ หน้า ฝน	สันต์ (सानต์) เกษม—
เหมันต์ ฤดู—คือ หน้าหนาว	อรหันต์ นักบุญ—, พระ—
กิมหันต์ ฤดู—คือ หน้าร้อน	เอเป็นต์—แทน ห้าง บริษัท

—:—

มนต์ สวด—, น้ำ—, เวท—	ยนต์ รถ—, เรือ—, ภาพ—
มน กลม—, ทอง หลาง ใบ—ยล	แขม—, แล—

—:—

ยามี้คุณ ก็อนันต์ แต่มีโทษ ก็มหันต์. นักบุญ
อรหันต์ได้ประพฤติดี เปนฉบับไว้แก่เรา. สวดมนต์

ภาวนาประกอบไปด้วยคุณ เป็นเอนกอนันต์. ป่าหิม-
พานต์ เป็นป่ามี หิมะชุกชุม. โคนจุกพระองค์เจ้า เรียก
ว่าโสกันต์, โคนจุกหม่อมเจ้า เรียกว่าเกษากันต์.
วันสงกรานต์ พระอาทิตย์ขึ้นสู่ราศีเมษ. คำว่า รด
ยนต์, เรือยนต์, ภาพยนต์, เลขยันต์ ใช้ตัวด
การันต์ทั้งนั้น. ฤคคิมหันต์ พระอาทิตย์เดินตรง
ศีร์ษะ, ฤควัสสันต์ย้ายไปข้างทิศใต้. ไปเที่ยวป่า
ถ้า เสือช้าง วัง วางไล่, ขึ้นต้นไม้ดีกว่า บ่นมนต์คาถา.

บทที่ ๗๕.

เรือเหาะ.

เขาเล่ากันว่า เมื่อแรก ๆ จะมี รถไฟ และ รถไถ ขึ้น ใน เมือง
ไทย นั้น นั้น ชาว บ้าน นอก หลาย คน เห็น ไม่มี ม้า พา โค กระบือ ลาก
ก็ เดิน ได้ ก็ เกิด ความ พิศวง สงสัย ไป ต่าง ๆ. ตาม นิสสัย ของ ผู้ที่
ไม่เคย รู้ ไม่ เคย เห็น. บ้าง ก็ เชื่อ ว่า เดิน ได้ ด้วย ฤทธิ์ แห่ง ฟ้า ฟ้า จ.

บ้าง ก็ ว่า เปน ด้วย อำนาจ เวท มนต์, บ้าง ก็ ยืน ดู แต่ ห่าง ๆ ไม่ กล้า
เข้า มา ใกล้, บ้าง ที่ ใจ คอ กล้า ก็ แอบ เข้า ไป มอง แล้ว มอง เล่า จะ
ให้ รู้ ว่า ลง เลข ยนต์, สื่อน ปัสสาว ไร ที่ ไหน บ้าง ฤา เปล่า ; ต่อ มา
เมื่อ ทราบ ว่า เดิน ได้ ด้วย แรง น้ำ และ แรง ไฟ ที่ ช่าง ไร ใน หม้อ ไม่
ใช่ เดิน ด้วย ฤทธิ์ มนต์ แรง ฝึ อะไร เลย ก็ กลับ สรรเสริญ ฝีมือ และ
ความคิด ของ นาย ช่าง ที่ ได้ ประดิษฐ์ รถ วิเศษ นั้น ขึ้น.

ต่อ มา เมื่อ ได้ เกิด มี รถ ยนต์, เรือ ยนต์ ขึ้น. เห็น ไม่ มี ราง มี ราว
ก็ เดิน ได้ ก็ ยิง สรรเสริญ ใหญ่ แต่ ก็ ยัง เปน รอง คราว เมื่อ ที่ ได้ เกิด
มี เรือ เหาะ หรือ อากาศ ยาน เปน อัน มาก. ขณะ นั้น เปน เดือน กุมภาพันธ์ คฤศตศักราช ๑๙๑๑ (พ.ศ. ๒๔๕๔) นาย วัน เต็ม บอร์น ชาว เบล-
เยียม คน หนึ่ง เปน เอเยนต์ ของ บริษัท เรือ เหาะ ฝรั่งเศส ได้ เข้า มา
แสดง อากาศ ยาน ขึ้น เรือ เหาะ ให้ ชาว สยาม เรา ดู เปน ครั้ง แรก ณ
สนาม แข่ง ม้า ที่ สระ ปะทุม วัน กรุงเทพมหานคร ฯ

คน ใน กรุง นอก กรุง ต่าง ก็ แดก ตื่น ไป ดู จน แน่น ถนน หน
ทาง เปน ที่ รื่น เริง ราว กับ ตรัส สงครามต์ งาน ไสกัณฑ์ ตัด จุก ลูก
หลวง. นี่ เปน ด้วย เหตุ ที่ ว่า แต่ ก่อน ยัง ไม่ เคย ได้ ยิน ว่า ใคร
เหาะ เห็น เดิน บน อากาศ ได้ จริง ๆ นอกจาก กล่าว กัน ว่า อรหันต์ ผู้
วิเศษ แต่ โบราณ เหาะ ได้ ซึ่ง ทุก วัน นี้ ไม่ เห็น มี ที่ ไหน เสีย แล้ว.

คน ไป ดู เรือ เหาะ คราว นั้น มี จินตกระวี ผู้ หนึ่ง ได้ ออก ไป ดู
ด้วย ; เขา แต่ง เปน กลอน ชม เรือ เหาะ นั้น ว่า :--

“ เรือ เอ๊ย ! เรือ เหาะ : ช่าง คิด เหมาะะ จริง หนา น้า สรรเสริญ :

“ มี หัว หาง อย่าง สกุน จักร หมุน เดิน เปิด ไก เห็น เหาะ ได้ ใน นก าค์

“จะโยกย้ายท้ายหัวก็แคล่วคล่อง ทั้ง กลับ ล่อง คืบ หลัง ยัง ฟัน ล่าง

“โดย สูง ท่า ไกล ใกล้ได้ ทุกทาง นับว่า ข่างปรีชา สามารถ เอย ! ”

ส่วน พลเมือง ก็ ชื่นชม อินดี, ชู มือ ขึ้น ลน ลาน ร้องสรรเสริญ นาย
นักบิน นั้น ว่า :--“วิเศษจริง พ่อคุณ ! เดียวนี้ เมืองไกล ดุจย้าย
มาอยู่หัวบ้านท้ายบ้านเสียแล้ว ! เมืองนอก ไป เข้า เย็น กลับ ก็
แทบจะได้แล้ว พ่อเอ๊ย ! ป่า หิมพง หิมพานต์ ใดๆ ก็ จะไป ดู ได้
เสียแล้ว ! . . ” บ่น เพ้อ เจ้อ ไป ต่างๆ นานา แล้ว ต่าง ก็ เดิน กลับ
บ้านเรือนของตน.

ส่วน ข้าพเจ้า เดิน มา ข้าง หลัง เขา นึก ต่อ ไป อีก ว่า :--“เรือเหาะ
นี้ เปน ของ วิเศษจริง ย่อหนทางไกล ให้ เปน เหมือน หนึ่ง ใกล้ ก็
ได้ ! แต่ ทว่า ถ้า จะ เอา เรือเหาะ มา เปรียบ กับ นก กระจอก ตัว นิดๆ ,
นก กระจอก ยัง จะ ได้ เปรียบ เพราะ ว่า นก กระจอก นี้ ถึง ตัว มัน
เล็ก กะจ้อย ร้อย กว่า เรือเหาะ ตั้ง ร้อย เท่า พัน เท่า ก็ ดี, ถึง มี ปีก มี
หาง เบา บาง เล็กๆ ก็ ดี, มัน ก็ มี เครื่อง ไก กล อัน วิเศษ อยู่ ใน ตัว
มัน พร้อม เสร็จ. เมื่อ มัน จะ โผ ผิน บิน ไป มา ข้าย ขว หน้า หลัง
มัน ก็ ทำ ได้ สบายใจ, ส่วน เรือเหาะ นี้ ถึง ว่า บิน ได้ ก็ จริง ก็ ไม่
อาจ จะ ปรี๊ด ไป ปรี๊ด มา ไว ว่อง คล่อง แคล่ว เหมือน อย่าง นก กระ-
จอก ได้ ! ถ้า ขึ้น เปรียบ ก็ ยัง เหมือน กับ เอา หิง ห้อย มา ไข แสง แข่ง
พระอาทิตย์ ฉะนั้น ; แต่ ก็ เปน ธรรมดา ด้วย ว่า เรือเหาะ เกิด ขึ้น
ด้วย ฝีมือ ของ มนุษย์ ที่ ไหน จะ เปรียบ ได้ กับ นก กระจอก ซึ่ง เกิด
ขึ้น เพราะ ฝี พระ หัตถ์ ของ พระ ผู้ เปน เจ้า เล่า !

แท้จริง ! การที่มนุษย์ได้ อุส่าห์ พยายาม คิด เอา ไซย ชนะ แก่
 การ เหาะ เเหิน เเดิน บน อากาศได้ เช่นนี้ ก็ เปน ที่ น่าชม อย่าง ชัด อยู่ แล้ว.
 ขอ อวย ไซย ให้ มี มานะ ความ เพียร ต่อ ๆ ไป เถิด ! ขอ จง ได้ เหาะ
 ขึ้น ไป ให้ สูง ลีบ ลับ เยี่ยม เมฆ หมอก อาทิตย์ จันทร์, ลาด ตระ-
 เวณ ทวี ท้อง พ้า อากาศ, ประมาณ ดู ว่า ใหญ่ มหันต์ กว้าง ขวาง สัก เท่า
 ใด, ดวง ดาว มี มาก น้อย เท่า ใด ! ถึง ว่า จะ ประมาณ ไม่ ถูก, นับ
 ไม่ ถ้วน ก็ ไม่ เปนไร ก็ ยัง ดี จะ ได้ เปน ที่ ช่วย ให้ กาด คน ประมาณ
 ดู บ้าง ว่า พระ ผู้ เปน เจ้า ซึ่ง ทรง ดำรง โลก ทั้งปวง เหล่านั้นไว้ พระ
 องค์ ทรง ฤทธา สักดานภาพ ใหญ่ มหันต์ เอนก อนันต์ สัก เพียง ใด หนอ :

บทที่ ๗๖.

คำที่ใช้ตัว ตรี สกต การันต์.

บุตร	—ชาย, กุล—, พระ—	จิตร	—ใจ, ดับ—, พระ—เจ้า
เขตร	—แดน, อาณา—	โคตร	—ตระกูล, —เค้า เหล่า กอ
ตาลบัตร	—บัง หน้า, พระ ถือ—	เนตร	ทอด พระ—, ไนน์—, ชล—
นิมิตร	—ฝัน, พระ สุนัน—	นัตร	เสวตร—, ธง—, —เบญจรงค์
บพิตร	มหา—, วัด—พินุช	เสวตร	—นัตร, ข้าง สี—

—:—

โสตร	เจี่ย—สดับ, ได้ ยิน แก่—	สูตร	—เลข, หลัก—, ชัณ—ประ—
โสด	คน—, อนึ่ง—, อีก—หนึ่ง	สูตร	—ลม, —ยานัตถ์
มิตร	—สหาย, —ไมตรี	บัตร	สัญญา—, ธน—, ประกาศนีย—
มิด	—ชิด, ปิด—	บัด	—นี้,—เดี๋ยว,—พลี.โคเขา—

—:—

ขึ้นชื่อว่าบุตรแล้ว มารดา เปน ต้องรัก ดัง ดวง
เนตร. บาตร กับตาลบัตร เปน ของใช้ของ พระภิกษุ.
นิมิตรฝัน ไม่น่าถือ เปน เลางร้ายเลย. ท้าว สหัสส.

เนตร์ เป็นชื่อของพระอินทร์. บุตรมักถือ กิริยา
มารยาท ตาม พ่อ แม่ของตน เสียมาก. แขวง เมือง
พิจิตรติดต่อกับ เขตแดน เมือง นครสวรรค์. ได้
มิตรสหายที่ดี ดุจได้ลาภอันยิ่ง. มิตรแท้ไม่เข้ากับ
เรา เมื่อเราผิด. วัดเชิงเลน นามหลวงเรียกว่า
วัดบพิตรพิมุข. อะไรเอ่ย? ต้นเท่าตำเรือ, ใบห่อ
เกลือไม่มีด?—ต้นมะขาม, ต้น สน.

บทที่ ๗๗.

สมเด็จพระเจ้า ญาล็องว่างเต้ (องเทียนสื่อ)

เดิม ใน เมือง อาโก คือ เมือง ญวน ได้เกิด มี พวกโจร ผู้ร้าย ชื่อ
ไคชิง ได้ ก่อ การ ขบถ ขึ้น ใน แผ่นดิน แย่งชิงราชสมบัติ ; พระ
เจ้า แผ่นดิน ทรง พระนาม ตาม ภาษา ญวน ว่า สมเด็จพระเจ้า ญาล็อง
ว่างเต้ (องเทียนสื่อ) แต่ไทยเรา มัก เรียก ว่า พระเจ้า อย่งเชียงสื่อๆ ผู้
พวก ไคชิง ขบถ ไม่ได้ ระเหระหน อาศรัยไป ตาม เกาะ เล็ก เกาะ น้อย
ใน ข้าง เมือง เขมร ไป พลอง ก่อน เช่น ที่ เกาะ ภูเก็ต เปน ต้น แล้ว ก็
หนีออกไป จาก เขตแดน เมือง เขมร เข้ามา อาศรัยอยู่ ใน กรุง สยาม.
พระเจ้า กรุง สยาม คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรง

ทอด พระ เนตร' เห็น พระ เจ้า ้องเทียนสื่อ เสด็จ มา อิต โรย เต็ม ที่ ด้วย
ต้อง ชัด เซ พนจร อด อยาก มา นม นาน ก็ ทรง สงสาร ชุบ เลี้ยง ไว้
ใน พระ นคร.

ขณะ นั้น ยัง มี สังฆราช ฝรั่งเศส องค์ หนึ่ง ชื่อ ดมตะดรงค์ กำลัง
สอน ศาสนา กฤษตัง อยู่ ใน เมือง ญวน ; ท่าน สังฆราช องค์ นี้ ได้ อู่สำห
พา พระ ราชวงษานุวงศ์ กับ พระ มเหสี เสด็จ หนี พวก ไตเซิง ไป อาศรัย อยู่
เมือง เขมร แล้ว ได้ เอา พระ ราชบุตร พระ องค์ ใหญ่ ของ พระ เจ้า
ญาล็องว่างเต้ ทรง พระ นาม ว่า เต็งกง เชิญ เสด็จ หนี ไป ผาก ไว้ กับ
พระ เจ้า หลุยส์ ที่ สิบ หก กระษัตริย์ เมือง ฝรั่งเศส, ทูล อธิบาย ให้
ทรง ทราบ ใน ข้อ วับัติ ของ พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ ทุก ประการ. สมเด็จ
พระ เจ้า กรุง ฝรั่งเศส ทรง สงสาร พระ ราชกุมาร ญวน เต็ม พระ ไทย
กระทำ นิตร ไมตรี ช่วย เหลือ พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ จึง ทรง พระ ราชทาน
เรือ รบ กระสุน ดิน ดำ, ทั้ง ปืน คาบ ศิลา และ พล ทหาร เปน อัน มาก
ส่ง มา เมือง ญวน กับ ท่าน สังฆราช ดมตะดรงค์ และ พระ ราชกุมาร นั้น.

ต่อ มา, อาศรัย กำลัง ที่ ได้ มา จาก เมือง ฝรั่งเศส และ การ ช่วย
เหลือ ของ พระ เจ้า กรุง สยาม, พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ ปราบ พวก ไตเซิง
ขบถ ได้, กลับ ทรง ตั้ง เมือง อานักก ให้ ดำรง คง ยศ เปน ปกติ ไว้
ดัง เดิม แล้ว ต่อ มา เมื่อ ได้ เสวย ราชย์ เรียบ ร้อย แล้ว, พระ เจ้า
ญาล็องว่างเต้ หา ได้ ทรง สัม พระ กรุณาคุณ ของ พระ เจ้า กรุง สยาม และ
พระ เจ้า กรุง ฝรั่งเศส ไม่, พระ องค์ ทรง พระ อุดาหะ จัด ดอกไม้ เงิน
ทอง และ เครื่อง ราช บรรณาการ ส่ง ไป ถวาย ทั้ง สอง เมือง เนือง ๆ ไป.

ส่วน ท่าน สังฆราช ดมตะดรงค์ ซึ่ง เปน ผู้ ทูล ชัก นำ พระ เจ้า กรุง

ฝรั่งเศษ ให้ ทรง ส่ง ทหาร และ เรือ รบ มา ช่วย นั้น พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ ก็ ได้ ทรง แสดง ความ กตัญญู กะตะเวที่ เปน หลาย ประการ ; พระ ราชทาน สัญญบัตร พิเศษ ตั้ง ให้ เปน พระ ครู ปโรหิตาจารย์ ที่ ปฤกษา ผู้ใหญ่ และ ทรง ยก พระ ราช โอรัส พระ องค์ใหญ่ ให้ เปน บุตร เลี้ยง ของ ท่าน สัมมราช ดมตะดรง ด้วย.

แต่ ขุน นาง ญวน เปน หลาย คน พา กัน บ่น ไม่ พอ ใจ ไป ต่าง ๆ ว่า :—“ มิ ควร ที่ พระ องค์ จะ ทรง ชุบ เลี้ยง คน ต่าง ชาติ ต่าง ศาสนา ให้ เปน ไหญ่ เปน โต ถึง อย่าง นี้ ”. พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ ทรง ทราบ ก็ ทรง ดำริห์ จะ ให้ ข้าราชการ เหล่า นั้น เห็น คุณ ความ ดี ของ ท่าน สัมมราช จน สิ้น ความ รังเกียจ, จึง ทรง รับ ส่ง ตาม ขุน นาง ผู้ใหญ่ ซึ่ง มีความ ชอบ ผู้หนึ่ง ต่อ หน้า ข้าราชการ ทั้งปวง อยู่ที่ นั้น ว่า :—“ ถ้า ผู้ใด หมั่น ประณิบัติ แก่ พระ มหา ภาระัตริย์ ด้วย ความ สัตย์ ซื่อ เฉลียวฉลาด อยู่ เสมอ, พระ มหา ภาระัตริย์ ควร จะ ชุบ เลี้ยง ผู้ นั้น ไว้ อย่างไร จึง จะ ชอบ ? ” ขุน นาง ผู้ นั้น เข้า ใจ ว่า พระ องค์ จะ ทรง เลื่อน ยศ ของ ตน ใน เวลา นั้น ก็ ทูล ตอบ ทัน ที่ ว่า :—“ ควร จะ ทรง ชุบ เลี้ยง ไว้ ให้ เปน เสนาบดี ผู้ใหญ่ ! ”

พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ จึง รับ สั่ง ต่อ ไป ว่า :—“ ท่าน พุด เช่น นี้ ก็ ถูก แล้ว ! เรา เห็น ด้วย ! แต่ เวลา นี้ เรา มา คิด ตรอง ดู เห็น ว่า การ ที่ เรา ได้ ราชสมบัติ ขึ้น ก็ ดี, การ ที่ ชาว อานำ ได้ อยู่ เย็น เปน สุข ก็ ดี, การ ที่ เมือง อานำ ได้ เปน มิตรไมตรี กับ มหา ภาระัตริย์ ใน ต่าง ประเทศ ก็ ดี, การ ที่ บุตร ของ เรา ได้ รู้ ศิลปศาสตร์ และ มี กิริยา มารยาท เสมอ หน้า กัน กับ ลูก เจ้า เมือง อื่น ก็ ดี ก็ ล้วน สำเร็จ เพราะ

ความ พาก เพียร และ ปรีชา สามารถ ของ ท่าน สังฆราช ดมตะตรัง ทั้งสิ้น. ถ้าหากว่า เรา ใน เวลา นี้ จะ ไม่ ชุบ เลี้ยง ท่าน สังฆราช ให้ ถึง ขนาด แล้ว เรา จะมี เป็น คน ออกตัญญู ไป ฤ ? ” ขุน นาง ทั้งปวง ได้ พัง ดัง นั้น ต่าง ก็ ต้อง ก้ม หน้า นิ่ง อยู่ ไม่ รู้ ที่ จะ พูล คัด คำน ประการ ไດ.

สมเด็จพระ เจ้า ญาณว่องว่อง เตยัง ตรัส ต่อ ไป ว่า:—“อีกประการหนึ่ง ซึ่ง ท่าน สังฆราช เป็น ที่ รังเกียจ แก่ ท่าน บาง คน เพราะ ท่าน เป็น คน ต่าง ศาสนา กัน กับ เรา นั้น เรา เห็น ว่า ไม่ เป็น การ สมควร ; ด้วย ว่า กระบวนวิชา ศิลปศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่ง ท่าน สอน ให้ แก่ เรา เช่น วิชา การ ปก ครอง, การ ค้า ขาย, การ ก่อ สร้าง, วิชา ภูมิศาสตร์, โหราศาสตร์, ดาราศาสตร์ และ อื่น ๆ เรา ก็ นับถือ ของ ท่าน ว่า ดี สมัก ไร้น โดย ไม่ มี ความ รังเกียจ, แต่ ส่วน ศาสนา เล่า ซึ่ง เป็น วิชา ความรู้ อัน สำคัญ อย่าง ยิ่ง สำหรับ จะ บิด เหนี่ยว จิตร์ ใจ ให้ เป็น สุข ท่าน สังฆราช จะ กลับ เป็น คน โง่ กว่า เรา ใน เรื่อง นี้ เรื่อง เดียว หรือ ? ของ ง่าย ๆ เรา สู้ ท่าน ไม่ได้, ของ ยาก เรา จะ สู้ ท่าน ไหว หรือ ?

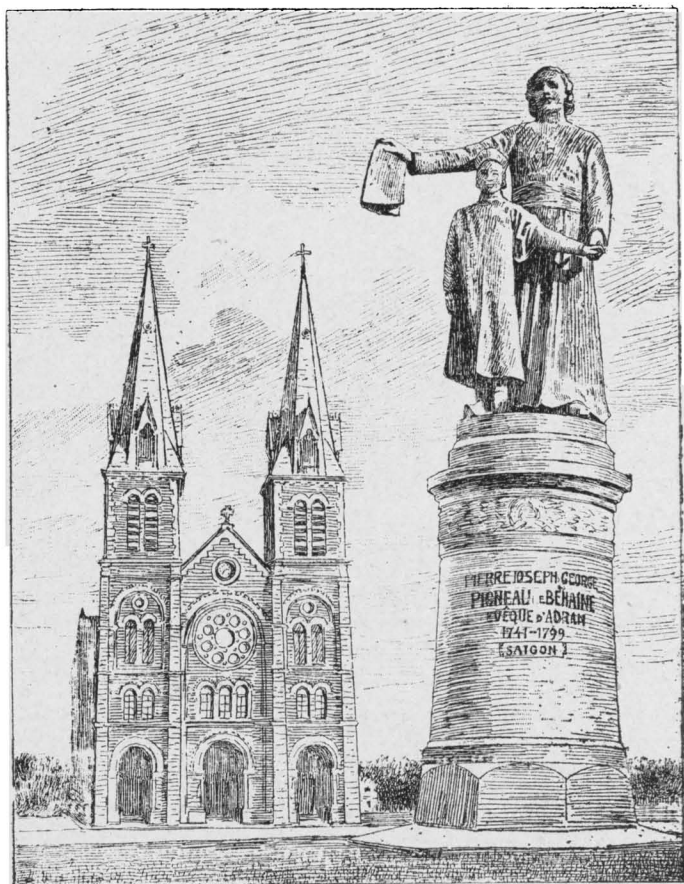
“อย่า ดู อื่น ไกล เลย ! แต่ ศาสนา ของ เรา ซึ่ง เป็น ของ ประจำ เมือง แท้ ๆ ควร ที่ เรา จะ รู้ จัก ให้ ดี ยิ่ง กว่า ใคร ๆ หมด, นี้ ท่าน ก็ รู้ เสมอ เรา และ ยิ่ง กว่า เรา หลาย คน เสีย อีก, ส่วน เรา ก็ ไม่ ค่อย จะ รู้ ใน ศาสนา ของ ท่าน ควร แล ฤ ที่ เรา จะ พาล พาโล เอา ว่า ท่าน ไม่ สมควร ที่ จะ เป็น ผู้ ใหญ่ ได้ ใน เมือง เรา ? อย่า เลย ! ความ ดี มี อยู่ ที่ ตรง ไหน เรา ก็ ต้อง ชม ไร่ ที่ นั้น ฤ ท่าน สังฆราช ดมตะตรัง เป็น คน ดี มี ความ สัตย์ เรา จึง ชุบ เลี้ยง ท่าน ไว้ ! เรา ไม่ ถือ เรา ถือ เขา เอา ผิด เป็น ถูก ๆ เป็น ผิด เลย ! ”

พระ องค์ ทรง ตรัส ฉะนั้น แล้ว ก็ ทรง แสดง ความ เมตตา กรุณา ต่อ ท่าน สังฆราช ดมตะดรงค์ นั้น ตาม สมควร, หา ได้ ทรง ลำเอียง ตาม คำ ขู่ บง ของ ขุน นาง ผู้ มีความ อิจฉา นั้น ไม่.

ต่อมา เมื่อ ท่าน สังฆราช ได้ ถึง แก่ มรณภาพ ลง, พระ เจ้า ญาล็อง วังเต้ ทรง แสดง ความ อาลัย เศร้า เสีย พระ ไทย เป็น หลาย ประการ, เป็น ต้น ว่า พระ องค์ ให้ พระ ราชบุตร ซึ่ง เป็น ลูก ศิษย์ ของ ท่าน สังฆราช นั้น นุ่ง ดำ ห่ม ดำ ไว้ ทุกข์ ให้ แก่ ท่าน, แล้ว เมื่อ จะ ยก ศพ ไป ฝัง นั้น พระ องค์ ก็ รับ สั่ง อนุญาต ให้ บรรดา หญิง ชาว ใน ตาม แห่ ศพ ไป ด้วย ซึ่ง เป็น ของ แปลก ผิด ธรรมเนียม ญวน สมัย นั้น มาก นัก. อนึ่ง พระ องค์ ยัง ได้ ทรง พระ ราชทาน เครื่อง ศพ อย่าง เจ้า นาย ชั้น สูง ๆ และ ทรง สร้าง ตึก สำหรับ เป็น ที่ ฝัง ศพ อย่าง ประณีต ยัง ปรากฏ อยู่ จน ทุก วัน นี้.

ส่วน ราษฎร พลเมือง ซึ่ง มัก ไม่ ถือ เขา ถือ เรา กวด ขัน เหมือน อย่าง คน ชั้น สูง ๆ เห็น ใคร ดี ก็ ว่า ดี ใคร ชั่ว ก็ ว่า ชั่ว เสีย ตรง ๆ ก็ พา กัน มา ตาม แห่ ศพ ท่าน สังฆราช มากกว่า สี่ ห้า คน ร้อง ให้ ราษฎร ไป ต่าง ๆ ว่า :—" บิดา ทิ้ง ลูก ไป เสีย แล้ว ๆ " แล้ว ต่อ มา ชาว เมือง ญวน ชั้น หลั ๆ ยัง ระฤก ถึง พระ เศษ พระ กุณ ของ ท่าน สังฆราช ดมตะดรงค์ ซึ่งมี ต่อ บ้าน เมือง ของ ตน ก็ ได้ พา กัน สร้าง รูป ท่าน สังฆราช ปืน ถวาย พระ อักษร พระ ราชกุมาร ญวน มา ตั้ง ไว้ ที่ ห้อง สนาบ หลวง หน้า วัด เมือง ไช้ว่อน ปรากฏ อยู่ จน ทุก วัน นี้ เป็น องค์ พยาน แห่ง คุณ ความ ดี ของ ท่าน สังฆราช ดมตะดรงค์ และ เป็น พยาน ของ ความ

กตัญญู ของ พระ เจ้า ญาล็องว่างเต้ และ ชาว เมือง ญวน ทัว ไป ว่า เปน
 ฝัซซอ ทรง ไม่ ลำเอียง ไป ข้าง ผู้ใด.

รูป ท่าน สังฆราช และ พระ ราชกุมาร ญวน ที่ หน้า วัด เมือง ไซ่ง่อน . .

บทที่ ๗๘

นาย บำบุญ

เวลา คำ วัน หนึ่ง นาย บำบุญ
ไป มอง ดู เห็น หอย ใน ชาม ฝา,
นึก อร่อย ยอยาก กิน สิ้น ตำรา
ตรง เข้า คั่ว หอย ได้ ไล่ ปาก พลัน.

คด จีบ จีบ กลับ ได้ สติ คิด
พ่อ ได้ ยิน ก็ จะ ร้ มา ตรี รัน,

“ เอ๊ะ ! นี่ ติด อยู่ ข้าง จะ ดั่ง ลั่น !
อย่า กระนั้น เลย จะ หลบ ให้ ลับ ตัว.

บำบุญ คิด แล้ว ลง ใน โถ่ง ใหญ่ นั่ง ไก่ ไก่ ลง ได้ พอ มิตร หั :—
“เออ ! คราว นี้ ดี แล้ว ! ไม่ ต้อง กลัว กิน แกง ขั้ว หอย จีบ แง ให้ อิ่ม ใจ !”
คด หอย จีบ ! ตุ่ม ว่าง ก็ ดัง “โห้วง!” เสียง จีบ โจ่ง! จีบ โจ่ง! โห้วง โห้วง ไหว !
ถ้า คุด จีบ รับ โห้วง ทุก ที่ ไป ; ฝ่าย พ่อ ได้ ยิน เสียง เมียง ไป มอง.

เห็น กำลั คด จีบ เสียง จีบ โจ่ง ! จึง แกล้ง ปิด ปาก โถ่ง ให้ นิ่ง จ้อง
ทรมาน นาน บ้าง หวัง ให้ ทรอง แล้ว จึง ย่อง เข้า ไป เปิด ออก ตาม พลัน
“ แสะ บำบุญ ! อยู่ ใน โถ่ง สนุก ไหม ? หรือ ลำบาก เพราะ อะไร อย่าง นึง อื่น ? ”
บำบุญ เอื้อน อิด ออด ใน อก ต้น ต อมว่า “ฉัน โกง กิน . . หอย จีบ แง !

บทที่ ๗๕.

คำที่ใช้ตัว ถ (ถุง) สกค และ การันต์.

ขบถ	คิด—, โทษ—, เกิด—	สภถ	—สาบาล, ทน—
อรรถ	—แปล แก้ว ไช	อุโบสถ	ศีล—, วัน—
โบถ(โบสถ์),	—วิหาร	โอสถ	พระ—, เสวย พระ—
สามารถ	อาจ—, ใจ—, ความ—	ปัตถวี(ปัตพี),	—ธาตุ, พื้น—
อนาถ(อนารถ),	นำ เหน็ด—ใจ	รถ	—ราง, —ไฟ, —ยนต์

—:—

หัตถ์	ข้อ พระ—, ลาย พระ—	นัตถ์	ยา—
หัต	ใส่ถ—, ออก—, เปนโรค—	นัต	—หมาย, วัน—, ปีน สอง—

—:—

มี ถนณ จึง มี รถ, มี โอสถ เพราะมี โรค. อย่า
 พุด คำ, สภถ คำ, มันไม่ดี จะ เคย ตัว. รูป พระราม
 มี คัน ธร กับ หัตถ์. หัตถกรรม ใน เมือง ไทย ค่อย

เจริญ ขึ้น บ้าง แล้ว. ฝึกใจให้ดี ยาก กว่า ฝึก
 หัดอะไรๆ ทั้ง หมด. ถ้า เปน หวัด ให้ นั้ด ยานั้ดถุ้.
 วันอาทิตย์ สั้ปบุรุษ คฤศตัง พา กัน เข้า โบสถ์. การ
 ผลัด เปลี่ยน อิริยาบถ เปน โอสถ อย่าง เอก. ถ้า
 พระ เจ้า แผ่นดิน ไม่ ดี, มัก จะมี คน คิด ขบถ. นอก
 จาก พระ ผู้ เปน เจ้า แล้ว, ใคร เล่า จะ สามารถ นึก
 อย่างไร เปน อย่าง นั้นได้ หมด? อัน ว่า เด็ก หก ล้ม
 ลง ที่ พื้น บั้ดฟี่ แล้ว รีบ ลุก ขึ้น ฉันไ้ด, เรา หก ล้ม
 ลงในบาป ก็ ควร รีบ ลุก ขึ้น กลับใจ เสียใหม่ฉันนั้น.

บท ที่ ๘๐.

สร้าง โบสถ์.

เขา เล่า ว่า ยังมี ตา เป๊ะ คน หนึ่ง เมื่อ เปน เด็กๆ เคย แต่ ประพฤติ
 การ เกกมะเหรก ทุก อย่าง เปน คน ขี้ ปด สบถ สาบาล มาก ดู รว กับ
 ว่า สรรพ ความ ชั่ว ร้าย ต่าง ๆ เปน มา ประชุม อยู่ ใน หัว ใจ ของ แก
 เสีย ทั้ง นั้น ; คน เขา จึง พา กัน เกลียด ชัง ทั้ง บ้าน. ภาย หลัง ตา เป๊ะ

คน นั้น ได้ ก่อ การ วุ่น วาย ให้ ชาว บ้าน เตือด ร้อน ก็ เลย ต้อง รับ
โทษ ติด คุณ ถาน ขบถ ทำให้ วุ่น วาย ต่อ บ้าน เมือง.

ครั้น กาล ต่อ มา อีก เปน ช้า นาน เมือง จีน เปลี่ยน กระษัตริย์ พระ
เจ้า ย็องเต้ ได้ ขึ้น เสวย ราช ใหม่, พระ องค์ ทรง พระ กรุณา โปรด ยก
โทษ ปลอ่ย ให้ ตา เป๊ะ ออก จาก คุณ ไป, แต่ อนิจจา เวลา นี้ ตา
เป๊ะ นักโทษ นี้ ก็ แก่ ขรา ลง เสีย แล้ว ถึง ออก จาก คุณ ได้ ก็ จริง ก็
ลำบาก เกือบ เท่า กับ อยู่ ใน คุณ ที่ ว่า ได้ เพราะ ไม่ รู้ จะ เอา อะไร เปน
หน ทาง ทำ มา หา กิน เสีย แล้ว แก่ ได้ แต่ นึก บ่น อยู่ ใน ใจ ว่า :—

“โอ้ เรา เอ๊ย ! พอ หลุด ออก จาก อาญา ของ พระ เจ้า ย็องเต้ ได้
ก็ จวน ๆ จะ ถึง กำหนด นัด วัน ตาย เสีย แล้ว ! จะ ฝึก หัด วิชา อะไร
ก็ ไม่ ทน เวลา เสีย แล้ว ! อ้อ! เลย ! เรา จะ ตั้ง ต้น กลับ ใจ เสีย ใหม่
เถิด, จะ นั่ง นอน เดิน เหม็น รักษา อิริยาบถ ให้ ดี ให้ ฝึก จาก เดิม
ทุก อย่าง ! เรา จะ รักษา ศีล อุโบสถ ไป วัด ไป ทั่ว ทุก เข้า เย็น ไม่ ให้
ขาด, เพราะ จะ ตาย วัน ตาย พรุ่ง ก็ ไม่ รู้.”

พอ แก่ นึก อย่าง นี้ แล้ว ตา เป๊ะ นักโทษ ก็ เทียว ขอร ข้าง เขา
ตัก น้ำ ; ได้ คำ จ้าง วัน ละ ฝู๋ ฟอง บ้าง, สลึง บ้าง ก็ สู้ ทน ตัก ไป ไม่
บ่น บ้า ว่า อะไร. เวลา เข้า ก็ ไป วัด, แล้ว กลาง วัน แก่ ก็ ไป ตัก น้ำ.
วัน หนึ่ง แก่ มา นั่ง คิด ถึง ตัว ที่ แก่ ไม่ เจ็บ ไม่ ไข้ เหมือน ใคร ๆ ก็
เกิด ปิติ ยินดี ขึ้น มา ด้วย สมบัติ อัน ประเสริฐ นี้ แก่ จึง คิด สงสาร
พวก เพื่อน คน จน ด้วย กัน ที่ เจ็บ ออด ๆ แอด ๆ แก่ จึง อุส่าห์ เก็บ
ผสม เบี้ย อีแปะ ไว้ นึก จะ ทำ บุญ ให้ ทาน กับ เขา บ้าง ตาม คำ ลัง.

วัน หนึ่ง แก่ เห็น หลังกา โบสถ์ ทะลุ, ฝน ร่วง สาด เข้า ไป ได้ ก็

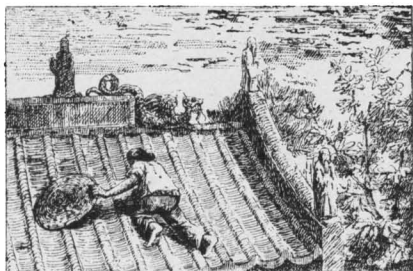
เกิด มี ศรัทธา ขึ้น อยาก จะ สร้าง หลังคา เสี่ยง ใหม่, เงิน ก็ มี ไม่ พอ จึง คิด ว่า :—“ เอา เถอะ ! เรา ทำ ไป ตาม ที่ เรา สามารถ จะ ทำ ได้ ก่อน ก็ แล้ว กัน ! ” คิด ฉนั้น แล้ว แก ก็ ไป ซื้อ เอา หมวก กู้เลียบ ใบ หนึ่ง

มา ปิด ลง ตรง ที่ หลังคา

รั้ว พอ บัง ฝน — แล้ว

แก ก็ ไป ตัก น้ำ ตาม เคย.

ต่อมา แก เห็น สพาน วัด ซึ่งมี คน เดิน ไป มา มาก สพาน นั้น เปน แต่ เอา ไม้ พาด ๆ ไว้ เท้า นั้น, ไม่ แน่น หมา ; มี พวก เด็ก ๆ แล หญิง ชาย พลัด ตก วัน ละ หลาย ๆ คน

เอา หมวก ปิด ที่ หลังคา รั้ว.

ดู น่า อนาคต ใจ นัก ; ตา เป๊าะ จึง อยาก สร้าง สพาน เงิน ก็ มี ไม่ พอ, แก จึง ไป ซื้อ ตะปู มา โหล หนึ่ง ตอก ตรึง กระดาน ให้ แน่น ได้ สาม แผ่น แล้ว แก ก็ ไป ตัก น้ำ ตาม เคย.

ต่อมา เวลา หนึ่ง เมื่อ แก ออก จาก วัด แก แล ไป เห็น คน จน คน หนึ่ง คล้า ศีรษะ บ่น ออด แอด ว่า :—“ ปวด หัว จริง ๆ ! ” ตา เป๊าะ ก็ นึก หยาก ให้ เงิน ค่า หมอ และ ค่า ยา แต่ เงิน หรือ ก็ ไม่ มี เหลือ เพราะ ใช้จ่าย ตะปู เสีย หหมด แล้ว แก จึง เอา ขาน้ำดี ให้ เขา นวด ที่ หนึ่ง พอ ประทัง โรค หัวดี ให้ หุเลา ลง บ้าง แล้ว แก ก็ ไป ตัก น้ำ ตาม เคย.

ตา เป๊าะ นัก โทษ ตั้ง ใจ ทำ บุญ นิด ๆ หน่อย ๆ มา อย่าง นี้ ทุก วัน, แก หา ได้ เท่าไร แก ก็ แจก จำย ทำ บุญ ให้ ทาน ไป เสมอ จน ไม่ เหลือ เลย สัก เบี้ย สัก แป๊ะ เดียว. วัน หนึ่ง พอ แก ออก จาก วัด บังเอิน ถูก พ้า ผ่า ตาย คา ที่ อยู่ หน้า วัด ; คน ทั้งหลาย เปน อัน มาก เห็น เข้า ก็ สงสาร พา กัน ว่า ไป ต่าง ๆ ว่า :—“ พระ เทียน จู ผู้ เปน เจ้า ข้าง ไม่ มี นัยน์ตา ดอก หรือ ? จิ้ง ลง โทษ ตา เป๊าะ ใจ บุญ เช่น นี้ ! ”

แต่ ที่ ไหน ได้ ! พอ ตา เป๊าะ ถูก พ้า ผ่า ตาย ลง ใน ขณะ เดียว กัน นั้น เอง ก็มี เทวดา องค์ หนึ่ง เสด็จ ลง มา รับ เอา วิญญาณ ของ ตา เป๊าะ นั้น นำ ขึ้น ไป เฝ้า คอ หน้า พระ ที่ นั่ง พระ เทียน จู ผู้ เปน เจ้า ให้ พระ องค์ ทรง พิพากษา บาป บุญ คุณ โทษ. พระ เจ้า เทียน จู ทรง ฌิน พระ ภักตร์ รับ สั่ง ถาม เทวดา อีก องค์ หนึ่ง ซึ่ง ถือ ปาก กา ทอง อยู่ ใน พระ หัตถ์ เข้า ใจ ว่า เปน เสมียน ใหญ่ ผู้ เก็บ บัญชี สวรรค์ ว่า :—“ เออ ! อย่างไร กัน ? ตา เป๊าะ คน นี้ เมื่อ ยัง อยู่ ใน มนุษย์ โลก แก เคย ทำ อะไร บ้าง ? อ่าน รายงาน ดู ที่ หรือ ! ”

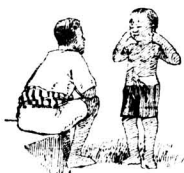
ขณะ นั้น ตา เป๊าะ ตะแคง หู ฟัง อรรถคดี ไป. แหม ! คราว นี้ ไม่ เปน สุข เลย ! ตัว เกือ หรือ ? มัน ให้ สั่น เข้ม เปน ตี ปลา, ใน ใจ คิด ว่า :—“ อ้าย เรื่อง ขบถ ! อ้าย เรื่อง ชี ปด สมถ มาก บัดเดี๋ยว นี้ ก็ จะ ปรากฏ ขึ้น ให้ เห็น ละ ! เรา เห็น จะ ตกนรก เหวจิ เปน แท้ ! ” แต่ เดชะ บุญ หา ได้ เปน เช่น นั้น ไม่. เทวดา ถวาย รายงาน ความ ประพฤติ ของ ตา เป๊าะ ที่ เกะ กะ เมื่อ หนุ่ม ๆ นั้น เพียง ย่อ ๆ ว่า :—“ เดิม ชุ่ม ๆ มัว ๆ บ้าง พุทธิเจ้า ข้า ! แล้ว กลับ ใจ ใช้ โทษ เสรี นาน มา แล้ว พระ พุทธิเจ้า ข้า ! ”

พระ เจ้า เทียน จี โบก พระ หัตถ์ ตรัส ว่า :—“ เรื่อง นี้ หมด โทษ แล้ว !
อ่าน ต่อ ไป เกิด ! ” แล้ว เทวดา จึง ไป คลี่ เอาบาญชี อีก เล่ม หนึ่ง ออก
เขียน เปน ลาย ทอง งาม นั้ก แล้ว จึง อ่าน ถวาย ว่า :—“ ควร มิ ควร !
แล้ว แต่ จะ ทรง โปรด เกิด พระ พุทธเจ้า ข้า ! คราว หนึ่ง ตา เป๊าะ
มี ศรทศา กล้า ได้ สร้าง โบต วิหาร ถวาย พระ องค์ หลัง หนึ่ง, อีก ครั้ง
หนึ่ง ได้ สร้าง สพาน ปราบ พ้น ให้ แน่น แพน เพื่อ ให้ หลิง ชาย ม้า
รถ เดิน ได้ สดวก, อีก คราว หนึ่ง ได้ พบ คน อนาถา ที่ เปน โรค ก็ ได้
เอา ไอศถ แก้ว โรค นั้น พระ พุทธเจ้า ข้า ! ” . . .

เทวดา ยัง จะ อ่าน ความ ชอบ ของ ตา เป๊าะ ต่อ ไป อีก แต่ พระ เจ้า
เทียน จู ทรง โบก พระ หัตถ์ ดำรัส ห้าม ว่า :—“ เกอะ ! เกอะ ! พอ
แล้ว ! ดี แล้ว ! รับ เขา เข้า ไป สู่ วิมาน เกอะ ! ” แล้ว พระ เทียน จู
ผู้ เปน เจ้า ก็ เสด็จ เข้า สู่ ที่ สถิต พร้อม ไป ด้วย หมู เทพนิกร
นักบุญ อรหันต์ แท้ ห้อม ล้อม รอบ บรรเลง เสียง ดุริยางค์ คนตรี มี
สนั่น ; บ้าง ก็ ช้อง สาธุการ อำนวย พระ พร ไชย สรรเสริญ พระ บารมี
พระ เทียน จู ผู้ เปน เจ้า ว่า :—“ สาธุ ๆ ! แต่ พระ เจ้า เทียน จู ผู้ ทรง
พระ เมตตา กรุณา เปน อัน ยิ่ง ! สาธุ ! ขอ พระ องค์ ทรง พระ เจริญ สัน
ขว้ นิรันดร เทอญ ! สาธุ ๆ ! . . . ” แล้ว กระบวน แท้ ก็ อันตรธาน
ล่องลับ เข้า ไป ใน รัดนพิมาน, แล.

ส่วน ตา เป๊าะ ก็ ตาม กระบวน แท้ เข้า ไป ด้วย เหมือน กัน มีความ
โสมนัส ยินดี เปน อย่าง ชิง ร้อง สรรเสริญ พระ เทียน จู ผู้ เปน เจ้า ว่า :—
“ พระ องค์ ช่าง ทรง พระ เมตตา กรุณา แก่ ผู้ ที่ กลับ ใจ ได้ จริง ๆ
หนอ ! ” . . .

บทที่ ๘๑. ปากเดี๋ยว, หูสอง.

ว่า :—“พ่อ จำ ! ข้า ให้ สงสัย หนอ !
นึก ถึง ปาก, หู, ตา ฉั่น อวาร์ฉั

พระ ทำไม ให้ หู ถึง สอง ข้าง
ฟัง ข้าง ไน้น, ออก ข้าง นี้ ทุก วี่ วัน
ถ้า ปาก สอง นั้น ชี ดี นะ พ่อ !
ไอสะกริม, กล้วย, ส้ม, ขนมน บั้ง

บิดา ตอบ :—“โอ้ ! ปากมาก เช่น นั้น คง พุด กัน เช้ง แซ่ แม่ ชี นี้ !
แต่ ปาก เดี๋ยว ชี ก็ ยัง ดัง เต็ม ที่ ; หู มาก ดี ไว้ ได้ ฟัง เขา พุด จา,
เพราะ การ ฟัง พาที่ มี ประโยชน์ รู้ คณ โทษ ใส่ ใจ ไป ภาย หน้,
อัน พุด มาก ปาก บอน หย่อน รากา, มัก จะ พา ความ ขั้ว ติด ตัว เอย ฯ”

แต่ ปาง หลัง ยัง มี คดี เก่า
โบราณ เล่า ไว้ ว่า เด็ก คน หนึ่ง ชัน
คิด แปลก ๆ ขึ้น ใน ใจ ใหญ่ สำคัญ
จึง ผลุน ผลัน เข้า มา ถาม ความ บิดร
ถ้า แม้น พ่อ รู้ บ้าง จง สั่ง สอน,
ดู ยอก ย้อน น้อย มาก ไม่ เหมือน กัน.

แต่ ปาก สร้าง ปาก เดี๋ยว ไม่ ขบ ชัน,
สร้าง แต่ อัน เดี๋ยว หนอ ก็ พ่อ ฟัง ฯ
ขนมน ห่อ โยน เข้า มา ว่า ให้ จัง
กิน กัน ตั้ง ๆ พ้อม ผอม ไม่ มี ! ”

บทที่ ๘๒.

คำ ที่ ใช้ ตัว ท (ทหาร) สกต.

ประมาท	หมิ่น—, สบ—	เวทนา	สมเพช—, ทุกข—
พยาบาท	ผูก—, —จอง เหว ก้น	บริเณท	—ที่ หนึ่ง, —ที่ สอง
เกท	ประ—, —กลาง, อา—	บริษัท	—หุ้นส่วน, —ทุนจำกัดสินใจ
ชนบท	—บ้าน นอก, ชาว—	อุบาทว์	—จัญไร, คน—, ทำ—

—:—

บาท	เงิน—, พระ—, บท—	บท	—กลอน, —เพลง, —บาท
บาตร	ดัก—, ใส่—, บ้าน—	บถ	อริยา—, —วิถี
บาต	—แปล, —ใจ, —หู, ลูก—	บติ	—ยา, —ฝน, หิน—, —เอื้อง

—:—

มี สลึง ฟิง ประจบ ให้ ครอบ บาท อย่า ประมาท เงิน
ทอง ของ ประสงค์. เกิด มา เป็น คน อย่า ประมาท
คน. ตำรา มี มากมาย หลาย ประเภท. ความ

พยายาม เปนเหตุให้เกิด ความจองเวรบาดหมางกัน.
 พระที่นั่งจักรีมหาประสาท อยู่ในบริเวณ พระบรม
 มหาราชวัง. คนชาวชนบท คือคนบ้านนอก. โคลง
 บทหนึ่ง มีสี่บาท. คนใจดี เขาเวทนา ผู้ที่ลำบาก.
 เข้าทุน หุ่น ส่วนกัน เปน กำปะนี้ บริษัท. ตึกแถว
 คราวหนึ่งไม่ถึงห้า คน บ้างว่าอาเภท เหตุอุบาทว์.
 พันกราม มีหน้าที่ คือ บดเคี้ยวอาหารให้ละเอียด.
 นั่งนอนยืนเดิน เรียกว่า อิริยาบถ ทั้งสี่.

บทที่ ๘๓.

รังก.

ในเมืองไทยเรา มีนกชนิดหนึ่ง ตัวมันดำๆ เหมือนนกแขวง
 แห ; รูปร่างสี่ขา ก็ไม่ สะสวย, สั้นเสียง ก็ไม่เพราะ ได้แต่ร้อง
 "ต๊วดๆ ต๊วดๆ อย่างเดียว ; เนื้อตัว ก็ไม่มี ใคร เขากิน เพราะตัว
 มัน นิดๆ เท่ากับ นกกระจอก. นกชนิดนี้ ขังกรงไว้ก็ตาย เพราะ
 มันเคยกิน แต่แมลงเล็กๆ น้อยๆ ใครเล่าจะไปหาเอามาป้อน

มันได้. อนึ่ง จับ มัน ยาก เพราะมัน ว่องไว, บิน ขวับ ไป ขวับ มา รวดเร็ว เหลือ เกิน และ ตัว มัน ก็ อยู่ แต่ ตาม เกาะ กลาง ทะเล. นก อย่างนี้ เขา เรียกว่า นก อีแอ่น และ นก อีแอ่น นี้ ดู ก็ ไม่น่า จะมี ใคร ชอบ มัน เลย ; แท้ ที่ จริง มี คน เขา ชอบมัน มาก เพราะ รัง ของ มัน เป็น ของ กิน ได้. ไม่ ใช่ หัก เชื้อ เชื้อ ฝอย เหมือน เช่น รัง นก ๕ หงหลาย เลย !

ชาว เกาะ ที่ เขา ขำนาญ เรื่อง นก อีแอ่น เขา เล่า ว่า พอ ตก ปลาย ฤดู ร้อน, ราว เดือน แปรด, เดือน แก้ว, ตรง กับ เดือน กรกฎาคม และ สิงหาคม ต่อ กัน นั้น บรรดา นก อีแอ่น ก็ เที้ยว เสาะ แสวง หา ชอก เล็ก ชอก น้อย ใน ถ้ำ ตาม ภูเขา กลาง ทะเล คาย น้ำลาย ออก ติด กับ ศิลา ตาม ปุ่ม ปุ่ม เป็น หมู่ ๆ.

ใน ชั้น แรก ดู ก็ มี แต่ รอย น้ำลาย เปื้อน วน ไป วน มา คล้าย รอย ขาง ทาง หอย ไข่ง ฉนั้น ; ต่อ มา สัก ราว อาทิตย์ เศษ เห็น เป็น ปุ่ม ขึ้น มา ดัง เห็น นี้. แล้ว ต่อ มา อีก อาทิตย์ หนึ่ง ก็ โต ขึ้น สัก เท่า ฝ่า หอย แครง, แล้ว พอ ประมาณ อีก อาทิตย์ หนึ่ง ก็ ตก อยู่ ใน ราว เดือน แก้ว เดือน สิบ, ปุ่ม เหล่านั้น ก็ เจริญ ขึ้น เป็น แอ่ง สี ม่วง ๆ คล้าย เข้า ตาก, รูป คล้าย จอก น้ำ ฝา สอง, ใหญ่ โต ประมาณ เท่า ฝ่า มือ เด็ก พอ จะ ได้, นี้แหละ เป็น รัง นก อีแอ่น ที่ เขา ชอบ กิน.

รัง นก นี้ ถ้า จะ เอา มา ลวก น้ำ ร้อน หรือ นึ่ง เข้า แล้ว ก็ คล้าย เป็น เหมือน วุ้น สาหร่าย, เชื่อม น้ำตาส กิน เบ็น ชื่น ออก ชื่น ใจ ; บรรดา จีน นับถือ กัน ว่า เป็น ยา บำรุง กำลัง อย่าง ดี ที่ สุด.

ธรรมชาติ นก อีแอ่น นี้ พอ รุ่ง เข้า ยัง ไม่ ท้น สาย ก็ พา กัน ออก มา

จาก ปล่อง ถ้ำที่ มัน อยู่ เป็น กลุ่ม ๆ บิน ขึ้น ไป สูง แล ดู เป็น ลำ
ตาล, แล้ว ต่าง ก็ บิน แผ่ ร่อน ปีก หาง กระจาย กัน ไป เทียว หา กิน.

ตอน กลาง วัน เมื่อ นก ไม่ อยู่, ไป เทียว หา แมลง กิน ใน ท้อง
ฟ้า อากาศ เสีย ทาง ไกล นั้น, ฝูง ขาว เกาะ ก็ ไป แชะ รัง นก อีแอ่น
ออก เอา ไป เสีย. พุโธ ! น่า สงสาร แม่ นก เมื่อ ตก เข็น กลับ รัง
คน เขา โขมขบ เอา รัง ไป เสีย แล้ว ! ก็ ต้อง รีบ ตั้ง หน้า คาย น้ำ ลาย ก่อ
รัง ขึ้น ใหม่ อีก ! พอ อีก สัก เดือน เศษ รัง ใหม่ ครั้งที่ สอง นี้ แล้ว
เสร็จ ก็ พอ ดี ขาว เกาะ เขา ขี้ มา เอา ไป อีก ครั้ง หนึ่ง.

ดู ข้าง น้า สมเพช เวทนา แก่ แม่ นก นั้น เสีย จริง ๆ ; แต่ อาศรัย
ความรัก บุตร ซึ่ง เป็น นิสัย ธรรมดา พระ ทรง ฝาก ให้ มี ไว้ ใน ใจ ของ
แม่ ทว่า ไป ไม่ ว่า สัตว์ หรือ ว่า คน แม่ นก อีแอ่น นั้น ก็ อุส่าห์ คาย น้ำ
ลาย ทำ รัง ใหม่ อีก ครั้งที่ สาม

ใน ครั้ง นี้ เป็น คราว ขับ ข้น ของ พ่อ นก แม่ นก ทั้ง สอง เพราะ
เป็น เวลา ที่ แม่ นก จะ ตก ฟอง อยู่ แล้ว, ต้อง ช่วย กัน ทำ โดย เร็ว,
บาง ที่ ทำ ยัง ไม่ ทน เสร็จ แม่ นก จำเป็น จะ ต้อง ไข่ เสีย แล้ว ก็ เลย
ลง ไป นั่ง อยู่ ใน รัง ซึ่ง คาย น้ำ ลาย ไว้ ยัง ไม่ ทน จะ แห้ง ; เท้า แล ขน
ปีก ก็ ไป ติด รัง เข้า เลย ยก เท้า ไม่ ขึ้น ขยับ ปีก ไม่ได้ แม่ นก
คาย อยู่ กับ รัง นั้น ก็ มี, น่า สงสาร จริง !

คราว ที่ สาม นี้ พวก ทำ รัง นก เขา ไม่ แย่ง เอา รัง ไป อีก เพราะ
เขา กลัว ว่า ถ้า เขา ขึ้น เอา ไป เสีย นก ก็ จะ คาย สูญ พันธ์ หมด เขา
จึง ปล่อย ให้ มัน ทำ รัง, ตก ไข่, เลี้ยง ลูก ได้ ตาม ใจ.

(เรื่อง นี้ มี ต่อ ไป)

บทที่ ๘๔.

คำที่ใช้ตัว ท (ทหาร) สกต ต่อ ไป.

โอวาท	—คำ สั่งสอน	เวท	—มนต์
สนิท	—สนม, สัต มหา—	กากะบาท	—แดง, ไม้—
สิงหนาท	เสียง สุระ—	อภิวาท	—กราบ ไหว้, ถวาย—
มุสาวาท	พูด—, คำ—	กัมปนาท	—ทวน ไหว
วิวาท	ทะเลาะ—, —บาด หมาย		

—:—

สมุทร	ทะเล มหา—, —สาคร	มาท (มาตร)	—แม่นยำ
สมุด	—พก, —เขียน, —ปิ้ง	มาด	เรือ—

—:—

การ ถือ เรา ถือ เขา มัก เปน เหตุให้ เกิด วิวาท
 บาด หมาย กัน. เข้า ปลา ย่อม เปน อาหาร เลี้ยง ร่าง
 กาย นั้นใด, สัต มหาสนิท ก็ เปน อาหาร บำรุง เลี้ยง

ใจ ฉันทัน. บุตรควร รับโอวาท คำสั่งสอนของ พ่อแม่. คนชั่วไม่ ค่อยมีใคร เขา สมเพช เวทนา. อันเรือ รั่ว ยา แล้ว แนว สนิท. ไบ สุทธิ เปนไบ บอกแสดง ความ บริสุทธิ์ ของ ตน. เรือ กำปั่น น้อยใหญ่ เล่นไป มาในมหาสมุทร. สมุด ข่อยแต่ ก่อน เขา ทำขายที่ บางซื่อ. เสียง กัมปนาท หวัน ไหว อะไร ก็ไม่เท่า เสียง พ้า ร้อง. สภา กษัตริย์ มี กากะบาท แดง คือไม้ กางเขน แดง เปน เครื่องหมาย.

บท ที่ ๘๕.

รังนก (ต่อไป)

แต่ ข้อ ที่ น่า รู้ ใน เรื่อง รังนก นี้ อีก อย่าง หนึ่ง คือ ว่า ไม่ จำเพาะแต่ มนุษย์ เรา ชอบ กิน รัง นก. ถึง ลูก นก อี้อ่อน เอง มัน ก็ ชอบ กิน รัง นั้น ด้วย เหมือน กัน. เมื่อ แรก ลูก นก ออก จาก ไข่, แม่ นก ก็ เอา เห็บมา บ้วน ให้, แต่ ไม่ ขำ เมื่อ มัน โต ขึ้น แม่ หา เห็บมา ไม่

ทัน ปาก ลูก ๆ หิว ก็ จิก เทะ เอา รัง ที่ ตัว นอน กิน แก้ว หิว ไป พลัง,
 เปน ด้วย เหตุนี้ รัง ชนิด ที่ ลูก นก ได้ อยู่ อาศัย นั้น จึง ไม่ ค่อย ดี,
 มี ทั้ง เปลือก บาง, ทั้ง มี รอย จิก ทลุ ปรุ ไปร้ง เกือบ ไม่มี เนื้อ เลย !

นก อีแอ่น นี้ มัน มา อยู่ เมือง เรา แต่ เพียง ชั่ว คราว ฤดู ที่ มัน ทำ
 รัง เท่านั้น, ครั้น ลูก ของ มัน เกิด ขน ขึ้น บิน แวง ได้ แล้ว, พวก นก
 อีแอ่น ก็ พา กัน อพยพ ครอบ ครัว หนี ไป อยู่ ที่ เมือง อื่น หมด, แล้ว
 พอ ถึง ปลาย ฤดู ร้อน เดือน สี่ เดือน ห้า ขึ้น ปี ใหม่ ก็ พร้อม กัน กลับ
 มา ทำ รัง, ถ่าย ฟอง, เกิด ลูก เต้า ต่อ ไป อีก.

ส่วน ชาว เกาะ เมื่อ นก อีแอ่น ยก ออก ไป อยู่ เสีย ที่ เมือง อื่น นั้น
 เขา ทำ วิธี ล้าง ถ้ำ คือ เขา แชะเอา รัง นก ที่ ยัง มี เหลือ ไว้ ครั้งที่ สาม
 เก็บ จน สิ้น เชิง เกลี้ยง หมด ทุก ถ้ำ.

การ เก็บ รัง นก นี้ นับ ว่า เปน การ ยาก อยู่. ข้อ ดัน คน เก็บ ต้อง
 ปีน ขึ้น ไป บน ยอด เขา ชัน ๆ สูง ๆ หน ทาง วก เวียน ไป มา และ
 ไข้ ว่า เขา จะ ขึ้น แต่ ตัว เปล่า ๆ เมื่อไร, เขา ยัง ต้อง บรรทุก เอา เชือก,
 เอา સાແກ, ไม้ และ ขอบ เหล็ก มี ด้าม ไม้ ฝัด ต่อ ขาว สั้น ได้ ตาม
 ใจ ไว้ ไป อีก ด้วย. เมื่อ เขา ขึ้น ไป ถึง บน ยอด เขา แล้ว เขา เอา
 เชือก ผูก โยง กับ સાແກ ไว้ แน่น, แล้ว คน หนึ่ง ตพาย ย่อม ถือ
 ตะขอ กับ ไม้ ที่ จุด ไว้ ค ทาง เพราะ ข้าง ใน ถ้ำ นั้น มีด นก แล้ว ก็
 ลง นั่ง ใน સાແກ ให้ เพื่อน หย่อน ตัว ลง ไป ใน ปล่อง ถ้ำ. ว่า เพียง
 เท่านั้น แล้ว ก็ ให้ คิด กลัว แทน คน ที่ นั่ง ใน સાແກ นั้น เปน กำลั ! เมื่อ
 ตัว โหน ห้อย โดง เตะ อยู่ ใน સાແກ กลาง ถ้ำ นั้น น้า ที่ ตน จะ รู้รศ
 แห่ง ความ สามัคคี ใน เพื่อน ผู้ ที่ ถือ เชือก นั้น เต็ม ตัว เปน แน่ ! นึก

ดูที่ ถ้าเวลานั้น ตนจะไป เกิดวิวาท บาดหมาง กัน กับ เพื่อน ที่ ถือ เชือก อยู่ ข้าง บน ให้ เพื่อน โกรธ ปล่อย เชือก ลง แล้ว ตัว ก็ จะ ตก ลง มา กัน เหว เป็น ลูก ขุน, ถึง ไม่ ตาย ก็ คง เหลือ ต้อง บาด เจ็บ ยับ เยิน ไป เปน แน่ ! อย่า ว่า แต่ จะ นำ กลัว เรื่อง โกรธ เท่านั้น เลย ! เพียง คน นิ่ง ลง ใน สาเหฺรก เอง ประมาท ตัว บ้าง เขย่า สาเหฺรก ก็ ดี, เอา ได้ ใน มือ ไป ใหม่ เชือก สาเหฺรก ก็ ดี ขณะ นั้น ตัว ก็ จะ ตก ตาย เหมือน กัน ! ข้า ข้าง ล่าง เขา ว่า มี งู หลาม, งู เหลือม ใหญ่ ๆ ชุม นำ ใจ หาย จริง ! แต่ อาศรัย ที่ เขา เคย ชาว เกาะ เขา ทำ ได้ ไม่ กลัว.

ครั้น สาเหฺรก หย่อน ลง ถึง ที่ ๆ มี รัง นก, คน ใน สาเหฺรก ก็ ให้ สัญญา กับ คน ข้าง บน ๆ ที่ อยู่ด ไม่ ปล่อย เชือก อีก ต่อ ไป ; คน นิ่ง ใน สาเหฺรก จึง ลง มือ เอา ขอ แชะ รัง นก. ถ้า ถ้า ไม่ ฤก, เขา ก็ แชะ ให้ รัง นก ตก ยัง กัน ถ้า แล้ว ที่ กัน ถ้า นั้น มี คน คอย เก็บ อยู่ ; แต่ ทว่า ถ้า ถ้า ฤก มาก ลง ไป ไม่ ถึง, คน แชะ ก็ ต้อง แชะ เหนียว ด้วย ตะขอ ใส่ ยาม เา เอง ; พอ ยาม เต็ม หรือ หมด รัง ที่ จะ แชะ. คน ข้าง บน ก็ สาว สาเหฺรก ขึ้น ไป แล้ว ต่าง ก็ พา กัน กลับ บ้าน.

ถ้าจะ กล่าว ถึง เกาะ ต่าง ๆ ใน อ่าว สยาม ซึ่ง เปน ที่ เกิด ของ รัง นก อีแอ่น มาก แล้ว ก็ ควร จะ ออก ชื่อ ว่า ถึง เกาะ ง่าม ซึ่ง เปน เกาะ เล็ก ๆ ตั้ง อยู่ ตรง หน้า เมือง ชุมพร. เกาะ นั้น มี ยอด เขา อยู่ สาม ยอด, ดู ห่าง ๆ รูป คล้าย สาม ง่าม, เขา จึง ตั้ง ชื่อ เรียก เกาะ นั้น ว่า เกาะ ง่าม. ตาม ที่ เกาะ นั้น ต้นไม้ ต้น หญ้า ไม่ ค่อย จะมี ขึ้น มี อยู่ ก็ แต่ สีลา แดง สีลา ดำ เปน รวด ๆ ; ยอด แหลม เปน บุ่ม บ่า หั่ว

ทั้ง เกาะ. ถ้า คน เรา ไป เห็น เข้า ก็ จะ เข้าใจ ว่า เปน เกาะ สัก แต่ว่า ให้ รุง รัง ใน ทะเล เปล่า ๆ, ไม่ มี ประโยชน์อะไร ; แต่ ที่ จริง พวก กงยี่ บริษัท จีน ที่ ทำ ภาษี รัง นก ได้ เงิน เพราะ เกาะ นี้ ปี หนึ่ง นับ ตั้ง หมื่น ตั้ง แสน, เพราะ ว่า รัง นก อีแอ่น นี้ เปน ของ ขาย ดี มี ราคา. ถ้า ชนิด อย่าง ดี อย่าง ใหญ่ และ ขาว สนิท ไม่ มี ขน ติด หนัก หนึ่ง ขั่ง จีน ราคา อยู่ ใน ราว ๘๐ บาท ๖๐ บาท ; อย่าง ที่ สอง ที่ สาม มี ขน ติด บ้าง, รัง เล็ก บ้าง, บาง บ้าง ขาย ได้ ใน ราว ๔๐ บาท ๕๐ บาท และ ชนิด ที่ เลว มี ขน ติด มาก ยัง ขาย ได้ ตั้ง ๒๐ บาท ขึ้น ไป.

ดู เอา เกาะ ! นก อีแอ่น นี้ ทำ ประโยชน์ ได้ ด้วย รัง ของ มัน ผิด แปลก กว่า นก อื่น ๆ มาก. จริง หนอ สัตว์ ใน โลก นี้ ไม่ ว่า ขึ้น เล็ก ที่ สุด กว่า มด หรือ โต ที่ สุด กว่า ช้าง ยิ่ง ทร่ก ทรอง ก็ ยิ่ง เห็น มี ประโยชน์ ตาม ชนิด และ ประเภท ของ มัน ทั้ง นั้น.

นก วิวาท.

นก สอง วิวาท สู้	ตี กัน เอง นา
เพราะ มุ่น ญน ไม่ ทน	จะ ยิ่ง
ผะเอิญ พราน ดัก นก ถลัน	มา ปะ
ขาย ทอด ที่ เดี่ยว ทั้ง	คู่ คู่ เปน แกง. (ของ เก่า)

บท ที่ ๘๖.

คำ ที่ ใช้ ตัว ท (ทหาร) การันต์.

นนท์ ปลา อา—, เมือง—บุรี เอนทร์ (อินทร์) คือ ผู้ เปน ใหญ่
 พิเรนทร์ วัด—, คือ—, พระ— ประเมนทร์ คำ ขก ข่อง ว่า ผู้ เปน ใหญ่
 อภิวันท์ นอบ น้อม— นเรนทร์ คำ ขก ข่อง ว่า ผู้ เปน ใหญ่
 อินทร์ พระ—, —พรหม ภูเบนทร์ คำ ขก ข่อง ว่า ผู้ เปน ใหญ่

—:—

จันทร วัน—, ดวง พระ— ศัพท์ คุณ—, —สำเนียง, ไทร—
 จันทน์ ไม้—, ลูก— สับ —ฟัน, —สน, ปั่นนก—, —ข้าง
 ฉันท คำ—คำ กาพย์ ฉันท ตัว—, พระ—, —ใด—นั้น

—:—

ให้ อภิวันท์ ไหว้ พระ เจ้า ทุก เข้า คำ. ข้าง เขียน
 เขา เขียน รูป พระ อินทร์ เปน สี เขียว. คำ ว่า “ คือ
 พิเรนทร์ ” เปน คำ โบราณ หมายถึง คือ มาก. ดู พระ

จันทร์ เมื่อ วัน เพ็ญ เดือน เต็ม ดวง. ไม่ แก่น จันทน์
แดง เป็น ของ หา ได้ ยาก. มหาตเล็ก ต้อง รู้ ราช
ศัพท์. กิตติศัพท์ คำ เล่า ลือ ระเบิด ไกล. เขียน
หนังสือ อย่า ให้ ศัพท์ ติด กัน สับ สน จะ อ่าน ยาก.
คำว่า ภูมินทร์, ภูเบนทร์, ภูพดินทร์, ชนินทร์,
ชเนนทร์ ล้วน ใช้ ต่าง นาม กระษัตริย์ ก็ ได้. ฉัน ชอบ
อ่าน คำ กลอน คำ นันท์. เรื่อง ปรดา อานนท์ หนุน โลก
นั้น เดียว นี้ ไม่ ค่อย มี ใคร เชื่อ ว่า เป็น จริง เสีย แล้ว.

บท ที่ ๘๗.

อย่า หมิ่น คน เพียร

มี เด็ก ชาย คน หนึ่ง พ่อ แม่ เป็น คน จน ได้ เอา มา ฝาก ไว้ กับ ครู
ให้ เป็น คน ตัด ฟัน ต้ม น้ำ ให้ กิน. เด็ก นี้ มี นิสัย ข้าง จด ข้าง จำ และ
หมั่น ฝึก ฝน หา แต่ วิชา ไล่ ตัว. คราว เมื่อ ถึง เวลา นักเรียน กำลัง เรียน
อยู่ ตัว ก็ นั่ง สับ ฟัน พลัง, ตา ก็ แอบ มอง ตาม ช่อง ฝา ผนัง เพ่ง ดู

ครู ซึ่ง กำลัง สอน เด็ก. บางที เมื่อ เวลา ว่าง สัก หน่อย ก็ ไป เทียว
หา ใบ ดอก แห้ง ๆ มา เอา ถ่านไฟ เจียน เป็น ตัว หนังสือ เข้า : ตาม
คน ไน้ บ้าง, คน นี้น บ้าง ; สู้ อ่อน วอน ให้ เขา เนอะ นำ ชี้ เจง ; ฝ่าย
พวก เด็ก ประมาท หน้า โดย มาก พวกเขา กัน ดู หมิ่น เยอะ เยี้ย ต่าง ๆ.

เด็ก บาง คน ก็ ว่า :—“ พ่อ เจ้า ประคุณ ! ตั้งแต่ มา อยู่ ที่ เตา ไฟ
ละ ฉันทู เสือ ผ่า ข้าง ดำ ขลับ จับ เป็น มัน ไป ด้วย มิน หม้อ ! หอม
เสีย จริง ๆ ! ” บาง คน ว่า :—“ หน้า ตา ก็ จิ้ม ล้ม ยิ้ม ย่อง แซ่ม ซ้อย
เหลืออง ราว กับ ลูก อิน, ลูก จันทน์ ก็ ไม่ ปาน ! ” บาง คน ว่า :—“ ชอบ
แต่ หา เสียม เล่ม หนึ่ง ไป เทียว ขุด ดัน หมาก ราก ไม้ ดี กว่า จะ เรียน
ไป ทำไม ? ต่อ ให้ พระ อินทร์ ลง มา สอน เรื่อง ก็ ไม่ สำเร็จ ! ”

เมื่อ เด็ก นั้น ได้ พัง เช่น นี้ ก็ มิ ได้ คิด เสียใจ หรือ ท้อ ถอย.
กลับ คิด มานะ ว่า :—“ เอา เถอะ กู จะ รู้ ให้ จง ได้ สัก วัน หนึ่ง ! ”

อยู่ มา อีก หลาย ปี พระ มหา ธรรมัตถวิชัย ผู้ ปก เกณฑ์ ชาว ประชา
ใน เวลา นั้น รับ สั่ง ให้ ออก หมาย ประกาศ บ่าว ร้อง แก่ ราษฎร ให้ มา
สอบ วิชา ความรู้ กัน ใน เมือง หลวง ; แม้น ใคร ไล่ ได้ เป็น ที่ หนึ่ง
รับ สั่ง ว่า จะ ตั้ง ให้ เป็น ขุน นาง ผู้ใหญ่.

ที่ นี้ จะ กล่าว ถึง พระ มหา อุปราช ผู้ เปน พระ อนุชา ของ พระ
เจ้า แผ่นดิน ; พระ องค์ ก็ อยาก จะ ลอง ความ วิชา สามารถ ของ ราษฎร
ที่ จะ เข้า มา สอบ ไล่ นั้น โดย พระ องค์ เอง ก่อน จึง รับ สั่ง ให้ ปลุก
ศาลา ไว้ นอก เมือง ตรง ทาง แยก ที่ จะ เข้า เมือง หลวง. พอ คน ที่
จะ ไป สอบ ไล่ หนังสือ มา ถึง ก็ รับ สั่ง ตั้ง เปน ปัญหา ออก ตาม. ปัญหา
ที่ ๑ ว่า “ ต้น อะไร ที่มี กิ่ง สิบ สอง กิ่ง, ใบ ขาว ข้าง หนึ่ง, ดำ ข้าง

หนึ่ง ; ปัญหา ที่ ๒ ว่า “มี ชุง ต้น หนึ่ง ห้วย ท้าย ปลาย โคน เรียบ เสมอ กัน, ทำ อย่างไร จึง จะ รู้ ได้ ว่า ข้าง ไหน ต้น, ข้าง ไหน ปลาย !” และ ยัง มี ต่อ ไป อีก หลาย ข้อ. คน ที่ เข้า มา ดู ปัญหา รู้ บ้าง, ไม่ รู้ บ้าง ก็ หมด ัญญา ไม่ มี ผู้ ใด ที่ สามารถ จะ ตอบ ให้ หมด ทุก ข้อ ได้.

ฝ่าย เด็ก ชาย นั้น พอ ทราบ ข่าว ว่า เขา จะ สอบไล่ หนังสือ กัน ก็ ขอ ลา ครู คิด ว่า จะ ไป ลอง ประทศ ประชัน กับ เขา บ้าง. แต่ พอ เดิน ออก จาก บ้าน, เห็น เสื้อผ้า ของ ตน ขาด ก็ คิด ละอาย, ท้อ ใจ, แต่ ก็ จำ ใจ กลั้น น้ำตา เดิน ไป. พอ มา ถึง ทาง สาม แยก ก็ พอ เปน เวลา กลาง ค่ำ ไม่ กล้า เข้า ไป พัก ใน ศาลา ก็ เลย นอน ถอน ใจ ใหญ่ ที่ ใต้ ต้น ไม้ ใน สวน คิด ถึง ความ จน ของ ตัว แล้ว พลัง ขม ดวง ดาว ดวง พระ จันทร์ แต่ง เปน คำ โคลง ขึ้น ร้อง เล่น พอ บรรเทา ความ ทุกข์ เปน บท ดังนี้ ว่า :—

อาทิศย์ แสง ส่อง จ้า	ถูก จันทร์,
จันทร์ ก็มี สี สรร	แจ่ม พ้า;
พระทรง ประทาน ัญญา-	ญา แก่ เรา เอย
เราก็อจว่า :—“ข้า	แจ่ม ด้วย ดวง ใจ !”

ขณะ นั้น พระ มหา อุปราช บังเอิญ ได้ ขึ้น เห็น เปน คำ ร้อย กรอง อัน ไพเราะ ก็ นึก ปลาด พระไทย ว่า คน นี้ ขรอย จะ เปน คน จน แต่ มี ภูมิ รู้ วิชา มาก จึง รับ สั่ง ให้ หา ตัว มา ให้ แก้ ปัญหา กับ เขา บ้าง. พอ มา ถึง, ชาย นั้น ก็ แก้ ปัญหา ข้อ ต้น ว่า :—“ต้น ไม้ ชนิด นั้น คือ ปี. ปี หนึ่ง มี ลิบ สอง กิ่ง คือ ลิบ สอง เดือน ; เดือน มี ใบ ขาว ข้าง

หนึ่ง. คำ ข้าง หนึ่ง คือ คีน และ วัน. ปัญหา ที่ สอง อธิบาย ว่า ถ้า จะ รู้ว่า ข้าง ไหน โคน, ข้าง ไหน ปลาย, ให้ เอา ชุง นั้น ไป ขวาง ลำ น้ำ. ข้าง ไหน เหล่ ก่อน. ข้าง นั้น ก็ เป็น ปลาย เพราะ เบา กว่า ทาง โคน : แล้ว ชาย หนุ่ม นั้น ก็ เลบ แก่ ปัญหา อื่น ๆ อธิบาย คำ โคลง, คำ ฉันท ศัพท์ ยาก ๆ ได้ โดย สดวก ไม่ ชัด เจิน.

พระ มหา อุปราช ทรง พัง ดัง นั้น ก็ ดำริห์ ว่า :—"นักเรียน ทั้ง เมือง ล้วน แต่ ลูก เศรษฐี มี ดินสอ เงิน. ภู่กัน ทอง ทั้ง นั้น ก็ ยัง ไร้ สติ ปัญญา ความ คิด จะ สู้ แต่ เด็ก จน คน นี้ ก็ ไม่ได้ ; เรา ฤ ก็ ไม่มี บุตร ที่ จะ สืบ ตระกูล ของ เรา. อย่า เลย ! เรา จะ เอา เด็ก ชาย คน นี้ ไป เลี้ยง ไว้ เป็น บุตร เกิด ! " ครั้น ทรง ดำริห์ ดัง นั้น แล้ว, จึง รับ สั่ง ให้ เอา เสื้อ ผ้า ชั้น ลูก เธอ มา ประทาน ให้ ผลัด เปลี่ยน.

ครั้น แล้ว จึง ตรัส แก่ เด็ก ชาย นั้น ว่า :—"ลูก เอ๊ย ! เรา มี ใจ รัก ใคร เจ้า ! เรา จะ เลี้ยง เจ้า ไว้ เป็น บุตร ! พรงี้ นี เมื่อ เจ้า ไป สอบ ไล่ ได้ แล้ว, จง กลับ มา หา เรา เกิด เรา จะ ทำนุ บำรุง เจ้า ! "

ต่อนี้ ไป เมื่อ ชาย นั้น สอบ ไล่ ได้ แล้ว, ก็ ได้ เป็น ขุน นาง, แล้ว ต่อ มา ก็ ได้ เลื่อน ยศ ขึ้น เป็น เสนาบดี แล้ว ก็ ได้ เป็น พระ มหา อุปราช แทน พระ บิดา และ ชั้น ที่ สุด เมื่อ สมเด็จ พระ มหา กระทบ รัย เสด็จ สวรรค์ คัด แล้ว ไม่มี พระ ราช วงษานุกรม ซึ่ง จะ ขึ้น เสวย ราช สมบัติ นอก จาก พระ มหา อุปราช คือ เด็ก ชาย คน นั้น, ขุน นาง ข้าราชการ จึง อัญเชิญ พระ องค์ ขึ้น ครอง ราช สมบัติ สืบ พระ ราช ตระกูล ต่อ ไป.

บทที่ ๘๘.

คำที่ใช้ตัว ธ (ชง) นำหน้า.

ชง	เสา—, —ข้าง—ไตรรงค์	ชู่ระ	กิจ—, ภาร—
ชิตา	บุตร—	ชน	—บัตร์, —การ, —ฉัตติ
चार	ลำ—, ชล—, —พระ กร	ธานี	ราช—, เมือง อุไทย—
ชูป	—เทียบน, จุด—	ชัณวาคม	เดือน—
ชัญ	—หน้าไม้, คั่น—, อินทร—	ชญญ	—อาหาร, —ชาติ, เมือง—บุรี
ชูลี	ล่อง—, ข้ำ หูล ล่อง—	ชรณี	—ประตุ, —สงฆ์

—:—

ชรรม	พระ—, ยุติ—, —ดา	ชัมรงค์ (แหวน)	พระ—, สอด พระ—
ทำ	—การ, —บุญ—บาป	ทำมรง	(พทำมรง — ผู้ คุม นกโทษ

—:—

ไม่ เรียนไม่รู้, ไม่ ดูไม่เห็น, ไม่ ทำไม่ เปน.
 ธรรมเนียม เก่า ที่ ดีๆ มี ถม ไป. ใคร ทำ ดี ก็ ได้ ดี,

ใคร ทำ ชั่ว ก็ ได้ ชั่ว เปน ธรรมดา. การ แปร ชาติ
 ผสม ชาติ บัดนี้ ชำนาญ กว่า แต่ ก่อน. กฎหมาย ที่
 ผิด จาก ยุติธรรม บังคับ ใจ ไม่ได้. ยก ชง ขาว เมื่อ
 รบ ศึก คือ ยอม แพ้. ชำมรงค์ เรือน มณี มี ราค.
 นคร ที่ พระ เจ้า อยู่ หั้ว ทรง ประทับ เสมอ เรียก ว่า
 พระ ราชธานี. เดือน ธันวาคม ตก อยู่ ใน ฤดู หนาว.
 บิดา มารดา สั่ง สอน บุตร ธิดา ให้ ประพฤติ ดี. ชน
 กับ เกาทัณฑ์ เปน อาวุธ ครั้ง โบราณ. อะไร เอ๋ย ? ตัว
 อยู่ ป่า, ตา อยู่ ไม้, มือ อยู่ ใต้ ธรณี ?—เสื่อ.

บท ที่ ๘๕

ยาย มา ยาย จะ ดำ, ตามา ตา จะ ดี !

ยัง มี ยาย กับ ตา สอง คน ทำ ไร อยู่ กลาง ป่า ; วัน หนึ่ง ยาย กับ
 ตา ไป ธุระ หา อยู่ ไม้ จึง ให้ หลาน สาว ย่อม ๆ ชื้อ ออ หนู ธิดา อยู่ เฝ้า
 เรือน เฝ้า ไร. ออ หนู ก็ เอา ผ้า ไป ทำ เปน ชง บ้าง, เอา หนู มา มัด

แปน รูป หุ่น บ้าง บัก ไว่ กลาง ไร่, หมาย จะ ให้ นก ให้ กา กลัว แล้ว
 ตนก็กลับ ไป เล่นกะโหลก ทะลา อยู่เสีย ที่ ใน บ้าน. เล่นเพลินอยู่อย่าง
 นี้ ข้ากว่า สอง สาม หม้อ เข้า สุก พอได้ ยิน เสียง กา ร้อง อึง ขื่น ใน ไร่
 จึง ลุก วิ่ง ไป ไล่, เห็น กา กิน ถั่ว งา เสีย เกือบหมด แล้ว, ออ หนู ก็
 ตกใจ คิด ว่า :—“ ยาย มา ยาย ก็ จะ ด่า. ตา มา ตา ก็ จะ ตี ! ” ก็ เดิน
 ร้อง ให้ โฮ ๆ เช็ด น้ำ ตา ไป พลอง บ่น ไป พลอง ว่า :—“ เรา เปน เด็ก เท้า
 นี้ จะ เอา ถั่ว เอา งา ที่ ไหน มา ให้ ยาย ให้ ตา ? จะ ต้อง คิด อ่าน จับ กา
 ไว่ ให้ ตา ให้ ยาย จึง จะ ได้ ! ” จน ถึง ที่ ตา พราน แก อยู่ จึง อ้อน วอน
 แก ว่า :—“ พี่ พราน ขา ! พี่ พราน ! ช่วย เอา ธนู ไป ยิง กา ให้ ฉัน ที่
 เถอะ ! กา กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย มา, ยาย จะ ด่า,
 ตา มา ตา จะ ตี ! ”

พราน ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ธนะ กง การ อะไร ของ กู ! ”

ออธิดา ก็ นึก โกรธ พราน ว่า “ เปน ผู้ใหญ่ จะ ช่วย เด็ก สัก ห่วย
 ก็ ไม่ได้ ! อย่า เลย จะ ต้อง แก่ แค่น เสีย มั่ง เถอะ ! ให้ แก เห็น
 ว่า สัตว์ เล็ก ๆ มัน รังแก แก ได้ เหมือน กัน ! ” จึง ไป หา หนู ว่า :—
 “ พี่ หนู ขา ! พี่ หนู ! ช่วย ไป กัด สาย ธนู พี่ พราน ที่ เถอะ ! พี่ พราน
 แก ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย มา, ยาย
 จะ ด่า ; ตา มา ตา จะ ตี ! ”

หนู ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ธนะ กง การ อะไร ของ กู ! ” ทำ หู ทวน ลม เสีย.

ออธิดา ก็ โกรธ หนู เดิน ร้อง ให้ อื้อ ๆ ไป หา แมว วิ่งวอน ว่า :—
 “ พี่ แมว ขา ! พี่ แมว ! ช่วย ไป กัด หน ที่ เถอะ ! หนู ไม่ กัด สาย
 ธนู พี่ พราน, ๆ ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย

มา ขาย จะ ต่ำ, ตา มา ตา จะ ดี ! ”

แมว ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ฐานะ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ ก้ม หน้
เสียบ.

ออ หน สอื่น ฮัก ๆ ไป หา หมา พุด ไพไร ว่า :—“ พี่ หมา ขา ! พี่ หมา !
ช่วย ไป กัด แมว ที่ เถอะ ! แมว ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนุ พี่ พราน ๆ
ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนนาน, ขาย มา ขาย จะ ต่ำ,
ตา มา ตา จะ ดี ! ”

หมา ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ฐานะ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ เมิน หน้
เสียบ ไม่ ไป.

ออ ธิดา ก็ ยิง ร้อง ให้ ไป หา ไ้ ค้อน บอก ว่า :—“ พี่ ไ้ ค้อน ขา !
พี่ ไ้ ค้อน ! ช่วย ไป ขอน หู หมา ที่ เถอะ ! หมา ไม่ กัด แมว ๆ ไม่ กัด
หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนุ พี่ พราน ๆ ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด
เจ็ด ทนนาน, ขาย มา ขาย จะ ต่ำ, ตา มา ตา จะ ดี ! ”

ไ้ ค้อน ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ฐานะ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ ทำ หู
แขง เปน เหล็ก เสียบ.

ออ ธิดา ก็ เดิน คุ่ม ๆ ไป หา ไฟ อ้อน วอน ว่า :—“ พี่ ไฟ ขา ! พี่
ไฟ ! ช่วย ไป ไ้ ไ้ ค้อน ที่ เถอะ ! ไ้ ค้อน ไม่ ไป ขอน หู หมา ๆ ไม่
กัด แมว ๆ ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนุ พี่ พราน ๆ ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน
งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนนาน, ขาย มา ขาย จะ ต่ำ, ตา มา ตา จะ ดี ! ”

ไฟ ก็ ว่า :—“ ไม่ ใช้ ฐานะ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ เฉย เสียบ
ไม่ ไป.

ออ ธิดา จึง คิด ว่า เมื่อ ธาตุ ร้อน ไม่ ช่วย, ธาตุ เย็น บาง ที่ ก็ จะ

ช่วย กะมัง ก็เดินด่วน ตรงลง ไปหา ลำธาร พุด อ้อน วอน ว่า :—
 “พี่ น้ำ ขา ! พี่ น้ำ ! ช่วย ไป ดับ ไฟ ที่ เถอะ ! ไฟ ไม่ ไหม้ ไม่ ค้อน ๆ
 ไม่ ขอน หู หมา ๆ ไม่ กัด แมว ๆ ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนู พี่ พราน ๆ
 ไม่ บิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย มา ยาย จะ ดำ,
 ตา มา ตา จะ ดี ! ”

น้ำ ก็ ว่า :—“ไม่ ใช้ ธุระ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ ไหล ชู่ ขา
 ไป เสีย.

ออ ธิดา ก็ หัน หน้า ไป พุด อ้อน วอน ตกลง ว่า :—“พี่ ตกลง ขา ! พี่
 ตกลง ! ช่วย ทัพ น้ำ ที่ เถอะ ! น้ำ ไม่ ดับ ไฟ ๆ ไม่ ไหม้ ไม่ ค้อน ๆ ไม่
 ขอน หู หมา ๆ ไม่ กัด แมว ๆ ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนู พี่ พราน ๆ ไม่
 บิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย มา ยาย จะ ดำ,
 ตา มา ตา จะ ดี ! ”

ตกลง ก็ ว่า :—“ไม่ ใช้ ธุระ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ ทำ หู
 ขา เสีย.

ออ ธิดา เสีย ใจ แล ไป เห็น ข้าง กำลัง ลง มา จาก ตกลง ดิน พัง ตาม
 รอย ข้าง ลง มา จึง นึก จะ ใคว ให้ ตกลง พัง ก็ หัน ไปหา ข้าง พุด ว่า :—
 “พี่ ข้าง ขา ! พี่ ข้าง ! ช่วย เหยียบ ตกลง ให้ พัง ที่ เถอะ ! ตกลง ไม่
 ทัพ น้ำ ๆ ไม่ ดับ ไฟ ๆ ไม่ ไหม้ ไม่ ค้อน ๆ ไม่ ขอน หู หมา ๆ ไม่ กัด แมว ๆ
 ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนู พี่ พราน ๆ ไม่ บิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด
 เล็ด เจ็ด ทนาน, ยาย มา ยาย จะ ดำ, ตา มา ตา จะ ดี ! ”

ข้าง ก็ ว่า :—“ไม่ ใช้ ธุระ กง การ อะไร ของ กู ! ” แล้ว ก็ นิ่ง อึ้ง
 เสีย ไม่ ไป.

ออ ธิดา กำลัง น้อย ใจ ว่า สัตว์ ตัว ใหญ่ ก็ แล้ว ตัว เล็ก ก็ แล้ว น้ำ ไฟ อะไร ก็ ไป หา หมด แล้ว ก็ ไม่มี อะไร ช่วย สัก อย่าง หนึ่ง ขณะ นั้น เห็น แมลง หวี บิน มา จึง นึก ว่า สัตว์ อะไร ที่ จะ เล็ก ยิ่ง กว่า แมลง หวี เห็น จะ ไม่มี อย่า เลย จะ ลอง อ้อน วอน ให้ ถึง ที่ สุด เสีย สัก ที่ จึง ตรงรี่ เข้า ไป หา แมลง หวี ราพรรณ ว่า :—“ พี่ แมลง หวี ขา ! พี่ แมลง หวี ! ช่วย โปรด ตอม นัยน์ตา ข้าง ให้ รำคาญ สัก ที่ เอะอะ ! ข้าง ไม่ เหยียบ ตลิ่ง ๆ ไม่ ทับ น้ำ ๆ ไม่ ดับ ไฟ ๆ ไม่ ไหม้ ไม้ ค้อน ๆ ไม่ ขอน หู หมา ๆ ไม่ กัด แมว ๆ ไม่ กัด หนู ๆ ไม่ กัด สาย ธนู พี่ พราน ๆ ไม่ ยิง กา ๆ กิน ถั่ว กิน งา เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน ; ยาย มา ยาย จะ ด่า, ตา มา ตา จะ ตี ! ”

แมลง หวี ได้ บิน ดัง นั้น ก็ เกิด สงสาร ออ ธิดา ว่า เรา ก็ เป็น สัตว์ เล็ก มี แต่ เขา คอย ตบ คอย บีบ ยัง ไม่ เห็น ใคร เคย มา พุด จา อ่อน หวาน กับ เรา อย่าง นี้ เลย เด็ก นี้ ไม่ ดู หมิ่น เรา ว่า เป็น สัตว์ เล็ก จำ เรา จะ ช่วย จึง จะ ควร คิด ดังนี้ แล้ว แมลง หวี ก็ รับ ชูระ ไป ตอม นัยน์ตา ข้าง ๆ รำคาญ ก็ รับ จะ ไป เหยียบ ตลิ่ง ๆ ก็ รับ จะ ทับ น้ำ ๆ ก็ จะ ไป ดับ ไฟ ๆ ก็ จะ ไป ไหม้ ไม้ ค้อน ๆ ก็ จะ ไป ขอน หู หมา ๆ ก็ จะ ไป กัด แมว ๆ ก็ จะ ไป กัด หนู ๆ ก็ จะ ไป กัด สาย ธนู พี่ พราน ๆ ก็ รับ จะ ไป ยิง กา ๆ กลัว ก็ ไป หา ถั่ว หา งา มา คิน ให้ ทั้ง เจ็ด เล็ด เจ็ด ทนาน ; ยาย มา ยาย ก็ ไม่ ด่า, ตา มา ตา ก็ ไม่ ตี, ออ ธิดา ก็ ไม่ มัว เล่น เหลว ไหล ต่อ ไป อีก, ทั้ง นี้ ก็ เพราะ เขา ไป คบ หา กับ แมลง หวี โดย ไม่ ดู หมิ่น ว่า เป็น สัตว์ เล็ก, แมลง หวี ใจ ดี มี ธรรมะ ก็ รับ ช่วย ชูระ, ออ ธิดา จึง พ้น จาก ความ ทุกข์.

บทที่ ๕๐.

คำ ที่ ใช้ ตัว ธิ (ธิง) ภาย ใน คำ.

อธิ —การ, —บดี. —บาย อันตรธาน —สูญ หาย
 เธอ ท้าว—, ลูก ยา—, น้อง ยา— สิริ —การ, —ชน, —สะ
 เมธา สุ— (นักปราชญ์) มัธยม นักเรียน—, ชั้น—, อุดม—
 มัธยัสถ์ คน—, —แปน กลาง ๆ สาธารณ —ประโยชน์, ของ—, —ชน
 พสุธา พัน—, —ดล อยู่ทชยา กรุง ศรี—

—:—

ธรรพ์ เทียง—, ขอบ— ประทาน —ให้, รับ—อาหาร
 ทัณฑ์ โทษ—, ราช—, เทว— ประชาน เปนค้นแปน—, —ธิบดี
 ทัณ ไม่—, —ใจ, —ที่—ใด

—:—

เรียนชั้น ปถม แล้ว เลื่อน ขึ้น ชั้น มัธยม. คน
 มัธยัสถ์ ตั้งใจ เปนกลาง ๆ. พันพสุธา ย่อมมี แม่ น้ำ

ลำธาร อยู่ เป็น ธรรมดา. คำ ร้อง สรรเสริญ ว่า:—
 “สาธุ” เป็น ที่ ชม ว่า ดี. อธิบาย ดี ก็ เข้าใจ ง่าย.
 พระ นคร ศรี อุทฺธยา มี แม่ น้ำ เป็น คู รอบ. ถนน
 หลวง เป็น ที่ ไป มา ของ สาธารณชน ทั่วไป. ตำแหน่ง
 อธิบดี สูง กว่า เจ้า กรม. เรียก สมภาร เจ้า วัด ว่า เจ้า
 อธิการ. พระ มหา กระษัตริย์ เป็น ประธาน ใน ราชการ.
 เมื่อ มหาเด็ก ทำ ความ ชอบ, เจ้า นาย ก็ ย่อม ทรง
 ประทาน รางวัล ให้. เมือง ที่ ไม่มี พระ ราชา เป็น ผู้
 ปก ครอง แผ่นดิน ก็ มี ประธานาธิบดี ว่า การ แทน.

บท ที่ ๕๑.

ชะลอมใส่ข้าว.

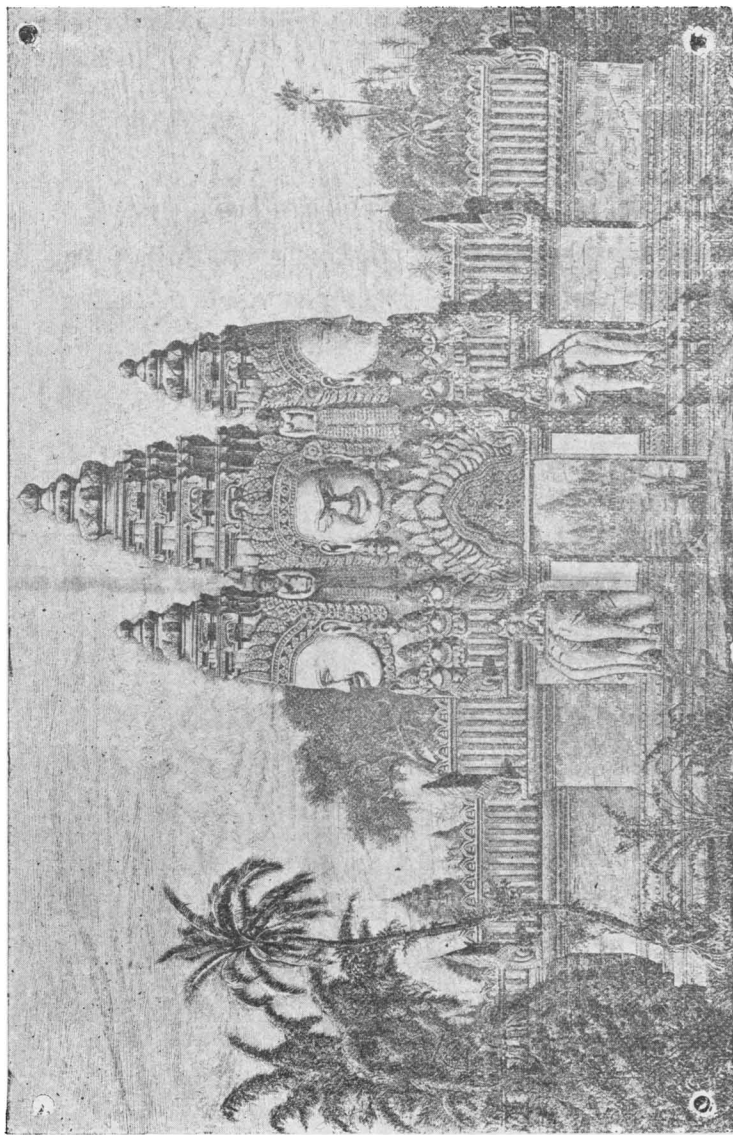
ครั้ง ก่อน ๆ เมื่อ กรุง ศรี อุทฺธยา ยัง ไม่ได้ เป็น พระ ราชธานี นั้น
 ประเทศ ขอม คือ เขมร มี อำนาจ มาก, เป็น ที่ ข้าเกรง ของ ประเทศ
 ใกล้เคียง ทั่วไป. ขณะ นั้น เมือง ละโว้ คือ เมือง ลพบุรี จึง เป็น

มรัชมณูมิ ถึง กลาง ของ ประเทศ สยาม ทุก วัน นี้ ยัง เปน เมือง ขึ้น
ของ ขอม อยู่.

ขณะ นั้น น้ำ ที่ ทะเล ชุบศร แขวง เมือง ละโว้ นั้น นับถือ กัน ว่า
เปน น้ำ บริสุทธิ์ จืด ไสสะอาดดี. พระ เจ้า ประทุม สूरยวงษ์ เขมร จึง
บังคับ ให้ ไทย เมือง ละโว้ ตัก น้ำ ที่ ทะเล ชุบศร ส่ง ไป ถวาย ให้ พระ
องค์ เสวย ถึง พระ นคร หลวง เมือง เขมร ๆ เรียก ว่า พระ นคร รม อัน
ตั้ง อยู่ใน ที่ ใกล้ เคียง พระ อาราม ใหญ่ ซึ่ง เรียก ว่า พระ นคร วัด. พระ
อาราม นั้น ล้วน แล้ว ด้วย ศิลา ลาย ยัง ปรากฏ อยู่ จน ทุก วัน นี้.

อัน ว่า การ ส่ง ส่วย น้ำ นี้ ใช่ว่า จะ ต้อง การ เพียง แต่ เปน น้ำ เสวย
เท่านั้น เมื่อไร ยัง เปน เครื่องหมาย ให้ ขอม รู้ง่าย ว่า ไทย ยัง ยิน
ยอม เปน เมือง ขึ้น อยู่ ถู หาไม่ อีก ด้วย ; ถ้า ปี ไต ไทย ไม่ ส่ง น้ำ
ตาม กำหนด, ขอม ก็ รู้ว่า ไทย แขง เมือง แล้ว ก็ มา ปราบ เสีย.

ขณะ นั้น นาย ร่วง คน ไทย ชาว เมือง ละโว้ ได้ เปน พ่อ เมือง
คือ เปน ประธาน หัว หน้า ของ ราษฎร ใน เมือง นั้น. เธอ เห็น ว่า การ ตัก
น้ำ ใส่ โอ่ง ใส่ไห ไป ส่ง ลำบาก นั้. กว่ จะ ส่ง ไป ถึง ให้ ครบ จำนวน
ก็ ต้อง ใช่ว่า เกวียน เปลือง ทั้ง ผู้ คน ต้อง เหน้จ เหน้อย ลำบาก ทั้ง เข้า
ใน นา ปลา ใน น้ำ ป่วย การ ทำมา หา กิน, พระ ร่วง จึง คิด ทำ เครื่อง
บรรทุก น้ำ ชนิด ใหม่ ขึ้น ให้ เบา ๆ เข้าใจ ว่า จะ ทน ชั่ง กว่่า ตุ่ม กว่่า โอ่ง
ทั้ง จะ ไม่ สู้ เปลือง ผู้ คน และ เกวียน สำหรับ บรรทุก ไป ด้วย. ครั้น คิด
ได้ แล้ว เธอ จึง ให้ ชาว เมือง ละโว้ ออก ไป ตัด ไม้ ฝ่ ใน ป่า มา จัก
ตอก สาน เปน ชะลอม ใส่ น้ำ ไม่ ร่ว : คน ทั้งหลาย ยัง ไม่ เคย เห็น
ถือ เปน อัศจรรย์ ฟ้า กัน ร้อง "สาธุ" สรรเสริญ นาย ร่วง ว่า มี บุญญาธิการ

พระอารามใหญ่ ซึ่งเรียกว่า พระนครวัด (ประตูพระอาราม).

มาก ก็เลย ตั้ง ชื่อ เรียกว่า “ พระร่วง ” แต่ นั้น มา.

แท้ที่จริง อย่าเข้าใจว่า พระร่วงเอาชะลอม ตา ห้าง ๆ เช่น ชะลอม ใส่ ผลไม้ มา ใส่ น้ำ, หา เปน เช่น นั้น มิได้ ; เขา คง สถาน ให้ ตา ที่ ๆ มี ชน ยา ข้าง นอก ข้าง ใน อย่าง เดียว กับ ครุ และ กละออม ซึ่ง ใช้ กัน อยู่ ทุก วัน นี้ นี้ เอง, แต่ เปน ที่ พระร่วง เปน ผู้แรก คิด ทำ ขึ้น ก่อน เท่า นั้น คน ยัง ไม่ เคย เห็น ก็ เลย พา กัน แดก ตัน พระ บารมี เห็น เปน อัศจรรย์ กัน ไป เอง.

ส่วน พระ เจ้า ประทุม สุริวงษ์ ได้ ทอด พระเนตร เห็น เขา เอา น้ำ มา ถวาย ได้ ดัง นั้น ก็ เข้า พระไทย ว่า พระร่วงนี้ ฉลาด เฉียบ แหหลม มาก, ผู้ คน พลเมือง นับถือ นัก นาน ไป คง จะ คิด แง เมือง ; ไหห : เลย จะ ขอม อยู่ ใน ใต้ อำนาจ ของ ขอม ต่อ ไป ! พระ องค์ จึง ตรัส ให้ ออกญาเดโช ทหาร มี ฝีมือ คน หนึ่ง ไป จับ ตัว พระร่วง, รับ สิ่ง สิทธิ ขาด ว่า :— “ ถ้า จับ เปน ไม่ ได้, ก็ มา เสีย ให้ จง ได้ ! ” พระร่วง ทราบ เช่น นี้ ก็ ออก จาก เมือง ละโว้ หลบ ไป บวช อยู่ เสีย ใน เมือง ศุโขทัย ซึ่ง ขณะ นั้น เปน เมือง นอก เขตแดน ของ ขอม ๆ จะ ทำ อะไร ไม่ สู้ ถนัด.

ฝ่าย ขอม ที่ มา จะ จับ ตัว พระร่วง นั้น ครั้น ทราบ ว่า พระร่วง หลบ ไป อยู่ เมือง ศุโขทัย เห็น ว่า จะ ตาม จับ เปน การ ยาก, ก็ ปลอม ตัว เปน ไทย ออก คิด ตาม พระร่วง อย่าง เงียบ ๆ ไม่มี ใคร รู้ ไม่มี ใคร เห็น ไป โผล่ ขึ้น ที่ เมือง ศุโขทัย ไฉน ราว กับ ดำ ดิน มา ที่ เดียว เลย ได้ เรียกว่า “ ขอม ดำ ดิน ” แต่ นั้น มา.

ขณะ นั้น พระร่วง กำลัง ขึ้น อยู่ กลาง ลาน วัด ขอม หา รู้ จัก ตัว พระร่วง ไม่ จึง เข้า ไป หา ตัว พระร่วง เอง ถาม เปน ภาษา ไทย แต่

เสียง แปร่ง ไป ข้าง เขมร ว่า :—“ ขอ รับประทาน ! พระ ร่วง ที่ มา แต่ เมือง ละโว้ นั้น ได้ ยิน ว่า มา อาศรัย อยู่ ที่ นี้. ท่าน รู้ จัก หรือ ไม่ ? ”

พระ ร่วง สังกะตุดู รู้ ได้ ว่า เปน ขอม จึง แกล้ง พุด หน่วง ไว้ ว่า :—

“ จง อยู่ ที่ นี้ เถอะ ! จะ ไป ตาม พระ ร่วง มา ให้ ! ” ว่า แล้ว ก็ หลบ ไป เสีย ที่ อื่น. ขอม ก็ ยืน รอ คอย อยู่ ที่ กลาง ลาน วัด นั้น เปน นาน จน ตัว แขนง ราว กับ เสา หิน, ไม่ เห็น พระ ร่วง มา ก็ ต้อง เก้อ กลับ ไป ไม่ได้ พระ ร่วง ดัง หมาย.

ครั้น ต่อ มา พระ เจ้า กรุง ศุโขทัย ลั่น พระ ชนม์ ลง เหลือ ผู้ ที่ เปน เชื้อ พระ วงษ์ อยู่ ก็ แต่ พระ ราชธิดา พระ องค์ หนึ่ง ชื่อ ว่า พระ นาง เสือ ; พวก อำมาตย์ ราชบุรุษ, เสนาธิบดี และ ราษฎร พลเมือง ทั้งปวง เห็น ว่า พระ ร่วง เจ้า มี ใจ กรุณา แก่ สาธารณชน อัน ร่วม ชาติ เดียว กัน ทัว ไป. ทั้ง บัณฑิต ก็ แหยม หลัก ดัง ได้ อธิบาย มา นี้ จึง พร้อม กัน อภิเศก พระ นาง เสือ และ พระ ร่วง เจ้า ขึ้น เปน พระ มหา ธรรมัตถราชา ปก ครอง กรุง ศุโขทัย และ กรุง ละโว้ ต่อ ไป ; ชาติ ไทย จึง ได้ เปน สุข สมาย เลิก การ สง่ ส่วย น้ำ ให้ แก่ ขอม ตั้ง ต้น เปน เอกราช มี ได้ เปน เมือง ขึ้น ของ เขา ต่อ ไป.

ดู เอา เถอะ ! เพียง แต่ เอา ไม้ ไผ่ สาม เปน ครุ เท่า นี้ ยัง เคย เปน เหตุ ให้ พระ ร่วง เจ้า กู้ ชาติ สยาม ให้ เปน ไทย ได้ อย่าง นี้ : นี้ ก็ เปน พยาน อ่าง ให้ เห็น ว่า ถึง แม้น จะ

“ เข้า ที่ คับ อับ จน ถ้ำ ตน ตี, พระ คง ชี ช้อง ให้ ได้ สัก แห่ง ;

“ เช่น โรค เกิด คง มี ยา อย่าง ไร แต่ แสวง ให้ ละเอียดย ใน สรรพคุณ ! ”

บทที่ ๕๒

คำ ที่ ใช้ ตัว ธิ (ธิง) สกต และ การันต์.

โกธธิ	—เคื่อง, ชึ่ง—, กริ้ว—	พิรุธิ	จับ—, พุด—, ทำ หน้า—
พิโรธิ	ทรง พระ— โกธธิ กริ้ว	กรูธิ (ครุฑ)	ต้น เล็บ—, นก—, ธง—
คาธิ	จันทร—, สุริย—	อาวูธิ	เครื่อง—, สาตรา—
อาพาธิ	โรค—, —ป่วยไข้	มคธิ	ภาษา บาฬี—
นิพนธิ์	นัก—, จินตกระวี—	สุคนธิ์	น้ำ พระ—

—:—

พันธิ์	เผ่า—, พืช—	จันธิ์	เบญจ—, นคร เชื้อน—
พรวณ	ผิว—, รูป—, พืช—	จาวรรคิ์	พระ แสง—
ภันธิ์	รูป—, หอ พิพิธิ—	จัน	ไก่—, พุด—, แข่ง—, —หมาก
พัน	หมั่น—, —ให้รอบ, ผูก—		

—:—

คนไม่ชำนาญใน เพลง อาวูธิ ถึง จะมี อาวูธิ ดี ก็
เหมือนไม่มี. ดวงตราไปรษณียากร อย่าง เก่ามีรูป

ครุฑ. ถึง เขา โกรธ เรา อย่า โกรธ พิโรธ ตอบ. หนังสือ
ภาษาบาฬิมครใช้มานานแล้ว. เรือเหาะมี ประโยชน์
ใน การ ยุทธสงคราม. น้ำชา ที่ พระเจ้าอยู่หัว ทรง
เสวย เรียกว่า สุคนธรศ. พืช พันธุ์ เมล็ด ต่าง ๆ มี
หลาย อย่าง หลาย พรรณ, ตั้ง ร้อย ตั้ง พัน. ถึง จะ
เป็น พวก พืช พงศ์ พันธุ์ ถ้า ไม่ รู้ จัก กัน ก็ เท่า กับ
คน อื่น. ได้ ยิน ใจ กัน ก็ ไม่ เห็น ขัน อะไร. นาย
ไชยขรรค์ เป็น คน เชิญ พระ แสง ขรรค์. สุภาสิต
ภาษามครมีไว้ว่า “ชนะ ความโกรธ ด้วย ความไม่
โกรธ!” เจ้าของรูปภัณฑ์ มีรูป พรรณ ต่าง ๆ กัน.

บท ที่ ๕๓.

ราหู กิน เดือน.

~~~~~

เวลา คำ วัน หนึ่ง เป็น วัน เพ็ญ เดือน หาย แจ่ม บริสุทธิ์ นาย
พัน กับ นาย พงษ์ สอง คน พี่ น้อง กำลัง นั่ง คุย กัน เล่น อยู่ กลาง

ขลาบ้าน ; นั่ง อยู่ไม่ สู้ นาน นัก. ก็ เห็น แสง มืด คล้ำ ๆ มี เสา ดำ
โกลี เข้า มา จับ ที่ ดวง จันทร. ขณะ นี้ บรรดา ชาว บ้าน ทั้งหลาย ต่าง
ก็ พา กัน ดี เกวระ. เคาะไม้, ดี ระฆัง น้อย ใหญ่ เลี้ยง โห่ งง เห่ง เก่ง
ก้าง ดัง : บาง คน ถึง กับ เอา ขัน และ ถาด ขึ้น ดี. ขึ้น เคาะ มี ;
ฝ่าย พวก จีน ก็ จุด ปะ ทัด เสียง บึง บัง ก้อง สั่น ไป ทั้ง ตำบล นั้น

นาย พัน เสง หน้า ขึ้น ไป ดู พลง ชี ให้ นาย พงษ์ ผู้ เปน พ้อง ว่า :—
“ แน่ แะ ! เปน จันทร อังคาร ! ราหู กิน เดือน เสือ แล้ว ! ” นาย
พงษ์ ก็ แหงน หน้า ขึ้น ไป ดู หัว ออก เค้น ตึก ๆ จะ ว่า กลัว ก็ มิ ใช่ว่
แต่ จะ ว่า สนุก ก็ ไม่ เเชิง . เขา จึง ถาม พี่ ชาย ทน ที่ ว่า :—“ ถี่ นี้ คน เขา
ทำ อะไร กัน ? เสียง อึก ทึก เหลือ เกิน ! ” พี่ ตอบ ว่า :—“ อ้าว ! เขา
ช่วย ทำ ให้ ราหู หน้, มัน จะ ได้ ไม่ กิน เดือน นะ ชี ! ”

น้อง ไต้ ยิน พี่ บอก เช่น นี้ ก็ ตบ มือ ใหญ่ ช่วย กัน โล้ ราหู กับ
เขา บ้าง แล้ว เขา ก็ เลย ถาม พี่ ต่อ ไป ว่า :—“ ราหู เขา โกรธ พระ จันทร
ด้วย เรื่อง อะไร หรือ พี่ จึง ได้ กิน กัน ? ”

พี่ ชาย จึง เล่า ให้ ฟัง ว่า :—“ เขา เล่า กัน ว่า ครั้ง หนึ่ง ราหู ทำ ผิด
พระ ไทย พระ อิศวร ๆ ทรง พระ พิโรธ ขว้าง ด้วย พระ แสง จักร์ ถูก ตัว
ราหู ชาติ สบัน กลาง ตัว กระเด็น ออก ไป เปน สอง ท่อน. ข้อ นี้ ยัง มิ
ปรากฏ เปน พยาน อยู่ คือ รูป ราหู ไม่ว่า ที่ ไหน เขา เขียน เพียง ครั้ง
ตัว เปน พิศุ อยู่ ทั้ง นั้น ; แต่ เขา จะ โกรธ กับ พระ จันทร ด้วย เรื่อง
อะไร นั้น ข้า ก็ ไม่ รู้ ; ได้ ยิน แต่ ว่า จันทร อังคาร ก็ คือ ราหู กิน เดือน
นั้น แหะ ! ”

นาย พงษ์ นึก จัน ขึ้น มา ใน ใจ อยาก จะ รู้ เรื่อง ราหู ให้ จง ได้ ก็

วา กับ พี่ ชาย ว่า—“ อ้อ ! นื่อง นึก ได้ แล้ว ละ ! มาเถอะมา ! เราพากันไป ตาม ลุง คุรุ แก ดู ! ลุง คุรุ แก เป็น คน บางกอก คงรู้ เรื่อง ราหู นี้ ได้ เลือดยด ! ” ว่า แล้ว สอง คน พี่ นื่อง ก็ พา กัน ไป หา, จำเภาะ ลุง คุรุ กำลัง นั่ง อยู่ ที่ หอ กลาง มี พี่ น้อง ลูก หลาน อยู่ ด้วย อีก หลาย คน, ลุง คุรุ แก กำลัง อธิบาย เรื่อง ราหู ให้ เขา ฟัง.

ขณะ นั้น ลุง-คุรุ แก ชี้แจง ไป ถึง ที่ ตรง ว่า ฝ่าย สำหรับ ตำราข้าง จีน ถือ กัน ว่า อาทิตย์ กับ จันทร์ เป็น ผัว เมีย กัน ; พระ เจ้าเง็กเชียงฮ่องเต้ เจ้าพิภพ โลก สวรรค์ รับ สั่ง ให้ ผัว เมีย คู่ นั้น เป็น เจ้าพนักงาน สำหรับ ส่อง โลก ให้ สว่าง ทั้ง กลาง ค่ำ กลาง วัน. อาทิตย์ กับ จันทร์ นาน ๆ ได้ เดิน ไป พบ กัน ครั้ง หนึ่ง ก็ เข้า อยู่ ด้วย กัน ; มนุษย์ กลัว เขา จะ เดิน ทาง เดียว กัน เสมอ แล้ว จะ สัม ส่อง โลก ให้ สว่าง ก็ ตี มะพร้าว ตี ช้อง กลอง ทำ การ อึกเรก ไป ต่าง ๆ เตือน ให้ ออก ไป ส่อง โลก ต่อ ไป.”

แล้ว ลุง คุรุ แก ชี้แจง ต่อ ไป อีก ว่า :—“ ฝ่าย ตำรา ไทย ๆ ภาษา มคร บท โปราณ ก็ ว่า ขัน ๆ น่า ฟัง เหมือน กัน ว่า เดิม ยังมี พี่ นื่อง อยู่ สาม คน ; สอง คน ใจ ศรัทธา ทำ บุญ ให้ ทาน มิได้ ขาด ; เมื่อ ตาย ไป ก็ ได้ ไป บังเกิด เป็น พระ อาทิตย์ คน หนึ่ง เป็น พระ จันทร์ คน หนึ่ง. ส่วน พี่ ชาย คน ใหญ่ เป็น คน ใจ อาสัถย์ อธรรม ไม่ ทำ บุญ ให้ ทาน อะไร กับ เขา. เมื่อ ตาย ไป ก็ ได้ ไป เกิด เป็น อสุรยักษ ชื่อ ราหู ; ร่าง กาย ใหญ่ โต, ผิว พรหม ดำ, ตัว ลำ สั้น, ปาก กว้าง ตั้ง ร้อย โยชน์ น่า กลัว พิภก ! ราหู เห็น นื่อง งด งาม, ส่วน ตัว นั้น ดำ, น่าเกลียด ก็ ผูก พยาบาท ขาญ เหว่ กัน. ไม่ว่า พบ น้อง เข้า ที่ ไ,

ก็ ตรง เข้า อ้า ปาก จะ กิน อยู่ เสมอ : คน เขา จึง ยิง ปืน, ตี ม้า พ่อ, ตี ข้อง กลอง, ตี เกราะ, เตะ ไม้ ; ที่ ไม่ มี อะไร ก็ ตบ มือ, ตี ด เล็บ เตะ ๆ เปน ที่ ช่วย พระ อาทิตย์ ช่วย พระ จันทร ให้ ราบู ตก ใจ กลัว, จะได้ ปล่อย ไป ! ”

แล้ว ลุง ครุฑ แก ก็ เล่า ต่อ ไป ว่า :—“ ความ เปน จริง ใน เรื่อง สุริย ภาศ, จันทรภาศ นี้, คือ พระ อาทิตย์ ก็ เปน ดวง ลอย อยู่ ใน อากาศ, พระ จันทร ก็ เปน ดวง ลอย อยู่ ใน อากาศ และ โลก พิกพ ที่ เรา อยู่ นี้ ก็ เปน ดวง ลอย อยู่ ใน อากาศ เหมือน กัน, หา ไข่ ฟี่, ไข่ น้อย พงษ์ พันธุ์ พวก ยักษ์, พวก เทวดา อะไร ไม่ !

ถ้า วัน ไต จะ เปน วัน จันทร อังคาร เช่น อย่าง คำ วัน นี้ แล้ว, วัน นั้น ดวง อาทิตย์ อยู่ ข้าง หนึ่ง, ดวง จันทร อยู่ อีก ข้าง หนึ่ง และ ดวง โลก พิกพ อยู่ กลาง, เล็ง ตรง กัน เข้า ได้ สุนัย ; เภา ของ โลก ทับ ดวง จันทร ๆ จึง ไม่ สว่าง, เรา จึง ว่า เปน จันทรภาศ หรือ จันทรุปราคา. ถ้า วัน ไต จะ เปน สุริย หรือ สุริยุปราคา, วัน นั้น ดวง อาทิตย์ อยู่ ข้าง หนึ่ง, ดวง โลก อยู่ อีก ข้าง หนึ่ง และ ดวง จันทร เข้า บัง อยู่ ตรง กลาง, เรา จึง แล ไม่ เห็น พระ อาทิตย์ ; อากาศ มี ดจ เห็น ดาว กลาง วัน, ไก่ และ นก หลง เข้า ใจ ว่า เปน กลาง ค่ำ ก็ พา กัน ขึ้น รัง ; นั้ แหละ เรา เรียก ว่า สุริย.

จันทรภาศ และ สุริยภาศ นี้ ที่ จริง คือ ดวง อาทิตย์, ดวง จันทร กับ ดวง โลก มัง กัน นั้น เอง ! ราบู ไม่ มี เลย ! แต่ ทว่า ถึง แม้ จะ มี จริง ดัง ที่ เขา ว่า แล้ว, ก็ ป่วย การ ร้อง, ป่วย การ ตี ไม้ ตี กลอง และ อะไร ๆ หมด, ด้วย ว่า หน ทาง จาก โลก นี้ ไป ถึง พระ อาทิตย์ ไน้

ก็ไกล แสน ไกล ! เหลือ กำลัง ที่ จะ ได้ ยืน ได้ พัง กัน เปน แน่ ! ถ้า
 อยาก เข้าใจ ว่า ไกล ไกล สัก แค ไหน จะ เปรียบ ให้ เห็น บ้าง ก็ ได้
 อย่าง นี้ คือ ถ้า จะ เอา ปืน อย่าง ดี วิเศษ ยิง จาก โลก นี้ ไป ยัง ดวง
 อาทิตย์ ไฉน, ลูก ปืน ที่ เปน ของ เล่น อย่าง เร็ว ก็ จะ ต้อง เล่น ไป
 ไม่ หยุด ตั้ง ๒๐ ปี จึง จะ ถึง ได้ ! ลอง นึก ดู บ้าง ว่า น่า จะ ไกล สัก
 เท่าไร ! เพราะเหตุ ฉนั้น, การ ตี เกราะ, เคาะ ไม้, ร้อง จน คอ หอย
 แตก ก็ ทำ ป่วย การ ทั้ง นั้น ! ราชู ที่ ไหน จะ ได้ ยืน ! ร้อง อย่าง นี้
 ก็ เหมือน กับ ร้อง ห้าม ฝน, ร้อง ห้าม เมตต ฉนั้น ; จะ ได้ การ ที่ ไหน !
 สิ่ง เหล่า นี้ พัน วิสัย ของ มนุษย์ ที่ จะ บังคับ บัญชา ได้ ตามใจ ! พระ
 องค์ เดียว บังคับ ได้ ! จำ ไว้เถอะ ! ”

ฉันใดไฟ สุม แร'	อาจให้ เปร เปน น้ำ ไป
สิ้นเชื้อ มลทินใส	สอาด แดง ดั่ง แท่ง ทอง ;
ฉันนั้น ความรัก พระ	อาจชำระ จิตร์ให้ ่อง
หมดชั่ว หมด มัว หมอง	บริสุทธิ์ ดุจ พระ องค์.

บทที่ ๕๔. กะต่ายหนีเข้าป่า.

สอง เด็ก ดัก กะต่ายได้   หนึ่ง ตัว
คน หนึ่ง นึก ยิ้ม หัว   กล่าว ถ้อย ;
“เออ ! จะปลุก เปน ร้ว   ย่อม ๆ
ไว้ที่ สวน ของ ข้อย   เพื่อได้ เติบ ชม ! ”

เด็ก เพื่อน จึง พุด ขึ้น   ทัก ไต
“เอ๊ะ นี่ เล่น อะไร   เช่นนี้ ?
เรา ผู้ดัก ทั้ง ไป   เห็น ก่อน ;
อวด เก่ง ก็ มา ชี้   หอน ให้ ฝ่าย เตียว ! ”

ต่าง โกรธ ต่าง ขยับ เข้า   โรม รัน
ต่าง ต่ำ ต่าง ต่อย กัน   เอ็ด ก้อง.
จึง วาง กะต่าย พลัน   ลง กับ ฟัน นา ;
กะต่าย โดด จาก ข้อง   วิ่ง เข้า ป่า หาย.

บทที่ ๕๕.

คำที่ใช้ตัว น (หนู) การันต์.

โยชน์ ๔๐๐ เส้น เปน—	ประโยชน์ ผล—, ได้—
อาศน์ —ที่ นั่ง, นั่งบน—	พจน์, เอก—พหู—, สุนทร—
นารายน์ พระ—, —สี่ กร	นิเวศน์ —วัง, วัด บวร—
พิพัฒน์ —มงคล, สวัสดิ—	โรจน์ รุ่ง—, เรือง—

—:—

เทศน์ ไป พัง—	รัตน มณี—, แก้ว นพ—
เทศ ประ—, เนระ—	รัฏฐี —บาล, สยาม—, —มนตรี
เทด มั่น—, เป็ด—, ม้า—	รัต ผูก—, เร่ง—, —ให้ แน่น

—:—

โยชน์หนึ่ง ยาว ๑๖๐๐ เมตร. เจ็ก หาบ มั่น เทด
 เทียว ร้อง ขาย. พระจะเทศน์ มักขึ้น นั่ง บน
 ธรรมาสน์ ดาว มี ประโยชน์ แก่การ เดิน เรือ กลาง

ทะเล. ห่อ รัชฎากร พิพัฒน์ ตั้ง อยู่ภายใน พระ
 ราชินเวศน์ วัง หลวง. หนังสือไวพจน์ และพิศาล
 การันต์ แต่เดิม เปนแบบ เรียงหลวง. จง บัด กวาด
 บน อาศน์ ให้ สอาด. ใน แผ่นดินพระนารายณ์ เมือง
 ละโว้ คือ เมือง ลพบุรี เปนเมือง หลวง. เสา ชิงช้า
 อยู่ที่ หน้า วัด สุทัศน์. ยา แก้วไข้ เข้าไม้ จันทน์แดง,
 ไม้ จันทน์ขาว แทบทุก ขนาน. รัศมี สีรุ้ง รุ่งโรจน์ อร่าม
 งาม. เรียง วิชา ปรารถนา หาประโยชน์. แก้ว นพ-
 รัตน์ใคร เคย เห็น บ้าง ? เส้น เอ็น รัง รัต ส่วนของ
 ร่าง กายให้ ติด กัน.

บท ที่ ๕๖.

กระบวน แห่รถ ขนัต.

เวลา บ่าย วัน พุทธศักราช ปีหนึ่ง, นักเรียน โรงเรียน อัสสัมชัญ ได้
 ไป เทียว ที่ สระประทุมวัน กำลัง นั่ง พุด จา กัน เปน ที่ รื่น เริง ที่ เริง

สะพาน คอนกรีต ที่ หนึ่ง วิม คลอง แสม แสบ. ขณะ นั้น รถยนต์ เมล์
สาย ถนน บำรุง เมือง เปิด แตร เสียง ดัง ปู๊ด ปืด แล้ว ก็ ได้ มา จอด รอ
คอย ให้ คน ขึ้น คน ลง อยู่ ที่ นั้น. คน แจก ตัว บน รถ ร้อง เชิญ ให้
คน ขึ้น ว่า :—“ สาย ภูเขา ทอง ! เสา จิง ช้า ! หน้า วัด สุทัศน์ จ๊ะ ! ”
แล้ว ก็ เปิด เครื่อง ให้ รถ เดิน ออก ไป.

ทรง พัง เสนาบดี กระทรวง นเกราบล

นาย จันทน์ นักเรียน เล็ก ๆ คน หนึ่ง นิสัย ชอบ อยู่ข้าง วิถี เล่น ที่
หนวก หู เช่น เล่น ตี กะป๋อง. เล่น เป่า ลูก โป่ง โป๊ ๆ เปน ดั้น, เมื่อ
ได้ ยืน เสียง แตร รถยนต์ นั้น ก็ ตาม มือ หัวเราะ ร้อง ขึ้น ดัง ๆ ว่า :—

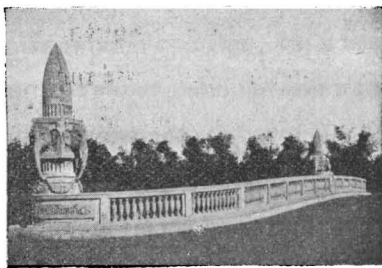
“ มา เทียว สระประทุม นี่ สนุก ไฉน ! บัดเดี๋ยว ปู้ด ! บัดเดี๋ยว ป้าด ! เทบ จะ ไม่ ชาติ เสี่ยง ! ” อาจารย์ ได้ ยืน เขา ร้อง ถิ่น อย่าง นั้น ก็ ห้าม ปราบ ทัน ที่ ว่า :—“ หนู อย่า เอ็ด อย่าง นี้ ซิ ! ” แล้ว ก็ พุด เอา ใจ ต่อ ไป ว่า :—“ นี่ แน่ะ นาย จันทน์ ! เจ้า ว่า มา สระประทุม นี่ สนุก ดี ก็ เปน ความ จริง เพราะ ทำเล ที่ นี้ อากาศ ดี มาก มี คน ไป มา อยู่ เสมอ ดู ไม่ เบื่อ ตา, แต่ ความ สนุก นี้ ยัง ไม่ เท่า คราว เปิด สพาน คอนกรีต ที่ เรา นั้ง อยู่ นี้ เลย ! ถ้า ว่า คราว นั้น หน ได้ มา อยู่ ที่ นี้ แล้ว หนู คง เห็น เปน ที่ สนุก สนาน ยิ่ง กว่า คราว นี้ เปน ไหน ๆ ! ”

หนู จันทน์ ได้ ยืน ทาน อาจารย์ ว่า ดัง นั้น ก็ ชัก ขึ้น ยก ใหญ่ ใน ทัน ใต้ นั้น ว่า :—“ แหม ! มัน สนุก อย่างไร ? คุณ ครู โปรด อธิบาย ให้ ผม ฟัง ที่ ขอ รับ ! ”

ท่าน อาจารย์ จึง เล่า ไป ว่า :—“ วัน เปิด สพาน นี้ นั้น เปน เวลา ม่าย วัน พุทธศตปี เหมือน กัน กับ วัน นี้ นี้ เอง อยู่ ใน ราว เดือน พฤศจิกายน สก ๑๕๐๕ ตรง กับ คราว เฉลิม รัชมังคลาภิเษก สมเด็จพระ รามาธิบดี ที่ ห้า โดย ที่ พระ องค์ ได้ ทรง ปก ครอง ประเทศ สยาม ให้ เปน สุข สวัสดิ์ สิ้น ๔๑ พรรษา ซึ่ง เปน เวลา นาน ยิ่ง กว่า บรรดา รัชสมัย สยาม แต่ ก่อน ทุก พระ องค์, ราษฎร ไทย และ ชาว ต่าง ประเทศ ที่ เข้า มา พัง พระ บารมี อยู่ ใน พระ นคร จึง ได้ มี ความ ชื่น ชม ยินดี ช่วย กัน สร้าง พระ บรม รูป ทรง ม้า ขึ้น ถวาย ให้ เปน ที่ ระฤก แห่ง พระ มหา กรุณาธิคุณ ของ พระ องค์ สิ้น กาล นาน.

ส่วน พระ องค์ ทรง ตั้ง พระ หฤไทย มุ่ง หมาย แต่ จะ ทรง ทน บำรุง บรรดา ประชา ชน ชาว สยาม ให้ ยิ่ง มี ความ สุข ขึ้น, พระ องค์ จึง ได้

ทรง โปรด ให้ ตัด ถนน หน ทาง มา ทาง นี้ แล้ว โปรด ให้ สร้าง สพาน ๆ นี้ ขึ้นไว้ ให้ เปน ที่ เดิน ไป มา ได้ สบาย. เรื่อง สร้าง สพาน นี้ เรา ได้ ยิน ว่า แต่ ก่อน มา ถึง วัน เฉลิม พระ ชัยษา เคย ทรง แจก ทาน คน แก่ ทุก ๆ ปี ; ที่ หลัง ทรง พระ ราชดำริ ว่า คน แก่ ได้ เงิน แจก ไป คน ละ บาท ก็ ไม่ สู้ เปน ประโยชน์ อะไร นัก, จึง โปรด ให้ สร้าง สพาน พระ ราชทาน แก่ ชาว พระ นคร แทน ปี ละ สพาน ; เพราะ ฉนั้น จึง เรียก ว่า “ สพาน เฉลิม ” มี คำ ว่า เฉลิม ” ขึ้น หน้า ชื่อ ทุก สพาน ; สพาน นี้ จึง ชื่อ ว่า “ สพาน เฉลิม โลก ”. ส่วน เลข ๕๕ ต่อ ไป นั้น, เปน ที่ หมายถึง พระ ชัยษา ที่ สร้าง สพาน แล ปี นั้น พ้อง กับ พระ ราช พิธี รักษมงคลภิเศก จึง โปรดเกล้าฯ ให้ มี การ สมโภช ใหญ่ หลาย วัน เปน ต้น ว่า รับ สั่ง ให้ มี กระบวน แห่ รถ ยนต์ ซึ่ง ขณะ นั้น เปน ของ แปลก แรก มี ขึ้น ใช้

สพาน ขาวโต อย่าง
“เฟโร คอนกรีต”.

ใน กรุง เทพ ฯ แล้ว เสด็จ พระ ราช ดำเนิน ใน การ เปิด สพาน คอนกรีต เฉลิม โลก ๕๕ นี้ นี้ แหละ ฯ

พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่หัว เสด็จ ประทับ รถ ยนต์ พระ ที่ นั่ง “ ทัดมารุต ” หน้า รถ แต่ง เปน รูป พระ นารายณ์ ทรง ครุฑ แล้ว ถัด มา ก็มี รถ พระ ที่ นั่ง รอง ชื่อ “ มณีรัตน์ ”

แล้ว มี รถ พระ บรมวงษานุวงศ์, รถ ข้าราชการ, พ่อ ค้า พาณิช ล้วน แต่ง

ด้วย ดอก ไม้, ใบ ไม้ ทั้ง สั้น ทุก ๆ คัน เปน ของ น่า ดู มาก. บ้าง ก็ มี ชื่อ ชั้น ๆ เช่น เรียก ว่า รถ รามประพาศ คือ รถ ของ พระ ราม ; รถ อาศน์พระยม คือ รถ ของ พระ ยา ยม ฯ บ้าง ก็ ทำ เปน รูป แปลก ๆ เช่น ทำ เปน รูป พระ ฤๅษี นั่ง เทศน์ บน ธรรมาสน์, บ้าง ก็ เปน รูป เสือ, รูป สิงห์โต, บ้าง ก็ เปน รูป โรง สี่, รูป โรง เลื่อย, รูป เรือ, รูป ภูเขา อะไร ต่อ อะไร ต่าง ๆ รวม หมด ด้วย กัน กว่า ร้อย คัน เศษ.

พอ รถ พระ ที่ นั้น มา ถึง สพาน แล้ว พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว ก็ เสด็จ ลง จาก รถ พระ ที่ นั้น ทรง พัง คำ สุนทรพจน์ ของ ท่าน เสนาบดี กระทรวง นครบาล อ่าน ถวาย มี ใจ ความ ว่า :—“ การ ที่ พระ องค์ ได้ ทรง พระ ราชศรัทธา บริจาค พระ ราชทรัพย์ ใน ส่วน พระ องค์ จ้าง เหมมา นาย ช่าง ฝรั่งเศษ ผู้ชำนาญ มา สร้าง สพาน นี้ ขึ้น อย่าง มั่น คง ถาวร โดย วิธี ที่ เรียก ว่า “ เฟโร คอนกรีต ” (อธิบาย คือ ปูน ซีเมนต์ ซึ่ง มี เหล็ก ขัด เปน ตาราง รัด อยู่ ข้าง ใน) ซึ่ง เปน วิธี ใหม่ ยัง มิ ได้ เคย ทำ เลย ใน พระ นคร ที่ เปน สาธารณะประโยชน์อย่าง ยิ่ง : สพาน นี้ จะ เชื่อม พระนคร ตอน เหนือ และ ตอน ใต้ ให้ ใกล้ แล ติด ต่อ เนือง ถึง กัน ; ราว กับ ย่น หนทาง เอา โยชน์ ทำ เปน เส้น ที่ ว่า ได้ : ไซ้ แต่ เท่า นั้น ค่าบด สระประทุมวัน นี้ ก็ เปน ทำเล ที่ อัน มี อากาศ โปร่ง เย็น สบาย. การ เปิด สพาน นี้ จึง เปน เหมือน หนึ่ง เปิด ช่อง โอกาส ให้ หมู่ นิกร ชน ทั้งหลาย มา เทียว เดิน เล่น เพื่อ บำรุง ร่าง กาย และ จิตร์ใจ ให้ สบาย ! ควร นับ ว่า เปน พระ เดช พระ คุณ อัน ล้น เหลือ !”

พอ อ่าน เสร็จ แล้ว พระ บาท สมเด็จ พระ เจ้า อยู่ หัว ก็ เสด็จ ทรง ตัด แฉก แพร ที่ ขึง กัน ทาง ทาง ไว้ ให้ ขาด ออก แล้ว ก็ เสด็จ ขึ้น รถ

พระที่นั่ง เสด็จ พระราชดำเนิน ข้ามสะพาน ก่อน เป็นคราวแรก เพื่อ
เกิด พิพัฒน์ มงคล แก่ ผู้ที่จะ สัตยจร ไป มาทาง นั้น ต่อไป. ขณะ นั้น
เจ้าพนักงาน ประโคม แตร สังข์ พิฆาตย์, กอง ทหาร บรรเลง เพลง
สรรเสริญ พระบารมี แล้ว กระบวน รถ แห่ ก็ ค่อย ๆ เคลื่อน ข้ามสะพาน
ตาม เสด็จ พระราชดำเนิน กลับ ยัง พระราชนิเวศน์ วัง สวรรคต เป็น
เสร็จ การ เปิด สะพาน เฉลิม โลก ๕๕ ที่ เรา กำลัง นั่ง อยู่ นี้ ”

นาย จันทน์ ซึ่ง เป็น เด็ก นิ่ง ไม่ ค่อย คิด คราว นี้ นิ่ง นิ่ง พัง เพลิน
จะ ใคร่ รู้ ความ อีก ต่อ ไป แต่ ตก เป็น เวลา เบิน เสีย แล้ว, ท่าน
อาจารย์ ต้อง เป่า นก หวีด ซึ่ง เป็น สัญญา ให้ นักเรียน เข้า แแถว กลับ โรง-
เรียน เลย ต้อง เลื่อน การ สนทนา ว่า ด้วย เรื่อง กระบวน แห่ รถยนต์ นั้น
ต่อ วัน พุธ ี่ สดดี หน้า ใหม่.

บทที่ ๕๗.

ต้น สติ๋อ

ชาย ช่าง คิด ชาว ป่า เวลา หนึ่ง	เดิน ไป ถึง ต้น สติ๋อ ที่ ชาย ทุ่ง,
กำลัง เห็น ออ เหงื่อ อาบ หาบ กะบุง	ก็ วาง ผลูกลง ที่ ร่ม ฝ่อน สาย;
ได้ ลม พัด จิ๋ว เจ็อย เห็น ออ ค่อย น้อย	นั่ง ชม ฝอย แขนง ดู ไม้ จน หน้า หาย
เห็น ร่ม ชิด มิติ เมี้ยน ตลอด ปลาย	ก็ สาว สาย เส้น บัญญา ออก ประมก.

“เออ สัตโอ หรือ ต้น ก็ โต ใหญ่ :
คน ทั้งหลาย ไป มา ก็ น่า ชม
ขรอย ความ คิด เต็ม ผู้ เริ่ม ทำ
ถ้า เรา เอง จัด แจง, จะ แบ่ง กัน

มี กิ่ง ใบ ร่ม ชิด สนธิ สามม,
แต่ ไม่ สม เสีย ที่ ลูก ข้าง เล็ก ครัน !
ก่อน ข้าง ท่า จึง ไม่ สม ไม่ คม สัน ;
ลูก พัก นั้น เรา จะ ให้ ไม้ สัตโอ.

อัน ต้น ใหญ่, ฝ่าย ลูก ก็ ต้อง โต
เสีย คาย เหลือ เมื่อ พระ จะ ลง มือ,
จึง คิด นี้ ดี ล้น เลย ใคร ๆ
เจ้า ข้าง ทรง ตรึก แล้ว ก็ กลับ คา

จึง ดู โอ เอี่ยม เหมาะ มี ไร่ หรือ ?
ถ้า หา รือ เรา แล้ว จะ งาม คา !
ขึ้น คิด ไป ลม จะ จับ เอา ดอก จำ ! ”
นอนหงาย หน้ากลับ กรน อยู่ โคน สัตโอ.

สัก ครู่ หนึ่ง ไม้ มัน ต้อง ลม พัด
จำเภาะ ลูก ลูก คาง คราง “ฮือ ๆ ! ”
“อนิจจา ! ถ้า ลูก โต เท่า แฝง พัก,
แต่ ย่อม ๆ เจียว ยัง ซา ซา ตะไกร !

ลูก ก็ พลัด หล่น ลง เสียง ดัง ปรี๊ด
ลูก เอา มือ คลำ คาง พลาจ พิไร :-
คาง คง หัก ปี่ ป่น บ่น ถึง ไหล่,
จริง นอน ไม้ มี ร่ม ต้อง ลก เล็ก !

“ มิ ฉนั้น บรรดา ที่ มา พัก

คอ คง หัก แดก ยับ นับ เอนก !

จำ ซิ เรา เหล่า ฝรั่ง ทั้ง ไทย เจ็ก,

โต และ เล็ก พระ ประดิษฐ์ ล้วน พอ ดี ! ”

บทที่ ๕๘.

คำที่ใช้ตัว ป (เป็ด) สกค.

บาป	—กรรม, บุญ—, แก่—	สังเขป	โดย—, ย่อ ๆ พอ—
ประทีป	ดวง—, จุด—, ตาม—	สรุป	—รวม รวม ความ
อาภัพ	—กิริยา	สถูป	พระ—, เจดีย์—
ทวีป	—เอเชีย, —ยุโรป	รูป	—ภาพ, ชัก—, พุทธ—
กระสาปน์	โรง—ที่ ทำ เงิน	อับ	—มงคล, —ยศ อด สู้
ยุโรป	ทวีป—, ประเทศ—	สัปบุรุษ	—คฤศตัง, —ชาย หญิง

—:—

สาป	—แข่ง, ถูก—	สาบ	แมลง—, เหม็น—, ทะเล—

—:—

งาม แต่ รูป จูบไม่ หอม.   บาป กับ บุญ คุณ และ
โทษ เป็นของ คู่ กัน.   พระ เจดีย์ สถูป รูป เรียว ยอด
แหลม.   สัปบุรุษ เขา แก่ บาป รับ คีล สั้น ทุก คน.

ที่ภูเขา สระบาป แขวงเมืองจันทบุรีมีน้ำตก. โลก
แบ่งเป็นห้าส่วน ๆ หนึ่ง ๆ เรียกว่าทวีป. จีนเหรีญ
ทำที่โรงกระสาปนั้น. รูปของประเทศสยามคล้าย
กับรูปกระบวย, และรูปของประเทศอิตาลีคล้าย
กับรูปเกือกบูต. ทั้งไว้ให้ตัวเหมือนสาป, ก็เหมือน
กับสาป ตัวมิให้ใครมาคบหาสมาคม. ถอนหลัก
ปักคั่นนา คนโบราณถือว่า เป็นบาปหนัก, ใคร
ทำแล้วพระสาป. อากัปกริยา เป็นเหมือนหนึ่ง
ดวงประทีป ส่องให้เห็นถึงน้ำใจได้. การสิ่งใด
ที่จะนำอภัยศอดสูเท่ากับกระทำบาปนั้นเป็นไม่มี.

บทที่ ๕๕

นักบุญเอลีซาเบ็ธ.

พระนางเจ้าเอลีซาเบ็ธ พระมเหสีแห่งประเทศปอร์ตุเกส ใน
ทวีปยุโรป ครั้งก่อนนั้น มีพระไทยกรุณาคนยากจนเป็นอันมาก ;

ไม่ว่าใครมาฟัง พระบารมี ของพระนางๆ ก็ทรงเลียงดูทุกคน. ขณะนั้น ยังมีมหาดเล็กใจบุญผู้หนึ่ง เลื่อมใสในการกุศล คล้ายกับสมเด็จพระนางเอง, พระนางจึงทรงขอบพระไทยโปรดมหาดเล็กคนนั้น เปนอันมาก และยังมีมหาดเล็กอีกคนหนึ่ง เปนคนใจบาป ฤษยา แก่ถึง กราบทูลยุยงพระเจ้าแผ่นดินว่า สมเด็จพระมหีมีพระไทยสืบนหากระทำ การอัมภมคล กับด้วยมหาดเล็กผู้นั้น.

พระเจ้าแผ่นดิน ไม่ทันทรงพินิจพิจารณา เชื่อคำยุยงนั้นว่า เปนจริง ก็กริ้วดำริห์แต่ในพระไทยว่า จะจับมหาดเล็กผู้นั้น มาเสียจงได้ ! ดำริห์แล้ว ก็เสด็จพระดำเนินไปเที่ยว รอบพระนครหวังจะทรงพิกผ่อนอารมณ์ ให้หายความกริ้วลงเสียบ้าง. พอเสด็จมาถึงที่แห่งหนึ่ง เห็นพวกช่างปูน เขากำลังขนเอาก้อนศิลา ลงเตา จึงตรัสสั่ง เปนความลับ แก่ช่างปูนเหล่านั้นว่า :—“ ฟรุ้งนี้เข้า เรา จะสั่ง มหาดเล็กคนหนึ่ง มาถาม เปนคำอย่างนี้ว่า :—“ การที่พระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งให้ทำนั้น กระทำเสร็จแล้ว ฤยัง ? ” เมื่อได้ยินดังนี้แล้ว ก็ให้รีบจับ มหาดเล็กคนนั้น มัดมือ, มัดตีน แล้วทิ้งลงในเตาไฟ, อย่าให้รอดออกมาได้ เปนอันขาด ! เพราะว่ามัน เปนสัตว์แผ่นดิน ; ถ้าขึ้นเลียงไว้ ก็ จะเกิดอันตราย แก่บ้านเมือง เปนมั่นคง ! ” ทรงตรัสเท่านั้น แล้ว ก็เสด็จกลับเข้าสู่พระราชวัง, รับสั่งให้ มหาดเล็กใจบุญนั้น เข้ามาเฝ้า แล้วตรัสสั่งว่า :—“ ฟรุ้งนี้, เจ้าจงรีบออกไปแต่เข้าถามช่างปูน คำบอกนั้นๆ ว่า “ การที่พระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งให้ทำนั้น กระทำเสร็จแล้ว ฤยัง ? ” ส่วนมหาดเล็ก ไม่มีความระแวงสงสัย ก็กราบถวาย

บั้งคม ลา ออก ไป. อนิจจา! น่าสงสาร พ่อ มหาต เล็ก ใจ บุญ นี้ สัก
เท่าไร ! ดู รว กับ ลูก สาล ลูก แร้ง ให้ ไป หา ที่ ตาย ให้ จี๊ว ดับ
สาบ สุธู โดย ไม่ รู้ ตัว ก็ เพราะ ตัว เป็น คน ใจ บุญ นั้น เอง.

จะ ขอ กล่าว ถึง หน ทาง ที่ จะ ไป ยัง เตา ปูน นั้น ว่า มี โบลต์ อยู่
หลัง หนึ่ง เป็น ที่ ถวาย มิชา อยู่ ทุก เวลา เข้า แต่ พ่อ มหาต เล็ก ใจ
บุญ นั้น เดิน ผ่าน หน้า มุข ไป จำเภาะ เขา ได้ ชิน เสียง กะดิง เรียก ให้
ลับบุรุษทั้งหลาย เข้า ไป พัง มิชา, เขาก็ แวะ เข้า ไป พัง.

ขณะ นั้น ฝ่าย พระ เจ้า แผ่นดิน ร้อน พระ ไทย อยาก จะ ทราบ เร็ว
เร็ว ว่า มหาต เล็ก ที่ ไข้ ไป นั้น ตาย แล้ว ฤ ยัง จึง มี รับ สั่ง ให้
มหาต เล็ก ใจ บาป ฤษยา ผู้ เป็น โจทย์ รีบ ออก ไป ตาม ช่าง ปูน ดู.
มหาต เล็ก ใจ บาป ฤษยา รับ คำ สั่ง แล้ว ก็ ด่วน ไป เลย มา ถึง เตา ปูน
เสีย ก่อน มหาต เล็ก ใจ บุญ ที่ เข้า ไป พัง มิชานั้น. ฝ่าย ช่าง ปูน ไม่
รู้ ไม่ ชี ไม่ ต้อง ดู ว่า ผู้ ที่ จะ ไข้ ขำ นั้น มี รูป ร่าง สัณฐาน เป็น อย่างไร
แต่ พ่อ ได้ ชิน ตาม ถูก ตาม พระ ราชโองการ แล้ว, ต่าง ก็ กรู กัน จับ
มหาต เล็ก ใจ บาป ฤษยา นั้น, มัด มือ, มัด เท้า, ยัด เข้า ไป ใน เตา ไฟ
เผา เสีย ทั้ง เป็น.

ส่วน มหาต เล็ก ใจ บุญ เมื่อ พัง มิชา จบ แล้ว, ก็ เดิน ออก ไป
ตาม ช่าง ปูน ๆ ก็ บอก ว่า กระทำ ตาม รับ สั่ง เสร็จ แล้ว. เขา จึง เดิน
กลับ มา กราบ บั้งคม หล ให้ ทรง ทราบ.

พระ เจ้า แผ่นดิน เห็น มหาต เล็ก คน ที่ จะ ขำ ให้ ตาย นั้น รอด
มาได้, คน ที่ พ้อง กลับ ตาย แทน เสีย เช่น นี้. พระ องค์ ก็ ตก พระ
ไทย ยิ่ง นึก จึง รับ สั่ง ให้ จัด การ ไต่ สวน ดู ให้ รู้ ความ จน สิ้น เเชิง ก็

ได้ ทรง ทราบ ว่า คำ พ้อง นั้น ล้วน เปน คำ เท็จ ทั้ง สั้น, พระ ผู้ เปน เจ้า ซึ่ง ทรง ทิพเนตร ประจักษ์ ประทับ แก้ว อัน ประเสริฐ รู้ ความ ชั่ว ของ มหาเด็ก ใจ บาป นั้น ก็ ทรง บรรดา ให้ รับ โทษ ตาย เสีย เพราะ บาป ของ ตน ; และ มหาเด็ก ใจ บุญ นั้น ทรง บรรดา ให้ รอด ออก มาได้ เปน รางวัล แห่ง ความ ศรัทธา ของ ตน ดัง ที่ จะ ได้ อธิบาย ต่อ ไป นี้ ภา :—

ก่อน เมื่อ บิดา ของ มหาเด็ก ใจ บุญ นั้น จะ ถึง แก่ ความ ตาย ลง, ท่าน ได้ กำชับ สิ่ง บุตร เปน คำ ลา ตาย ว่า :—“ ลูก เอ๋ย ! เมื่อ พ่อ ตาย แล้ว ถ้า ลูก มี โอกาส ที่ จะ พัง มิชา เมื่อ ไร, ก็ ขอ ให้ ลูก เข้า ไป พัง อย่า ขาด ได้ ! จึง จะ ได้ ชื่อ ว่า เปน ลูก ก้ พ่อ ! ” ว่า เท่า นั้น แล้ว พระ เปน เจ้า ก็ ทรง รับ เอา วิญญาณ เข้า ไป สู่ ปรโลก.

ส่วน ลูก เมื่อ บิดา ตาย ไป ก็ ได้ ถือ คำ สั่ง ของ บิดา แห่ง ตน อยู่ เสมอ มิได้ ขาด และ การ ที่ เขา ได้ รอด จาก ความ ตาย ใน คราว เมื่อ จะ ไป ยัง เตา ปูน ตาม รับ สิ่ง นั้น ก็ เห็น ได้ ชัด ว่า เปน พระ ก ณา พิเศษ แห่ง พระ ผู้ เปน เจ้า เพราะ ตน ได้ รักษา ความ ซื่อ สัตย์ ตาม คำ สัญญา ที่ ตน ได้ พูด ไว้ กับ บิดา. ส่วน พระ เจ้า แผ่นดิน เล่า เมื่อ พระ องค์ ทรง ทราบ ความ นี้ ตลอด แล้ว พระ องค์ ก็ ทรง เลื่อมใส ใน มหาเด็ก ผู้นั้น และ ใน พระ มเหสี เปน อัน ยิ่ง ; ทรง อนุญาต ให้ ท่าน ทั้ง สอง ทำ บุญ ทำ ทาน ได้ ตาม ชอบ ใจ มิได้ มี ความ ระแวง สงสัย อีก ต่อ ไป.

ถ้า จะ สรุป รวบรวม ความ พอ เปน สังเขป ย่อ ๆ สำหรับ เรา คน ภายหลัง ก็ ให้ พึง เข้า ใจ ไว้ ว่า :—“บุคคล ผู้ใด ปรมนิบัติพระ ผู้ เปน เจ้า โดย เต็ม กำลัง กาย, วาจา, ใจ แห่ง ตน แล้ว บุคคล ผู้นั้น เปน

ต้อง ได้ รับ ความ เมตตา กรุณา ของ พระ ผู้ เปน เจ้า เปน มั่น คง และ ถึง
 แม้น ว่า คน ทั่ว โลก เขา จะ มุ่ง ร้าย หมาย ขวัญ ต่อ ตน ก็ ดี, ถ้า พระ
 ผู้ เปน เจ้า ยัง ไม่ ทรง ยอม อนุญาต ให้ เขา ทำ, เขา ก็ จะ ทำ ไม่ ลง
 ดัง เรื่อง นาง เอลีซาเบ็ธ นี้ เปน ตัวอย่าง.

๑ เกิด มา เปน คน	หนังสือ เปน ต้น
วิชา นะ เจ้า	ถ้า แม้น ไม่ รู้
อด สู้อาย เขา	เพื่อน ฝูง เยาะ เย้า
ว่า เง่า ว่า โง่.	๑ บาง คน เกิด มา
ไม่รู้ วิชา	เซอะ อยู่ จน โต
ต้อง เปน ข้ำ เขา	เพราะ ตน เง่า โง่,
บ้าง เปน คน โข	เที่ยว ขอ ก็ มี.
๑ ถ้า รู้ วิชา	ประเสริฐ นั ก หนา
ชู หน้า ราชรี	จะ ไป แห้ง ใจ
มี คน ปรานี	จำ เริญ สวัสดิ์
พิพัฒน์ มงคล.	

บทที่ ๑๐๐.

คำที่ใช้ตัว พ (พาน) สกต และ การันต์.

อพยพ	—ครอบ ครว้, —หนี	เคarp	—นับถือ
สรรพ	เสร็จ—, —กิจ, —สิ่ง	ภาพ	รูป—, มรณ—, สาร—, —ยนต์
อาภัพ	คน—, วาสนา—	พ่ายัพ	มณฑล—, ทิศ—
ทพ	กรุง—, หมู่—นิกร	ชีพ	เลี้ยง—, สั้น—
พิมพ์	โรง—, หนังสือ—	คำบรรพ์	โบราณ แต่ ดึก—

—:—

กาพย์	—กลอน, —โคลง	ทัพ	แม่—, กอง—, —หลวง
กาบ	—กล้วย, —หอย, หอย—ทับ		—ตาข, ไม้—, แมลง—

—:—

พระเจ้านาปอเลียน เป็น แม่ ทัพ เอก. นางท้าว
เทพ กระษัตริ มี ฝีมือ กล้า หาญ. คำ กาพย์ กลอน
น่า อ่าน น่า ฟัง. เขา ว่า หนังสือ พิมพ์ รายวัน แรก

มีขึ้นในเมืองจีน ก่อน. อพยพ ครอบครัว นี้ ข้าศึก
ล่าบากนัก. เสียชีพ อย่า เสีย สัตย์. กรุงเทพฯ
มหานคร สร้างขึ้นเมื่อ คฤศตศักราช ๑๗๘๑. โลก
พิภพ หมุน อยู่เสมอ ไม่มี วันหยุด. พระสงฆ์ใช้
คำ แทน ชื่อ ตนว่า “อาตมาภาพ”. คนสุภาพ เขา
แสดงความเคารพ ต่อ ผู้มี อายุ สูง. ศพ คน ตาย
เขาใส่ไว้ในโลง. ที่ เมือง ลพบุรี เขาว่า มีดินสอ
ทอง. ท่าน คุดังเบิร์ค เปน ผู้ที่ได้ แรก คิดวิธี
พิมพ์ หนังสือให้ แพร่ หลาย.

บท ที่ ๑๐๑.

เรื่อง เลเพื่อกอน !

ครั้ง เมื่อ เมือง ฉวน เกิด มี มหา โจร ผู้ร้าย สาม คน พี่ น้อง เรียก
ชื่อ ไตเจิง ล้วน มี ฝีมือ เข้ม แข็ง ทั้ง นั้น ช่วย กัน คิด ขบถ ต่อ
องเทียนสือ เจ้า แผ่นดิน ฉวน ปล้น เอา เมือง ไช่ฮั่น, เมือง เว้,
และ เมือง ห้าหน้อย ซึ่ง เปน เมือง ใหญ่ ไปได้ แล้ว พี่ น้อง สาม คน นั้น
ต่าง ก็ ตั้ง ตัว ขึ้น เปน เจ้า ใน เมือง นั้น ๆ.

พระเจ้าเทียนสือ เจ้าเมืองฉวน ทรงเห็นว่า เหลือกำลัง ที่จะอยู่สู้รบ ก็ทิ้งเมืองฉวน อพยพครอบครัวลงเรือหนีไปทางเมืองเซมร. ส่วนไทเซิง ขบถ ก็ยกทัพไล่ติดตามพระองค์ไป. องค์เทียนสือ เห็นจวนตัวเข้า ก็เสด็จลงเรือพระที่นั่ง หนีไปอีกแปดวันสอง ออกไปพักอยู่ที่เกาะกู่เกวีก ที่ช่องเสม็ด ฝายทะเลตะวันออก เปนทางเข้ามาจันทบุรี และกรุงเทพมหานคร.

ครั้นต่อมา กิตติศัพท์ คำเล่าลือ ทราบไปถึง พางเต็งถุ่น นายทหารของพวกไทเซิง ว่า องค์เทียนสือ ประทับอยู่ที่เกาะกู่เกวีก : พางเต็งถุ่น ก็คุมทหารเรือหลายลำ มาล้อมเกาะนั้นไว้.

ในขณะนั้น เลเพือกอัน นายทหารของพระเจ้าเทียนสือ ซึ่งติดตามเสด็จมาด้วย มีรูปร่างลักษณะ คล้ายคลึงกันกับพระเจ้าเทียนสือ เมื่อเห็นว่าพระเจ้าเทียนสือ จะหนีไปไหนไม่ได้อีกแล้ว จึงกราบทูลพระเจ้าเทียนสือว่า :—" ธรรมดาข้ากับเจ้า บ่าวกับนาย ย่อมเห็นใจกัน เมื่อเวลาอันจัน, บัดนี้ พวกข้าศึกยกมาล้อมเกาะไว้โดยรอบแล้ว หากที่พระองค์จะหนีให้พ้นเงื้อมมือข้าศึกไม่ได้ ; ข้าพเจ้า ขออาสาปลอมตัว เปนพระองค์ลงเรือลำหนึ่ง ใช้ใบไม้ปลอมออกไป ให้พวกข้าศึกไล่จับตัวข้าพเจ้า, พระองค์จะได้หนีออกทางหลังเกาะให้พ้นมือข้าศึกได้ ! " ว่าแล้ว เลเพือกอัน ก็เอาฉลองพระองค์ ของพระเจ้าเทียนสือ มาสวมใส่แล้ว ก็ลงเรือลำหนึ่ง ให่พวกพลทหารแจวเรือ แล้วก็ใช้ใบไม้ปลอมออกไปในทะเลท่าที่เหมือนจะหนีข้าศึก.

ฝ่ายพางเต็งถุ่น เห็นเรือออกมาจากเกาะ แลเห็นเลเพือกอัน

ขึ้น อยู่ ที่ หน้า เรือ สำคัญ ว่า เปน พระ เจ้า เทียนสือ เพราะ รูป พรรณ
 สัตว์ฐาน ทั้ง เสือ แสง ก็ เหมือน กัน จึง ดี มี พ่อ สัญญา เรียก เรือ รอบ
 ทั้งปวง ให้ ออก ได้ ตาม จับ.

เลเพือกอน แปลง ตัว เปน องเทียนสือ
 แล้ว ก็ ลง เรือ ทำ ทำ จะ หั้น ไป.

ใน ไม่ ช้า พวก ไตเซิง ไล่ ทัน จับ เลเพือกอน ได้ ; แต่ แรก พุด จา
 ปราไสย โดย ความ เคารพ เพราะ เข้า ใจ ว่า เปน พระ เจ้า เทียนสือ ; ส่วน
 เลเพือกอน นั้น หา ได้ ปิด บัง ความ จริง ไม่, รับ สารภาพ ว่า ตัว ปลอม
 เปน องเทียนสือ หา ไซ้ องเทียนสือ แท้ ไม่ ฤ พางตั้งถุ่น ทราบ ดัง นั้น

ก็โกรธ ยิ่ง นึก, สั่ง ให้ ทหาร คุ่ม ตัว เลเพื่อกอน ไป ชัง หัว เรือ ฆ่า เสีย แล้ว ทั้ง ศพ ลง ใน น้ำ ให้ เปน เหยื่อปลา, ดูน่า เปน คน อาภัพ ยิ่ง นึก :

ฝ่าย พระ เจ้า เทียนสือ เห็น ได้ ช้อง ก็ พา พระ ราชมารดา, พระ อรรค มเหสี และ พระ ราชโอรส ลอบ ลง เรือ เสด็จ หนี ออก ทาง หลัง เกาะ แล้ว ใช้ ใบ ไป พัก อยู่ ที่ เกาะ โกงโงง หรือ ปุโลงคดอร์ ภาษา ไทย เรา เรียก ว่า เกาะ ขนุน, พัน มรรณภาพ ไป ได้ อีก คราว หนึ่ง.

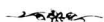
ต่อมา พระ องค์ ทรง พระ ประรพท์ จะ เอา ไชย ชนะ แก่ พวก ไตเชิง ให้ จง ได้ จึง เสด็จ เข้า มา ขอ กอง ทัพ ที่ กรุง เทพ ฯ ไป ช่วย กับ พระ องค์ ได้ วาน ให้ ท่าน สังฆราช ฝรั่งเศส องค์ หนึ่ง ซึ่ง สอน ศาสนา คฤศตัง อยู่ ใน เมือง ญวน เปน ชำ นาน ชื่อ คมตะดรง ไป ขอ เปน ทาง พระ ราชไมตรี กับ พระ เจ้า หลุย ที่ ๑๖ ใน กรุง ฝรั่งเศส ขอ ให้ พระ องค์ ทรง จัด กอง ทัพ มา ช่วย ตี พวก ขบถ ด้วย.

เมื่อ กอง ทัพ ทั้ง สาม กอง กล่าว คือ ทัพ ญวน ทัพ ไทย ทัพ ฝรั่งเศส ได้ ตระ เตรียม กัน พร้อม เสร็จ แล้ว ก็ ได้ ยก ไป ตี พวก ไตเชิง ๆ สู้ ไม่ ได้ ก็ แพ้ ; พระ เจ้า เทียนสือ ก็ ได้ เสด็จ ขึ้น เสดวย ราชสมบัติ ครอบ ประเทศ ญวน เปน สุข สืบ มา ; ทั้ง นี้ ก็ เพราะ เลเพื่อกอน ยอม สละ ชีพ ตาย แทน พระ เจ้า เทียนสือ นั้น เปน ปฐม ; ถ้า หา ไม่ แล้ว วัน นั้น พระ เจ้า เทียนสือ พร้อม ทั้ง พระ ราชวงษ์ ก็ จะ ถึง แก่ ความ มรรณภาพ อยู่ ที่ เกาะ โกงโงง นั้น เปน มั่น คง !

“อันเพื่อนกิน ล้นทรัพย์ แล้วแห้งหาย,   ง่าย ๆ ดาษดิน กว่าหมื่นแสน ;
“เพื่อนทุกซีก หากเมื่อตาย เอากายแทน   ตลอดแดน ถิ่นสุฐาน นาน ๆ มี !”

บท ที่ ๑๐๒

คำ ที่ ใช้ ตัว ก (สำเภา) นำ หน้า คำ.

ภาวนา	สวด มนต์—, จำศีล—	ภัย(ไภย)	—อันตราย, โรค—
ภูเข	—ไฟ, —เขียว	ภาค	แบ่ง—, แตก เปน—
ภารา	กรุง—, เจ้า—	ภูเก็จ	(ภูเก็จ) มณฑล—, เมือง—
ภูธร	ตำรวจ—, พระ—	ภรรยา	บุตร—, สามี—
ภูมิศาสตร์	หนังสือ—, วิชา—	ภาร	(ภาระ) เครื่อง สัม—, —โรง

—:—

พัทธร์(ภักตร์)	ดวงพระ— (หน้า)	พรรค	—พวก, สัมค.—พวก
พัก	อยู่ด—, —อาศัย	ภักดี	สามี—, สามี—
เภท	ประ—, อา—	เพศ	—หญิง—ชาย

—:—

ภูเข หิมาลัย เปน ภูเข สูง ที่ สุดใน โลก. ให้
 มีใจ จง รัก ภักดี ต่อ เจ้า นาย. แร่ ดีบุก ที่ เมือง
 ภูเก็ต ก็ มี มาก. การ ภาวนา ทำ ดวง ใจ ให้ แหม่ม ขึ้น

เรียน ภูมิศาสตร์แล้ว จึง จะรู้จัก แม่น้ำ และ ภูเขา ต่าง
 ต่าง ที่ มีอยู่ในโลก. ถ้า สามีรู้จัก ทำ, ภรรยา รู้
 เก็บงำ ครอบครัว ก็ สบาย. หนังสือไตรภูมิ เป็น
 หนังสือ ภูมิศาสตร์ ของ โบราณ. เพศ คน แบ่ง เป็น
 สอง ประเภท คือ เพศ หญิง และ เพศ ชาย. อย่า พา
 พรหม พวก มา นั่ง พักจำเภาะพักตร์ท่าน ผู้ใหญ่. ใน
 หนังสือ มุลบท มี ว่า “ใน ภารา สาวะถึ ใครไม่มี
 ปรานีใคร”. ตำรวจ ภูธร เป็น โปลิศ ที่ ใช้ กัน ตาม
 หัว เมือง.

บท ที่ ๑๐๓.

กัณฑ์ มหา บุญลาภ

ใน สมัย ครั้ง หนึ่ง เมื่อ สมเด็จพระ มหา เสด็จ เจ้า ทรง พระ ดำเริ
 ไป โปรด มนุษย์ ชาติ ตาม ชนบท เมือง คาลิเลโอ นั้น, มหาชน ตาม
 บ้าน เล็ก เมือง น้อย ทั้ง ทั้ง แคว้น แดน ภารา ได้ ทราบ ข่าว ว่า พระ

องค์ เสด็จ มา, ต่าง ก็ พา กัน ทั้ง ภาระธุระ ของ ตน ๆ เพื่อ จะ คิด ตาม พระ องค์ โดย หวัง จะ ได้ พัง โอวาท คำ สั่งสอน บ้าง, หวัง ให้ โรค ภัย ซึ่ง เบียด เบียน ร่วง ภาย หาย บ้าง.

สมเด็จพระ ผู้ มี พระ ภาค เจ้า ทรง ทอด พระ เนตร เห็น มหาชน คิด ตาม เสด็จ มา เป็น พรรค พวก อย่าง นั้น, พระ องค์ ก็ ทรง พระ ปราบก หมาย พระ ไทย์ จะ อธิบาย บาป บุญ คุณ และโทษ ให้ มหาชน เหล่า นั้น ทราบ ว่า คน มี บุญ นั้น คือ ผู้ใด, เพราะว่า คน ใน สมัย นั้น มัก พา กัน หลง เข้าใจ ว่า ใครบริบูรณ์ ไป ด้วย ทพย์สมบัติ ยศศักดิ์, มี ผู้ เขา นับ หน้า ถือ ตา มาก, ใคร เป็น ผู้ไม่ มี โรคภัยมา เบียด เบียน, ผู้ นั้น นั้น แหะละ เป็น ผู้ มี บุญ, หา ได้ เข้าใจ ไม่ ว่า ผู้ ที่ ประพฤติ ตาม น้ำ พระ ไทย์ ของ พระ พทิจเจ้า ใน หน้า ที่ ของ ตน ๆ นั้น เป็น ผู้ ดี มี บุญ ต่าง หาก ; พระ องค์ ทรง พระ ดำริห์ ฉนี้ แล้ว จึง ทรง เสด็จ พระ ดำเนียร ขึ้น ไป ประทับ บน ภูเขา แห่ง หนึ่งใน ที่ ใกล้ ทาง แล้ว พระ องค์ ทรง เผย พระ โอบอุ้ม โปรด แสดง พระ ธรรมเทศนา ว่า :—

“ มหา บุญลาก แก่ คน ที่ มิได้ เอาจิตร ใจ ไป ผูก ใน พัสตุ เงิน ทอง ของ โลก นี้, เหตุ ด้วย ว่า เขา จะ ได้ ทิพยสมบัติ ใน ภาย ภาค หน้า !

มหา บุญลาก แก่ คน มี ใจ อารี อ่อนหวาน สุภาพ เหตุ ด้วย ว่า ผู้ อื่น จะ ได้ รัก ใคร นับถือ !

มหา บุญลาก แก่ คน ที่ ร้อง ให้ ร้อง ห่ม ตก ทกข์ ได้ ยาก เหตุ ด้วย ว่า ความ ทุกข์ ยาก นั้น จะ กลับ กลาย เป็น ความ ยินดี โสมนัส !

มหา บุญลาก แก่ ผู้ แสวง หา ความ ชอบ ธรรม โดย ชื่อ ศักดิ์ สุจริต เหตุ ด้วย ว่า เขา จะ ได้ เสวย ผล แห่ง ความ เทียง ธรรม์ จน อิ่ม หนำ สำราญ !

มหา บัญลาภ แก่ ผู้ ที่มี ใจ เมตตา กรุณา เหตุ ด้วย ว่า เขา จะ ได้ รับ
ความ เมตตา กรุณา จาก ผู้ อื่น ด้วย :

มหา บัญลาภ แก่ ผู้ ที่มี ใจ บริสุทธิ์ เหตุ ด้วย ว่า เขา จะ ได้ เชน ชม
ดวง พระ พักตร์ แห่ง พระ พุทธเจ้า !

มหา บัญลาภ แก่ ผู้ ที่ ชอบ ความไมตรี สามัคคี กัน เหตุ ด้วย ว่า
เขา จะ ได้ ชื่อ ว่า เปน บุตร ของ พระ พุทธเจ้า !

มหา บัญลาภ แก่ ผู้ ที่ ถูก พวกร อาสัถย์ อาธรรม เบียด เบียน เหตุ
ด้วย ว่า เขา จะ ได้ เมือง สวรรค์ เปน รางวัล !

แล้ว พระ องค์ ที่ ทรง เทศนา สั่งสอน อีก ต่อ ไป เปน ลำดับ ว่า :—
“ ดูกร ท่าน ทั้งปวง ! ใน ปาง ก่อน ท่าน ก็ ย่อม ได้ยิน อยู่ว่า “ ใคร
เปน มิตร ชอบ พอ กับ ท่าน ๆ ก็ ต้อง เปน มิตร กับ เขา ผู้ นั้น ; ใคร
เปน ศัตรู ไม่ ชอบ พอ กับ ท่าน ๆ ก็ อย่า เปน มิตร กับ เขา ผู้ นั้น ! ” บัด
นี้ เรา จะ สั่ง กับ ท่าน ว่า ท่าน ต้อง รัก กับ คน ทั่ว ไป ไม่ว่า ที่ เปน
มิตร หรือ ที่ เปน ศัตรู ; ท่าน ต้อง สวด ภาวนา ทำ บุญ ให้ ท่าน อุทิศ ให้
คน ทั่ว ไป แม้ ผู้ ที่ พาล พาโล ข่ม เหยียด ท่าน, เช่น นี้ ท่าน จึง จะ
ได้ ชื่อ ว่า เปน บุตร แท้ ของ พระ ผู้ เปน เจ้า ซึ่ง ทรง พระ เมตตา
โปรด ให้ ดวง อาทิตย์ และ ฝน พ้า อากาศ บำรุง ชีพ ของ คน พาล ทุจริต
เสมือน หนึ่ง ชีพ ของ คน สุจริต เหมือน กัน ! ถ้า หาก ว่า ท่าน จะ ทำ
ดี จำเภาะ แก่ บรรดา ผู้ ที่ ทำ คุณ ความ ดี แก่ ตน ก่อน ท่าน จะ ดี วิเศษ
อะไร ? แม้ แต่ คน พาล, คน มิ ดี, พวก มิจฉาทิพยวิสัยทั้งหลาย ความ
ดี ชนิด นี้ เขาก็ ทำ ได้ !

อนึ่ง เมื่อ ท่าน จะ บำเพ็ญ การ กุศล ก็ ให้ ทำ โดย ความ สุภาพ

อย่าง เงียบ ๆ, อย่า ทำ โดย ความ โอ้อวด เพื่อ ประสงค์ ที่ จะ ให้ มนุษย์
เขา ชม ตน ว่า เปน คน ใจ บุญ ! ถึง แม้ ว่า มนุษย์ เขา จะ มิ ได้ รู้ ได้ เห็น
ก็ ดี, ส่วน พระ พุทธบิดา ใน สวรรค์ พระ องค์ ทรง ส่อง ทิพนตร์
เล็ง แล เห็น คุณ ความ ดี ของ ท่าน, พระ องค์ ก็ จะ ทรง รางวัล ท่าน เปน
มัน คง !

เมื่อ ท่าน จะ สวดภาวนา ขอ สิ่ง ใด สิ่ง หนึ่ง จาก พระ ผู้ เปน เจ้า แล้ว
ก็ ให้ ท่าน สวด ว่า อย่าง นี้ ว่า :—“ ข้า แต่ พระ บิดา ใน สวรรค์ ! ขอ พระ
องค์ จง โปรด ให้ มนุษย์ ทั่ว โลก พิกพ ได้ รู้ จัก พระ องค์ และ มี ความ
จง รัก รักดี ต่อ พระ องค์ เสมือน หนึ่ง เทวดา ใน สวรรค์ ฉะนั้น ! ขอ
พระ องค์ ได้ ทรง โปรด บำรุง เลี้ยง และ คุ้มครอง รักษา ข้าพเจ้า ทุก วัน.
อย่า ละ วาง ใน เหตุ บาป ใด ๆ และ ขอ ได้ ทรง โปรด ยก โทษ ข้าพเจ้า
เสมือน หนึ่ง ข้าพเจ้า ยก โทษ ให้ แก่ เขา ผู้ อื่น ฉะนั้น ! ” เมื่อ ตรัส ฉนี้
แล้ว พระ องค์ ก็ ทรง ดุษณีภาพ หนึ่ง อยู่.

อัน ว่า บท ภาวนา ซึ่ง เริ่ม ต้น ว่า :—“ ข้า แต่ พระ บิดา ใน สวรรค์.”
นี้ ตั้ง แต่ นั้น มา สัปบุรุษ คฤศตัง ทั่ว พระ สมัย ก็ ได้ สวด จน ติด
ปาก ทุก ๆ คน เพราะ ว่า บท นี้ เปน บท อัน มหา ประเสริฐ สวด แล้ว
ก็ เหมือนกับ ขอ สรรพคุณ ความ ดี ต่าง ๆ อัน มนุษย์ เรา ต้อง ประสงค์ อยู่
ทุก เมื่อ ทั้ง เปน บท พระ คฤศโตวาท ซึ่ง มนุษย์ เรา ได้ เรียน รู้ มา เฉพาะ
พระ พักตร์ พระ บรมสาสดาจารย์ เจ้า พระ องค์ เอง เปน เดิม ด้วย.

ส่วน กัณฑ์ มหา ลาภ นั้นเล่า ก็ เปน บท เตือน สติ ของ สัปบุรุษ
ทั้งหลาย ว่า เมื่อ เหตุ ภัย ใด ๆ ถ้า บังเอน บังเกิด มี แก่ ตน ๆ ก็ อย่า
พึง น้อย ใจ ด้วย ว่า ความ ลำบาก นั้น เปน แต่ เหตุ การณ์ ชั่ว คราว เทา

นั้น ; ถ้า ตน อุส่าห์ หนี ไป โดย ทำ จิตร อ่อน น้อม ต่อ พระ ผู้ เปน เจ้า
แล้ว ความ ลำบาก นั้น ก็ จะ กลาย เปน เหมือน หนึ่ง กะได ทอง อัน
วิเศษ สำหรับ นำ ตน ขึ้น ไป สู่ สวรรค์ ได้ !

กัณฑ์ มหา บุญลาภ ๘ ประการ.

มหา บุญลาภ แก่ ผู้ คิด จิตร สดดี	ใน สมบัติ โลภีย มี มาก หลาย,
เหตุ ด้วย ว่า ได้ กุศล ผล มาก มาย	เมื่อคราวตายพระประธานพินาศแมน!
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ มี อารี อารอบ	ทำ ความชอบ แก่ ผู้อื่น ตั้ง หนึ่งแสน,
เหตุ ด้วย ว่า คน ทั้ง สิ้น ทวี ดิน แดน	จะ รัก แม้น พ่อ แม่ เขา เคารพ ตน !
มหา บุญลาภ แก่ คน ที่ หนี ทุกข์	ไร้ ความ สุข สารพัด จะ ขัด สาน.
เหตุ ด้วย ว่า ความ ร้อน ใจ ดัง ไฟ ลน	จะ ดับ จน หมด สิ้น กลับ ยินดี !
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ ชื้อ ถือ บัญญัติ	รักษာ ศัตย์ สุจริต ไม่ คิด หนี.
เหตุ ด้วย ว่า จะ ได้ ผล กุศล ทวี	แสนเปรมปรีดิ์ เทียงธรรม อิ่มสำราญ!
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ มี ไมตรี จิตร	ทั่ว ทุกทิศ พันผูก เหมือน ลูกหลาน.
เหตุ ด้วย ว่า เขา ผู้อื่น จะ ชื่น บาน	ตอบ สมาน เมตตา และ การุญ !
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ ที่ มี จิตร แฉ้ว	ดัง ดวง แก้ว รุ่งเรือง ไม่ เคือง ขุ่น,
เหตุ ด้วย ว่า กุศล ผล แห่ง บุญ	จะ เจือ จุน ให้ อยู่ ชิด พระ บิดา !
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ มี ไมตรี รัก	สมาน สมัค ใจ จิตร ไม่ อิจฉา,
เหตุ ด้วย ว่า จะ ได้ นาม ตาม สัญญา	เป็น บุตรา พระ องค์ ผู้ ทรง ธรรม !
มหา บุญลาภ แก่ ผู้ ชื้อ ถือ ธรรมะ	ถูก พวง อะศัตย์เสียน เปียพ เข้าค่า,
เหตุ ด้วย ว่า พระ ทรง ศักดิ์ จะ ชัก นำ	ให้ ประจำ อยู่ สวรรค์ นิรันดร์ !

สารบัญ

คำนำ	ก
บทที่ ๑. ว่าด้วยคำเสียง เออ อว	๑
บทที่ ๒. หว่าน เจ้า	๒
บทที่ ๓. คำเสียง ร ล	๖
บทที่ ๔. เสียรู้ผู้ร้าย	๗
บทที่ ๕. ความสุข เปน ของไม้ถาวร	๑๐
บทที่ ๖. นกติดแร่	๑๑
บทที่ ๗. คำเสียง ไอ อาย	๑๒
บทที่ ๘. กินปูน ร้อนท้อง	๑๓
บทที่ ๙. คำที่ใช้ไม้ ม้วน ๒๐ คำ	๑๕
บทที่ ๑๐. นายสุดใจ	๑๖
บทที่ ๑๑. หนูเสี่ยม กับ หนูเหลี่ยม	๑๘
บทที่ ๑๒. คำพ้อง คือ คำมีเสียงเหมือนกัน แต่ความต่างกัน	๑๙
บทที่ ๑๓. พระยาพาล	๒๑
บทที่ ๑๔. คำที่ใช้ตัว ข (ไข่) สกต และ การันต์	๒๕
บทที่ ๑๕. สายโทรเลข	๒๖
บทที่ ๑๖. คำที่ใช้ตัว ค (ควาย) สกต	๓๐
บทที่ ๑๗. นาคให้น้ำ ฤไม่ไห้?	๓๑
บทที่ ๑๘. คำที่ใช้ตัว ค (ควาย) สกตต่อไป	๓๕
บทที่ ๑๙. ผลแห่งทาน	๓๖

บท ที่ ๒๐.	ขึ้น ก็ ปุด ลง ก็ ปุด !	.	.	๓๕
บท ที่ ๒๑.	คำ ที่ ใช้ ตัว ค (ควาย) การันต์	.	.	๔๐
บท ที่ ๒๒.	ชุด อุโมงค์	.	.	๔๑
บท ที่ ๒๓.	พราณ เบ็ด กับ ลูก ปลา	.	.	๔๔
บท ที่ ๒๔.	คำ ที่ ใช้ ตัว ข (ระฆัง)	.	.	๔๖
บท ที่ ๒๕.	นักบุญ มาร์ทีร์ ๔๐ องค์	.	.	๔๗
บท ที่ ๒๖.	เสือ มี ลาย	.	.	๕๒
บท ที่ ๒๗.	คำ ที่ ใช้ ตัว จ สกต	.	.	๕๓
บท ที่ ๒๘.	นาย สท่อน	.	.	๕๔
บท ที่ ๒๙.	เพลง เฮโล ! สาละพา !	.	.	๕๕
บท ที่ ๓๐.	คำ ที่ ใช้ ตัว จ สกต ต่อ ไป	.	.	๖๐
บท ที่ ๓๑.	หลวง พินิจ วรพจน์	.	.	๖๑
บท ที่ ๓๒.	คำ ที่ ใช้ ตัว จ สกต กลาง คำ	.	.	๖๖
บท ที่ ๓๓.	มะสะลุม	.	.	๖๗
บท ที่ ๓๔.	คำ ที่ ใช้ ตัว ช (ช้าง) สกต	.	.	๗๔
บท ที่ ๓๕.	ปาก เหว่ง กับ หลัง โกง	.	.	๗๕
บท ที่ ๓๖.	อ้าย ตืดตุ๋ !	.	.	๗๕
บท ที่ ๓๗.	คำ ที่ ใช้ ตัว ช (ช้าง) สกต กลาง คำ	.	.	๘๐
บท ที่ ๓๘.	พระไชยเชษฐ	.	.	๘๑
บท ที่ ๓๙.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฉ (หญิง) สกต	.	.	๘๕
บท ที่ ๔๐.	หุบ หม้อ แดก กลับ ได้ เมือง	.	.	๘๖
บท ที่ ๔๑.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฉ (หญิง) สกต ต่อ ไป	.	.	๘๒

บท ที่ ๔๒.	จุด "เอียนตุน" ดู เล่น	๕๓
บท ที่ ๔๓.	คำ ที่ ใช้ ตัว ญ (หญิง) ใน คำ	๕๔
บท ที่ ๔๔.	อนุญาต ให้ ปด !	๕๕
บท ที่ ๔๕.	สำเร็จ เพราะ รัก กัน	๑๐๑
บท ที่ ๔๖.	คำ ที่ ใช้ ตัว ญ (หญิง) สกต กลาง คำ	๑๐๒
บท ที่ ๔๗.	หนู เล่า โล่ชื่อ	๑๐๓
บท ที่ ๔๘.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฎ (ชญา) ทั้ง สกต และ ไม่ สกต	๑๐๗
บท ที่ ๔๙.	ยิง กะสุน	๑๐๘
บท ที่ ๕๐.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฏ (ปฏัก)	๑๑๒
บท ที่ ๕๑.	แรก นา ขวัญ	๑๑๓
บท ที่ ๕๒.	หอย เอ้ย หอย ไ่ง !	๑๑๕
บท ที่ ๕๓.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฐ (ฐาน) สกต และ ใช้ ไม่ สกต	๑๒๐
บท ที่ ๕๔.	ดาวิด ไม่ ประทุษรूराय ตอบ	๑๒๑
บท ที่ ๕๕.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฐ (ฐาน) สกต และ การันต์	๑๒๕
บท ที่ ๕๖.	ดาวิด ไม่ ประทุษรूराय ตอบ ต่อ ไป	๑๒๖
บท ที่ ๕๗.	หนู ละเลง	๑๒๕
บท ที่ ๕๘.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฑ (มณฑล) สกต และ การันต์	๑๓๑
บท ที่ ๕๙.	พระ บิดา แห่ง ขาติ	๑๓๒
บท ที่ ๖๐.	คำ ที่ ใช้ ตัว ฒ (ผู้เฒ่า) และ ตัว ฌ (เฒอ)	๑๔๐
บท ที่ ๖๑.	สาบาล	๑๔๑
บท ที่ ๖๒.	คำ ที่ ใช้ ตัว ณ (กรณี) ใน คำ	๑๔๕
บท ที่ ๖๓.	หมู ย่าง	๑๔๖

บท ที่ ๖๔.	คำ ที่ ใช้ ตัว ณ (ธรณี) สกต	. . .	๑๔๕
บท ที่ ๖๕.	หม ย่าง ต่อ ไป	. . .	๑๕๐
บท ที่ ๖๖.	อ้อ แม่เรา เจ้า ประคุณ !	. . .	๑๕๒
บท ที่ ๖๗.	คำ ที่ ใช้ ตัว ณ (ธรณี) สกต และ การันต์	. . .	๑๕๓
บท ที่ ๖๘.	ลึง อาบราฮัม กับ หลาน ลีอศ	. . .	๑๕๔
บท ที่ ๖๙.	คำ ที่ ใช้ ตัว ต (เต่า) สกต	. . .	๑๕๗
บท ที่ ๗๐.	นายเป็น	. . .	๑๕๘
บท ที่ ๗๑.	อะไร เอ๋ย ?	. . .	๑๖๒
บท ที่ ๗๒.	คำ ที่ ใช้ ตัว ต (เต่า) สกต และ การันต์	. . .	๑๖๓
บท ที่ ๗๓.	ราชทูตไทย ไป กรุงจีน	. . .	๑๖๔
บท ที่ ๗๔.	คำ ที่ ใช้ ตัว ต (เต่า) การันต์	. . .	๑๖๕
บท ที่ ๗๕.	เรือ เหาะ	. . .	๑๗๐
บท ที่ ๗๖.	คำ ที่ ใช้ ตัว ตรี สกต การันต์	. . .	๑๗๔
บท ที่ ๗๗.	สมเด็จพระ เจ้า ญาณี้องว่างเตี (องเทียสนี้อ)	. . .	๑๗๕
บท ที่ ๗๘.	นาย บำบุ	. . .	๑๘๑
บท ที่ ๗๙.	คำ ที่ ใช้ ตัว ถ (ถุง) สกต และ การันต์	. . .	๑๘๒
บท ที่ ๘๐.	สร้าง โปสถ์	. . .	๑๘๓
บท ที่ ๘๑.	ปาก เตียว, หู สอง.	. . .	๑๘๘
บท ที่ ๘๒.	คำ ที่ ใช้ ตัว ท (ทหาร) สกต	. . .	๑๘๙
บท ที่ ๘๓.	รัง นก	. . .	๑๙๐
บท ที่ ๘๔.	คำ ที่ ใช้ ตัว ท (ทหาร) สกต ต่อ ไป	. . .	๑๙๓
บท ที่ ๘๕.	รัง นก ต่อ ไป	. . .	๑๙๔

บทที่ ๘๖.	คำที่ใช้ตัว ท (ทหาร) การันต์	๑๕๘
บทที่ ๘๗.	อย่า หมิ่น คน เพียร	๑๕๙
บทที่ ๘๘.	คำที่ใช้ตัว ธ (ธง) นำหน้า	๒๐๓
บทที่ ๘๙.	ยาย มา ยาย จะดำ, ตา มา ตา จะตี !	๒๐๔
บทที่ ๙๐.	คำที่ใช้ตัว ฐ (ฐง) ภายใน คำ	๒๐๕
บทที่ ๙๑.	ชะลอม ใส่ น้ำ	๒๑๐
บทที่ ๙๒.	คำที่ใช้ตัว ฐ (ฐง) สกต และการันต์	๒๑๕
บทที่ ๙๓.	ราหู กิน เดือน	๒๑๖
บทที่ ๙๔.	กะด้าย เน้น เข้า ป่า	๒๒๑
บทที่ ๙๕.	คำที่ใช้ตัว น (หนู) การันต์	๒๒๒
บทที่ ๙๖.	กระบวน แห่รถ ขนสัตว์	๒๒๓
บทที่ ๙๗.	ต้น สัตถิ	๒๒๘
บทที่ ๙๘.	คำที่ใช้ตัว ป (เป็ด) สกต	๒๓๐
บทที่ ๙๙.	นักบุญ เอ็ดซาเบธ	๒๓๑
บทที่ ๑๐๐.	คำที่ใช้ตัว พ (พาน) สกต และการันต์	๒๓๖
บทที่ ๑๐๑.	เรื่อง เลเพื่อกอน !	๒๓๗
บทที่ ๑๐๒.	คำที่ใช้ตัว ภ (สำเภา) นำหน้า คำ	๒๔๑
บทที่ ๑๐๓.	กัณฑ์ มหา บุญลาก	๒๔๒

